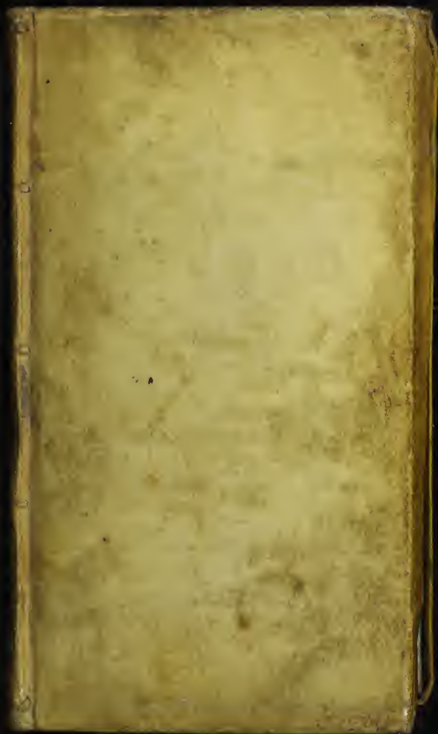
VALERA Offi

dispensator

4

VERSANTUR HIS TRIBUS

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

VALERII CORDI Dispensatorium,

SIVE

PHARMACORVM CONFICIENDORVM RATIO;

Cum PETRI COVDENBERGII, & MATTHIÆ LOBELII *Scholiis, emendationibus, & Auctariis.*

Accessit hac editione, præter GVILIELMI RONDELETII de Theriaca tractatum, emendatiorem; & FORMVLAS SELECTIORVM PHARMACORVM, quorum post Val. Cordum vsus passim receptus est, auctiores; alius FR. DISSALDEI eiusdem argumenti Libellus.

LVGDVNI BATAVORVM,
Ex Officina IOANNIS MAIRE.
cIↄ. Iↄ. C. XXVII.

LECTORI.

Scias, benigne Lector, asteriscos sparsim in hoc libello obuios, loca emendata, mutata, vel restituta denotare: Notis item his [ ] inclusa, illustrando contextui addita esse à P. Condenbergio, & aliis.

Virtutum omni genere
Clarissimo viro,

D. GERARDO GRAMAIO,
Domino Vesaliæ Comitis,

ac Ærarii bellici Quæstori Statuum
dignissimo,

PETRVS COVDENBERGIVS S. P.

CVM VALERII CORDI *de conficiendis Pharmacis libellum Christophorus Plantinus prælo suo esset commissurus, rogauit me, vt, si quid haberem quod editionem istam iuuare posset, cum studiosis communicarem. Fuit enim optimo viro semper propositũ, vt quos libros imprimit, non nisi emendatissimè è sua officina prodire sinat. Quamobrem, vt de ipsius incredibili taceam diligentiâ & sumptu; in omni disciplinarum genere doctissimorum virorũ operâ vtitur. Ego verò, etsi quæ iam olim in hunc Cordi libellũ (quem ego, quicquid dicat præfatio anonyma, post obitũ auctoris in lucẽ prodiisse, hæredũ vel amicorum curâ, certis de caussis persuasum habeo) annotauerã,*

non essent apud me tanti momēti, vt vel semel de illorū editione cogitauerim; tamen nō potui nō homini mihi amicissimo, & honesta petenti morem gerere. Quare vespertinas aliquot hac hieme horas; quæ solæ me quid scribere vel legere permittebāt, libelli huius correctioni dedi; & maximo mendorum numero sublato, in suū quæque ordinem restitui; multis interim ipsius auctoris adiectis medicaminibus, quæ hactenus hìc fuerunt desiderata; ita vt operā me meā non malè posuisse cōfidam: vbi à nonnullis haud immeritò notatur, explicatè subiunctis id rationibus doceo; & nonnumquā ineptas quorundā reprehensiones refuto, quæ solo nouitatis studio sine vllis rationibus vidētur inuecta. Si quid autē à me erit omissū, copiosè & diligēter excutietur in magno meo huius farinæ opere, quod fortasse aliquādo medicis & pharmacopœis non minorem voluptatē quàm vtilitatem adferet. Quòd verò illud nondū perficiā & publicē, maximas habeo & grauissimas consilii mei caussas, tū quòd eorū fauore nō subleuer,

quorum

quorũ intererat curare vt tale quid diligẽter præscriberetur; tũ quòd tẽpora sint eiusmodi, vt plures fiãt aliptæ, quàm experti Medici & Pharmacopœi. Qua de re cùm mecũ cogito, nihil fero molestiùs, quàm gentis nostræ inscitiam; quæ cùm in aliis ferè rebus omnibus nulli sit nationi secunda, nusquam æquè peccat, quàm quòd nostri ordinis hominib. sit iniquior. Id verò pluribus verbis aperire non est necesse. Quis enim est vel mediocriter in pharmacopoliis versatus, cui hoc non sit notissimum? Magna spes erat præterea, IOANNEM GOROPIVM BECANVM, *non tãtùm rei Medicæ, sed vniuersæ Philosophiæ & antiquitatis peritissimum virũ, aliquid de Pharmaceutice scripturum. quod vtinam fecisset, Sed quia nunc omni doctrina refertum opus, quod verè venerandæ antiquitatis plaustrum quis appellet, præ manibus habet, nostris certè rebus vacare non potest: ideóque nec hortum, vt constituerat, colere. Id quidẽ ego totis ferè viginti annis feci sedulò: & quidem nũc maximis laboribus & impensis,*

ad sexcenta exoticarum stirpium genera in meo florere hortulo quotidie, etsi rei familiaris cum iactura & dispendio, maxima tamen cum voluptate cerno. Et nisi cultor pauperis horti esset pauperior, darem operã, ne quid mihi deesset, quod nostra saltem tellus, licet summa cura, ferre posset. Interea id quod possum ago, quando quod volo non licet. Sperandum, inquit Euripides, & ferendum. Ceterùm, vt ad institutum redeam, quæ in hoc opusculo præstiti, illa tibi, Gerarde Gramaie, singularis omnium bonarum artiũ patrone, dico dedicóque; partim vt obseruantiam erga te meam testificer, partim vt hæc qualiacumque nominis tui auctoritate munita, inuidiam & calumnias tanto faciliùs ferant. Suscipies ergo hæc, quæ tua est humanitas, benigno vultu, quo Petrum Coudenbergium in tuã iam pridem clientelam recepisti, & receptum constanter tueri pergis. Vale, Mæcenas optime. Ex officina nostra pharmaceutica, Antuerpiæ, Kalend. Martiis cIↄ. Iↄ. LXVIII.

PRÆ-

PRÆFATIO PRISCÆ EDITIONIS, AD LECTOREM.

Cvm Valerius Cordus, Euritii illius celeberrimi Medici filius, ſtudiorum gratia Italiam petiturus, obiter ad vrbem noſtram Norimbergam perueniſſet, atque cum doctis quibuſdam ac bonis viris, præcipuè Medicis, mutuam notitiam, amicitiam, familiaritatemque ſtudioſè contraheret; inter cetera, quæ de bonis litteris atque re Medica, vltrò citroque inter eos familiariter, vt fieri ſolet, agitata ſunt; mentio incidit Diſpenſatorii, quod ipſe ex omni genere bonorum auctorum, cùm veterum, tum recentium, de Pharmacorum omnium, quatenus in vſu ſunt, conficiendorum ratione collectum, diligenter & emendatiſſimè conſcripſerat. Cùmque conſtaret, illud iam anteà in aliquot Saxoniæ vrbibus, præcipuis Medicis approbantibus, in vſum publicum fuiſſe receptum, interimque tamen ab eo & locupletatũ, & annotationibus eruditis magis atque magis illuſtratum; rogatus fuit à compluribus, vt illud ipſum etiam noſtris Pharmacopolis impertiret. Cordus autem, etſi ad iuuandam rem Medicam iam tum mirificè eſſet

accensus, pro sua tamen modestia atque prudentia, nonnihil subuerebatur, priuatam suam auctoritatem ad Pharmacopolas permouendos, ponderis haudquaquam satis esse habituram. Itaque librum suum Senatui potiùs offert, tum demum in vsum publicum assumendum, cùm esset illius iudicio & auctoritate comprobatus. Senatus verò, pro sua in studiosos omnes propensione, ac reipublicæ omni ex parte iuuandæ diligentia ac solicitudine, officium illud Cordi perquàm gratum habuit; librũque collegio Medicorũ, Cordo præsente, perlegendum & examinandum tradidit: vt si quid mutandũ, adiiciẽdúmve arbitraturi essent, id auctore non modò sciente, verùm etiam consentiente fieri posset. Quod cùm sedulò ac magna diligentia factum esset, Senatusque ex Medicorum censura iam intellexisset, nihil hactenus absolutius aut emendatius in hoc descriptionum genere typis inuulgatum esse; librum non solùm in publicum edendum, verùm etiam Pharmacopolis, vt eum veluti lumen quoddam deinceps sequantur, offerendum esse decreuit. Cuius quidem editioni, hac quoque de causa studiosiùs inuigilatum est, vt auctore interim in Italia, dum ad metam studiorum suorum quàm acerrimè contendit, immatura morte sublato, aliquid tamen illius exta-

extaret, quod ingenium eius & industriam posteritati testaretur, eumque ab obliuione vindicaret.

Hoc igitur Valerii Cordi, candidissimi & diligentissimi iuuenis monumentum qualecunque, certè non pœnitendum, studiose lector, obuiis vlnis amplectere: & & si quid ex eo iuuaberis (iuuaberis autem, nisi fallor, quàm plurimùm) amplissimo Norimbergensi Senatui, cuius liberalitate tibi cōmunicatur, gratias habe. Sin autem aliquid in eo displicuerit, ne Auctorem mortuum inhumaniter calumniis impete: sed absolutiore opere in publicum edendo, illum vincere, & nomen eius obscurare contende. Bene vale.

IOANNES POSTHIVS D. MEDICVS GERMANVS.

Pharmaca quæ Cordus variis collegit in hortis,
Lætus agens æui tempora verna sui,
Post obitum in multos transcripta fuêre libellos;
Verùm his errores non tolerandi inerant:
Quos gelido veniens Petrus de monte remouit,
Miscendo fidâ pharmaca cuncta manu.
Dii tibi, Coudenberge, senis dent Nestoris annos,
Vt quod habes, ingens perficiatur opus.

INDEX SECTIONVM.

APPENDICIS INDEX.

VALERII CORDI SIMESVSII

PHARMACORVM CONFICIENDORVM RATIO.

Qualem virum Pharmacopœum esse deceat.

MAGNVM præsidium humanæ imbecillitati in Medicina situm est, vt Homerus, omnium poëtarum præstantissimus, Medicum non sine causa πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων pronuntiasse videatur. Verùm huius laudis, vt nunc quidem Medicina administratur, non exiguam partem Pharmacopœus sibi vindicat, cùm sit Medici quasi dextra manus; pericliteturque ipsius culpâ sæpè, non solùm ægri valetudo, verùm etiam Medici, quantumuis præstantis, fama & existimatio; cùm ea quæ Medicus rectè præscribit, parum dextrè exequitur, aut materia vtitur exoleta, aut adulterata. Inde enim frequenter accidit, vt æger vel non iuuetur omnino, vel, quod multo peius est, etiam lædatur. Medicus autem, præterquam quòd pro imperito habetur, etiam in errorem ducitur, dum se

aut de morbo non rectè iudicasse, aut non debitam medicinam administrasse suspicatur. Quare non temerè quemlibet ad huius muneris functionem admittere deberent, qui ad gubernacula rerum publicarum sedent. Verùm illi vt volent, suo fungantur officio, nos idoneum Pharmacopœum paucis delineabimus, vt ineptos & improbos à functione tam periculosa submoueamus, idoneos autem ad hoc munus capessendum alacriores reddamus.

Principio, Latinæ linguæ non vulgariter tantùm, sed ad munditiem & proprietatem vsque peritum esse oportet, vt ea quæ eruditi Medici, vel in genere, vel in specie ipsi præscribunt, rectè & exactè intelligere possit. Neque confidat se satis instructum esse, si semel vulgarem quandam viam functionis suæ, quasi artificium manuarium perdidicerit. Namquum multa quotidie noua conficiendarum medicinarum ingenia inueniantur; multa etiam veterum, obliuione sepulta, iterum in lucem eruantur, noua illi itidem quotidie discenda erunt; neque semper habere poterit aliquem, qui ea ipsi quasi per manus tradat, & ad oculum demonstret, ex eruditorum virorum descriptionibus ea vt discat necesse est. Quare si Latinæ linguæ probè peritus non fuerit, fructus nouorum ingeniorum, aut omninò,

aut magna ex parte expers manebit.

. Deinde opus est illi etiam cognitione rerum minimè vulgari, aut protrita, earum præsertim quę propriè adfunctionem eius pertinent: cuiusmodi sunt Simplicia omnia, quorum descriptiones ex prę̄stantissimis auctoribus petitas, ad res ipsas cōferre debet, donec exactam illorū cognitionem hauriat, & prorsus imbibat. Cognita verò, visu, gustu, olfactu, tactu, & aliis debitis modis sæpe ac diligēter examinet, non solùm vt falsa à veris, & adulterata à sinceris; verùm etiam vt præstantissima à mediocribus, & mediocria à degeneribus discernere consuescat.

Est & alia causa cur tā diligenti examine opus sit. quædā enim alioqui grata, & salubria, ob insignē rameacrimoniā invasculis æreis decocta, aut instrumentis ferreis diu tractata, tam terrū ac horribile virus inde cōtrahūt, vt gustu fiāt abominanda, & quāuis valenti vētriculo intolerabilia. Quare hoc quoque scire debet, quogenere vasculorū & instrumentorū, vnaquęque medicina sit coquenda, tractāda, & conseruanda.

Hanc curam, alia quasi huic connexa sequitur, scilicet, vt herbas, flores, fructus, semina, radices, debito tempore colligat, & ritè reponat; ne vel parum efficacia sint, vel putrescant, aut nimis arefactavirtutem omnem amittant.

Habeat etiam ædes salubri loco sitas,ac variis reponendis conseruãdisque accommodas. nonnulla enim humido, pleraque calido,quędam sicco,quędam etiam frigido loco rectiùs conseruantur:quam varietatẽ non quælibet domus præstare potest.
Facultates quoque saltem mediocres adsint oportet;in primis autem animus liberalis, ab auaritia sordibusque alienus. Diuitiæ enim hoc præstare poterunt,vt cõmodè habitet, & Medicinas, quæ emendæ sunt,suo tempore quam-optimas coëmat. Animus autem liberalis,minimeque auarus,cauebit,ne cõpendii, aut lucri sui causa,deteriores vili pretio libentiùs, quàm præstantissimas, paulo largiore cõparet.
Iam simplicibus medicinis omnibus diligenter collectis, coëmptis & repositis, succedit industria compositarũ ritèdispensandarum;vbi eum in primis vigilantem &circumspectum esse oportet.Nec temerè confidet ingenio suo in succedaneis eligẽdis,sed peritum Medicũ consulet:quem etiam omnino in conficiendis Opiatis, & similibus præstantibus,ac magni momenti medicinis,vt præceptorem & iudicem adhibebit:cui adiunget,si commodè fieri poterit,vnum & alterum bonum atque doctũ virum,vel Senatorii ordinis,vt eos habeat veluti testes suæ diligentiæ, industriæ ac fidei.Deinde quamque medicinam sic ritè
præpa-

præparatam, debito ac præſcripto tempore fermentari ſinat, antequàm eam in vſum publicum expendat.

Nec minor in eo fides requiritur in reiiciendis ſimplicibus atq. cõpoſitis, quàm in iiſdem reponẽdis & componendis. Debet enim ſingulis menſibus, aut ſæpiùs etiam, omnia luſtrare, & diligenter conſiderare, vt corrupta, putrida, mucoſa, exoleta, & quouis modo inutilia, vel inefficacia reddita, reiiciat bona fide; nec in iis quærat ſuũ lucrũ, quibus ægroto crearetur vitæ periculũ: ſed ſit, vt diximus, animo liberali & magno; cogitetq. paruũ illud damnũ, fide ſua iam perſpecta, maioris ſibi lucri cauſam fore.

Hæc omnia cùm indefeſſam diligentiã & animum ſibi ſemper præſentem requirant: hoc quoque obſeruare conuenit, ne ſit aleæ aut ſimilibus ludis deditus, ne compotationibus gaudeat, aut alioqui vinoſus, vel ebrioſus, neque fœdis amoribus implicatus teneatur. Alea enim negligentiam parit: ebrietas, errores, obliuionem & ſtuporẽ inducit: turpis verò amor, etiam veneficia illi extorquere poſſet.

Quare omninò, ſi fieri poteſt, maritus ſit, cui cum vxore rectè conueniat; liberoſque habeat, quos honeſtè educare ſtudeat: huiuſmodi enim pignoribus obſtrictus, vagas libidines deteſtabitur, neq. illis fomẽta ſciens ſubminiſtrabit: & poſteritati ſuę conſu-

cõſulens,bonam conſcientiã ſeruare adnitetur; nec metu,nec gratia,nec prece, nec pretio,ad vllum veneficium impelletur.

Quòd ſi acceſſerit vera pietas,hoc eſt,timor Dei,& fides in Chriſtũ, charitas erga proximũ,& ſpes futuræ vitę,omnia erunt tutiora,illuſtriora & feliciora. Tum enim cogitabit:Si cùmquid per negligẽtiam in vitam aut valetudinem proximi peccauero,iudiciũDei non effugiã:quanto minùs effugiam,ſi ſciens ac prudens venenum dedero, aborſum procurauero, aut aliquod aliud ingẽs atque inſigne flagitiũ deſignauero?Et ſi humanitas eorũ qui infirmos & ægrotos tantùm viſitare ſolent, Chriſto adeò grata eſt,vt illud beneficiũ in ſeipſum collatum eſſe affirmet;quantò gratior erit illi mea cura & ſolicitudo,dum ſtudeo illis Medicinas rectè cõponere, tempeſtiuè exhibere:&non propter lucrum tantùm,verũ etiam humanitatis reſpectu operam dare, vt meliùs habeant & conualeſcant?

Hęc & ſimilia ſi cogitabit, vltrò, ac ſua ſpõte,erit humanus,placidus,affabilis,benignus,alacris,inprimis autem mitis erga pauperes,& commodus erga imperitos;nõ enim in eorũ ineptias, ſed in neceſſitatem ægroti reſpiciet,ac Deũ omniũ inſpectorẽ ac iudicẽ prę oculis habebit:qui rectè agẽti longè maiora& beatiora pręmia largietur,quàm ab vllo mortaliũ perſolui poſſint.

CON-

CONFECTIONES AROMATICÆ.

Aromaticum Garyophyllatum, descriptionis Mesuæ.

℞. Garyophyllorum ʒ vij.
Macis Zedoariæ Galangæ
Sãtali Machoziri Trochiscorũ Diarhodõ
Cinnamoni Ligni Aloës Spicæ Indicæ
Piperis longi Cardam. minoris ana ʒ j. *
Rosarum ʒ iiij. Glycyrrhizæ rasæ
Galliæ moschatæ veræ ana ʒ ij.
Folii [*Sumatur eius loco Casia lignea vera, aut duplex pondus Cinnamomi.*]
Cubebarum ana ℈ ij. Ambræ ʒ j. *
Moschi ℈ ß. Sacchari optimi.

VAL. CORDI ANNOTAT.

IN *confectionibus aromaticis ad sacchari libram vnam, pendentem ℥ xij. accipiatur ℥ j. specierum.* *

MYROPOLÆ *accipiant in confectionibus libram continentem ℥ xij. & secundum hanc diuidantur vnciæ, dragmæ & scrupuli. Scrupulus verò pendat grana electa xx. Nicolao præsertim.* *

GALANGÆ, *id est, minoris Galangæ & rufæ, saporis aromatici: nam affertur hodie noua que-*

quædam Galanga, magna, crassa, foris subrufa, intùs Zingiberis palliditate & filis, gustu acerrima, sine aromatica aliqua gratia: hæc in nullas confectiones Galangæ nomine iniciienda est. Quod semel dixisse satis sit.

A SANTALVM *Machoziri, est species citrini Santali, odoratissima, & valdè aromatica, tam gustu, quàm odore: & affertur ad nos cum Santalo albo, & citrino vulgari.*

GLYCYRRHIZA *est dulcis radix, quam hodie vsitato nomine Liquiritiam appellant.*

B FOLIVM *nondum allatum est ad nos in Germaniam; quare cùm eo careamus, necesse est eius loco aliquod succedaneum accipere. Est autem eius succedaneum, vt Galenus nobis reliquit, Spica Indica, aut Casia lignea vera. Cùm autem hæc confectio alioquin capiat Spicam Indicam, Folii vice Casiam ligneam veram accipiendam esse censeo.*

MOSCHI *scribendum est: nam Musci appellatione, arborum villosa canities dicitur.*

PETRI Coudenbergii Scholia.

Santalum Machoz. est species, &c.] *Santali citrini duas reperiri species, cùm Cordum dicere* A *Franciscus Alexander in suo Apolline miretur, nos easdem quoque iisdem aceruis à Lusitanis Antuerpiam aduectas interdum obseruauimus. Vnam nempe (Santali albi corde ad rufedinem accedente, ignaris quandoque imponitur) inter vulgarem optimam, ex pallido rufescentem, odoratam ac aromaticam: Alteram verò prorsus luteam,*

luteam, aut quasi croco tinctam, odoratissimam, & valdè aromaticam tam gustu quàm odore, vt & Cordus ait; atque insuper vnguinosam, sed eam admodùm raram. De hac itaque specie cùm Cordum hîc locutum esse existimem: non ea propter tamen idipsum quartum Santalum dici debere putamus, vt Franciscus sinistrè colligit: haud secus atque nigri Piperis species plures cùm sint, magnitudine, duritie, pondere atque acredine differentes, illorum aliquod quartum Piper esse dici non possit. Ceterùm de Santalis plura, eaque magis indubitata, quàm à quoquam hactenus scriptitatum est, qui cupit, Garciæ ab Horto de Aromatibus Indicis libellum, nuperrimè ex Lusitanico in Latinam linguam à Carolo Clusio conuersum, consulat.

Folium.] *Foliū tribus neruis distinctū, laurino simile, quod Folii Indi nomine in officinis passim prostat, Folii in medicamentis locum non incommodè obtinere possit, dum genuinum adferatur, haberiquè abundè queat. De hoc quoque pluribus Garciæ libellus.* B

VENTRICVLVM & cor cōfortat: nauseam & vomitum sedat; & valet contra putrefactionem in partibus ventriculi. Membra verò nutritionis calefacit, ac ventositates dissoluit & carminat.

Aromaticum Rosatum Gabrielis, descript. Mesuæ.

℞. Rosarum rubrarum ʒ xv.

Gly-

Glycyrrhizæ rasæ ʒ vij.
Ligni Aloës Sãtali Machoziri ana ʒ iij.
Cinnamomi electi ʒ v.
Macis Garyophyllorum ana ʒ ij. ß.
Gummi Arabici
Tragacanthæ ana ʒ ij. ℈ ij.
Nucis moschatæ Cardamomi
Galangæ ana ʒ j.
Spicæ Indicæ Ambræ grisex ana ℈ ij.
Moschi ℈ j. Sacchari.

CARDAMOMI, *videlicet minoris: nam cùm simpliciter Cardamomum scribunt auctores, minus Cardamomum, id est, vsuale intelligunt.*

MOSCHI, *hoc est, vt vulgò dicitur corrupto vocabulo, Musci; pus illud aromaticum.*

VENTRICVLO imbecillo, aliisque nutritioni deseruientibus instrumentis succurrit. Ventriculi humiditatem, omnemque in eo putredinem emendat: concoctionem iuuat; & ex morbo conualescentibus auxiliatur.

Dianisum D. Mesuæ.

℞. Anisi electi ʒ xx.
Glycyrrhizæ rasæ Mastiches ana ℥ j.
Carei [*i. Carui*] Macis Galangæ Fœniculi
Zingiberis Cinnamomi ana ʒ v.
Macropiperis Melanopiperis Leucopip.
Calaminthæ Pyrethri
Casiæ ligneæ veræ ana ʒ ij.
* Cardamomi minoris Garyophyllorum
Cube-

Cubebarum Spicæ Indicæ
Croci ana ℥ j. ß. Sacchari.

MASTICHES, *hoc est, vt vulgò dicitur, Mastichis.*

CASIA *lignea vera debet accipi, quæ nuper cœpit afferri; figura Cinnamomi, gustu aliquantulum lubrica, & Cinnamomi æmula: at non ille paruus cortex saporis insipidi ac styptici, vt hactenus factum est.*

CRASSIS flatibus in ventriculo natis, eiusdemque perfrictioni succurrit. Pituitam in eo crudam absumit; tussique diuturnæ potest.

Diambra D. Mesuæ.

℞. Cinnamomi Doronici
Garyophyllorũ Macis Nucis Moschatæ
Folii [*aut succedanei eius*] Galangæ ana ʒ iij.
Spicæ Indicæ Cardamomi maioris
Cardamomi minoris ana ʒ j.
Zingiberis ʒ j. ß.
Santali citrini Ligni Aloës
Piperis longi ana ʒ ij. Ambræ ʒ j.
Moschi ʒ ß. Sacchari albissimi.

CONTRA omnem corporis imbecillitatem efficax est; omnemque corporis perfrictionem discutit: natiuum suscitat calorem, & rediuiuum recreat; resarcitque eos qui frigido torquentur humore. Iuuat articulos, & membris omnibus mirifiçè

ficè ſubuenit. Ventriculum faſtidientem, quique cibum continere non poteſt, roborat: & inappetentiam cibi ſummè corrigit. Cor ipſum roborat.

A *Diathamaron D. Nicolai.*

℞. Anthophyllorum
Zingiberis ana ℥ v. ℈ j. ῞ xvj.
Cinnamomi
Garyophyll. ana ℥ iiij. ℈ j. ῞ iiij.
Carnium dactylorum ℥ iij. ß. ῞ viij.
* Galangæ Spicæ Indicæ Zedoariæ
Coſti Pyrethri Coralli rubri
B Rheupontici [*accipiatur eius penuria Rhabarbarum ſic vocatum*]
*
Saliuncæ Tragacanthę Anacardii
Oſſium dactylorũ Carpobalſami Aniſi
* Baccarum Iuniperi ana ℥ ij. ℈ ij. ῞ viij.
Leucopiperis
* Macropiperis ana ℥ j. ℈ j. ῞ ij.
Limaturæ auri puri
Limaturæ argenti meri
* Oſſium è corde cerui ana ℈ ij. ß. ῞ vj.
Raſuræ Eboris Moſchi ana ℈ j. ῞ vij.
Ambræ ℈ j. Sacchari.

THAMAR *Arabibus dactylum, palmæ arboris fructum ſignificat; vnde confectioni nomen* * *Diathamaron: corruptè Diacameron.*

ANTHOPHYLLI *ſunt grandes Garyophylli, qui ad maturitatem peruenerunt, nucleo intus*

intùs duro bifidoque; saporenon tam acres vt Garyophylli, præterquàm in superficie.

COSTI, *videlicet albi, feruidum & aromaticum saporem habentis. Non vulgaris illius grandis, qui teterrimum & rancidum saporem habet, & adulterinus est, atque ex Heluetiorum alpibus & Italia ad nos affertur.*

CARPOBALSAMI. *Non habentur Opobalsamum, Carpobalsamum, & Xylobalsamum, secundum eorum veram descriptionem: verùm cùm experientia didicerimus, quòd olea Cinnamomi & Garyophyllorum secundum nostram artem distillandi, veteribus ignotam, parata, in probis Balsami veri, & virtutibus similia sint (quare etiam pro Opobalsamo, oleum Garyophyllorum in Theriacam nostram accepimus:) non inconsultum esset, si quis pro Carpobalsamo acciperet Cubebas, aut Caryophylla, siue etiam Cardamomum, aut aliud semen, quod haberet mordacitatem in gustu, cum quadam redolentia, secundum Carpobalsami descriptionem, si horum nullum anteà esset in descriptione.*

SALIVNCA *Germanicum est vocabulum, quo significatur Spica Celtica vera, quam in Pharmacopoliis Spicam Romanam appellant. Sed in Nicolao Alexandrino Græco, inuenitur loco Saliunca Elelisphacum, id est, Saluia, præsertim in Aurea Alexandrina.*

LIMATVRA *auri & argenti. Cùm aurum sit metallicum & valdè ponderosum corpus, limatura eius vel scobs semper fundum petit, nec*

aqua-

æqualiter confectionibus commiſcetur : quare hic, & reliquis omnibus locis, ſumantur folia auri.

P. C. SCHOL.

A *Pondera apud Cordum hacce in compoſitione deprauatiſsima reſtitui : ſed non veluti L. Fuchſius ex ſuo Myrepſo vult, hocce in medicamento, innumeriſque aliis corruptiſsimo.*

B *Corallium album, quod à Cordo perperam appoſitum erat, deleui.*

EFFICACITER prodeſt difficulter ſpirantibus, arteriacis, tuſſientibus, tabidis & omni thoracis & ſtomachi offenſę : Aquæ ſubter cutem fuſæ, renum doloribus. Voluptatem parit, corporaque ſaginat.

Diacalaminthon D. Meſuæ.

℞. Calaminthæ montanæ
Calaminthæ campeſtris Seſelios
Petroſelini Macedonici ana ʒ vj.
Zingiberis ʒ iij.
Seminis Apii
Comarum Thymi ana ʒ ij.
Liguſtici ʒ vj.
Piperis ʒ xij. Sacchari albiſſimi.

CALAMINTHA *montana naſcitur copioſiſsimè in montibus circa Confluentiam vrbem, ad Rheni & Moſellæ confluentes.*

CA-

CALAMINTHA *campestris, hoc est, vsualis Calamintha, quæ in aruis nascitur* (*Mesue fluuiatilem requirit:*) *hæc enim efficacior est, quàm in humidis locis nata. Germanicè Korumyntz vocatur.*

SESELIOS, *id est Siselios, quod etiam Siler montanum vocatur.*

COMARVM *Thymi, id est, summitatum foliorum, & florum Thymi.*

PETROSELINVM *Macedonicum non est Olusatrum, vel, vt corruptè pronuntiant, Olixatrum, aut Alexandrum; semine oblongo, magno, nigro, amaro, ac Myrrham æmulante sapore. Sed quia iam vero Macedonico Petroselino caremus, licet nobis eius loco Olusatri semen accipere* (*quod vulgò in Pharmacopoliis Petroselinum Macedonicum, falsò tamen, appellatur;*) *donec aliquando verum nobis contingat.*

PIPERIS, *id est, Piperis nigri: nam cùm Piper simpliciter pronunciamus, semper nigrum intelligimus.*

AVXILIATVR iis quos cibi fastidiũ vrget, appetentiam reuocans: ægrè quoque spirantibus, ventriculo refrigerationem sentienti, & flatibus distento, confert.

Diacalaminthon Galeni, Sanitatis tuendæ lib. 4.

℞. Calaminthæ Pulegii Petroselini Seselios ana ℥ j.

Apii Cacuminum Thymi ana ℥ ij.
Ligustici seminis ℥ viij.
Piperis ℥ xxiiij. Sacchari.

CRASSA ac lenta attenuat & discutit: vrinas mouet, ac mulieribus menses.

Diacuminum D. Nicolai.

℞. Cumini præparati [*id est, pridie in aceto infusi, & iterum exiccati*] ʒ viij. (*id est*, ℥ j.) ℈ j.
Cinnamomi
A Garyophyllorum ana ʒ ij. ß.
Melanopiperis
Zingiberis ana ʒ ij. G̈ v.
Galangæ
Thymbræ [*eius loco sume Satureiam*]
Calaminthæ ana ʒ j. ℈ ij.
Ammios
Ligustici ana ʒ j. G̈ xviij.
Macropiperis ʒ j.
Spicæ Indicæ Cardamomi
Nucis Moschatæ ana ℈ ij. ß.
Sacchari.

THYMBRA *est propriè Satureia siluestris, circa quam nascitur Cuscuta Epithymo similis, quæ Epithymbrum appellatur. Affertur iam ad nos ex Orientalibus partibus; verùm rarò: ideóque in defectu eius satiuam Thymbram, hoc est, Satureiam accipere nobis licet.*

P. C. SCHOL.

Ana ℥ ij. ß.] *Cecutit Fuchsius*, ℥ *iij*. ℈ *ij*. *ex Pseudomyrepso suo legendum existimans.*

ARTERIACIS, difficultati spirandi, tussiculosis, inflationibus efficaci est adiumento. Noxam ventriculi corrigit, concoctionem iuuat, adstrictionum vitia sanat.

Diacinnamomum Mesuæ.

℞. Cinnamomi tenuis ℥ xv. A
Cinnamomi crassi boni
Enulæ ana ℥ iiij. B
Galangæ ℥ vij.
Garyophyllorum
Piperis longi
Cardamomi maioris
Cardamomi minoris
Zingiberis
Macis
Nucis moschatæ
Ligni Aloës ana ℥ ij.
Croci ℥ j. ✱
Sacchari tabarzeth ℥ v.
Sacchari albissimi.

SACCHARI *tabarzeth, id est, purissimi atque optimi Sacchari, cuius* ℥ *v. miscentur speciebus: idq; ideò hoc loco accipitur, vt species eò meliùs conseruentur ad vsum. Vltimùm Saccharum additur, cùm vis rotulas facere ex speciebus.*

P. C. SCHOL.

Cinnamomi tenuis, Cinnamomi crassi.] A *Per Darseni, vel potiùs Darchini, lignum Chinense, seu lignum odoratum, hoc est, Chinamomum,*

momum, tanquam Chinæ amomum, siue Cinamomum intelligunt Persæ atque scriptores Arabes; cortices quandoque ligna appellantes, vt Xylocinamomum Græci. Quod interim crassi corticis est, Cinnamum vocant. Per Darseni Cinami igitur, Cinnamomum crassi corticis, tamquam ligneum significare volunt: est enim & in genere crassioris Cinamomi, quod & valdè bonum est, hoc est, acre, odoratum ac aromaticum. Nec caret hæc Mesuæ mens, vbi crassum Cinamomum requirit, suis rationibus: quas perpendat Francisci Alexandri Apollo oportet. Itaque Cinnamomum tenuis corticis electum, per se, æquè atque per Darseni Cinnami, crassi corticis Cinamomum bonum, distinctim cum Cordo hîc interpretandum, intelligendum atque legendum existimo: vtrumque tanquam in suo genere optimum. De Cinnamomo autem & Casia, Garçiæ de Aromatibus librum quem dixi, consule: vbi doctissimorum etiam hactenus virorum de hisce rebus altercationes, aniles, prorsúsque futiles esse animaduertes.

B *Cyminum, à Cordo huic medicamento temerè impositum, hortante & id quoque Fuchsio, Monachis id priùs monstrantibus, expunxi.*

EST medicina salubris ad humorositatem ventriculi, & putrefactionem in eo. Phlegma digerit, & digestionem adiuuat.

Dian-

Dianthos D. Nicolai.

℞. Florum Rorifmarini ℥ j.
Violarum Rofarum
Glycyrrhizæ ana ʒ vj.
Garyophyllorum Spicæ Indicæ
Nucis mofchatæ
Galangæ Cinnamomi
Zingiberis Zedoariæ
Macis Ligni Aloës
Cardamomi Anifi
Anethi [*videlicet feminis*] ana ℈ iiij.
Sacchari.

PRODEST præter rationem tribulatis, cardiacis : animi lętitiam auget. Eos roborat qui à longo morbo debiles adhuc fefe recolligunt. Ventriculum perpulchrè emendat.

Diamargariton frigidum D. Nicolai.

℞. Nucleorum fem. Citrulli
Cucurbitæ Melonis Cucumeris
Seminis Portulacæ
Papaueris albi
Santali albi
Santali mofchatellini [*id eft, Citrini, boni odoris*]
Ligni Aloës Zingiberis

Rosarum rubrarum
Florum Nymphęę albæ [*id est, Nenupharis*]
Florum Boraginis
Myrtillorum verorum ana ℥ j.
Corallii albi
Corallii rubri ana ℥ ß.
Margaritarum ℥ iij.
Sacchari.

NVCLEVS *seminum, est ipsa in medio seminum medulla. Sunt autem eximendi horum seminum nuclei, cùm iam præparanda est confectio hæc, aut alia, quæ durare debent: nam diu antè exempti rancidi fiunt.*

OMNEM virium imbecillitatem firmat: iis quos animus deficit, siue à corde siue à stomacho deliquium originem ducat, omnem noxæ causam vitalium partium discutit. Insuper asthmaticis, tussientibus, tabidis auxiliatur. Longo morbo deiectos, & imbecillitate languentes recreat, & ad pristinum robur conducit.

Diamargariton calidum D. Auicennæ.

℞. Margaritarum non perforatarum
Pyrethri ana ℥ j. Zingiberis
A Mastiches ana ℥ iiij.
B Zedoariæ Doronici
* Seminis Apii Casiæ

Carda-

Cardamomi Nucis moschatæ C
Macis Cinnami ana ʒ ij. *
Been albi Been rubei D
Piperis *
Macropiperis ana ʒ iij.
Cinnamomi ʒ v.
Sacchari.

P. C. SCHOL.

Zedoariæ.] *Auicennæ exemplaria editionis penultimæ, Zurumbet; postremæ autem, à Valgrisio inquam exhibita, Zedoariæ legunt, vt hinc vocum harum & rerum vicinitatem atque ambiguitatem (de quibus à plerisque concertatur) tibi expendendam nunc relinquam.*

Doronici] *L. Fuchsius Doronicum hîc expungit, quod tamen omnia Auicennæ exemplaria aptissimè etiam recipiunt.* B

Casiæ.] *Cùm Cordus huius loco rad. Tapsiæ pessimè haberet, correctiora Auicennæ exemplaria Seitaragi legunt, nonnulla Capsiæ, quod non nisi Casia est. Nam ineptiores Itali etiam Casiam addita p ante s Capsiam scribere solent. Seytaragi autem cùm plura significata habeat, litteræ vnius forsitan aut carentia, aut mutatione (vt in plurimis dictionibus vsu venit) quandoque Lepidium designat, quandoque Casiam: quam hîc intelligendam, commodissiméque indendam dico. Quare Francisci Alexandri Apollinis stupidam pertinaciam,* C

Fuchsio etiam mihi astipulante, demiror, Tapsiam hîc (medicamento huic adeò iniquam) sumendam esse mordicus defendentis. Interim non tantùm quomodo C in T mutata, sed Radicis vox accedere quî potuerit, forsan exclamabitur: verùm Lacones habeo hîc mihi imperantes.

D Cinnami.] *Hac voce Cordus carebat æquè atque Been albi. In Auicenna Cherfe legitur, quod Cinnamum interpretantur.*

VALET mulieribus: rectificat enim dispositionem matricis, & ventriculorum earum.

Diamoschum dulce, D. Mesuæ.

℞. Croci Doronici
Zedoariæ Ligni Aloës
Macis ana ʒ ij.
* Margaritarum albarum Serici crudi tosti
Charabæ [*id est, Succini*]
* Corallii rubri ana ʒ ij. ß.
Galliæ moschatæ veræ
* Ocimi citrati ana ʒ j. ß.
Been albi Been rubri
Folii [*aut succedanei eius*] Spicæ Indicæ
Garyophyllorum ana ʒ j.
Zingiberis Cubebarum
Piperis longi ana ʒ j. ß.
Moschi ℈ ij.
Sacchari albi.

OCIMVM *citratum non est Melissa, sed species quædam Ocimi siue Basilici, odore Melissa aut Citrei mali: cuius defectu, garyophyllatum Ocimum sumi potest.*

PRODEST contra cordis palpitationem: ei quoque cui tumultuosa insomnia obuersantur, item iis qui incertis timoribus corripiuntur. Malis cerebri frigidis, vertigini, comitialibus, & difficulter spirantibus succurrit.

Diamoschum amarum, D. Mesue.

℞. Croci　Doronici
Zedoariæ　Ligni Aloës
Macis　ana　ʒ ij. *
Margaritarum albarum
Serici crudi tosti　Charabę A
Corallii rubri　ana　ʒ ij. ß. *
Galliæ moschatæ veræ
Ocimi citrati　ana　ʒ j. ß.
Been albi　Been rubri
Folii [*aut succedanei eius*]
Spicæ Indicæ
Garyophyllorum ana　ʒ j.
Zingiberis　Cubebarum
Piperis longi　ana　ʒ j. ß.
Moschi　℈ ij.
Absinthii
Rosarum　ana　ʒ iij. *
Aloës lotæ　ʒ iiij. *

Castorei
Ligustici ana ʒ j.
Cinnamomi ʒ ij. ß.
Sacchari.

* SERICVM *crudum tostum significat Sericæ bombycis vellus, nullo colore tinctum, nulliꝙ humori aut succo qui tingendo fit, incoctum: sed tale quale natura est, fictilique inditum, ac donec conteri possit tostum aut assatum: vulgò dicitur Sericum vstum; quamuis comburi non debeat, sed torreri aut assari tantùm.*

P. C. SCHOL.

A *Setam pro Serico Cordus vndiquaque barbarè legebat.*

Hæc confectio valentior est ad ea quæ suprà dicta sunt: & propriè ad exiccandum humiditates ventriculi, & putrefactiones eius.

Diagalanga D. Mesuæ.

A ℞. Galangæ
Ligni Aloës ana ℥ vj.
Garyphyollorum Macis
Ligustici ana ʒ ij.
Zingiberis Macropiperis
Leucopiperis Calami aromatici
Cinnamomi ana ʒ j. ß.
Calaminthæ siccæ Menthæ siccæ
Carda-

Cardamomi maioris
Spicæ Indicæ   Seminis Apii
Seminis Fœniculi   Seminis Anisi
Seminis Carui   ana ʒ j.
Sacchari albissimi.

P. C. SCHOL.

ʒ vj.] *Legendum esse* ʒ vj. *Fuchsius rectè monet, non* ʒ *vij vt Cordus malè habebat.*

VALET aduersus crassiores flatus, acidos ructus, prauamque concoctionem: item actiones ventriculi & iecoris à frigiditate impeditas, robustiores reddit, easdemque emendat.

Diapenidion D. Nicolai.

℞. Penidiarum ℥ ij. *
Pinearum
Amygdalorum dulcium A
Papaueris albi ana ʒ iij. ℈ j.
Cinnamomi
Garyophyllorum
Zingiberis   Succi Glycyrrhizæ
Tragacanthæ   Gummi Arabici.
Amyli candidissimi
Seminis enucleati Cucurbitæ
Citrulli
Cucumeris
Melonis ana ʒ j. ℈ ij.
Camphoræ ℈ ß. *

Sacchari albiſſimi.

AMYLVM *hodie corrupto vocabulo dicitur Amydum.*

P. C. SCHOL.

A *Deleui Amygd. amaras, quas Cordus perperam addiderat.*

VALET aduerſus omnem thoracis noxam, tuſſim à frigore contractam, vocis iacturam: tabidis denique & purulenta exſcreantibus ſuccurrit.

Diairis ſimplex.

℞. Ireos ℥ ß. Sacchari candi
Specierum diatragacanthi frigidi ana ʒ ij.
Sacchari albiſſimi.

* POTEST ferè eadem quod ſequens, licet imbecillius.

Diairis Salomonis, ex Nicolao.

℞. Iridis ℥ j.
Pulegii Hyſſopi
Glycyrrhizæ ana ʒ vj.
* Tragachanthæ
Amygdalorum Pinearum
Cinnamomi Zingiberis
Piperis ana ℥ iij.
Caricarum Paſſularum enucleatarum

Car-

Carnium dactylorum ana ʒ iij. ß.
Styracis calamitæ rubeæ [*potius rufæ, legit* P. C.] ʒ ij. ℈ j.
Sacchari albissimi.

Tussiculosis, difficulter spirantibus auxiliatur: abscissæ vocis iacturam resarcit, quæ refrigeratione contracta sit.

Diatragacanthum frigidum, D. Nicolai.

℞. Tragacanthæ albissimæ ℥ ij.
Gummi Arabici ℥ j. ʒ ij.
Amyli ℥ ß.
Glycyrrhizæ
Nucleorum seminum Cucurbitæ
Cucumeris
Citrulli
Melonis ana ʒ ij.
Camphoræ ℈ ß.
Penidiarum ℥ iij.
Sacchari albissimi.

Medetur omnibus pulmonum & thoracis vitiis aridis, maximè tabidis, macie confectis: Inflammatione lateris laborantibus, omnibusque tussibus calidis & siccis, exasperationi linguæ & faucium. Deuoratum tamdiu ægrotans in ore contineat, quòad liquefactum perfectè exugatur.

Diatragacanthum calidum D. Nicolai.

* ℞. Gummi Tragacanthæ ℥ iiij.
* Hyssopi Pineorum nucleorum
Amygdalorum amborum purgatorum
Seminis Lini ana ʒ vj. Sem. Fœnigręci
Cinnamomi ana ℥ ß.
Glycyrrhizæ rasæ Succi Glycyrrhizę
Zingiberis ana ʒ ij.
Sacchari albi.

Valet tussientibus ex frigido phlegmate, & non valentibus eiicere; asthmaticis, empyicis, anhelosis, suspiriosis, peripneumonicis, phthisicis, & ad omnem coarctationem pectoris: stomachum confortat, digestionem procurat.

Manus Christi perlata.

℞. Sacchari clarefacti ℔ j.
Aquæ Rosarum ℔ ß.

Concoquantur dum aqua rosacea igni euanescat, & saccharum iustam crassitiem consequatur. In fine margaritarum minutissimè tritarum ℥ ß. addatur, atque super marmor aqua rosacea inspersum infundatur, & fiant rotulæ.

P. C. SCHOL.

Quantis cachinnis Cordus, & tanquam

caci

caci cæco duce Fuchſ. Colonienſes medici, ac Franciſci Alex. Apollo, vel pueris Pharmacopœorum, hoc ſcripto ſeſe deridendos exhibuerint, vix exprimi poſſit: vt hinc non tractari à fabris fabrilia, lucidè cerni queat. Eo pacto quòd huiuſcemodi imaginariis, extraq; arenam Medicorum quorundam ſcriptionibus, nullam debitam miſcendi conficiendiq; rationem, vt neque modum; & ex conſequenti parum aut nihil artis ſuæ frugis, operiſq; manuarii commodi, haurire diſceréve poſſint Pharmacopœi: ni margaritas, oleum & operam omnem frequentiſſimè perdere, ac vitiatas materias porcis obiicere velint.

MEDETVR deiectis viribus, ardentibus febribus; & imaginationes falſas abolet.

Diahyſſopum D. Nicolai.

℞. Hyſſopi Ireos Thymi
Melanopiperis ana ʒ xxx.
Pulegii
Thymbræ [*eius loco ſume Satureiam*]
Rutæ Cumini ana ʒ xx.
Carnium dactylorum
Tragacanthæ Glycyrrhizę
Caricarum pinguium Paſſularum enucleatarum
Fœniculi ana ʒ x.
Zingiberis Sem. Aniſi

Carui

Carui
Liguſtici ana ℥ v.
Sacchari.

Accommodatum eſt ad capitis querelam ex frigido: vuam exiccat, arterias purgat, tuſſim compeſcit, omnes frigiditates pectoris & ſtomachi emendat; digeſtionem procurat; pleuriticis & empyicis mirabiliter opitulatur.

Diacoſtum D. Meſuæ.

℞. Coſti candidi, aromatici, amari
Caſiæ ligneæ veræ Cinnamomi ana ʒ v.
Seminis Apii Seminis Aniſi
Schœnanthi
Rhabarbari ana ʒ iij.
Aſari ʒ iiij.
Croci Ariſtolochię
Myrrhæ ana ʒ ij.
Sacchari.

SCHOENANTHI. *Hodie corrupto nomine dicunt Squinanthum.*

COSTI AMARI. *Cœpit hiſce annis afferri loco veri Coſti adulterinus quidam: qui nequaquam accipiendus eſt, vt ſuprà dictum eſt, ſed candidus, amarus & aromaticus.*

ASARI, *id eſt, radicum eius. ſolæ enim radices ad medicinam accipi debent.*

VALET ad dolorẽ viſcerum & oppilationem in eis, & ad principium hydropiſis.

Dia-

Diarhodon Abbatis, ex Nicolao.

℞. Santali albi
Santali rubri ana ʒ ij. ß.
Tragacanthæ
Gummi Arabici
Spodii ana ℈ ij.
Aſari Maſtiches
Spicæ Indicæ Cardamomi
Succi Glycyrrhizæ Croci
Xyloaloës [*id eſt, Ligni Aloës*]
Garyophyllorum
Galliæ moſchatę Nicolai ✱
Aniſi Fœniculi
Cinnamomi Rhabarbari
Seminis Ocimi
Berberis [*id eſt, acinorum eius*] A
Seminis Scariolæ Seminis Portulacæ B
Nucleorum ſeminis Cucurbitæ
Citrulli Cucumeris Melonis
Seminis Papaueris albi ana ℈ j.
Margaritarum
Oſſis è corde cerui ana ℈ ß.
Sacchari Candi [*vt eò meliùs ſpecies conſeruentur*]
Roſarum ana ℥ j. ʒ iij.
Camphoræ G̈ vij.
Moſchi G̈ iij. ß.
Sacchari albiſſimi.

SCA-

B SCARIOLA *propriè est Endiuia illa vulgaris, quæ in dorso foliorum est spinosa. Quid autem vera sit Endiuia, vbi locus postulauerit, dicemus.*

P. C. SCHOL.

A Berberis.] *acini sunt hîc fructus Berberis integri.*

B Scariola.] *Cordum non nouisse Scariolam, hoc nomine vulgarem admodùm plantam, monente & id Francisco Alex. satis liquet; ex eo quòd in Foliorum dorso eam spinosam faciat, vt Sonchum præ oculis habuisse videatur.*

VALET aduersus ventriculi calorem, iecinoris, lienis, pulmonumque: contra viscerum dolores, & omnem totius corporis noxam à calore proficiscentem.

Dialacca maior, D. Mesuæ.

℞. Laccæ præparatæ [*eius præparatio in fine habebitur*]
Rhabarbari ana ℥ iij.
Spicæ Indicæ
Mastiches Apii
Coliculorum Schœnanthi Absinthii
Succi Eupatorii Mesuæ
Ammios Sabinæ
Amygdalorum amarorum
Costi Myrrhę
Rubiæ tinctorum Fœniculi

Anisi

Anisi Asari
Aristolochiæ rotundæ veræ A
Gentianæ Croci
Cinnamomi Hyssopi
Casię ligneę verę Summitatū Schœnanthi
Bdellii ana ʒ j. ß.
Piperis
Zingiberis ana ʒ j.
Sacchari albissimi.

COLICVLORVM *Schœnanthi.*] *Herba hæc aromatica à Græcis dicitur Σχοῖνος, id est, Schœnus, & significat Iuncum aromaticum, qui hactenus impropriè dictus est Squinanthum. Nam Schœnanthum siue Σχοίνου ἄνθος, significat Iunci huius aromatici florem, qui non affertur ad nos. In hanc autem compositionem ingreditur bis Schœnanthum; hoc quidem loco coliculi aut stipites eius, inferiùs verò summitates eiusdem.*

SVMMITATVM *Schœnanthi, id est, florum eius: nam flores in summitate huius herbæ constituti sunt, & propriè Schœnanthum appellantur: sed quia flores non ad nos feruntur, cogimur tenerrimas eius partes in cacumine decerptas, eorum vice medicamentis miscere.*

SVCCI *Eupatorii.*] *Hic succus non debet fieri ex vulgari Eupatorio, neque ex Eupatorio Græcorum, id est, Agrimonia falsò hodie vocata, sed ex Eupatorio quod Mesue describit. Est autem Eupatorium Mesuæ ea herba,* B
qua

quæ ab Italis dicitur Gratia Dei, siue Gratiola; cuius magnus est prouentus Wittembergæ in pratis ad Albim fluuium sitis.

P. C. SCHOL.

A *Aristolochiam longam, erroneè in contextum à Cordo intrusam, deleui.*

B Succi Eupatorii.] *Gratiola vocata, purgatoria herba, foliis Hyssopi, Eupatorium Mesuæ haud dubio, vt & L. Fuchsius, Matthiolus, ac Franciscus Alex. rectè monent, esse non potest. Satius igitur erit, Ageratum Dioscoridis, quod & hodie Eupatorii Mesues nomen obtinuit, in eius locum substituere, donec melius doceatur.*

VALET aduersus frigus ventriculi: obstructiones, inflationes iecinoris, & renum duritias sanat. aquę inter cutem caussas omnes discutit. menses ciet: flatuosos spiritus ab alto corpore abigit.

Diacurcuma, id est, Διὰ Κρόκου *maior, D. Mesuæ.*

℞. Croci	Asari	
Petroselini Macedonici		
Dauci	Anisi	
Apii ana ʒ	iiij.	
Rhabarbari	Meu	
Spicæ Indicæ	ana ʒ	vj.
Costi	Myrrhæ	

Casiæ

Casiæ ligneæ veræ Schœnanthi
Carpobalsami [*aut aliquod succedaneum, vt superius significatum est*]
Rubiæ tinctorum
Succi Absinthii
Succi Eupatorii Mesuæ [*i. Gratiolæ*]
Opobalsami [*aut aliquod succedaneum, siue oleum Garyophyllorum, aut aliud crassum odoriferum oleum*] ana ʒ ij.
Calami aromatici
Cinnamomi ana ʒ j. ß.
Scordii [*videlicet veri*]
Scolopendriæ [*Ceterach intellige*]
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ ij. ß.
Tragacanthæ ʒ j.
Sacchari albissimi.

Confert ad ægritudines antiquas, & cachexiam: & ad hydropisim iuuamentum est manifestum, & eradicat ægritudines hepatis & lienis chronicas, quæ iam induratæ sunt: & confert ad corruptionem stomachi, & humiditatem frigidam, & ventositates grossas in eis, & ad dolorem renum & vesicæ; & vrinam prouocat.

Diaprassium D. Nicolai.

℞. Prassii ʒ v. ß.
Tragacanthæ Pinearum mundatarum
Amygdalorum dulcium

Pistaciorum Carnium dactylorum
Caricarum pinguium
Passularum enucleatarum ana ℥ iij. ß.
Cinnamomi
Garyophyllorum
Nucis Moschatæ
Macis Ligni Aloës
Galangæ Spicæ Indicæ
Zingiberis Zedoariæ
Glycyrrhizæ Rhapontici
Anacardii Styracis calamitæ
Galbani Terebinthinæ
Mastiches Myrrhę
Ircos Aristolochiæ rotundæ
Corticum radicum Capparis
Gentianæ Melanopiperis
Anisi Fœniculi
Anethi Apii
Petroselini Macedonici
Saxifragiæ ana ʒ ij.
Hermodactylorum
Origani Peucedani
Schœnanthi Cardamomi
Leucopiperis
Carui Ligustici
* Vincetoxici ana ʒ j. ß. ͼ j. ß.
Balsamitæ Pulegii
Dictamni Cretici
Costi Pyrethri
Thymbrę Basiliconis
Pæoniæ [*videlicet radicis eius aut seminis*]

Macro-

Macropiperis Amomi Sinoni
Orobi veri ana ʒ j. Ͼ ij. ß.
Xylobalſami [*aut ſuccedaneum aliquod ſimile deſcriptioni Xylobalſami*]
Caſiæ fiſtulæ
Corallii rubri Raſuræ Eboris
Carpobalſami [*aut aliquod ſuccedaneum, vt ſuprà*]
Dauci Cretici ana ʒ ß.
Moſchi Ambræ
Oſſis è corde cerui ana Ͼ xiiij.
Sacchari albiſſimi.

SAXIFRAGIA *in Italia dicitur ea herba, quam in Germania Pimpinellam vocamus. Itali habent diuerſam Pimpinellam.*

BALSAMITAE.] *Nicolaus Alexandrinus Latinè impreſſus, non Balſamitam habet, ſed Balſamum: ſignificat tamen Balſami vox, nonnunquam etiam Mentham; cuius ſpecies eſt Balſamita, hoc loco recipienda: nam ſi Balſami liquorem intellexiſſet Nicolaus, non ſimpliciter Balſamum, ſed Opobalſamum poſuiſſet.* A

SINONUM, *ſecundum Matthæum Syluaticum, eſt Petroſelinum agreſte. Sed de eo infrà in annotationibus Aureæ Alexandrinæ.*

CASIAE *fiſtulæ nomine hoc loco nequaquam debet intelligi Caſia fiſtula, cuius nigra medulla bilem per aluum purgat; ſed Caſia lignea aromatica, quæ Cinnamomo ſimilis eſt: nam*

nam hæc etiam apud probatos veteres auctores Casia fistula vocatur.

B DAVCVS *Creticus hodie ignotus est: ideò possumus eius loco Seseli Creticum accipere, id est, Berwurtz, aromaticam herbam, foliis Fœniculi, sed multò minoribus.*

P. C. SCHOL.

A Balsamitæ.] *Cùm Nicolai codex, vt & Cordus fatetur, Balsami legat; eo non herba Balsamita vocata, neque cum Fuchsio Balsami veri folia, sed oleum seu succus veri Balsami, Opobalsamúmve hîc intelligendum esse existimo.*

B Daucus Creticus.] *Berwurtz Germanis vocata herba, seu Fœniculus porcinus Belgis, non est Seseli Creticum, vt neque Daucus Creticus, sed potiùs Meum Diosc. aut illi proximum. Daucus autem Creticus verus, Diosc. delineationi ad amussim conueniens, semine acri, albo, hirsuto, oblongo, nuperrimè cognosci cœpit: virétque in hortulo hodie, inter plurimas raras plantas, nostro.*

Sanat capitis vertigines, oculorum caligines abstergit, palatum & arterias purgat, distillationem vuæ astringit, dentium dolorẽ mitigat. Asthmaticis & suspiriosis peculiariter opitulatur; pectoris & pulmonis causas facilè amputat. Stomachi & hepatis dolores & debilitates sedat, spleneti-co-

ticorum & pleuriticorum anguſtias paragoriſat: omnium interaneorum vitiis prodeſt: inflationes & torſiones ab eis aufert. Nephriticos, calculoſos, ſtranguurioſos & colicos purgat, & dolorem releuat. Sæpiùs autem ſumptum, colorem pallidum emendat, menſes deducit, & in ordinem debitum redigit. Typos quotidianarios & quartanarios reprimit. Qui autem hoc electuario vſus fuerit, à multis conſeruabitur morbis.

Diatrion ſantalon D. Nicolai.

℞. Santali albi   Santali rubri
Santali citrini   Roſarum
Sacchari   ana   ℥ iij.
Rhabarbari   Spodii
Succi Glycyrrhizæ
Seminis Portulacæ   ana ℥ ij. ℈ ß. G v.
Amyli   Gummi Arabici
Tragacanthæ
Nucleorum ſeminis Melonis
Cucumeris Cucurbitæ Citrulli
Seminis Scariolæ   ana   ℥ j. ß.
Camphoræ   ℈ j.
Sacchari albiſſimi.

SCARIOLA *eſt Endiuia vulgaris, cuius folia in dorſo habent ſpinulas, vt dictum eſt ſuprà in Diarhodon Abbatis.*

Pollet aduerſus iecinoris & ventriculi

C   calo-

calorem mirum in modum: tabidis & regio morbo correptis itidem prodest.

Diaxyloaloës D. Mesuæ.

℞. Ligni Aloës crudi
Rosarum ana ℥ j.
Garyophyllorum Spicæ Indicæ
Macis Nucis moschatæ
Galliæ moschatæ Mesuæ Cubebarum
Cardamomi maioris
Cardamomi minoris
Mastiches
Cinnamomi
Cyperi Schœnanthi
Zedoariæ Been albi
Been rubri
Folii [*aut Macis siue Spicæ Nardi*]
Serici crudi Margaritarum
Corallii rubri Charabæ
Foliorum Citrei mali
Corticum Citrei mali
Ocimi garyophyllati
Sisymbrii Menthæ siccæ
Sampsuchi [*id est, Maioranæ*]
Piperis longi
Zingiberis ana ʒ iiij.
Moschi boni ℈ j.
Ambrę ʒ j. ß.
Sacchari albissimi.

CYPERI, *videlicet Cyperi rotundi: nam rotunda*

rotundæ radices Cyperi propriè & ſimpliciter ab auctoribus Cyperi vocantur. Longis verò radicibus Cyperus, vocatur ab iiſdem Cyperis. Quoniam verò non ſemper rotundum habere licet, neceſſe eſt in penuria eius, longo vti.

SISYMBRIVM *eſt mentha aquatica, nigricantibus, vt purpura, caulibus.*

PRODEST malis ventriculi, cordis & iecinoris frigidis, animæ defectioni, concoctionique. Oris fœtorem abigit, lætitiamque parit.

Diatrion pipereon Meſuæ.

℞. Macropiperis Melanopiperis
Leucopiperis ana ℥ v.
Zingiberis Thymi
Aniſi ana ʒ ij.
Spicæ Indicæ Ammios
Amomi [*quod non habetur, & loco eius capiatur Carpeſium ſiue Cubeba, aut Calamus aromaticus officinarum, qui pro vero Acoro habetur*]
Cinnamomi ana ʒ. j.
Caſię ligneæ Seminis Apii
Seſelios
Aſari
Enulæ ſiccæ ana ʒ ß.
Sacchari albiſſimi.

Refrigerato ventriculo, & acido ructui, quartanis, exolutis, iecinoroſis, & inflationibus auxiliatur. Item tuſſientibus.

Diazingiber D. Nicolai.

℞. Zingiberis Galangæ
Garyophyllorum Cinnamomi
Nucis moſchatę Granorum paradiſi
Piperis longi Macis
Cardamomi Spicæ Indicæ
Rhabarbari Roſarum rubrarum ana G̈ xv.
Pinearum mundatarum ℥ ß.
Phiſticorum [*id eſt, Piſtaciorum*] ℥ ij.
Aniſi Fœniculi
Glycyrrhizę raſæ Croci ana ℥ ß.
Sacchari albiſſimi.

Ventriculum roborat & firmat.

Electuarium Ducis, D. Nicolai.

℞. Aniſi ℥ ij. G̈ xv.
Glycyrrhizæ
Maſtiches ana ℈ ij. G̈ v.
Cinnamomi
Chamædryos Zingiberis
Galangæ Fœniculi
Carui ana ℈ j. G̈ xv.
Xylocaſiæ Calaminthæ
Dauci Pyrethri
Piperi albi Piperis longi
Cyperi [*ſcilicet rotundi*]
Schœnanthi Ireos

Amo-

Amomi [*aut succedaneum eius*]
Folii [*aut succedaneum eius*]
Asari ana ℈ j.
Spicæ Indicæ Croci
Gummi Arabici Tragacanthæ
Seminis Anethi Calami aromatici
Cubebarum Garyophyllorum
Carpobalsami
Ligustici Seminis Olusatri
Baccarum Iuniperi Seselios
Pentaphylli [*videlicet radicum eius*]
Seminis Asparagi
Seminis Citri
Acori [*aut loco eius Galanga*]
Ammios Rhabarbari
Nucis myristicæ [*id est, Nucis Moschata*]
Ligni Aloës
Basilici garyophyllati
Milii solis
Seminis Saxifragiæ
Nucleorum seminis Citrulli
Cucumeris
Melonis Cucurbitæ
Seminis Scariolæ
Petroselini
Been albi Been rubri
Styracis calamitæ
Cardamomi ana ℈ ß. ĝ v.
Penidiarum ʒ iiij. ℈ ij. ß.
Sacchari albissimi.

CHAMAEDRYOS, *videlicet vera, qua*

folia habet similia quercus. nascitur in montibus Ienæ, & inter Hersprnck atque Ambergam.

OLVSATRI *semen, est magnum semen, quod in omnibus Pharmacopoliis dicitur Macedonicum siue Petroselinum Macedonicum.*

Valet ad indigestionem & ventositatem stomachi & intestinorum, & ilei dolorem & lapidis.

Electuarium de Gemmis D. Mesuæ.

℞. Margaritarum albarum ʒ iij.
Sapphiri Hyacinthi
Sardæ Granatorum
Smaragdi ana ʒ j. ß.
Zedoariæ Doronici
Corticum Citrei mali Macis
Seminis Ocymi garyophyllati ana ʒ ij.
Corallii rubri Charabæ
Rasuræ Eboris ana ℈ ij.
Been albi Been rubri
Garyophyllorum
Zingiberis Piperis longi
Spicę Indicæ
Folii [*aut succedanei eius*]
Croci
* Cardamomi ana ʒ j.
Trochiscorum Diarhodon
Ligni Aloës ana ʒ v.
Cinnamomi Galangæ

Zurum-

Zurumbeth ana ℨ j. ß.
Foliorum Auri
Foliorum Argenti ana ℈ ij.
Ambræ ℨ ij. Moſchi ℨ ß.
Sacchari albiſſimi.

SAPPHIRVS *& Smaragdus, qui paſſim in Myropoliis habentur, nihil valent; cùm flammam edant in igne, & ex argenti fodinis colligantur: quare omittendi ſunt; aut loco eorum, de Hyacintho & Granato maius pondus ſumatur.*

SARDA *eſt gemma quæ neotericis Carneola vocatur; quod diligenter eſt notandum. Hactenus enim qualis eſſet gemma Sarda, ignorauimus omnes.*

ZVRVMBETH *eſt ſpecies Zedoariæ, quæ radicem habet rotundam & globoſam, & affertur cum Zedoaria longa.* A

P. C. SCHOL.

Zurumbeth eſt ſpec.] *Inter tres Zedoariæ ſpecies quæ Antuerpiam aduehuntur radiculis oblongis, quartum quid optimo Zedoario potiſſimùm immixtum reperitur, rotundis globulis, & ea propter Truncoſa Zedoaria à Materialiſtis noſtris vocitata: hac vtentur Zurumbeth loco Pharmacopœi, & Garciam ab Horto De Aromatibus Indicis hiſce de rebus conſulant, plura noſcere qui voluerint.* A

Malis cordis, ventriculi, cerebri, iecinoris,

cinoris, & vteri frigidis auxiliatur. Item palpitationi cordis, defectioni animæ, ac concoctioni: tristitiam denique citra caussam ortam amouet.

Electuarium Iustinum D. Nicolai.

℞. Cinnamomi
Folii [*aut succedanei eius*] Costi
Nardi [*id est, Spicæ Indicæ*]
Casiæ ligneæ Aristolochiæ longæ
Aristolochię rotundæ Enulæ campanæ
Hyssopi Pulegii Artemisiæ
Pentaphylli [*videlicet radicis eius*]
Leucopiperis Orobi veri
Petroselini Ligustici
Olusatri [*i. Petroselini Macedonici vocati*]
Seminis Vrticæ
Milii Solis
Saxifragiæ seminis [*sumatur eius loco semen Pimpinellæ nostræ, Germanorum videlicet, non Sanguisorbæ vocatæ.*
Baccarum Iuniperi Seminis Asparagi
Sileris montani
Seminis Apii Seminis Anethi
Seminis Rutæ Seminis Citrei mali
Seminis Fœniculi Seminis Anisi
Baccarum Lauri ana ʒ j. ß.
Sacchari albissimi.

Valet ad dolorē renum: calculos frangit, & arenas expellit, ac strang uriam dissoluit.

Confe-

Confectio Liberans [scilicet à peste.]

℞. Radicum Tormentillæ
Seminis Acetosæ
Endiuiæ
Coriandri præparati
Citrei mali ana ℥ j. ß.
Santalorum omnium
Dictamni albi ana ℥ j.
Boli Armeni præparati
Terræ sigillatæ [*loco eius Bolus Leuanticus, id est, Orientalis, sumatur*] ana ℥ iij.
Margaritarum Corallii albi
Corallii rubri Charabæ
Rasuræ Eboris
Spodii [*id est, Eboris vsti, de quo in fine*]
Ossis è corde cerui
Been albi Been rubri
Doronici Cardamomi
Cinnamomi Macis
Ligni Aloës
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius*]
Croci Zedoariæ ana ℥ ß.
Smaragdi [*loco eius Hyacinthi aut Granati*]
Hyacinthi Granati
Serici crudi incisi & torrefacti ana ℈ j.
Penidii
Sacchari Candi ana ℈ ij.
Florum Nenupharis [*id est, Nymphaea*]
Buglossæ

Rofarum ana ℈ j.
Camphoræ ǵ vij.
Mofchi
Ambræ ana ǵ iij.
Sacchari albiffimi.

Contra peftem plurimum valet: tutatur corpus ne lædatur à peftifero aëre, & præferuat humores à corruptione.

Confectio Cordialis, Alex. Benedicti.

℞. Margaritarum
Spodii [*id eft, Eboris vfti*]
Granatorum verorum
Cinnamomi Tormentillæ
Boli Armeni ana ʒ iij.
Santalorum omnium Rafuræ Eboris
Vnicornu ana ʒ ij. Hyacinthorum
Sapphiri [*loco eius maius pondus Hyacinthi*]
Corallii albi Corallii rubri
Charabæ albæ [*al. Succini*]
Valerianæ veræ
Dictamni Zedoariæ
Ligni Aloës ana ʒ j.
Terræ figillatæ [*Aut Boli Leuantici, hoc eft, Orientalis*] ʒ j. ℈ ij.
Serici crudi modicum torrefacti ℈ ij.
Offium è corde cerui ℈ j. ß.
Been albi
Been rubri ana ℈ ij.
Foliorum auri opt. numero v.

Mofchi

Moſchi
Ambræ ana ℥ x.
Sacchari albiſſimi.
PRÆSERVAT cor à peſte.

Electuarium Lætitiæ, Galeni; ex Nicolao.

℞. Florum Ocimi garyophyllati
Croci Zedoariȩ
Xylobalſami [*pro quo Lignum Aloës, cùm in iſta deſcriptione non habeatur*]
Garyophyllorum Corticum Citrei mali
Galangæ Macis
Nucis moſchatæ
Styracis calamitæ ana ʒ ij. ß.
Aniſi Raſuræ Eboris
Thymi Epithymi ana ʒ j.
Camphoræ Moſchi Ambrȩ
Margaritarum perforatarum
Oſſium de corde cerui ana ʒ ß.
Auri foliati meri [*id eſt, puriſſimi*]
Argenti foliati meri ana ℈ ß.
Sacchari albiſſimi
Fiat confectio ſolida.

Si verò volueris facere in forma liquida ſiue opiatæ, tunc adde
Succi Cydoniorum
Pomorum odoratorum dulcium
Boraginis

Vini veteris optimi, ana partes æquales: in tanta mensura, quanta despumando & decoquendo saccharo satis fuerit: nulla enim aqua saccharum dissolui aut decoqui ad spissitudinem debet in hac confectione.

LÆTITIAM colorisque bonitatem efficit: concoctionem iuuat, & canitiem retardat.

Electuarium Lætificans Rhasis.

℞. Melissæ Corticum Citrei mali
Garyophyllorũ Galliæ moschatæ Mesuæ
Mastiches Croci
Cinnamomi Nucis moschatæ
* Cardamomi
Neremisch [*pro quo potest semen Pæoniæ accipi*]
Been albi Been rubri
Zedoariç Doronici
Seminis Ocimi
* Seminis Ocimi garyophyllati ana ℥ ß.
* Moschi ℈ xxiiij.
Sacchari albissimi. Fiat confectio in tabulis.

Si verò volueris facere in liquida forma, vt decet, tunc prædictas species sequenti Syrupo misce, & fac in modum opiatç:

* ℞. Myrobalanorum Chebularum nu. xx.
* Emblicarum numero xxx.
* Aquæ ℔ iij. aut quantum sufficit. Coquãtur tritç myrobalani in prędicta aqua, donec

donec remaneat tertia pars ; deinde cola. Colaturæ adde mellis despumati ℔ j. loco prædicti sacchari: bulliat postea vsque ad iustam spissitudinem ; & insperge species prædictas , postquam feruor Syrupi remissior factus fuerit.

NEREMISCH *apud Rhasin est Rosa asinina. Auerrois autem interpres dicit Pæoniam esse Rosam asinorum. Ergo, secundum hunc Neremisch idem esset quod Pæonia : nisi Rhasis de vtraque, id est, de Neremisch & de Pæonia, duo propria faceret capitula, tanquam de rebus diuersis. Certò igitur statuere non possumus, quid sit Neremisch.*

Confortat omnia membra principalia, ex quibus virtutes manant naturales & animales : iuuat calorem naturalem , & spiritum viuificat: compescit malas cogitationes : & bonos mores , lætitiamque & gaudium gignit.

Electuarium Plirisarcoticum, seu potius Pleres archonticum, D. Nicolai.

℞. Cinnamomi   Garyophyllorum
Ligni Aloës   Galangæ
Spicę Indicæ   Nucis moschatæ
Zingiberis   Spodii
Schœnanthi
Cyperi   Rosarum
Violarum ana ʒ j. G xv.

Folii [*loco ipsius, Macis sumatur*]
Glycyrrhizæ Mastiches
Styracis calamitæ
Sampsuchi [*id est, Maiorana*]
Balsamitæ Ocimi
Cardamomi Macropiperis
Leucopiperis
Myrtillorum
* Corticis Citrei mali ana ℈ ij. ῞ v.
Margaritarum splendidarum
Been albi Been rubri
Corallii rubri
Serici tosti ana ℈ j. ῞ ij. ß.
Moschi ῞ vij. ß.
Camphoræ ῞ v.
Sacchari albissimi.

Tristibus, melancholicis, imbecillo ventriculo, deliquio animi à corde proficiscenti succurrit. Memoriam amissam recuperat, sensus acuit, comitialibus & asthmaticis prodest, omnemque cerebri debilitatem aufert.

Lithontribon D. Nicolai.

℞. Spicæ Indicæ Zingiberis
Xylobalsami [*aut Ligni Aloës, vt suprà*]
Acori [*siue Calami aromatici hodie vocati*]
Cinnamomi
Peucedani [*videlicet radicis eius*]
Meu [*loco eius accipe Seseli Cretici radicem, id est, Beruvurtz, Germanis vocatam*]
Mela-

Melanopiperis Macropiperis
Leucopiperis Saxifragiæ ana ʒ ij. ß.
Opobalsami [*loco eius sumatur oleum ex granis Iuniperi*]
Garyophyllorum
Costi Rhapontici
Glycyrrhizæ Cyperi
Tragacanthæ Chamædryos
Seminis Olusatri [*est semen quod Macedonicum vulgò perperam vocant*]
Seminis Apii Ammios
Asparagi Ocimi Vrticæ
Citrei mali ana ʒ j. G̈ xv.
Folii [*aut succedanei eius*]
Croci Schœnanthi
Ligneę Casię [*aut succedanei eius*]
Bdellii Mastiches
Ireos Amomi
Ligustici Milii solis
Petroselini Macedonici Seselios
Sinoni [*de quo suprà*]
Cardamomi
Anethi Euphorbii
Lapidis Lyncis Olei Nardini
Olei Moschelini ana ʒ ß. G̈ vij. ß. *
Sacchari albissimi.

Si volueris facere in forma Opiatæ, tunc speciebus adde triplum mellis despumati, loco sacchari: diutiùs enim durant species melle exceptæ, quàm saccharo. potest tamen vtroque modo fieri.

Olei

Olei Moſchelini præparatio infrà habebitur.

P. C. SCHOL.

A Meu] *Seſeli Creticum Cordo vocatum, quod Bervvurtz Germani, Fœniculum porcinum Belgæ appellant, eſſe ipſiſſimum Meu ſeu Meum Dioſc. omnino perſuaſum habeo. Nec radicem eius tantam, támve craſſam eſſe, (natalibus præſertim locis natam,) neque tam grauiter olere, veluti Matthiolus metuit, vt neque tenuitatis nec odoris à Dioſcor. deſcriptos limites ita tranſire putem, quin genuinum Meum eſſe queat: Craſſitudo cum craſſitudine comparanda cùm ſit, ſimul atque ſuauiter olere, & ſimpliciter odoratum eſſe, aliquantulum cùm etiam differant. Eo modo, vt quæ de Meo Aſturiæ ac Siſtra Monachi obſeruârunt & ſcribunt; ego, vtpote mihi quoque comperta, approbem, illisq; manus dem. Proinde ſi quiſpiã adhuc nihilominus refragari voluerit, pro Meo vero tamen eo tantiſper vtentur Pharmacopœi, deſerto illo quo hactenus vſi ſunt noſtrates; dum ipſe Dioſc. Genius nobis aliud proferat. Ceterùm imprudenter admodùm Matthiolum carpit Fuchſius, quòd ille vnà cum Monachis, hanc herbam Apulis Imperatoriam nominari inquiat, quam Angelicam eſſe (ſic à Germanis appellatam) malè interpretatur Fuchſius: cùm Imperatoriæ nomine ab iſthoc Meo admodùm diuerſæ à Germanis demonſtrentur plantæ.*

Præclarum ad indigestionem stomachi ex frigiditate. Iliorum lumborumque dolores compescit, lapides in renibus & vesica potenter confringit, & inde mirabiliter expellit. Stranguriam & dysuriam è vestigio soluit.

Rosata Nouella D. Nicolai.

℞. Rosarum Sacchari
Glycyrrhizæ ana ℥ j. ʒ j. ℈ ij. ß.
Cinnamomi ʒ ij. ℈ ij. minus G ij. *
Garyophyllorum
Nardi [*id est, Spicæ Indicæ*]
Zingiberis Galangæ
Nucis moschatæ Zedoariæ
Styracis calamitæ Cardamomi
Seminis Apii ana ℈ j. G vj. *
Sacchari albissimi.

CONFERT apprimè calori & siccitati stomachi, cordis, hepatis & pulmonis. Sitim compescit & vomitum, abscindit debilitatem stomachi, adstringit laxa. Cardiacis subuenit, sudorem diaphoreticum reprimit, ex chronica infirmitate debiles recreat.

Electuarium Diapæonias.

℞. Radicis Pæoniæ ℥ j.
Macis Spicæ Indicæ
Croci Coralliorum rubrorum
Mar-

Margaritarum non perforatarum
Mastiches ana ℥ ß.
Myrtillorum verorum ʒ j. ß.
Cinnamomi
Nucis moschatæ
Garyophyllorum
Folii [*loco eius Casiæ ligneæ veræ*]
Zingiberis Piperis longi
Cardamomi
Granorum paradisi ana ʒ ij.
Glycyrrhizæ ʒ v.
Anacardi ʒ j. ß.
Moschi Ambræ ana ǵ vj.
Sacchari albissimi.

Fiat confectio in tabulis in æstate. In hieme verò adde speciebus triplũ mellis despumati, & conficiatur electuarium.

CONFERT epilepsiæ, & vertigini.

Electuarium Resumptiuum D. Nicolai.

℞. Rosarum Glycyrrhizæ
Sacchari ana ʒ ij. ǵ v.
Gummi Arabici
Tragacanthæ ana ʒ ij. ℈ ij.
Santali albi
Santali rubri ana ʒ j. ß. Papaueris albi
Succi Glycyrrhizę Amyli
Seminis Portulacę
Lactucæ Scariolæ ana ʒ iij.

Garyo-

Garyophyllorum
Spodii [*pro eo, Eboris vsti*]
Cinnamomi ana ʒ j. *
Zingiberis
Styracis calamitæ ana ʒ ij.
Croci G v.
Penidiarum ℥ ß.
Nucleorum ſeminis Cucurbitæ
Citrulli Cucumeris Melonis ana ʒ ij.
Seminis Cydoniorum ℈ ij.
Amygdalorũ dulcium Pineorũ nucleorũ
Berberis Seminis Maluæ
Seminis Coti ſiue Bombacis *
Seminis Violarum Nymphææ
Sebeſten ana ʒ ij.
Cum Syrupi Violati quantitate ſufficienti fiat Electuarium.

RESTAVRAT humiditatem radicalem: lenit, humectat, nutrit, & confortat. Aperit poros, obſiſtit cholerae: ſedat febrem, tuſſim & ſitim. Reſtituit integras vires,& priſtinam ſanitatem, extenuatis, conſumptis & hecticis.

Diacorum D. Meſuæ, in ſua praxi, cap. 1. de affectibus neruorum. *

℞. Radicum Secacul Acori
Pinearum ana ℔ j. ß.
Radices Secacul mundatę & inciſæ coquantur in aqua clara, donec aqua conſumatur:

matur: postea optimè pistentur, & in minutissimas partes conterantur, donec pulti similes fiant. Dein adfunde eis mellis odorati & optimè despumati ℔ x. coquantur lento igne, donec tota aqua, quam radices Secacul imbiberunt, in vaporem resoluta sit; diligenter agitando, ne ad vasis fundum adurantur radices. Cùm autẽ iustę spissitudinis consistentiam acquisiuerit, ab igne deponito, & adde radices Acori tenuissimè tritas, & Pineas minutissimè incisas, cũ subsequẽti puluere optimè mistas:

℞. Piperis ℥ j. Piperis longi
Garyophyllorum Zingiberis
A Macis ana ʒ iiij.
Nucis moschatæ Galangæ
Cardamomi ana ʒ iij.

Omnia ista simul cum melle & radicibus Secacul misceto & vnito; diligenter agitando, ne grumi aliqui relinquantur.

B SECACVL *verum est Siser, quod Germani vocant Gritzelmoren, & Klingelmoren, Galli Escheruis & Seruiles, Bauari Nudle, Sueui Geyrle.*

ACORVS, *id est, vulgò vocatus Calamus aromaticus. Mesue iubet etiam Acori radices elixari. Sed quia nos recentes & virides non habemus, vt ii qui in calidis regionibus habitant, ideò melius est eas tritas melli admiscere.*

P. C. SCHOL.

A *Rosas è contextu, à Cordo perperam impositas,*

tis, Fuchsio quoque & id volente, sustuli.

Secacul verum.] *Secacul non est Siser, vt Cordus existimat: sed, veluti Frãcisco Alexand. quoque placet, esse posset ea planta quam Crithmum spinosum, seu Pastinacam marinam vocant Monspelussani: vnde mihi in horto meo à Matthia Lobelio doctore Medico semine transmisso, nunc viret. Genuinum interim si id non fuerit, in eius locum tamen commodè substitui posset, respondentibus facultatibus: dum Arabs quispiam ipsissimum nobis commonstrauerit.* B

Confert mirum in modum ægritudinibus neruorum: acuit omnes sensus & ingenium, sedat dolores capitis; est peculiare remedium frigidarum ægritudinum senum, & maximè catarrhi.

Puluis ad Epithemata cordis.

℞. Santali rubri ℥ j.
Corticum Citrei mali   Santali albi
Rosarum   Corallii albi
Corallii rubri   Charabæ
Spodii [*accipe Eboris vsti*]   ana ℥ ß.
Ossis cordis ceruini
Croci ana ʒ j.
Specierum Lætitiæ Galeni
Specierum electuarii de Gemmis
Specierum Diamargariton ana ℈ iiij.
Camphoræ ℈ j.

In puluerem redactæ species commisceantur.

Puluis

Puluis ad Epithemata hepatis.

℞. Rosarum Santali albi Santali rubri
Absinthii Schœnanthi
Spodii [*pro eo, Eboris vsti*]
Spicæ Indicæ ana ℥ ß.
Contrita in puluerem misce, & repone.

CONFECTIONES OPIATÆ.

Diaolibanum D. Nicolai.

℞. Castorei Opii
Hyoscyami albi ana ʒ iij.
* Casiæ ligneæ ʒ ij. ℈ ij.
Folii [*aut succedanei eorum*]
Croci
Turis masculi ana ʒ ij.
Rhapontici
Amomi [*pro quo Carpesium*] ana ʒ j. ℈ ij.
Myrrhæ ʒ j. ß.
Pæoniæ Styracis calamitę
Macropiperis ana ʒ j.
Spicæ Indicæ
Pyrethri Euphorbii
Leucopiperis ana ℈ ij. ß.
Mellis despumati triplex pondus.

EST *verò obseruandum in omnibus opiatis, vt singulis vnciis specierum, misceantur tres vnciæ*

vncia mellis despumati. Si minus fuerit, exsiccatur confectio facilè: si verò plus addatur, vires eius disperguntur.

TVS *Masculum, est Tus album aut flauum purissimum, in globulos rotundos singulos, aut testiculorum figura geminos concretum; ideoq; Masculi cognomen accepit.*

VTILE est ad diuersas passiones capitis: hemicranicum dolorem placat, & supercilii: lachrymas potenter stringit: fauces rheumatizatas & arterias lenit. Hęmoptoïcis & tussientibus medetur. Vomitum compescit: dolorem stomachi & nauseam aufert. Peripneumonicis, pleuriticis, empyïcis subuenit. Gonorrhœam & satyriasim emendat, & menstrualem sanguinem sistit.

Musa Enea, siue Zazenea, vel Egetea A *D. Mesuæ.*

℞. Castorei
Myrrhæ Opii
Melanopiperis Macropiperis
Galbani Costi
Cinnamomi Phu
Meu [*aut loco eius Seseli Creticum, id est, Bervvurtz*]
Dauci Asari
Croci ana ʒ iiij.
Mellis despumati optimi triplex pondus.

P. C.

P. C. SCHOL.

A Musa.] *Erroneè à Cordo Musa hac confectio inscribitur, veluti & Francisci Alexandritè obseruauit; cùm Sagzenea à Mesue vocetur. Musa enim Enea apud Nicolaum confectio est, ab hac plurimum differens.*

VALET ad omnes passiones frigidas, & ventositates crassas, & dolorem dentium & corrosionem eorum, & ad frigus stomachi, tarditatem digestionis, colicam, difficultatem vrinæ, & ad frigus & phlegma, & ad muccositatem vrinæ.

Philonium Maius, siue Romanum D. Nicolai.

℞. Leucopiperis
* Hyoscyami albi [*i. seminis eius*] ana ʒ v.
Opii ʒ ij. ß.
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius*] ʒ j. ß.
A Seminis Apii ʒ j.
Petroselini Macedonici Fœniculi
B Dauci Cretici ana ʒ ß.
* Croci ℈ j. Spicæ Indicæ
* Zedoariæ
Pyrethri ana ℈ ß. G v.
Cinnamomi ʒ j. ß.
Euphorbii Costi ana ʒ j.
Mellis

Mellis despumati optimi triplex pondus.

Pro Dauco Cretico accipere licet Seseli Creticum, id est, Bervvurtz.

P. C. SCHOL.

Sem. Apii ʒ j. *& paulo post.* Sem. Dauci ana ʒ. ß.] *Pro* ʒ j. *Cordus malè* ℥ j. *sicuti & pro* ʒ ß. *erroneè* ℈ j. *legebat: vt Francisco Alexand. quoque placet.* A B

Emendat tussim cum vino multo oblatum, peripneumoniam cum hydromelite, sanguinis sputum cum polygoniæ succo. Indigestionem stomachi & vomitum cum posca, dolorem hepatis cum œnomelite curat: spleneticis, & auriginosis cum oxymelite subuenit; cœliacis, cum apozemate rutæ. Pleuriticis, iliosis, nephriticis & vesicæ symptomatis cholericis medetur.

Philonium D. Mesuæ.

℞. Piperis albi
Seminis Hyoscyami albi ana ʒ xx.
Opii ʒ x. Croci ʒ v.
Spicæ Nardi Indicæ Pyrethri
Castorei ana ʒ j.
Mellis despumati optimi triplum pōdus.

MIRVM in modum mitigat dolores, præcipuè stomachi, matricis, laterum, totius ventris, & colicam cum decoctione

chamæmeli vel rutæ, & ſtatim prouocat ſomnum cum aqua lactucæ vel ſyrupo papaueris. Tollit dolorem capitis cum decoctione ſtœchadis, prohibet catarrhum cum decoctione olibani vel ſpicæ. Contra ſpaſmum,& paralyſim bibitur cum decoctione nucis moſchatæ. Facilitat anhelitum cum decoctione baccarum lauri vel hyſſopi, & ſedat tuſſim cum aqua mellis. Prouocat vrinam, facilitat mictum, & frangit lapides veſicæ,cum decoctione Saxifragiæ vel aqua apii. Compeſcit vomitum & fluxum ſanguinis ex ore,cum ſucco plantaginis vel decoctione maſtiches; & ſedat ſingultus, & præfocationes, & vitia matricis,& potenter ſomnum inducit.

Philonium ex Galeno & P. Ægineta.

℞. Croci ʒ v.
Pyrethri Euphorbii
Spicę Indicæ ana ʒ j.
A Piperis albi ʒ xx.
Hyoſcyami ʒ viij.
Lachrymæ Papaueris ʒ x.
Mellis deſpumati optimi triplum.

P. C. SCHOL.

A Hyoſcyami ʒ. viij.] *Cùm non Galeni, ſed P. Æginetæ tantùm corrupta exemplaria perperam legant Hyoſcyami ʒ viij, atq; ex Cornarii*

narii dolabella ℥ xx pro ℥ viij. restituenda sint, cum Mesues descriptione hoc pacto conueniet: vtpote qui ex hisce eandem desumserit; Castoriũ in Euphorbii locum substitutum si exceperis.

Philonium Persicum D. Mesuæ.

℞. Piperis albi
Hyoscyami albi ana ℥ xx.
Apii
Terræ sigillatæ [*pro qua Boli Armeni, vt suprà*] ana ℥ x.
Lapidis Hæmatitis Croci ana ℥ v.
Castorei Spicæ Indicæ
Euphorbii Pyrethri
Margaritarum Charabæ [*id est, Succini*]
Zedoariæ Doronici
Trochiscorum Ramich [*de quibus infrà*] ana ℥ j.
Camphoræ ℈ j.
Mellis rosati optimi triplum.

P. C. SCHOL.

Piperis albi.] *Insulsè admodùm Papauer in huius locum surrogauerat Cordus; quod & suboluit facilè Fuchsio: sequentibus nihilominus Cordum Coloniensibus medicis, in ab ipsis euulgato non ita diu Dispensariolo.*

INVENTVM est ad retinendum sanguinem menstruorum, hæmorrhoïdarúm, fluxum ventris, vomitum, & sputũ sangui-

neum;præſertim ſi cum ſucco plantaginis diſſolutum bibatur,& ad fluxum mẽſtruorum mittatur in vuluam,& ad fluxum ſanguinis excoriatiuum clyſterizetur. Conſolidat fermè vlcera & venas: & nihil eſt quod magis & tutiùs præſeruet ab abortu prægnantem grauidam.

Requies Nicolai.

℞. Roſarum
Violarum ana ℥ iij.
Opii Hyoſcyami
Papaueris [*videlicet albi*]
Mandragoræ [*videlicet cort. radicis eius*]
Scariolæ [*videlicet ſeminis*]
Lactucæ [*videlicet ſeminis*]
Seminis Portulacæ
Pſyllii
Nucis moſchatæ Cinnamomi
Sacchari ana ℥ j. ß.
Santali albi Santali citrini
Santali rubri Spodii
Tragacanthæ ana ℈ ij. G v.
Mellis deſpumati optimi triplum.

REQVIES dicitur,quia requiem accipientibus præſtat: maximè typicè febricitantibus, quotidianariis, tertianariis, quartanariis,acútis & peracutis.

Tryphera

Tryphera magna D. Nicolai.

℞. Opii ʒ ij.
Cinnamomi
Garyophyllorum Galangæ
Spicæ Indicæ Zedoariæ
Zingiberis Cofti
Styracis calamitæ
Calami aromatici
Cyperi
Iridis Illyricę
Peucedani
Acori [*aut Calami aromatici hodie vocati*]
Mandragoræ Nardi Celticæ
Rofarum Piperis
Sem. Anifi
Apii Petrofelini Macedonici
Fœniculi Dauci
Hyofcyami Cumini
Ocimi ana ʒ j.
Mellis defpumati optimi triplum.

IRIS *Illyrica, eft eadem quæ in Pharmacopoliis dicitur Ireos.*

NARDVS *Celtica fiue Spica Celtica, & Saliunca, eft eadem herba quæ in Pharmacopoliis dicitur Spica Romana.*

AVXILIATVR dolori ftomachi ex frigiditate; & cùm accepta fuerit, ftatim patientem ad fudorem prouocat. Phreneticis, & mulieribus quæ ex melancholia

de matrice insomnes sunt, rheumaticis, peripneumonicis,& qui excernunt excrementa cum sanguine, vtilissima est.

Tryphera minor Fœnonis, ex Mesue.

℞. Myrobalan. Chebularum
Bellericarum Indarum Emblicarum
Nucis moschatæ ana ℥ v.
Nasturtii assati Asari
Origani Persici Piperis
Olibani Ammios
Zingiberis Fructus Tamarisci satiuæ
Nardi Indicæ Schœnanthi
Cyperi ana ℥ iiij.
Scoriæ ferri, quinque diebus in aceto maceratę,& deinde tostę ℥ xx.

Myrobalani cum butyro recenti non salito assetur modicum; reliqua oleo amygdalino dulci inuoluantur: deinde addatur
Moschi ℥ j.
Mellis despumati triplex pondus.

Oportet autem diligenter attendere, ne Myrobalani comburantur, cùm in butyro assantur.

ORIGANVM *Persicum, idem est quod Origanum Orientale: nascitur etiam in Creta insula,& Græcia: habet autem surculos, capitula, folia,& ramulos maioranæ similia; saporem verò inter Satureiam & Dictamnum Creticum medium: estq́ valdè odoratum & aromaticum.*

maticum. affertur ex Oriente in Italiam. loco autem eius accipere licet Dictamnum Creticum verum.

TAMARISCVS *satiua, arbor est procera: sed ea nos caremus, ideóque cogimur loco eius nostratis Tamarisci foliis vti.*

SCORIA *ferri, propriè significat ferri recrementum, id est, Eysenschlaken Germanis vocatum: verùm, id non debet hoc loco accipi, sed Squama aut Batitura Ferri optimi aut Chalybis, quam Græci Stomoma appellant.*

VALET ad corruptionem & exuberantiam menstruorum, & hæmorrhoidarum, & ad corruptionem formæ, & debilitatem stomachi, & destruit humorem crudum, & clarificat colorem. Confortat vesicam, & abscindit fluxum ventris.

Tryphera Sarracenica D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Chebulorum
Indorum Bellericorum Emblicorum
Citrinorum ana ℥ v.
Cinnamomi Leucopiperis
Macropiperis Melanopiperis
Secacul [*id est, Siseris, vt suprà*]
Folii [*aut succedanei*]
Spicæ
Cardamomi maioris Cardamomi minoris
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius*]
Seitaragi Indi Cyperi
Apii Linguæ auis

Garyophyllorum
Been albi Been rubri
* Zingiberis ana ℥ ij.
Nucis moſchatæ Macis
Seſami excorticati ana ℥ iij.
Amygdalorum dulcium
Amygdalorum amarorum ana ℥ v.
Ligni Aloës Rhabarbari
Rutæ Seminis Fœniculi
Maſtiches ana ℥ ij.
Ocimi garyophyllati Menthæ ſiccæ
Origani Perſici [*eius loco Dictamnum Creticum accipe*] ana ℥ j. ß.

Fricentur Myrobalani tritę cum butyro vaccino recenti & non ſalito; aliæ verò ſpecies cum oleo amygdalino dulci: & confice cum mellis deſpumati opt. triplo.

SECACVL, *non eſt Iringus ſiue Eryngiũ, neque Iringus, qui habet folia Cretami marini, neque Sigillum Salomonis. Sed verum Secacul eſt veterum Siſer, hoc eſt radix illa quæ Germanicè dicitur Klingelmorn, Gritzelmorn, Nudlen, & Geyrlen: Gallicè Eſcheruis & Seruilles.*

LINGVA *auis, eſt ſemen Fraxini.*

SEITARAGI *Indum, eſt herba Naſturtii odore & ſapore, foliis longis, radice ſimili eius herbæ quàm Merretich vocant Germani, & Pfefferwurtz, Raphanum magnum.*

CONCOCTIONEM ventriculi & hepatis ſuo calore iuuat: ob id flatus diſſipat; humores in ventriculo & aliis viſceribus

putres absumit;oris & corporis odorem & colorem commendat; lassitudinem tollit. Sanitatem præsentem tuetur, & morborum generationem prohibet. Venerem auget:hæmorrhoïdes sanat.

Tryphera Persica D. Mesuæ.

℞. Succorum Solatri siue Solani
Endiuiæ veræ & satiuæ
Apii ana ℔ ij. *
Lupulorum depuratorum ℔ j.
Proiiciantur desuper
Violarum siccarum aut viridium
Rosarum ana ℥ iij. [aliis ʒ iij.] *
Folliculorum Senæ ℥ ij.
Agarici ℥ j.
Prunorum Damascenorũ pinguiũ nu. L. *
Cuscutæ ℥ ß.
Spicæ Indicæ ʒ iij.
Bulliant molliusculo igne, donec supersint ℔ ij.
Et iniiciantur Epithymi ʒ XL.
Myrobalanorum Citrinorum
Chebulorum
Indorum frictorum in oleo amygdalorum dulcium ana ʒ ij. *
Bulliant leuiter, deinde ab igne deponantur & percolentur:atque dissoluantur in vna parte istius percolati
Tamarindorum recentium ℥ iij.
Mannæ electæ ℥ j. ß.

Pulpæ Caſſiæ ℥ iiij.
Sacchari violati ℔ j.
Percolentur & mundentur à granis & ſordibus ; atque in aliam aquæ partem proiiciantur
Sacchari albiſſimi ℔ iij.
Aceti vini ℔ j.
Coquantur leuiuſculo igne : deinde proiiciantur ſuper illud quod diſſolutum eſt in ſuccis, & aggregentur ſimul in vnum, atque coquantur donec mellis craſſitiem obtineant : poſtremò in puluerem redactæ ſequentes ſpecies inſpergantur.
Rhabarbari optimi ℥ ij.
Myrobalan. Citrinorum ℥ j. ß.
Chebulorum
Indorum ana ℥ j.
Bellericorum
Emblicorum ana ʒ iiij.
Seminis Fumiterræ
Trochiſcorum Diarhodon
Macis Maſtiches
Cubebarum
Spodii [*loco eius Eboris vſti*]
* Santali citrini ana ʒ ij.
Nucleorum ſeminis Cucurbitæ
Citrulli
Cucumeris
Melonis ana ʒ ij. ß.
Aniſi ʒ iiij.
Spicæ Indicæ ʒ ij.
Inuoluan-

Inuoluantur hæ ſpecies in oleo violato : & confectio reponatur in vaſe vitreo.

CONFERT febribus acutis,& inflammationi ſtomachi & hepatis, ictericis calidis : de oppilatione incolumitatem acquirit. Viſum à fumis cholericis deperditum,reparat.Sitim mitigat :morbos aduſtionis fieri prohibet.

Confectio Anacardina D. Meſuæ.

℞. Piperis nigri
Piperis longi
Myrobal. Chebulorum
Emblicorum Bellericoum Indorum
Caſtorei ana ʒ ij.
Coſti Anacardii
Sacchari tabarzeth
Burungi A
Baccarum Lauri ana ʒ vj.
Cyperi ʒ iiij.

Anacardi per ſe terantur, & aliis tritis admiſceantur : deinde omnia cum butyri recentis non ſaliti &
Mellis deſpumati ana ℥ v. ß.
Simul coctis bullitione vnica conficiantur. *

P. C. SCHOL.

Burungi.] *Cordus huius loco ſemen Erucæ poſuerat, hanc dictionem ita interpretatus; cùm Meliſſam eſſe exiſtiment plerique,* A

ut & monet Fuchsius, Matthiolo aliter sentiente. Si verò dictionem hanc Erucæ semen esse, Mesuæ mens fuerit, per id Sinapi semen à colore album vulgo hic nuncupatum, atque ab officinis nostris perperam Erucæ semen vocitatum, intelligendum erit; ab huius confectionis virium scopo non alienum.

EST confectio sapientum, & eorum qui desiderãt scire: acuit enim intellectũ, subtilisat sensum, memoriam recuperat; & confert dolori stomachi & ventris à frigiditate facto; & clarificat sanguinem, colorem bonum facit.

Aureæ Alexandrina D. Nicolai.

℞. Asari
Carpobalsami [*aut aliquod succedaneum, ut suprà*]
Sem. Hyoscyami albi ana ʒ ij. ß.
Garyophyllorum
Opii Thebaici Myrrhæ
Cyperi rotundi ana ʒ ij.
A Balsami [*loco eius oleum Garyophyllorum*]
Cinnamomi
Folii [*aut succedanei eius*]
Zedoariæ Zingiberis
Costi veri Corallii
Casiæ ligneæ veræ Euphorbii
Tragacanthæ
Turis masculi
Meu [*vel potius Mei*]

Styra-

Styracis calamitæ
Saliuncæ [*id eſt, Spica Celtica, quæ nunc Romana dicitur. Sed in Græco Alexandrino habetur Elelıſphacon, id eſt, Saluia*]
Cardamomi minoris Seſelios
Seminis Napi Seminis Saxifragiæ B
Anethi
Aniſi ana ʒ j.
Ligni Aloës
Rhapontici C
Aliptæ moſchatæ Caſtorei
Spicæ Nardi Indicæ Galangę
Opopanacis Anacardii
Maſtiches Sulphuris viui
Radicis Pæoniæ
Eryngii [*videlicet radicis eius*]
Roſarum Thymi
Acori veri [*ſiue Calami aromatici*]
Pulegii Ariſtolochiæ longæ
Gentianæ
Corticum rad. Mandragoræ
Chamædryos Phu *
Baccarum Lauri
Ammi [*id eſt, Ammios*]
Dauci Crerici [*eius loco licet accipere Seſeli Creticum, id eſt, Bervvurtz*]
Macropiperis Leucopiperis
Xylobalſami [*aut aliquod ſuccedaneum*]
Sem. Carui
Amomi Petroſelini
Liguſtici Rutæ

Sinoni ana ʒ ß.
Auri cocti [*i. omnino igne depurati & sinceri*]
Argenti meri [*vel Fol. Argenti*]
* Margaritarum albarum
Blattæ Byzantiæ
* Ossis è corde cerui ana ℥ xv.
Limaturę Eboris
* Calami aromatici
Pyrethri ana ℥ vij.
Mellis despumati triplum.

IN *Græco Alexandrino Nicolao etiam alia quædam pretiosa habentur in fine, ni fallor. Sicut videbitur, si in lucem venerit.*

MYRRHAE. *Actuarius, auctor quem Ruellius interpretatus est, pro Myrrha habet Myrti baccarum, id est, Myrtillorum, facili ex altera in alterutram vocem lapsu: nam Myrta in plurali numero Græcis sunt fructus Myrti; quæ vox magnam habet similitudinem cum Myrrha.*

MEV *vero nos caremus. eius loco accipere licet Sisonis semen, quod iam dicitur Amomum, aut Seseli Creticum, hoc est Bervvurtz: sed hoc inferiùs est accipiendum pro Dauco Cretico.*

NAPVS, *est parua, densa, ac solida rapa, quam appellamus Germanicè Merseburgisch, Bortfeldilsch, & Bairisch rublein.*

PHV *verum, quod ad medicinam requirunt Auctores, non est Valeriana vulgaris, nempe agrestis: sed alia herba quæ Germanicè dicitur*

dicitur Gartenſchunk, Teriacskraut & Spikvvurtzel. Caulem & flores habet Valerianæ, radicem maiorem & odoratiorem, folia longa & mollia. Colitur à nobis in hortis.

AMOMVM *verum] eſt Roſa Hierichuntis odorata: ſed eo Pharmacopolæ hactenus caruerunt. eius ſuccedaneum eſt verus Acorus aut Carpeſium.* D

SINONVM *ſiue Siſon, ſiue Sinnus, ſiue Sinon, eſt ſemen nigrum aromaticum, quod hodie Amomum in Pharmacopoliis vocitatur falsò.* E

AMBARVM *Margaritarum] hoc eſt, perforatarum & non perforatarum. alii legunt albarum Margaritarum. Actuarius habet ſimpliciter Margaritarum. Non malè ergo quis aget, ſi tam perforatarum quàm non perforatarum, ana ℈ ß. ℥ vj. & ß. acceperit, ita ex vtriſque vnum fiet pondus, videlicet vt Nicolaus habet, ℈ j. ℥ xiij.* F

P. C. SCHOL.

Balſami] *Opobalſami, legebat Cordus, auctoris potiùs mentem interpretans & ponens, quàm vocem eam quam repererat ſeruans. Per Balſamum verò abſolutè ſcriptum, herbam ipſam ipſius Balſami fruticis intelligi vult Fuchſ. Myrepſum Xylobalſamo, Carpobalſamo, Opobalſamo, & Balſamo, quatuor diſtinctis vocibus vti perhibens. Sed eundem Myrepſum quatuor illa ſimul in eodem vſurpare medica-* A

medicamento, nec dicit nec demonstrat. Quare per Balsamum, Nicolaum succum seu Opobalsamum intellexisse, vnàcum Francis. Alexand. Apolline censeo.

B Sem. Napi.] *Seminis Sinapis legit Fuchsius huius loco ex Myrepso, cui & aliquot vetusta mea exemplaria consentiunt.*

C Rhapontici.] *Rhabarbari perperam legebat Cordus, indicante & id quoque Fuchsio; quod à Rhapontico diuersum est. Idipsum autem adamussim Dioscoridis descriptioni conueniens, hisce nuperrimis annis primùm adferri denuò atque à peritioribus nonnullis cognosci cœpit. Non ita diu enim eius vncias paucas (rariusculum enim adhuc est) ex vrbe Veneta, in qua tum agebat, ad me dono misit, non minùs doctus, quàm hacce in nostra arte si quis alius versatissimus atque diligentissimus Valerandus Donreus, Lugduni pharmaca nuncfaciens. Verùm in huius Rhap. penuria Rhabarbaro non incommodè vtêris.*

D Amomum verum.] *Rosa Hierichuntis vocata vulgò, Amomum herclè esse non potest, vt Matthiol. Fuchsius, & Francis. Alex. rectè sentiunt. Quare eius vtendum succedaneo.*

E Sinonum.] *Cordi mentem, vt neque Anguillare, non intelligit Francisci Alex. Apollo. Dicere enim volunt, Sinonum seu Sisonem verum, esse semen quoddam nigrum, acre, aromaticum, exiguum, Apii semini simile, eius herbæ, inquam, cuius imago ab Hieronymo Trago, &*

go, & Cordo, Sisonis nomine depicta est; at cuius semen Belgii atque Germaniæ officinæ Amomum falsò vocitant, próque eo sinistrè vtuntur. Idipsum interim si Sinonum non fuerit, facultate cùm illi sit satis vicinum, pro eodem vsui esse poterit.

Ambarum Margar.] *Cùm ita legeret Cordus, vnà cum multis alius, longè aliter sese res habet; nempe vt in contextu restitui.* F

CONTRA defluxiones capitis frigore conceptas efficax est: oculorum lachrymas exiccat, dentium dolores lenit: aduersus capitis cruciatum summopere prodest. Illitum fronti comitiales, insanos, vertiginosos, & in vniuersum omnem capitis noxam mulcet. Tabidis, tussiculosis, humorem à thorace reiicientibus, cardiacis, sanguinem exscreantibus præsenti est auxilio, ischiadicis, coli & renum cruciatibus. Aduersus iliorum noxam, difficultatem vrinę, & eiusdem stillicidium valet: calculos comminuit: omni ventris malo liberat. Quotidianis & tertianis febribus circa accessionis initium, suffervefacto Stœchadis iusculo, medetur.

Diacodion simplex D. Mesuæ.

℞. Capitulum Papaueris mediocrium flaccidorum numero x. *

Macerata horis xxiiij. in Aquæ celestis sextario *

ſextario vno, coquantur ad tertias, id eſt, tamdiu vſque quo tertia pars aquæ ſuperſit.

Colaturæ expreſſæ adde

Sapæ optimæ ad tertias coctæ ℥ iij.
Mellis optimi ℥ j.
Coquantur ad perfectionem.

Diacodiũ cõpoſitũ verò vt fiat, addantur
Acaciæ, non ita aridæ, ſed liquidæ
* Rubiæ tinctoriæ Hypociſtidis
Croci Myrrhæ
Balauſtiorum [*hoc eſt, florum malogranat. ſilueſtrium*] ana ʒ j.
Ramich ʒ iiij.

FLACCIDORVM, *id eſt, non omnino recentium, neque aridorum, ſed medio habitu, qualia ſunt pridiè decerpta. Si verò ſicciora* * *fuerint capita, biduo maceranda erunt.*

SEXTARIVS *menſuræ genus eſt, quod ſi melle repleatur, pendet ℥ xxx; ſi oleo, pendet ℥ xviij, ſi verò aqua repleatur, pendet aqua ℥ xx. Hoc autem loco accipiendus eſt ſextarius aquæ cæleſtis: ergo aquæ oportet eſſe vncias xx ponderales. Variant tamen Auctores in ſextarii definitione, vt inferiùs in vnguentis dicetur.*

HYPOCISTIS, *id eſt, vt hodie corrupto nomine vocant, Hypoquiſtidos.*

RAMICH, *compoſitio eſt peculiaris, quæ ponitur in Trochiſcis.*

MELLIS *quantitas admodum parua videtur*

detur esse in hac confectione. Actuarius aliud habet Diacodion; quod huic subiicimus statim.

DIACODION simplex confert eis quibus ex capite ad pectus & ad pulmonem subtiles catarrhi defluunt, & sunt causa tussis. *

Compositum autem, naturę impetum sistit, & sanguinis reiectionem à visceribus thoracis. *

Diacodion D. Actuarii.

℞. Capita Papaueris, neque perquàm viridia, neque etiam ariditate exsucca, numero xiij.
Rosarum ℈ j. ℈ j. ß.
Croci Acaciæ
Dulcis radicis [*id est, Glycyrrhizæ*] ana ʒ j.
Armenæ glebæ [*id est, Boli Armenæ*] ℥ ß. *
Cinnamomi Hali
Hypocistidis *
Floris siluestris Punicę [*id est, Balaustiorũ*] ana ʒ j.
Myrti Dauci ana ℥ j.
Corallii candidi [*id est, albi*]
Corallii rutili [*id est, rubri*]
Rhois culinarii [*id est, obsoniorum*]
Sanguinis Draconis
Florum Althææ ana ℈ j. [*seu* ʒ ij.]
Seminis Portulacæ ℈ j. ß.

Capita

Capita papaueris in cælesti imbre sufficienti duos dies macerato, postridie ad tertias coquito,& decoctum expressum ad iustam consistentiam bulliat cum mellis optimi ℔ ij. Postremò deposito ab igni vase, species subtilissimè tritas adiicito,& bene vnito.

Ↄ hoc signum significat pondus, quod dicitur Sicilicum: pendet autem tantum quantum ʒ ij. & est quarta pars vnciæ vnius.

HALVS *aut Halum siue Alum, est Consolida saxatilis, id est, Symphytum petræum, quod hodie non habent Pharmacopolæ, ideoq́ necesse est Symphyti, siue Consolidæ maioris radices accipere. nam Galenus dicit, vtile esse magnum Symphytum, id est, Consolidam, ad omnia ad quæ Petræum, id est, Alum.*

RHVS *Culinarium, id est, quod nunc vocant Arabico nomine Sumach: oportet autem enucleatum, & pulpam eius accipere.*

AVXILIO est cœliacis, dysentericis, lęuitati intestinorum, alui profluuio, cum aqua cælesti, in qua spodium ferbuerit aut succinum torrefactum, vel cum stillaticio rosarum liquore.

A *Diacastorium D. Nicolai.*

℞. Castorii
Myrobalanorum citrinorum ana ʒ iij. minus Ↄ j. ß.

Assæ

Aſſę fœtidæ Myrrhæ
Euphorbii ana ʒ j. Ӫ xvij.
Aloës ʒ j. ß. minus Ӫ j.
Folii [*aut ſuccedanei eius*]
Artimonii [*id eſt, Pyrethri*]
Glycyrrhizæ Tragacanthę
Calami aromatici
Nitri Galbani
Schœnanthi Opopanacis
Spicę Nardi Indicę
Sagapeni Nucis moſchatę
Caſiæ ligneæ Leucopiperis
Macropiperis Melanopiperis
Xylobalſami [*aut ſuccedanei eius*]
Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius*]
Colocynthidis Rhapontici
Styracis Calamitæ Zingiberis
Cinnamomi ana ʒ j. Ӫ ij.
Staphiſagrię
Dauci Fœniculi
Petroſelini Apii
Sileris montani Baccarum Lauri
Petrolei Seminis Sinoni
Styracis [calamitæ] rubræ [*id eſt, rufa puriſſima*]
Sanguinis draconis Cardamomi maioris & minoris
Turis Agarici
Maſtiches
Salis Hammoniaci Zedoariæ
Aniſi ana ℈. j. Ӫ ix.

Thym-

Thymbræ Hyſſopi
Chamædryos Pulegii
Origani Balſamitæ
Ocimi Brancæ vrſinæ
Dictamni [*videlicet Cretenſis*]
Seminis Rutæ Ariſtolochiæ longæ
Ariſtolochiæ rotundæ Ari
Mabathematicum Aſari
Saluiæ [*videlicet minoris*]
* Roſarum
Bdellii ana ℥ xviij.
Epithymi Polypodii quercini
Opobalſami [*loco eius oleum Garyophyllorũ*] ana ℥ xiiij.
* Alypiados
Capparis [*id eſt, radicis eius*] ana ℥ xij.
Anacardii Sabinæ Gentianæ
* Corticum rad. Mandragoræ ana ℥ x.
Peucedani
* Abſinthii ana ℥ vij. Ireos ℥iij. ß.
Mellis deſpumati triplum.

PETROLEVM *hoc loco accipiendum eſt clarum, flauum atque liquidiſſimæ tenuitatis: & non nigrum & craſſum.*

STYRACIS *rubeæ, id eſt, calamitæ rubeæ: hoc enim loco non eſt accipiendus cortex ille fuſcus & aridus, quem vocant Thymiama, atque malè Storacem rubeam: ſed Styracis calamitæ puriſſimæ guttæ, quibus rufus eſt color.*

SALIS *Hammoniaci, hodie dicunt Armeniaci. eſt autem hic duplex. Factitius, quo vtuntur*

vtuntur Chymistæ, Aurifabri & Ærarii: atque Natiuus, qui ad medicinam recipitur. Cùm autem careamus Natiuo, necesse est eius loco Salem Gemmeum accipere. Nam hoc loco non requiritur Sal Hammoniacus factitius, vt puto; potest tamen tantilla eius portio tutò misceri tam numerosis simplicibus huius compositionis.

BRANCA *Vrsina, hoc loco non significat eam herbam quam Germani Bernklaw vocant, foliis asperis, vmbella & semine Anethi, odore & sapore cimicum; radice acri & feruida: sed eam Brancam quæ in Italia Vrsina vocatur, radicibus longis, Tragacanthæ modo mucosis.*

MABATHEMATICVM, *aiunt esse Cauliculi siluestris succum. est autem Cauliculus seu Caulis agrestis id olus quod Cato & alii rei rusticæ scriptores apud Latinos Brassicam silvestrem vocant, cuius multæ sunt species.*

ALYPIAS, *siue Alypum, quid sit, nondum constat: quidam interpretantur Mezereon, id est, Chameleam, sed falsò: vtrumque enim seorsum peculiari capite ab auctoribus depingitur: vires habet acres, & atram bilem per aluum purgandi. possumus autem eius loco accipere Epithymum, Thymbram, aut Thymum.* B

P. C. SCHOL.

Huius confectionis descriptionem cùm non esse A

esse legitimam, sed corruptissimam Fuchsius & Franciscus Alexander meritò conquerantur, eam nos hîc suæ integritati restituimus; quamquam non ex Fuchsii Myrepso depravatissimo, vt neque ex Francisci Apolline.

B Alypias siue Alypum.] *Eius, quæ hoc nomine hodie cognoscitur, herbam affabrè tibi Matthiolus in suis illis heroicis Commentariis depictam exhibet.*

CONFERT cephalalgicis, epilepticis, vertiginosis, hemicranicis, paralysi omnium membrorum, & omnibus frigidis ægritudinibus, tempore frigido nocentibus.

Michleta D. Nicolai.

℞. Myrobalan. citrinorum
Chebulorum
Indorum, omnium tostorum ana ʒ ij. ß.
Myrobal. Bellericorum
Emblicorum tostorum ana ʒ ij.
Nasturtii tosti [*id est, seminis eius*] ʒ ij. ß.
Cumini Anisi
Fœniculi Ammios
Carui ana ʒ j. ß.

Omnia cruda terantur, & macerentur in aceto vini modico xxiiij. horis, exiccentur cum insperso aceto; postcà torreantur supra prunas: tostis addantur subsequentia:

Spo-

Spodii [*id est, Eboris usti*]
Balaustiorum
Pulpæ Sumachii Mastiches
Gummi Arabici ana ʒ j. ℈ xv.

Omnia cum oleo rosato fricentur, & cõmisceantur cum Syrupi myrtini triplo.

Propriè valet ad hæmorrhoïdes, & ad ventris torsionem & rugitum lienteriæ, & dysenteriæ: & optima est omni solutioni ventris.

Electuarium de Baccis Lauri
D. Rhasis.

℞. Fol. Rutæ [siccorum] ʒ x.
Ammios Cumini Nigellæ
Ligustici [*id est, seminis eius*]
Origani Carui
Petroselini
Amygdalorum amarorum
Piperis nigri Piperis longi
Menthastri Dauci Acori
Baccarum Lauri
Castorei ana ʒ ij.
Sagapeni ℥ ß.
Opopanacis ʒ iij.
Mellis despumati triplũ [*i. l.* j. ℥ iiij. ʒ vij.]

SAGAPENVM *corrupto nomine vocatur Serapinum in Pharmacopoliis.*

VALET ad colicam & iliacam passionem; & doloribus intestinorum ex causa frigida vel ventosa confert.

Diasatyrion D. Nicolai.

℞. Testiculorum Satyrii recentium densorum
Radicum Pastinacæ satiuę recentium
Radicum Secacul [*id est*, *Grietzelmorn*]
Nucis Indicæ   Pinearum
* Pistaciorum ana ʒ xij. ß.
Garyophyllorum
Zingiberis   Anisi
Erucæ seminis
* Linguę auis [*i. seminis Fraxini*] aná ʒ v. G xv.
Cinnamomi   Caudarum Scincorum
Seminis Bulbi ana ʒ ij. ß.
* Moschi G vij. ß.
Mellis despumati optimi ℔ iij.

SATYRION *habet duas radices, vnam solidam, alteram flaccidam; ex his tantùm sumendæ sunt densæ & solidæ.*

SEMINIS *Bulbi. Bulbus vulgò non est cognitus: quare eius loco Vrticæ semen accipere licet.*

SCINCORVM. *Notandum est in primis non esse accipienda reptilia illa quadrupedia ex fossis, quæ nos vocamus Vvassermolchen, siue Vvasser Eydexen; vt hactenus factitatum est. Veri autem Scinci iam denuò in copia afferuntur ex Alexandria Ægypti, quos à Materialistis expetant Pharmacopolæ in posterum.*

POLLET contra vesicæ & renum imbecillitatem:

cillitatem: iis etiam auxilio est, qui vrinam reddere nequeunt: venerem stimulat, eamque certa de caussa cessantem, haud segniter restituit.

Diasatyrion aliud D. Mesuæ.

℞. Secacul albi & mundi, & elixati in decocto Cicerum, quorum prima aqua in qua decoquebantur, sit effusa ℔ j.
Testiculorum vulpis [herbæ] ℥ viij.
Radicis Raphani ℥ iij.
Radicis Luph plani ℥ ij.

Terantur hæ tres radices posteriores, & infundatur super eas lactis bubuli aut ouilli tantum, vt lac duos digitos emineat, adiiciendo Olei sesamini
Butyri recentis non saliti ana ℥ iiij.

Coquantur cum facilitate vsque ad consumptionem lactis, & donec omninò remollitæ sint radices, & habeāt iustam spissitudinem instar pultis crassioris: nam si aqueum quod in lacte & radicibus est, non consumatur, situm contrahit hoc medicamentum.

Posteà affunde omnibus hisce prædictis radicibus
Mellis despumati optimi ℔ vj.
Succi Ceparum recentium ℔ j.

Coque omnia simul ad perfectā decoctionem, deinde ab igne depone, & insperge sub-

ge ſubſequentium ſpecierum minutiſſimum puluerem:

Caudarũ Scinci, cũ renibus & ſumine, ℥ j.
Seminis Erucæ Zingiberis
Been albi Been rubri
Linguæ auis [*id eſt, ſeminis Fraxini arboris*]
Seminis Naſturtii Cinnamomi
Piperis longi Seminis Bauciæ
Seminis Napi
Pulpæ ſeminis Aſparagi maximè recentis ana ʒ iiij.

Confice cum eis: vltimò verò adiiciantur ſubſequentia:

* Pinearum mundatarum ℔ j.
Fiſticorum [*i. Piſtaciorum mundatorũ*] ℥ x.
* Cerebellorum paſſerum ℥ ij.

Confice & miſce omnia optimè, & aromatiza cum

Moſchi boni ʒ j.

RADICIS *Raphani, videlicet ſatiui, quam vocamus Rettich.*

LVPH *planum.*] *Duplex eſt Luph (id eſt, Serpentaria,) criſpum ſcilicet & planum: Criſpum folia habet diuiſa & criſpa; Planum verò lata & plana veluti Aron, vnde vtrique nomen inditum eſt. Vulgò autem apud nos caremus Luph, id eſt, vera Serpentaria: ideò eius loco accipiendæ ſunt radices herbæ quam Aron vocant.*

A TESTICVLI *vulpis*] *hoc loco non ſunt accipiendi teſtes animalis, dicti vulpes; ſed radices*

dices Satyrii siue Orchioš, quæ habent similitudinem testiculorum vulpium. Vnde etiam nomen herba accepit. qua in re quosdam turpiter errasse scio.

NAPVS *est paruum, oblongum, densúmque rapum : cuius sunt species plures, Bayerisch rublein, Stechrublein, Merseburgisch & Bortfeldisch rublein.*

BAVCIA *est Pastinaca satiua siue Careta: Ghelbenmoren Germani vocant.*

FISTICVM *siue Phisticum, idem est quod Pistachium siue Pistacium.*

P. C. SCHOL.

Testiculi vulpis hoc loco.] *Cordus hic Orchin cum Satyrione confundit, vt ritè inquit Franciscus Alexand. Quare Orchios dictio delenda est.*

VALET ad erectionem virgę: multiplicat sperma, & desiderium coëundi.

Theriaca D. Andromachi, ex Aëtio.

℞. Trochiscorum scilliticorum ʒ xlviij.
Trochiscorum de vipera, seu Pastillorum Theriacorum
Trochiscorum Hedychroi Piperis nigri
Opii Thebaici recẽtis ana ʒ xxviij. [*al. 24*]
Rosarum siccarum Scordii Cretici
Seminis Buniadis agrestis Iridis Illyricæ
Agarici albi Pontici [*id est, in Ponto nati*]

Cinnamomi Succi Glycyrrhizæ ſicci
Opobalſami [*loco eius olei Garyophyllorum*]
ana ℥ xij.
Myrrhæ Troglodyticæ
Croci Cilicii Zingiberis
Rheupontici [*id eſt, Rhabarbari*]
Radicum Quinquefolii
Calaminthę montanæ Marrubii comarũ
Stœchadis cacuminum & foliorum
Petroſelini Macedon.
Coſti recentis [*videlicet veri, non adulterini*]
Piperis albi Piperis longi
Dictamni Cretici Turis maſculi
Schœnanthi [*id eſt, Iunci odorati floris*]
Terebinthinæ Chię [*i. in Chio inſula natæ*]
Caſiæ fiſtulæ [*videlicet Caſiæ ligneæ veræ*]
Spicæ Nardi ana ℥ vj.
* Gentianæ radicis Polii comarum
Styracis calamitæ Seſelios Maſſilienſis
A Abrotoni Seminis Thlaſpios
Ammi Chamædryos comarum
Chamæpityos comarum
Hypociſtidis ſucci Malobathri foliorum
Spicæ Celticæ [*id eſt, Spica Romana*]
Aniſi Helladici [*hoc eſt cognomen Aniſi, à regione, vbi optimum eſt*]
Mei Athamantici [*vulgò Meu*]
Fœniculi ſeminis
* Sigilli Lemnii [*aut eius penuria Boli Armeni*]
Chalcitidis ſemiaſſatæ
Amomi racemi Acori radicis

Phu

PhuPōtici [*accipe verū, quod in hortis colitur*]
Carpobalsami Hyperici cacuminum
Acaciæ liquidioris Gummi vermiculati *
Cardamomi ana ℥ iiij.
Dauci Cretici Galbani puri
Opopanacis Sagapeni Persici
Bituminis Iudaici [*id est, Asphalti*]
Centaurii minoris comarum Castorii
Aristolochiæ tenuis ana ℥ ij.
Vini veteris odorati, quantum liquoribus & gummis dissoluendis satis fuerit.
Mellis despumati optimi triplum; hoc est ℔ xiiij. ℥. vj. vt sequetur paulo pòst.

Confice sic: Cinnamomum Crocumque (vt Aëtius vult) vnumquodque per se terito, & si voles etiam Rhabarbarū & Hedychroos Trochiscos: misce deinde inuicem optimè: posteà reliquas herbas ac radices, & omnia arida similiter tūdito, semper similia cum suis similibus; aromata per se, ac reliqua etiam per se seorsum. Posteà (si Aëtium imitari est animus) Crocum, Casiam, Cinnamomum, & Lemniam terram in pila cū vino optimo tere atque vnito, ac reliqua omnia secundum artem addito; & melle despumato vniuersa excipito.

Ego verò ita præparare consueui, simili ferè ratione:

℞. Piper nigrum Piper album
Piper longum Iridem Illyricam
Zingiber Costum

Amomum [*aut eius succedaneum*]
Acorum Cardamomum Carpobalsamum.
Incidenda minutim cōcidito, & in minutissimum puluerem conterito, & per angustissimum cribrum excernito: posteà in scatula diligēter, ne exspiret, obstructa reponito, donec reliquis admisceas. Posteà
℞. Radices Quinquefolii Gentianam
Meon [*aut eius succedaneum*] Phu
Dauci Cretici radicem [*aut eius succedaneū*]
Aristolochiæ tenuis radicem Rosas
Trochiscos scilliticos
Trochiscos de vipera
Scordium Calaminthen montanam
Marrubii comas Stœchadis comas
Dictamnum Creticum Schœnanthum
Polii montani [minoris] comas
Abrotonum Chamædryos comas
Chamæpityos comas
Nardum Celticam Hyperici comas
Centaurii minoris comas, atque
Castorium, & semina omnia;

Concidito omnia minutim, teritoq́ue in tenuissimum puluerem, & per angustissimum cribrum excutito. Excussum puluerem prædicto quem reposuisti adiicito, diuque donec perfectè commisti sint, in mortario terito; adhibita diligenti cura, ne quid inter tundendum excernendumq́ pereat, aut temerè ponderi decedat: mox è mortario exemptum puluerem iterum ne

exspiret

exspiret reponito, vsque quò omnia conficiantur. Interea ℞ Agarici optimi albissimi, atque in longa rectaq. capillamenta fissilis, frusta electa: ab his scobē deradito ℥ ij. sed quia non facilè per se tunditur, neque etiam cum aliis, propterea quòd in puluerem volatilem resolutus euanescit, ita vt multum ponderi eius decedat; ideò ad scobem Agarici prędictam infunde optimum vinum, & fac Trochiscos minutos in tepida vmbra exiccandos: exiccatos minutissimè contundito, atque per cribrum excernito angustissimum: excreti deinde Agarici cape pondus, quod requirit compositio, videlicet ʒ xij. & prædicto pulueri summa diligentia commisceto: quo facto,

℞. Opium
Succum Glycyrrhizæ
Myrrham Acaciam
Gummi Hypocistida.

Concidito omnia in minutas partes, & mistis superinfundito vini optimi quātum dissoluendis atque eliquandis succis satis fore conieceris: exprimito: posteà per rarum colum liquefactam & modicè calefactam pulticulam colato, ita vt nihil præter sordes in colo remaneat. Quod si succi & liquores isti sordidi & surculis foliisq. pleni fuerint, ponderi eorum aliquid addendum esse facilè æstimare quis potest: quod in sequentibus densatis liquoribus

etiam obſeruandum eſt. Deinde
℞. Galbanum
Opopanacum & Sagapenum. hæc affuſo optimo vino, modeſtè ſupra prunas diſſoluantur, & per rarum linteum fortiter exprimantur: his diſſolutis,
℞. Tus maſculum
Bitumen Iudaicum. terantur quàm minutiſſimè poterunt, addendo Terebinthinam, & ſincerisſimam, aut ex ſcobe ac ſordibus expreſſam Styracem: diſſoluantur lento admodum igne, cum mellis deſpumati ſufficiẽti copia; & ita calidam pulticulam poſtea cum reliquis calentibus miſceto, & diligenter rudicula agitato, ne rurſus in grumos concreſcant Tus & Bitumen, vbi refrixerint: quapropter aliquid de contuſorum puluere eſt admiſcendum.

Quòd ſi hoc modo diſſoluere, & miſcere diffidas, Bitumen & Tus vnà cum reliquis aridis tundito, & tantùm Styracem atque Terebinthinam diſſoluito, atque melli deſpumato calenti admiſceto. his factis,
℞. Cinnamomum
Malobathrum [*aut eius ſuccedaneum*]
Caſiam fiſtulam veram
Trochiſcos Hedychroi
Spicam Nardi Indicam; & ſimul tundito in tenuisſimum puluerem:
Poſteà
℞. Crocum

Rheon

Rheon siue Rhaponticum.(id est, quod hodie Rhabarbarum vocatur;) & vnumquodq; seorsum tūdito,deinde iis misceto
Trochiscorum Hedychroi Cinnamomi
Casiæ Spicæ Nardi
Croci & Rhei Pontici, pulueres, diligentissimè:
Posteà
℞. Mellis optimi & aromatici, quale è Lithuania Dantiscum affertur: despumetur sedulò:despumati postremò mellis sume ℔ xiiij. ℥ vj. ex eo modicum infunde in amplum ahenum ex aurichalco factum, & insperge paulatim commistos paulo ante Trochiscorum Hedychroi, Cinnamomi, Casiæ, Spicæ, Croci & Rhei Pontici pulueres; alternis vicibus, mel despumatum tepidum, atque pulueres iniiciendo: quæ diligentissimè interim pistillo ligneo agitanda sunt. Cùm hæc optimè fuerint commista, & floridum puniceumque colorem contraxerint, iniicito Lemniam terram anteà subtilissimè per se,deinde cum vino tritam, & vnà etiam Chalcitida assatam; quam hoc modo assabis: Accipe purissimæ Calcitidis circiter ℥ iij. eam in fictile non ita profundū iniectam, supra prunas ponito, donec liquefiat & bulliat: deinde ab igne auferto;& abiicito id quod in superficie durū est atq. rufescit, & ex medio eius sume ʒ iiij. & cum vino tritam atque

dissolutam medicamento admisce. Posteà paulatim etiam infundito tepefactos liquores & succos quos anteà in vino dissoluisti; alternis vicibus, succos, mel & reliquos pulueres, quos primò contriuisti, iniiciens; simul etiam admisce Styracem Terebinthinamque & Opobalsamum; ita vt omnia exactissimè admisceantur: atque sigillatim mel & pulueres commisce, donec vniuersa vnita & in vnam substantiam redacta sint; assiduè agitando, ne grumi aliqui relinquantur, aut nodi.

Postquàm verò optimè totam confectionem miscueris, indito in vas ex densa materia factum, videlicet ex plumbo albo, quod hodie stannum appellant: oportet verò vt tertia aut quarta pars vasis relinquatur vacua, vt efferuescens medicamentum attollere se queat, nec effluat. Reponendum autem est hoc medicamentum, donec feruescat, in tepido & sicco loco: postquam verò subsederit, in frigido & sicco loco conseruandum erit. Porrò ego hac ratione præparaui Theriacen: alii verò paulò aliter conficiunt. Sed omniũ pessimè faciunt, qui succos & liquores & reliqua omnia simul tundunt, & posteà tusum puluerem impuro melli incoquunt. Animaduertendum etiam est, ne vini plus quàm opus sit liquoribus & succis dissoluendis adfundatur. Nam si vltra modum vinũ succis ad-

cis addatur, ſitum contrahet Theriaca: proptereà etiam non cõſueui Caſiam, & Crocum, & Cinnamomum vino permiſcere, ſed mel. nam aquoſius eſt vinum noſtrate: quod intelligentes quidam ex recentioribus, qui de Compoſitis medicamentis ſcripſerunt, iubent pro vino accipere coctũ muſtum, hoc eſt, ſapam, paſſum aut defrutum: quibus tamen non aſſentior. Nam hęc vina ſunt ſpiſſiora, quàm vt in eis concreti atque denſati ſucci, & liquores diſſolui queant. Nam eius tantùm rei gratia vinum Antidoto huic permiſcere ſoliti ſunt veteres, quos & nos imitabimur.

Hac deſcriptio eſt ſumpta ex Aëtio: paulò poſt ponetur ea quam tranſtuli ex Græco carmine Andromachi ſenioris.

VIPERAE *ſerpentes ſunt in Italia: inde etiam facti ex eis Trochiſci petendi ſunt.*

TROCHISCI *Hedychroi, inferiùs in Trochiſcis deſcribentur.*

PIPERIS *nigri. Andromachus ſenior, qui inuentor eſt huius compoſitionis, hoc loco habet* PIPER *longum, in Carmine Elegiaco Græco.*

SCORDII *Cretici. Optimum Scordium naſcitur in Creta inſula: nos interim noſtrate vtamur, ſatis efficaci. Porrò verum Scordium herba eſt Chamadryi ſimilis, odore aliquo Allii; & nullo modo Allium ſilueſtre, vt hactenus magno errore crediderunt: naſcitur in Saxonia, quemadmodum & circa Nurembergam.*

BVNIAS, *id est, Napus: quid verò sit Napus, dictum est in Diasatyrio Mesuæ, & anteà etiam.*

MYRRHAE *Troglodyticæ. Troglodytæ populi sunt Arabibus vicini: apud quos optima nascitur Myrrha.*

OPOBALSAMO *vero caremus: ideóque eius loco accipiendum est succedaneum aliquod, veluti est oleum Garyophyllorum.*

CROCI *Cilicii, id est, in Cilicia Asiæ regione nati. & idem est quod Crocus Orientalis.*

RHAPONTICVM *hoc loco significat Rhabarbarum: nam magna illa radix quam hodie Rhaponticum vocant, falsò hoc nomen habet.*

COMAE *sunt folia & flores plantarum.*

PIPERIS *longi. Andromachus senior hoc loco habet* PIPER *nigrum: Iunior verò Andromachus, id est, Senioris filius, ordinem nigri & longi Piperis inuertit; quem in hac compositione sequimur, paulo pòst etiam Senioris Theriacen adscripturi.*

DICTAMNVS *Creticus folia habet alba, lanugine obducta, gustu acria vt Thymus: affertur rursum ex Creta insula ad nos.*

CASIA *fistula hoc loco significat Casiam ligneam veram, quæ iam iterum affertur, estque Cinnamomo similis.*

POLIVM *montanum duplex est: vnum pluribus surculis fruticosum, ac humi sparsum: alterum candidius, & rectiùs se attollens. Maius nascitur apud nos; minus affertur ex*

Monte

Monte Pessulano: & hæ sunt veri Polii species, & totam hiemem virent, vt Lauendula aut Thymus. Vulgò non habuerunt verum Polium Pharmacopolæ vsque ad hoc tempus.

STYRAX, *id est, Storax calamita. Accipienda autem est hoc loco purissima eius resina in micas concreta.*

SESELI, *id est, Sileris montani. Dicitur autem Massiliense, à prouincia Massiliensi, in qua prouenit optimum.*

THLASPI *est species agrestis Nasturtii, quæ passim nascitur secus vias, semine rufo, sapore acri & glutinoso: quod vt habeant diligenter curent Pharmacopolæ. Vocatur Germanicè Vvegecressen.*

CHAMÆPITYS *vera est Iua. herba est tenuibus foliis, floribus paruis & luteis: nascitur copiosè ad Rhenum in Franconia, in vineis & agris quiescentibus; præsertim Spiræ, Vvormaciæ, & Vvirtzburgi, & aliis locis.*

MALOBATHRVM *est Folium Indum, cuius succedaneum est Spica tam Indica quàm Celtica.*

MEV, *seu potius Meum non habemus: loco eius sumimus Seseli Creticum, id est, Bervvurtz, aut potius Sison hoc loco: inferiùs enim sequitur Daucus Creticus.*

SIGILLVM *Lemnium, id est, terra Sigillata, quæ signatur in Lemno insula, in qua effoditur hæc terra: in cuius defectu sumatur bolus Armenus Leuanticus, [seu Orientalis.]*

CHAL-

CHALCITIS *hodie non à quouis cognoscitur: est autem Vitrioli natiui species. Hac qui carent, accipere possunt Vitriolum viride optimum, quale est Goslarianum in Saxonia. Porrò Andromachus mihi videtur Chalcitida Theriacæ miscuisse, nigri coloris gratia: qui color ab omnibus in Theriaca requiritur sine aliqua ratione. Mihi itaque videtur non necessariò eam addi. Nam horribili & æruginoso sapore totam compositionem inficit. At cùm ego aliquando in Theriacæ compositionem non adiecissem Chalcitida, saporem gratiorem acquisiuit hoc medicamentum. Consulantur igitur hac de re Doctores Medici.*

AMOMO *vero caremus: eius loco accipimus Carpesium, aut Acorum verum, id est, nostrum Calamum aromaticum.*

ACORVS *verus, est illa radix quam hodie falsò vocant Calamum aromaticum.*

ACACIA, *succus est fructus ex arbore, à qua distillat gummi Arabicum. Loco eius accipimus siluestrium Prunellorum succum inspissatum.*

GVMMI *vermiculati, id est, Arabici gummi, quod concretum est in grumos vermium figura.*

DAVCI *Cretici vice accipere licet Seseli Creticum, id est, Bervvurtz; videlicet radicem eius.*

SAGAPENVM *hodie vocant Serapinum; quod in Perside optimum prouenit. Senior Andromachus*

dromachus Sagapeni habet ʒ *iiij.*
Iunior verò tantùm ʒ *ij.*

ARISTOLOCHIA *tenuis, id est, Aristolochia nostra longa vulgaris.*

P. C. SCHOL.

Abrotoni] *hanc dictionem, in Aëtio à Cornario verso, non reperio.* A

Rhaponticum.] *Idipsum à Rhabarbaro differre, alibi diximus. Radix autem illa magna quæ Rhapontici nomine in officinis passim prostat, Centaurium magnum Dioscoridis est.* B

Chalcitis.] *Chalcitida commodè ac necessariò semper Theriacæ immiscendam esse, vnà cum L. Fuchsio, & Franc. Apolline censemus: Simulq; somnium esse, æruginosum & horridum eius saporem in Theriaca præ cæteris persentiri, vt imaginantur nonnulli, scimus & dicimus. Rationibus autem hæc aliaq; quæ scholiis profero, confirmare, compendii egestas cùm non permittat, in nostrum opus, si fauerint Superi, ea omnia asseruantur.*

Theriaca in omnibus antidotis ob multiplicem vsum potiores partes obtinet. Est enim famosa & salubris cõtra genera ęgritudinum plurima. Valet enim ad grauissimas passiones totius corporis humani: Epilepticis, catalepticis, apoplecticis, cephalalgicis, stomachicis, hemicranicis prodest. Ad raucedinem vocis, & constrictionem pectoris optima est: arteriacis, asthma-

asthmaticis, hçmoptoïcis, ictericis, hydropicis, peripneumonicis, iliosis, & vulnera in intestinis habētibus: Nephriticis, calculo-
* sis & colicis subuenit. Menstrua educit, & fœtum mortuū expellit. Lepras, & variolas,
* & frigus periodicum, & cæteras passiones inueteratas emendat. Præcipuè contra omnia venena & serpentium morsus & reptilium valet. Sed diuersa est eius dosis pro quantitate & qualitate vniuscuiusque passionis. Omnem defectionem sensuum releuat. Cor, cerebrum, hepar, stomachum confortat. Totum corpus incorruptum ducit & custodit.

Theriaca Andromachi Senioris, è carmine eiusdem elegiaco translata.

℞. Trochiscorum Scilliticorum ʒ xlviij.
Trochiscorū Theriacorum Piperis longi
Liquoris Papauerini [*id est, Opii*]
Magmatis Hedychroi ana ʒ xxiiij.
Foliorum Rosarum siccarum
Iridis Illyricæ [*id est, Ireos*]
Cyaneæ Glycyrrhizæ
Seminis Buniadis [*id est, Napi, vulgò Beyerische rublein*]
Scordii
Liquoris Balsami [*loco cuius oleum Garyophyllorum*]
Cinnamomi Agarici ana ʒ xij.
Myrrhæ

Myrrhæ Costi Croci Coricii
Casiæ [*id est, Casia lignea vera, aut succedanei eius*]
Nardi Indicæ
Iunci Arabici [*id est, Schœnanthi*]
Turis [*videlicet masculi & electi*]
Piperis candidi Piperis nigri
Comarum Dictamni [*id est, foliorum & florum Dictamni Cretici veri*]
Marrubii
Rhei [*i. quod hodie vocatur Rhabarbarum*]
Stœchadis
Petroselini [*id est, seminis eius*]
Calaminthæ [*i. Calaminthi montani tenui-*
Lachrymæ Terebinthi Libystiadis (*folii*]
Zingiberis
Quinque folii [*i. radicum eius*] ana ʒ vj.
Polii [*videlicet montani & albi, quod è Lugduno affertur*]
Chamæpityos
Styracis [*i. Styracis calamitæ, sinceræ & electæ*]
Mei [*quod vulgò Meu vocatur*]
Amomi racemosi [*aut succedanei eius, vt su-*
Nardi Galaticæ [*id est, Celticæ*] (*prà*]
Rubricæ Lemniæ [*id est. terra sigillata vera, aut Boli Armeni, vt suprà*]
Phu Pontici
Chamędryadis Creticę [*i. Chamædryos veræ*]
Foliorũ Malobathri [*eius loco ponatur Macis*]
Chalcitidis tôstæ
Radicis Gentiadis [*id est, Gentianæ*]

Anisi

Anisi Succi Hypocistidis

Fructus Balsami [*id est, Carpobalsami; pro quo etiam succedaneum sumatur, sicut suprà facta est mentio*]

Gummi splendidi Seminis Fœniculi

Cardamomi Indici [*id est, minoris*]

Seselios tenuis Lachrymæ Nigræ spinæ

Thlaspios Hyperici Ammios

Sagapeni ana ʒ iiij.

Castorei Aristolochiæ tenuis

Seminis Dauci Bituminis

Liquoris Panacis [*id est, Opopanacis*]

Centaurii [*videlicet minoris*]

Chalbanidis pinguis [*id est, Galbani recentis & puri*] ana ʒ ij.

Confice cum vino & melle. Hactenus Andromachus.

Vini autem tantum accipias, quantum liquoribus & succis dissoluendis satis fore conieceris, vt proximè dictum est. Mellis verò optimi accipe ℔ xiiij. ℥ iij. ita detrahis Mellis ℥ iij. de priori Theriaca, quia huic desunt Abrotoni & Acori ana ʒ iiij.

Confice autem & hanc Theriacam vt proximam.

Andromachus, Neronis medicus, primùm condidit medicamentum hoc: eiq; declarationem heroicis carminibus descriptam, nuncupauit. Sed Galenus mutata forma, compositionem reddidit meliorem.

TROCHISCI *Theriaci, sunt Trochisci de vipe-*

de vipera siue de Thiro, vt hodie vocant.

MAGMA *hedychroum, i. Trochisci hedychroi, quos Auicenna vocat Alindaracaron: quorum compositionem in tractatu de Trochiscis inquire.*

CYANEÆ, *id est, Cærulea vel nigra Glycyrrhiza, seu, vt hodie vocant, Liquiritia, quæ nigrum colorem habet. Intelligit autem Andromachus succum Glycyrrhizæ.*

CROCVS *Coricius, id est, in Corico Siciliæ monte nati, hoc est, Croci Orientalis.*

LACHRYMÆ *Terebinthi Libystiadis, id est, Resina Terebinthina Libyca, in Libya Aphricæ regione nata. Eius loco nos accipere possumus Laricis resinam, quæ vbique in Germania Terebinthina impropriè vocatur.*

MEI *loco, quo caremus, possumus accipere Seseli Creticum, id est, Bervvurtz; aut semen nigrum & odoratum, quod hodie vocant impropriè Amomum, veteres autem Sison.*

PHV *Ponticum, non est Valeriana vulgaris, sed ea herba quæ in Hessia vocatur Theriacskraut, vel Gartenseliunck.*

MALOBATHRVM *non habemus: eius loco accipe Spicæ Romanæ radiculas, vel Spicæ Romanæ & Macis ana partes æquales, vt Arabes præcipiunt; vel Casiam ligneam veram.*

RADICIS *Gentiadis, id est, Gentianæ, à Gentio Illyrici rege sic appellatæ, qui eam primùm inuenisse creditur.*

GVMMI *splendidi, i. mundi, sinceri & translucidi,*

lucidi, videlicet Gummi Arabici cognominati.

NIGRA *vel cærulea spina, est arbor quæ aliàs dicitur Spina Ægyptia : ex qua manat gummi Arabicum. Per lachrymam verò eius Andromachus intelligit succum eius, qui Acacia vocatur, & fit ex fructu siliquaceo huius spinæ : eius loco accipimus succum Prunellorum agrestium.*

SESELI *tenue, est Seseli Creticum, quod ex omnibus speciebus Seselios minimum & tenuissimum est. Germanicè vocatur Bervvurtz. Potest tamen etiam vulgare intelligi.*

DAVCVS, *id est, Daucus Creticus. Hoc loco eius vice accipe semen Pimpinellæ nostratis, aut radices Seselios Cretici: nihil enim refert, quòd bis accipiantur in hanc compositionem. Est autem Seseli Creticum, quod Germ. vocatur Bervvurtz.*

ARISTOLOCHIA *tenuis, est illa quæ apud nos nascitur, longa cognomento : cuius radices gracilitate sua & longitudine imitantur sarmenta vitium.*

Theriaca Diatessaron D. Mesuæ.

℞. Gentianæ Baccarum lauri Myrrhæ Aristolochiæ rotundæ ana ℥ ij.
Mellis despumati optimi lb ij. id est, ℥ xxiiij.

DIATESSARON, *hoc est, ex quatuor simplicibus composita.*

ARISTOLOCHIA *rotunda, non est illa radix*

radix quam nos Holvvurtz vocamus: sed alia multò maior & tuberosa, intus solida, colore buxi flaua, odore & sapore similis Aristolochiæ longæ nostrati. Affertur ex Italia & Heluetia.

THERIACA antidotus Diatessaron ad affectus frigidos, tum cerebri, vt epilepsiam, paralysim, spasmum cynicum: tum ventriculi, vt inflationem, & ab ea dolorem, tardam concoctionem: tum denique hepatis, vt hydropem, cachexiam, obstructionem. Præterea morsui Scorpionis, & potioni veneni confert.

Mithridatium, ex Damocratis Græco carmine in Latinam linguam translatum.

℞. Myrrhæ Arabicę Troglodytidis
Croci Agarici Zingiberis
Cinnamomi Spicæ Nardi
Turis [*videlicet electi*]
Thlaspios ana ʒ x.
Seselios
Opobalsami [*aut oleum Garyophyllorum*]
Schœni [*id est, Squinanthi, vt hodie vocant*]
Stœchadis Terebinthinæ Chalbanæ
Costi [*videlicet veri & aromatici*]
Piperis longi Castorei Pontici
Succi Hypocistidis Styracis bonæ
Opopanacis

Folii

Folii Malobathri recentis [*aut ſuccedanei eius*] ana ʒ viij.
Caſiæ nigrę [*ligneæ aut ſuccedanei eius*]
Polii Piperis albi Scordii
Seminis Dauci Cretici
Fructus Balſami [*aut ſuccedanei eius*]
Cypheos Bdellii ana ʒ vij.
Nardi Celticæ purgatæ Gummi
Petroſelini [*id eſt, ſeminis eius*]
Opii papaueracei
Cardamomi Seminis Fœniculi
Gentianæ Foliorum Roſarum
Dictamni Cretici ana ʒ v. boni ponderis.
Aniſi Arii
Acori [*ſiue Calami aromatici*]
Phu Sagapeni ana ʒ iij.
Mei Athamantici Acaciæ
Ventris Scinci [*videlicet veri*]
Fructus Hyperici [*id eſt, ſummitatum eius*] ana ʒ ij. ß.
Vini quantum ſufficit.
Mellis menſuram conuenientem.

VINI *quantum ſufficit, id eſt, quantum ſatis eſt ſuccis & liquoribus diſſoluendis.*

MELLIS *menſuram conuenientem.*] *In Græco eſt σύμμετρον, quod idem ſignificat. Sint autem mellis optimi odorati & deſpumati* ℔ *ix.* ℥ *viij.* ʒ *ij.*

CIPHI *ſunt Trochiſci qui ad odorem ſuffiuntur. eius compoſitio habetur in tractatu de Trochiſcis.*

NAR-

NARDVS *Celtica, est Spica Romana. Purgata, id est, à paleis, terra & sordibus mundata. Radices eius tantùm debent accipi.*

ARII, *in Græco est* Ἀρίȣ, *id est, Ariu, quod nomen apud nullum alium auctorem in Mithridatio scriptum inuenitur. Intelligit autem Damocrates per Arion, siue Arium, Aron, id est, Arum, quantum ego ratiocinari possum: nam Aron egregiam facit contra venenata medicinam.*

ACACIA *vera caremus: accipe ergo loco eius succum Prunellorum, diligenter spissatum; aut alium quendam, quem Doctores substituent. Nos inferiùs ponemus Acaciam succedaneam.*

P. C. SCHOL.

Arii.] *Asari potiùs legendum esse, ex Græcis nonnullis exemplaribus, existimo.*

MITHRIDATICVM proximum est in qualitate & virtute Theriacæ, & parum differunt: nisi fortè quòd Theriaca est parum calidior, & potentior contra venena serpentum. Curat omnes passiones capitis virorum vel mulierum, si fuerint ex frigiditate: & maximè melancholicis & & timidis, epilepticis & hemicranicis confert, & dolorem supercilii patientibus & lachrymantibus oculis: & ad omnia capitis vitia vel aurium subuenit. Dentium doloribus & palato, & omnibus vi-

tiis oris & maxillarum medetur, si super locum dolentem ponatur, & itidem ad modum emplastri ponatur in temporibus, vnde fit discursio. Synanchen soluit. Apoplecticis, tussientibus, asthmaticis, hæmoptoïcis, peripneumonicis, & omnibus doloribus qui intra corpus humanum fiunt, succurrit: Iliacis, dysentericis, & lientericis confert; si detur cum decoctione balaustiorum: Extensionem humerorum, tetanos siue spasmos patientes, & paralyticos sine mora sanat: Diaphragmati & hypochondriis subuenit. Renibus & vesicæ opitulatur. Calculos frangit. Menstrua prouocat, omniaque vitia matricis excludit: Arthriticam atque Ischiasin patientibus, & podagricis singulare præsidium est. Præcipuè datur contra venena omnia. Venenatos morsus, siue rabidi canis, seu cuiuscunque reptilis, impositum siue bibitum, cum magna admiratione emendat. Quotidianariis & quartanariis etiam ante horam accessionis cum vino tepido datum, mirificè prodest.

Mithridatium aliud, vt ex Cleopatro & Antipatro, Galenus & Aëtius exscripserunt.

℞. Myrrhæ ʒ vij. ß. ∽ iiij.
Nardi tantundem

Croci

Croci ℨ vij. ∽ iij.
Opii ℨ iiij. ∽ ij. ß.
Styracis ℨ v.
Cinnamomi ℨ vij. ∽ iij.
Caſtorei ℨ vj. ∽ j.
Polii ℨ vj. ∽ iij.
Scordii ℨ vij. ∽ iij.
Zingiberis tantundem.
Coſti ℨ vj. ∽ iij. *
Piperis albi ℨ v. ∽ ij.
Piperis longi ℨ vj. ∽ iij.
Seſelios ℨ v. ∽ ij. *
Abrotoni tantundem
Petroſelini [*videlicet ſeminis*] ℨ iiij.
Dauci ſeminis ℨ vj. ∽ iij.
Caſiæ ℨ v. ∽ iij.
Turis ℨ vj. ∽ ij.
Succi Hypociſtidis ℨ vj. ∽ j. ß.
Nardi Gallicæ ℨ iiij.
Fœniculi ſeminis ℨ iiij.
Nardi Indicæ ℨ iiij. A
Acori [*aut Calami aromatici*]
Phu Pontici Sagapeni
Fructus Balſami [*aut ſuccedanei eius*]
Hyperici
Iridis Illyricæ [*id eſt*, *Ireos*] ana ℨ ij.
Rubricæ Lemniæ [*loco eius Bolus Leuanticus*] ℨ vj.
Lumborum Scinci [*videlicet veri*]
Cypheos ana tantundem, id eſt, ℨ vj.
Acaciæ Gummi Cardamomi

Pelecini ana ℥ ij.
Thlaſpios ʒ vj. ∽ iiij.
Gentianæ ʒ iiij. Aniſi ʒ iij.
Roſarum ſiccarum ʒ iiij.
Mei Athamantici tantundem
Schœni [*id eſt, Squinanthi*] ʒ vj. ∽ iij.
Opopanacis ʒ vj.
Galbani ʒ vj. ∽ iij.
Opobalſami tantundem [*cuius loco, vt ſuprà, oleum Garyophyllorum*]
Ariſtolochiæ [*videlicet rotundæ veræ*] ʒ j.
Hyſſopi ʒ iij.
Marrubii ʒ j.
Chamæpityos ʒ iij.
Libanotidis ʒ v.
Terebinthinæ ʒ vj. ∽ iij.
Mellis Attici quod ſufficit.
Vinum ne addas. Hactenus Cleophantus & Antipater.

Mellis autem deſpumati optimi & odorati ſume ad totam confectionem ℔ vij. ℥ vj. ʒ vj. Vinum ne addatur præcepit Cleophantus: ideò in aceto ſunt diſſoluendi liquores concreti, vt Sagapenum, Opopanax & Galbanum. Confice ſecundum artem.

MELLIS *Attici nobis copia non ſit: ideóque aliud, quod optimum fuerit, recipiendum erit.*

Compoſitio hæc eſt valdè mendoſa in ponderibus apud Aëtium: apud Galenum verò eſt emen-

est emendatior. Rursum simplicium numero aliqua desunt apud Galenum, quæ ex Aëtio confectioni huic restitui. Aëtius hunc Auctorem vocat Cleopatrum, Galenus verò Cleophantum.

♎ *Hic character significat obolum: est autem obolus pondus ℈ ß. scrupuli videlicet dimidium: itaque* vj. *oboli faciunt* ʒ j.

NARDUS *Indica hoc loco non significat Spicam Nardi Indicam, sed Malobathrum, id est, Folium Indum, quod Nardi est species, & in India gignitur. Aëtius propterea hoc loco pro Nardo Indica habet Phyllon, id est, Folium Indum, cuius loco accipe Casiam ligneam veram, quæ Cinnamomo est similis; aut Macis & radicum Spicæ Romanæ ana* ʒ ij.

ACORI, *id est, radicis quæ nunc impropriè vocatur Calamus aromaticus.* *

PELECINI, *i. seminis eius. In eius penuria accipe semen Nigellæ agrestis & cornutæ. Est autem omnino similis veræ Nigellæ: nascitur in agris.*

LIBANOTIS *hic non significat Rosmarinum, sed Angelicam siluestrem minorem. Nam plures sunt Libanotidis species. Semen autem eius accipi debet, quod Cachrys vocatur.*

P. C. SCHOL.

Nardi Indicæ.] *Galenus & Aëtius hic non Nardi Indica, sed Fol. Malobathri legunt.* A

Mithridatium D. Andromachi.

℞. Glycyrrhizæ ʒ vij. ß. ∽ iiij.
Opii ʒ iiij. ∽ ij.
Castorei ʒ vj.
Polii ʒ v. ∽ ij.
Costi ʒ v. ∽ ij.
Nardi Spicæ ʒ vj. ∽ ij.
Casiæ [*videlicet veræ*] ʒ v. ∽ ij.
Turis ʒ vj.
Seselios ʒ v. ∽ ij.
Succi Hypocistidis ʒ vj.
Acori [*id est, Calami aromatici*] ʒ ij.
Scordii [*videlicet veri*] ʒ vj. ∽ ij.
Folii [*loco eius sumatur Macis*] ʒ iiij.
Gallii ʒ v. ∽ iij.
Cypheos ʒ vj. ∽ ij.
Myrrhæ ʒ vj.
Croci ʒ vij. ∽ ij.
Cinnamomi ʒ vij. ∽ ij.
* Styracis [*videlicet optimæ*] ʒ v. ∽ iiij.
Dauci seminis ʒ vj. ∽ iij.
Zingiberis ʒ vij. ∽ ij.
Phu Pontici ʒ ij.
Petroselini [*videlicet seminis*] ʒ iiij.
∽ iij.
Nardi Gallicę ʒ iiij.
Fœniculi seminis ʒ iiij.
Nardi Indicæ ʒ iiii.
Hyperici ʒ ij.

Acacię

Acaciæ ʒ ij.
Gentianæ ʒ iiij.
Anisi ʒ iij.
Thlaspios ʒ vj. ꝯ iiij.
Mei Athamantici ʒ iiij.
Rosarum siccarum ʒ iiij.
Gummi [*videlicet Arabici*] ʒ ij.
Cardamomi ʒ iiij.
Schœni [*id est, Squinanthi*] ʒ vj. ꝯ ij.
Opopanacis ʒ vj. ꝯ ij.
Opobalsami. [*siue olei Garyophyllorum*] ʒ vj. ꝯ iiij.
Galbani ʒ vij.
Scinci [*videlicet veri*] ʒ ij. ꝯ ij.
Terebinthinæ ʒ vj. ꝯ ij.
Vini Chii quod sufficit.
Mellis Attici cocti quod sufficit, hoc est, ℔ vj. ℥ iij. ʒ ij.

FOLIVM *duas res significat : Folium Nardi videlicet ; aut Malobathrum, quod hic recipiendum est.*

GALLION *herba est multis minimisq; floribus luteis & odoratis. Est autem species Aspergulæ : Germanicè vocatur Ranritzen.*

NARDVS *Indica hoc loco non significat Malobathrum, id est, Folium ; sed radicem Indicæ Nardi : nam Nardi partes tres olim in vsu fuerunt ; videlicet Radix, Folium & Spica. Anteà verò precepit in hanc compositionem sumendam esse Spicam Nardi, & Folium,*

 id est,

id est, Malobathrum: ideò necessariò hoc loco per Indicam Nardum intelligit radicem Indicæ Nardi.

Esdræ antidotus, ex Aëtio.

℞. Amomi	℈ xij.
Florum Iunci odorati [*id est, florum Schœnanthi: eorum loco sume summitates Schœnanthi*] ʒ ix.	
☆ Pyrethri	ʒ vj.
Croci	℈ xxxvj.
Cinnamomi	℈ vj.
Myrrhæ Troglodyticæ	℈ xij.
Styracis calamitæ	℈ xviij.
Petroselini	℈ iij.
Seminis Dauci	℈ iij.
Tragacanthæ	℈ vj.
Succi Hypocistidis	℈ ix.
Iridis Illyricæ [*id est, Ireos*]	℈ xv.
Seminis Fœniculi	℈ vj.
Bdellii	℈ ix.
Turis	ʒ j.
Sulphuris viui	℈ vj.
Seminis Hyoscyami albi	℈ xxvij.
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius*]	℈ ix.
Seminis Papaueris	℈ xxx.
Spicæ Nardi	℈ xij.
Seminis Rutæ	℈ iij.
Seminis Ocimi	℈ iij.
Rhois Culinarii	℈ LV.

Seminis Anethi	℈ vj.
Asari [*id est, radicum eius*]	℥ j.
Seminis Cardamomi	℈ vj.
Opii	℈ xxvij.
Euphorbii	℈ vj.
Piperis nigri	℈ xxx.
Rosarum siccarum	℈ ix.
Phylli [*id est, Folii*]	℈ xij.
Opobalsami [*siue olei Garyophyllorum*] ℈ xxiiij.	
Ventris Mergi	℈ vj.
Iaceæ	℈ xij.
Lycii Indici	℈ xij.
Garyophylli	℈ xij.
Stercoris reperti in aluo Mergi	℈ vj.
Rheu Pontici [*i. Rhabarbari*]	℈ xij.
Mei Athamantici	℈ vj.
Floris Nerii	℈ iiij. ß.
Terræ Cimoliæ	℈ xij.
Succi Artemisiæ	℈ xx.
Foliorum Seridis [*i. Cichoreæ*]	℈ ix.
Spicæ Celticæ	℈ xij.
Castorei	℈ iij.
Costi	℈ xij.
Gentianæ	℈ xij.
Confectionis Hedychroi	℈ ix.
Anisi	℈ vj.
Sisonis	℈ xviij.
Thymiamatis Ammoniaci	℈ xij.
Foliorum Citri	℈ xij.

Vini veteris odorati quantum satis

fuerit succis & liquoribus resoluendis. Mellis despumati optimi, vt Aëtius scribit, interprete Cornario, libras v. aut vj. Sed nos singulis specierum vnciis ternas vncias mellis adiiciemus. Itaque sume mellis despumati odorati quàm optimi ℔ vj. ℥ vij. ʒ ij ß.

Arida omnia minutissimè contundito. Opium verò & Myrrham, Hypocistidem, Bdellium, Lycium, Ammoniacum in vino dissoluito. Tragacantham deinde seorsum per se affuso vino dissoluito. Deinde omnia simul misceto, addendo etiam despumatum Artemisię succum. In vniuersum hanc confectionem eodem modo conficies, quo Theriacam: & eodem modo dimittenda est vt efferuescat, non omnino repleto vase.

NICOLAVS *Alexandrinus duas habet Esdræ compositiones; alteram magnā, alteram verò Hispaniensis cognomento: sed quia confusæ & indigestæ tantùm sunt moles, & numerosis, & nulla harmonia coëuntibus simplicibus constāt, ideò noluimus eas hic asscribere, his duabus eius receptis paulò exactiùs compositis contenti.*

RHOIS *Culinarii, id est, Sumach; videlicet pulpæ eius, sine osseis seminibus.*

PHYLLI, *id est, Folii. Cuius loco pone Spicæ Romanæ, Macis ana* ℈ vj.

TERRA *Cimolia. Eius loco accipe Bolum verum præparatum.*

SISON

SISON *est semen illud nigrum quod Apio simile est; & vocatur impropriè Amomi semen.*

THYMIAMA *Hammoniacum, i. Gummi Hammoniacum, quod vocant Ammoniacum.*

VENTRIS *Mergi, id est, Stomachi auis Mergi. Germanicè vocatur ein Taucher.*

NERION, *i. arbor Oleander: pro cuius floribus accipe radices Vincetoxici. Legitur etiam in Aëtio rosarum Rhododaphnes; sed idem est quod flos Nerii: ideò alterum tantùm eorum posuimus.*

Mirificè contra lethalia venena prodest: aliosque vsus multos habet, quos apud Aëtium libro 13. cap. 101. Paulum libro 7. cap. 11. Actuar. in libro De comp. medic. reperies.

Esdræ Antidotus ex Actuario.

℞. Mameræ ℥ j.
Amomi [*eius loco sume nostrum Calamum aromaticum*] ℥ ij.
Iunci odorati [*id est, Squinanthi*] ℥ ß.
Pyrethri ℈ viij.
Croci ℥ j.
Myrrhæ ʒ iiij.
Styracis ℥ ß. ℈ ij.
Petroselini ℈ iiij.
Tragacanthæ ℥ j.

Succi Hypociſtidis ʒ iiij.
Ireos ℥ ß. ℈ ij.
Seminis Fœniculi ℥ j.
Folii [*aut ſuccedanei eius*] ℥ ij.
Radicis Ponticæ [*id eſt, Rhabarbari*]
Roſarum ſiccarum Glycyrrhizæ
Florum ſilueſtris Punicæ
Cinnamomi ana ℥ iij.
Nardi Celticæ ʒ j.
Mellis deſpumati ℔ vj. ℥ ix. ʒ vij.

Myrrham & Hypociſtidem in vino diſſolue modico: Tragacantham verò per ſe etiam diſſolue; & confice ſecundum artem. Actuarius ponit abſurdum conficiendi modum, quem non ſequimur.

Mameræ loco ſume Doronicum Romanum. Florum ſilueſtris Punicæ, i. florum Balauſtiorum.

CONDITA.

Caro Citri Cortices Citri Flores Citri
Arantia integra Cortices Arantiorum
Flores Arantiorum Limones.

Limones conditi frequenter pro Chebulis conditis venduntur. Sed facilè deprehenditur dolus. Nam Chebuli vnum tantùm magnum & lignoſum habent nucleum; Limones verò multa ſemina, &c.

Chebuli Myrobalani Bellerici Myrobalani
Emblici Myrobalani Citrini Myrobalani
Indi

Indi Myrobalani.

Omnes quinque Myrobalanorum species iam afferuntur ex India conditæ.

Nuces moschatę integrę, vt ex India afferuntur.

Iuglandes Citonia Mespila
Pyra moschatella Cerasa
Pruna siluestria Garyophylli
Piper in racemis, vt ex India affertur.
Calamus aromaticus [*id est, verus Acorus*]
Galanga Zingiber Enula campana
Secacul [*id est, Siser: Germanicè Gritzelmorn, Clingelmorn*]
Eringium
Pimpinella [*nostra*]
Crethami [*agrestis radix.*]

CRETHAMVS *agrestis herba est, Eringii propemodum foliis: Germanicè vocatur Sichelmoren, & Sichelkraut : nascitur in agris pinguibus.*

Omnia diligenter Saccharo clarificato condiantur secundum artem.

CONSERVÆ.

Anthos [*id est, flos Rosmarini*].
Boraginis Buglossi.
Cichorii Fumi terræ Lauendulæ
Maioranæ Melissæ Menthæ
Nymphææ seu Nenupharis.

Primulæ veris. *Primula veris, idem est quod herba Paralysis.*

Rosarum Pæoniæ
Violarum Cardui benedicti
Liliorum conuallium
Florum Tiliæ Euphragiæ
Sambuci Hyssopi Acetosæ
Betonicæ Scabiosæ Saluiæ.

Flores minutissimè incidantur: & singulis libris florum addantur Sacchari albissimi libræ duæ; videlicet qui humidi & mucilaginosi fuerint, vt Boraginis, Buglossi, &c. Siccioribus verò, quales sunt Anthos, Lauendulæ, Maioranæ, Melissæ, Saluiæ, Menthæ, & similibus, addantur Sacchari albissimi libræ duæ & semis.

Diacitonium simplex.

℞. Carnium Citoniorum vapore aquæ dulcis resolutorum, & ad spissitudinem coctorum,
Sacchari albissimi despumati, & ad spissitudinem iustam cocti ana ℔ viij.

Coquantur ad solidam consistentiam; & extendatur in tabulam feruens massa: refrigerata in partes incidatur. Quidam octo ℔ carnium Citoniorum addunt sex ℔ Sacchari clarificati.

Poteris etiam ita facere.

℞. Ci-

℞. Citoniorum excorticatorum & ab interioribus mundatorum ℔ viij. Sacchari clarificati ℔ iiij. Coque Citonia super vaporem aquæ dulcis: deinde vnà cum Saccharo ad iustam spissitudinem coque.

Peculiare remedium est fluxus, vel vomitus: quoniam stipticat [seu adstringit] & corroborat membra collapsa, debilia. Confortat stomachum, virtutem retentiuam & digestiuam: & summopere excitat gustum. Sed ad fluxum datur ante cibum; & ad vomitum compescendum, post cibum.

Diacitonium compositum D. Nicolai.

℞. Carnium Citoniorum comminutarum & coctura inspissatarum ℔ iij.
Mellis despumati ℔ iiij.

Coquantur simul ad iustam consistentiam: & postquam ab igne deposueris, antequam refrigerentur, insperge subsequentes species in tenuissimum puluerem contritas:

Cinnamomi ℥ j. ß.
Zingiberis ℥ j.
Piperis
Galangæ ana ℥ ß.
Garyophyllorum
Nucis moschatæ ana ʒ iij.
Spicæ Nardi Ligni Aloës Macis
Carda-

Cardamomi ana ʒ ij.
Zedoariæ ʒ j.

Extendatur tota massa in tabula marmorea, priùs rosacea aqua inuncta, in qua aliquid Moschi dissolutum fuerit.

Et quando vt aluum soluat conficere volueris, antequàm in tabula marmorea extendatur, in vnamquamque lib. adde Scammoneæ ℥ß. quę bene trita subigatur composito.

MEL *habet Nicolaus : ego potiùs consulerem vt Saccharum loco mellis adderetur.*

Quædam exemplaria habent Mellis lib. iij. Sed Nicolai exemplar, quod ad meas manus peruenit, habet lib. iiij. Nam necesse est etiam, vt species suum conseruatiuum habeant.

Hoc est calidius, & melius ad ea quæ diximus. Resoluit ventositates, remouet fœtorem corporis, restituit pristinum colorem; & magis restaurat.

Diacitonium è succo Citoniorum.

℞. Succi Citoniorum despumati ℔ xij.
Mellis optimi despumati
Sacchari albissimi clarificati ana ℔. ij.

Coquantur simul ad iustam spissitudinem: deinde ab igne remotis & adhuc tepentibus insperge subsequentium specierum pulueres minutissimè tritos, & per cribrum excussos:

℞. Cinna-

℞. Cinnamomi
Nucis moſchatæ ana ℥ iiij.
Garyophyllorum Zingiberis
Galangæ ana ℥ ij.
Radicularum Nardi Celticæ
Piperis nigri Ligni Aloës
Macis Zedoariæ Cubebarum
Cardamomi ana ℥ j.
Confice ſecundum artem.

SYRVPI.

Syrupus de Duabus radicibus.

℞. Radicum Petroſelini
Radicum Fœniculi ana ℥ iiij.
Aquæ quantum ſufficit
Sacchari clarificati ℔ ij.
Coquantur ſecundum artem.

VISCERA obſtructione laborantia reſerat.

Syrupus de Quinque radicibus.

℞. Radicum Apii Radicum Fœniculi
Radicum Petroſelini Radicum Ruſci
Radicum Aſparagi ana ℥ iiij.
Aquæ quantum ſufficit.
Sacchari ℔ iiij.
Coquantur ſecundum artem.

CONFERT febribus pituitosis & biliosis, & iis incipientibus.

P. C. SCHOL.

A Ana ℥ iiij.] *Sacchari quod in hunc Syrupum recipitur, perpensa quantitate, nimiam non esse hîc radicum cuiusque vnciarum quatuor assumptionem, industriè Cordus existimauit; Fuchsio quamquam secus videatur.*

Syrupus Acetosus simplex, ex descriptione Mesuæ.

℞. Aceti vini ℔ iij.
Sacchari clarificati in aqua ℔ v.
Coquantur secundum artem.

EST communis ad omnem materiam. Digerit choleram, phlegma & melancholiam: rationeque aceti attenuat crassos humores, incîdit viscosos, duros mollit, ineptos euellit: vbique penetrat, oppilationes aperit, prouocat vrinam, putredini resistit, & corrigit malitiam humorum: idcircò in febribus pestiferis iuuat: Sed ratione remissæ frigiditatis, tenues & subtiles humorum partes inspissat, adæquat calorem, refrigerat, viscera lenit, & sitim sedat.

Syrupus Acetosus compositus, D. Mesuæ.

℞. Radicum Fœniculi Radicum Apii
Radicum Endiuiæ ana ℥ iij.
Seminis

Seminis Anisi Seminis Fœniculi
Seminis Apii ana ℥ j. *
Seminis Endiuiæ ʒ iiij.
Aquæ quantum sufficit. *
Sacchari optimi ℔ iij.
Aceti acerrimi ℔ ij.

Coquantur secundum artem.

BILEM crassam & auulsu difficilem, ac pituitam incîdit, terget: obstructa hepatis, lienis, renum aperit.

Syrupus acetositatis Citri.

℞. Acetositatis mali Citrei per pannum A destillatæ ℔ vj.
Sacchari albissimi ℔ iij.

Coquantur secundum artem.

RARO *habent Pharmacopolæ Syrupum acetositatis Citri verum: nam plerumque venditur pro eo Syrupus Citreorum conditorum. Porrò cùm quis bene conficere voluerit, oportet vt per filtrum aut pannum destilletur acetositas Citreorum, sine vlla vi aut expressione: alioqui coagulatur, cùm refrixerit, Syrupus.*

P. C. SCHOL.

℞. Acetos. mali Citrei ℔ vj. &c.] ℔ *vij.* A *Fuchsius, & Sacch. lib. v. legi vult. Verùm cùm Cordus in hac Syrupi descriptione Mesuem non sequatur, vt conferenti liquebit, sed suo Marte eandem descripserit; frustra conqueritur*

tur Fuchsius. Mesues autem nomen inscriptioni eius additum fuisse, vt & Syrupo de Agresta, scriptoris vitio id factum fuisse hinc liquet. Quare vtrobique idipsum à me deletum est.

ÆSTVM ac feruorem bilis flauæ, febriumque ardentium & pestilentialium mitigat; sitim quoque vehementem restinguit.

Syrupus acetositatis Limonum.

℞. Acetositatis Limonum maturorum per filtrum destillatæ ℔ vj.
Sacchari albissimi ℔ iij.
Coquantur secundum artem.

VEHEMENTIVS infrigidat & penetrat, quàm Syrupus acetositatis Citri: & valet contra putrefactionem, contra vermes, vehementiam caloris febrilis, & alios crudos humores.

Syrupus Aranciorum acetosorum.

℞. Succi Aranciorum acetosorum per pannum aut filtrum destillati ℔ vj.
Sacchari albissimi ℔ iij.
Coquantur secundum artem.

Ad hunc modum potest etiam fieri ex succo Aranciorum dulcium.

Syrupus de Agresta.

℞. Agrestæ l' v.
Sacchari clarificati l' iij.
Coquantur secundum artem.

AGRESTA *est succus vuarum immaturarum; qui Græcè vocatur Omphacium; & inspissatus seruatur. Hoc autem loco recipienda est Agresta nondum ad spissitudinem decocta. Agresta exprimi debet ex generosissimis vuis, apud nos paulò ante maturitatem.*

IN magnis æstibus ad sitim restinguendam mirificè confert: Vomitum & alui profluuium biliosum sistit: Febribus biliosis succurrit: Grauidarum vomitum etiam reprimit, ac ventriculum earundem firmat: Venenisque aduersatur.

Syrupus de Pomis, D. Mesuæ.

℞. Succi pomorum dulcium
Succi pomorum acetosorum ana l' v.
Coquantur, despumentur & colentur: deinde adde
Sacchari l' iij.
Coquantur secundum artem.

Succus exprimendus est ex optimis pomis siue malis, qualia sunt quæ Vveynlingen, siue Vveynsernlen vocantur, in acetosorum genere. Ex dulcibus etiam sapidissima sunt eligenda.

COR

COR imbecillum roborat: ob id syncopen & cordis tremorem sanat.

Syrupus Granatorum dulcium, D. Mesuæ.

℞. Succi Granatorum dulcium ℔ v.
Sacchari albissimi ℔ iij.
Coquantur secundum artem.

MALE *hodie faciunt Syrupum Granatorum, indifferenter cum dulcibus acetosa Granata miscentes. Oportet enim vtrumque Syrupum tam acetosorum, quàm dulcium Granatorum seorsim conficere: nam diuersis morbis, morborumq́ accidentibus medentur.*

SITIM, tussim, & pleuritidem iuuat.

Syrupus Granatorum acetosorum, D. Mesuæ.

℞. Succi Granatorum acetosorum ℔ v.
Sacchari albissimi ℔ iij.
Coquantur secundum artem.

FEBRES biliosas, & quæ ex pituitosis flammam multam inuehunt, iuuat.

Syrupus Dinarii, siue Byzantinus simplex, D. Mesuæ.

℞. Succi Endiuiæ Succi Apii ana ℔ ij.
Succi

Succi Lupuli
Succi Buglossæ domesticæ aut siluestris
ana ℔ j.
Succi depurentur, & despumentur, dum maneant ℔ iiij.
Sacchari optimi ℔ ij. ß.
Coquantur cum facilitate, donec fiat Syrupus.

QVIDAM *differentiam faciunt inter Syrupum Dinarii & Byzantinum seu de Byzantiis; alterum simplicem, alterum compositum vocantes. Sed nos simplicis & compositi nomine distinguimus, vtrumque Dinarii siue Byzantinum appellantes.*

HVMORES crassos & lentos incîdit atque extenuat: obstructiones aufert; morbóque regio succurrit.

Syrupus Byzantinus compositus, D. Mesuæ.

℞. Succi Endiuiæ veræ
Succi Apii ana ℔ ij.
Succi Lupuli
Succi Buglossæ domesticæ aut siluestris
ana ℔ j.
In succis decoquantur
Florum Rosarum ℥ ij.
Glycyrrhizæ ʒ iiij.
Seminis Anisi Seminis Fœniculi
Seminis Apii ana ʒ iij.

Spicæ

Spicæ Nardi Indicæ ʒ ij.
Colaturæ adde Aceti l' ij.
Sacchari albiſſimi l' ij. ß.

Coquantur ſecundum artem diligenter.

SYRVPVS Byzantinus compoſitus, eſt efficacior ſimplici.

Syrupus de Artemiſia D. Ioan. Matthæi de Gradi.

℞. Artemiſiæ M ij.
Pulegii Calaminthæ
Origani Meliſſæ
Dictamni Cretici Perſicariæ
Sabinæ [*id eſt, Sauinæ*]
Amaraci [*hic accipe Maioranam*]
Chamædryos
Perforatæ [*id eſt, Hyperici*]
Chamæpityos [*id eſt, Iuæ arthriticæ*]
Comarũ Matricariæ Centaureæ minoris
Rutæ Betonicæ
Bugloſſæ Radicum Fœniculi
Radicum Apii Radicum Petroſelini
Radicum Aſparagi Radicum Bruſci
Radicum Saxifragiæ [*eius loco accipiantur radices Pimpinellæ*]
Radicũ Enulæ Campanę Radicũ Cyperi
Radicum Rubię tinctorum Radicũ Ireos
Radicum Pæoniæ ana M j.
Baccarum Iuniperi Seminis Liguſtici
Seminis Petroſelini Seminis Apii

Seminis Anisi Seminis Nigellæ
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
Costi Radicum Asari
Radicũ Pyrethri Casię lignee aromaticę
Cordumeni Calami aromatici
Phu [*id est, radicis eius*] ana ℥ ß.
Aquæ quantum sufficit Sacchari ℔ iiij.

Coquantur omnia magnâ diligentiâ, secundum artem, ne plus quàm necesse sit aromata bulliant.

Pro vulgari & falso Dictamno hîc debet poni Dictamnus Creticus; qui singulariter facit ad ea ad quæ Syrupus hic est compositus.

SAXIFRAGIAM *Itali vocant eam herbam quam nos Pimpinellam appellamus: & huius radix hîc debet accipi.*

MEDETVR passionibus matricis, & retinet eam in proprio loco. Resoluit frigiditates, ventositates, & dolores. Corroborat neruos, aperit poros, sanguinem corrigit, menstruis imperat, & prouocat.

Syrupus de Absinthio maior, D. Mesuæ.

℞. Absinthii Romani ℔ ß.
Rosarum rubearum ℥ ij.
Spicæ Indicæ ʒ iij.
Vini clari veteris & optimi
Succi Cydoniorum ana ℔ ij. ß.

Macerentur in vase marmoreo aut fictili denso per noctem vnam ; deinde decoquantur.

Colaturæ adde Sacchari l' ij.

Confice secundum artem.

ABSINTHIVM *Romanum, id est, Absinthium Ponticum, gustu adstringens, & aromaticum : vulgare autem dicitur Rusticum Absinthium.*

VENTRICVLVM roborat & iecur, aliáque instrumenta nutritionis, appetentiamque excitat. Contra regium morbum prodest. flatus discutit, humoresque per vrinam pellit.

Syrupus Infusionis Rosarum.

℞. Infusionis Rosarum l' v.
Sacchari clarificati l' iiij.

Coquantur cum facilitate.

EST conueniens ad extinguendam sitim in febribus acutis, & ad remittendum excessum caliditatis in eis, confortans stomachum relaxatum, & hepar supercalefactum, & cor: resistens putredini, conueniens tempore pestilentiæ, & resistens venenositati.

Syrupus Infusionis Violarum.

℞. Infusionis Violarum l' v.
Sacchari clarificati l' iiij.

Coquan-

Coquantur cum facilitate.

FEBRIBVS acutis, iecinoris & cordis caloribus, asperitati gutturis, morbo laterali, tussique aridæ succurrit: sitim restinguit, aluumque emollit.

Infusio Rosarum Mesuæ.

℞. Foliorum Rosarum ℔ j ponantur in vrceo angustiori, & infunde illis aquæ calidæ lib. iij. aut quantum sufficit, vt madeant. Macerentur per horas viij. aut xij. obstructo fictilis orificio: deinde exprime leuiter, & excola infusionem, abiectis Rosis, & iterum inde recentes rosas, & infusionem excolatam calefac; & infunde rosis: ac obstructo orificio vrcei in calido loco dimitte per horas viij. vel xij. Posteà rursum excola, & colaturam infunde aliis recentibus Rosis; & tertiò dimitte. Et si efficaciorem facere volueris, etiamquartò recentes Rosas in eodem diluto recalefacto macera. Ac postremò, addito saccharo, Syrupum facito.

Porrò quidam tundunt Rosas, quidam verò integras ponunt. & tusæ quidem celeriùs vim suam & colorem in aquam deponunt, ac minorem locum occupant. At Violæ cùm tunduntur, aliquam herbaceam & tediosam acrimoniam acquirunt, hoc est, sy kriigen einen grusenden gesmack im mund. Quare consulantur

hac de re Doctores medici.

Hæc infusio dicitur alio nomine Mucharus, & Mucharum, siue ex Violis siue Rosis fiat.

Mesue tantùm bis iubet Rosas infundi: meliùs verò est vt sæpiùs recentes abiectis substituantur.

Infusio Violarum.

Infusio Violarum eodem modo fit quo Rosarum Infusio.

Syrupus de Succo Fumi terræ maior D. Mesuæ.

℞. Myrobalanorum Citrinorum
Myrobal. Chebulorum ana ʒ xx.
Florum Boraginis Florum Buglossæ
Florum Violarum Absinthii
Cuscutæ ana ℥ j.
Glycyrrhizæ Rosarum ana ʒ iiij.
Epithymi Polypodii ana ʒ vij.
Prunorum enucleatorum
Passularum enucleatarum ana ł ß.
Tamarindorum
Pulpæ Cassiæ fistulæ ana ℥ ij.
Aquæ ℔ x.

Coquantur secundum artem ad tertias: deinde cola: & colaturæ adde
Succi Fumi terræ depurati
Sacchari albissimi ana ℔ iij.

Coquan-

Coquantur lento igne ad iustam consistentiam, & repone.

Meum exemplar manu scriptum habet Prunorum l' ß. quemadmodum passulæ.

Syrupus Fumariæ maior ventriculum & hepar roborat, obstructiones aperit: cutis morbos, præcipuè ab humore salso vel vsto natos, vt psoram, lepram, impetiginem, serpiginem curat.

Syrupus de Mentha maior D. Mesuæ.

℞. Succi Citoniorum muzorum
Succi Citoniorum dulcium
Succi Granatorum acetosorum
Succi Granatorum dulcium
Succi Granatorum muzorum ana l' j. ß.
In succis macerentur per horas xxiiij
Menthæ siccæ l' j. ß.
Rosarum rubearum ℥ ij.

Coquantur deinde cum facilitate, vsque ad medietatis consumptionem: colentur, & colaturæ adde
Mellis vel Sacchari l' ij.

Coquantur ad perfectionem: & cùm reponis, aromatiza cum Galia moschata vera trita, & in sindone ligata, atque ex orificio vasis suspensa.

MVZORVM, *id est, in vini saporem*

acescentium: nam muzus sapor de dulcedine & acetositate aliquid habet.

Notandum est, si quis cum melle velit hunc Syrupum conficere, vt accipiat mel odoratum aromaticum, quale è Dantisco aduehitur: vel tale aliud, ut est quod vocant virgineum mel, & Saxones Kruthonich, quasi aromaticum mel; & non illud vulgare, flatuosum.

Ventriculum frigidum roborat: ob id nauseam, vomitum, singultum, fluorem alui sedat.

Syrupus de Mentha minor D. Mesuæ.

℞. Succi Menthæ depurati lᵓ j.
Succi Granatorum dulcium
Succi Granatorum acetosorum, ad medietatem coctorum
Sacchari vel Mellis ana lᵓ j.

Coquantur sensim secundum artem.

In hoc quoque Syrupo notandum est, quod in proximo Syrupo de Mentha maiore diximus de melle.

Eandem ferè cum superiore facultatem habet.

Syrupus de Calamintha D. Mesuæ.

℞. Calaminthæ domesticæ
Calaminthæ siluestris ana ℥ ij.

Ligu-

Ligustici [*feminis scilicet*]
Dauci [*videlicet feminis eius*]
Schœnanthi ana ʒ v.
Passularum enucleatarum l' ß.
Mellis l' ij.
Aquæ quantum sufficit.

Coquantur secundum artem.

MEL *cùm additur huic Syrupo, tunc oportet esse optimum & aromaticum mel, vt antè etiam dixi. Idq́ in omnibus Syrupis & Oxymellibus obseruandum est.*

POTEST *etiam cum Saccharo fieri hic Syrupus, quia pauci optimum & aromaticum mel emere & expetere consueuerunt.*

DOMESTICA *Calamintha, est quæ in agris & cultis locis nascitur: & vulgò vocatur Kornmintze.*

SILVESTRIS *autem Calamintha, est quæ in incultis locis & montibus prouenit, & appellatur Calamintha montana.*

LIENOSIS plurimum confert, quibus durus est lien & pæne irresolubilis; & his qui frigida viscera habent, & asthmate laborant; præsertim in senibus, & in habentibus antiquas tusses. Si quis enim vel pectus, vel ventriculum, vel intestina crassâ, tenaci & irresolubili materiâ plena habeat, hoc Syrupo sanatur.

Syrupus de Succo Endiuiæ simplex.

℞. Succi Endiuiæ depurati l' viij.

Sacchari Tabarzeth lb. v. ß.

Coquantur secundum artem.

ENDIVIA *vera, est herba satiua, caulibus, foliísque Cichorea similibus, maioribus tamen pinguioribúsque; flores etiam similes sunt Cichoreæ. Allatum est semen eius ex Italia, & iam multis in locis apud nos seritur.*

Valet principaliter ad omnes supercalefactiones hepatis, & aliorum membrorum nutritiuorum: & in morbo laterali maximè conuenit.

Syrupus de Endiuia compositus.

℞. Endiuiæ recentis Boraginis Scariolę Hepaticæ Melissæ Buglossæ Lactucæ Eupatorii ana m. j.
Seminum frigid. maiorum ana ℥ j.
Santali albi Santali rubri ana ʒ j.
Florum cordialium ana ʒ iij.

Coquantur secundum artem, in sufficienti quantitate aquæ: deinde cola, & colaturæ adde

Succi Endiuiæ depurati lb. j.
Vini Granatorum ℥ iij.
Sacchari albi lb. iiij.

Fiat syrupus secundum artem.

VALET præcipuè ad supercalefactiones hepatis, cordis, & aliorum membrorum nutritiuorum: & generaliter confert cuilibet complexioni calidæ; & est aperitiuus

ritiuus oppilationum, & confortatiuus membrorum debilitatorum à mala complexione calida: est etiam digestiuus materiarum cholericarum acutarum.

Syrupus de Cichoreo cum Rhabarbaro, Nicolai Florentini.

℞. Endiuię domesticæ
Endiuiæ siluestris Cichorii
Taraxaci ana m ij.
Cicerbitæ Hepaticæ Scariolæ Lactucę
Fumi terræ Lupulorum ana m j.
Hordei non excorticati ℥ ij.
Vesicariæ [*id est, Alkekengi*]
Glycyrrhizæ Capillorum Veneris
Ceterach [*id est, Asplenii*]
Polytrichi Adianthos ana ʒ vj.
Radicum Fœniculi Radicum Apii
Radicum Asparagi ana ℥ ij.

Coquantur in aqua sufficienti, & percolentur; deinde cum Sacchari albi lᵗ iiij fiat Syrupus.

Pro cuius vnaquaque libra inter coquendum adiiciantur
Rhabarbari optimi ʒ iiij.
Spicæ Nardi ℈ ij.

Colligato in linteolo raro; quod sæpe exprimatur, dum Syrupus consistentiam iustam nanciscatur. B

P. C. SCHOL.

A l' iiij.] *Hanc Sacchari quantitatem huic Syrupo esse indendam, eamq́; abundè satis esse dicimus & censemus: quamquam Commentatorum nullus, quod sciam, huic multi vsus Syrupo pondus vllum exprimat, Coloniensiũ Dispensatoriolo excepto: quod cùm l' v. & ℥ vij. sumendas putat, medicamentum nimis imbecille tanta copia reddit: augente & malum, quòd Manipulos viridium herbarum (quales hîc requiruntur) semunciales tantùm, vt sunt puerorum, constituat.*

B *Cęterùm Spica ℈ ij. hîc quoque sufficere debent.*

VALET contra omnem materiam venenosam, in alterando & mundificando eam, & propriè in anthrace & similibus: valet & in febre pestilentiali. Confortat cor & nutritiua, mundificat materias per vrinam & secessum, & facit appetere cibum, ac inducit somnum.

Syrupi è Cichoreo Nicolai Florentini, emendata descriptio M. De Lobel.

ETSI *quorundam popularium medicantium, pharmacantium, ac medicastrorum fatalis inscitia fallere solita, nulla monita in dignoscendis non contemnendæ vtilitatis, Seridis, siue Intubace; generis*

cunctis familiis, audierit; vt non tantùm Medicos doctissimos & pharmacopœos probos eluserit, sed etiam multis ansam dederit in hunc vsque diem, magno ægrotantium dispendio, parandi Syrupum è Cichoreo D. N. Florentini cum Rhabarbaro è solo succo Cichorei satiui, vel aliquot hortorum refrigerantibus temperatum herbis, quæ sanè instituto Nicolai Florentini minimè respondebant (præscribitur enim eius Syrupus non modò ad refrigerandum hepar & viscera, sed etiam tum ad hepatis, stomachi, splenis, aliorumque viscerum æstuationes ac inflammationes, tum ad reserandas obstructiones in febribus biliosis, & ad somnum conciliandum) *veruntamen amicis quorundam petitionibus, (quia multi & quotidiani vsus hic vtilissimus Syrupus) *neglectis herbarum confusis, ambiguis, & barbaris nominibus, eius secundum intentionem Nicolai, descriptionem sic castigamus, secuti ordinis seriem Rondeletii.*

℞. * Hordei integri ℥ iiij. A
Radicum Asparagi
Fœniculi
Paludapii [*i. Apii Palustris*] ana ℥ ij. B
Glycyrrhizæ ℥ j.
Intybi domestici vel satiui [*id est, Endiuiæ vulgatissimæ, latifoliæ, officinis vulgò Scariolæ vocatæ*] C
Intybi syluestris [*i. Endiuiæ siluestris officinarũ, perperam recentioribus Lactucæ siluest.*]
Cichorei
Taraxaci [*i. Dentis leonis*] ana M ij.
Cicerbitæ siue Sonchi lenis
Hepaticæ siue Lichenis Lactucæ satiuæ
Lactucæ siluestris soporiferæ Fumi terræ D
Lupulorum ana m j.

Adianthi [*siue Capillorum Veneris*]
Polytrichi
Asplenii [*siue Ceterach*]
Cassithæ ana ℨ vj.
Seminis Halicacabi [*siue Alkekengi*] ℥ iiij. si recens fuerit; alioqui sufficiet media quantitas.

Coquantur in aquæ & succi Cichorei æquis partibus in balneo aperto; deinde exprimantur, clarificentur, & syrupizentur in eodem balneo & vase lapideo aut vitreo; additis lib. iiij. paulo plus, minus, Sacchari albi.

Sub finem ebullitionis adduntur Rhabarbari electi ℨ iiij. & Spicę Nardi ℈ iiij. nodulo exceptorum & ligatorum.

* *Preponuntur quæ diutiùs coquenda.*

A ℥ iiij.] *ex veteri exemplari cum Rondel. legimus.*

B Palud.] *magis aperit quàm Apium hortense.*

C Intubi dom.] *omnia exemplaria inserunt Scariolam: quæ tamen eadem est cum Endiuia aut Intubo domestica.*

D Lactuc. sil.] *Lactucam agrestem officina Belgica Antuerpiæ facilè sibi procurabunt; vbi semel sata maximo & importuno prouentu luxuriat; potissimùm in hortis nostris & optimorum pharmacopœorum Ioannis Coene, Oliuerii Driesch, & piæ memoriæ P. Coudebergi.*

Oxysac-

Oxysacchara simplex, D. Nicolai.

℞. Sacchari albi ℔ j.
Succi Malorum Granatorum acetosorum ℥ viij.
Aceti ℥ iiij.

Coquantur cum facilitate ad ignem in vase stanneo, dum Syrupi crassamentum adsciscat.

Digerit materias cholericas phlegmati mistas, quæ grauant stomachum & præcordia, & faciunt tertianas duplas inordinatas, quas vocant erraticas, & similes quartanis duplis.

Oxysacchara composita D. Nicolai *Præpositi.*

℞. Capillorum Veneris
Linguæ ceruinę [*id est, Phyllitidis*]
Scolopendriæ [*id est, Asplenii*]
Polytrichi Hepaticæ Violarum
Radicum Fœniculi Radicum Rusci
Radicum Asparagi
Radicum Graminis ana ℥ j.

Hoc modo confice: In succo Malorum * Granatorum, herbas & radices triduum macerato: quarto die parum bullire finito, cum forti expressione percolato. Postremò cum Sacchari ℔ ij. ex arte, ad iu- *

ſtam craſſitiem concoquito.

Concalefacta corpora potum iuuat: longis febribus, quas ſanguis aut bilis creauit, & calori iecinoris auxilio eſt: & lienis obſtructiones tollit.

Syrupus de Iuiubis D. Meſuæ.

℞. Iuiubarum numero LX.
Violarum
Seminis Maluæ ana ʒ v.
Capilli Veneris Hordei mundati
Glycyrrhizæ ana ℥ j.
Seminis Cytoniorum
Seminis Papaueris albi
Seminis Melonum
Seminis Lactucę
Tragacanthæ ana ʒ iij.
Aquæ fontis l' iiij. aut q. ſ.
Sacchari l' ij.

Coquantur ſecundum artem.

SYRVPVS iſte confert raucitati, tuſſi & pleuritidi.

Syrupus Violarum D. Meſuæ.

℞. Violarum ℥ ij.
Seminis Cytoniorum.
Seminis Maluæ ana ʒ vij.
Iuiubarum
Sebeſten ana numero xx.

Aquæ

Aquæ Cucurbitæ quantum sufficit.
Sacchari l' j. ß.
Coquantur secundum artem.
CVCVRBITA *debet destillari cùm adhuc est tenera, antequam indurescere incipiat.*
Prodest pleuritidi & tussi à causa calida.

Syrupus de Succo Violarum.

℞. Violarum recentium iamiam lectarum quantitatem satis magnam, & decerpe ab iis purpurea foliola, & abiice virides eorum cauliculos, quoniam herbaceam habent acrimoniam, & floridũ colorem hebetant. Contunde deinde decerpta Violarum folia in mortario marmoreo, & exprime. mox
℞. Expressi succi l' ij.
Sacchari l' iiij.

SACCHARVM *priùs clarificetur, & ad iustam consistentiam coquatur: amoto deinde ab igne Sacchæro, tepefieri sinito, & succum infundito: & rursum lento igne ad spissitudinem coquito; & emicantem in coquendo spumam continuò auferto.*

Quidam spumam non auferunt, ne color pereat. Sed citò corrumpitur cũ spuma repositus.

Hic Violarum Syrupus in Misnia fit: præsertim Lipsiæ, vbi eum vocant Succum Violarum.

BILIS acrimoniam obtundit: ac ob lentorem thoracis vitiis est aptum.

Syru-

Syrupus de Prasſio D. Meſuæ.

℞. Praſſii ℥ ij.
Capilli Veneris
Hyſſopi ℥ j.
* Calaminthæ Aniſi Radicum Apii
Radicum Fœniculi ana ʒ v.
Seminis Maluę
Seminis Fœnugræci
Radicis Ireos ana ʒ iij.
Seminis Lini
Seminis Cytoniorum ana ʒ ij.
Paſſularum enucleatarum ℥ ij.
* Ficuum ſiccarum pinguium numero xv.
* Penidiarum l' j.
Mellis l' ij.
Aquæ quantum ſufficit.
Coquantur ſecundum artem.

MEL *oportet eſſe aromaticum & optimum: poteſt tamen etiam cum Saccharo fieri.*

Vitiis thoracis & pulmonis diuturnis, & à frigido tenacique humore excitatis, atque eradicatu difficilibus ſuccurrit: hinc eſt quòd ſenibus & aſthmaticis plurimum conducat.

Syrupus de Glycyrrhiza, D. Meſuæ.

℞. Glycyrrhizæ raſæ ℥ ij.
Capilli Veneris ℥ j.
Hyſſopi ℥ ß.

Aquæ

Aquæ l' iiij.

Macerentur horis xxiiij. Deinde coquantur ad dimidias: colaturæ adde

Mellis optimi Penidiarum
Sacchari ana ℥ viij.
Aquę rosarum ℥ vj.

Fiat Syrupus secundum artem.

Thoracem & pulmonem expurgat: ideoque diuturnæ tussi & pleuritidi auxiliatur.

Syrupus de Hyssopo D. Mesuæ.

℞. Hyssopi aridi Radicum Apii
Radicum Fœniculi Radicum Petroselini
Glycyrrhizæ ana ʒ x.
Hordei mundati ʒ iiij.
Seminis Maluæ Seminis Cytoniorum
Tragacanthę ana ʒ iij.
Capilli Veneris ʒ vj.
Iuiubarum
Sebesten ana num. xxx.
Passularum magnarum enucleatarum ℥ j. ʒ iiij.
Ficuum siccarum
Dactylorum pinguium ana num. x.
Penidiarum albarum l' ij.

Confice secundum artem.

Ad vitia thoracis & pulmonis efficax est; humoresque exscreatu difficiles extenuat & educit.

Syru-

Syrupus de Eupatorio D. Mesuæ.

℞. Radicum Fœniculi Radicum Apii
Radicum Endiuiæ ana ℥ ij.
Glycyrrhizæ Schœnanthi
Cuscutæ Absinthii
Rosarum ana ʒ vj.
Capilli Veneris Bedeguaris Suchahæ
Florum aut radicum Buglossæ
Anisi Fœniculi
Eupatorii ana ʒ v.
Raued Seni [*id est, Rhabarbari Orientalis*]
Mastiches ana ʒ iij.
Spicæ Nardi Indicæ Asari
Folii [*pro Folio pone Spicam Romanam*]
ana ʒ ij.
Aquæ quantum sufficit, aut l' viij.
Succi Apii
Succi Endiuiæ ana l' ij.
Sacchari l' iiij.

Coquantur secundum artem.

Pro Bedeguare & Suchaha, quæ hodie non cognoscuntur, licet accipere Carduum Benedictum, & Carolinam, id est, Cardopacia radicem.

Eupatorium, quod Mesue semper intelligit, est Gratiola, vt antè etiam dictum fuit aliquoties.

Frigidis iecinoris vitiis, ac eiusdem obstructionibus, aquæ inter cutem, maloque

loque corporis habitui ſuccurrit. Humores enim craſſos extenuat, roburque iecinori adiicit. Vrinas mouet, & hypochondriorum tenſionem demolitur.

Syrupus de Stœchade ſimplex.

℞. Florum Stœchadis ℥ xxx.
Thymi Calaminthæ
Origani ana ʒ x.
Aniſi ʒ vj.
Paſſularum enucleatarum ℥ iiij.
Aquæ quantum ſufficit: coquantur ſecundum artem. Colaturæ adde
Mellis optimi ℔ iiij. ß.
Condiatur cum
Cinnamomi Calami aromatici
Zingiberis ana ʒ j. ß.
Ligentur in ſindone, & in Syrupo ſuſpendantur.

Syrupus de Stœchade compoſitus D. Meſuæ.

℞. Florum Stœchadis ʒ xxx.
Thymi Calaminthæ
Origani ana ʒ x.
Aniſi Pyrethri ana ʒ vij.
Piperis longi ʒ iij.
Zingiberis ʒ ij.
Paſſularum enucleatarum ℥ iiij.
Aquæ quantum ſufficit

Mellis

Mellis optimi ℔ v.

Coquantur secundum artem lento igne: colaturæ adde mellis prædictas ℔ v. & cùm reponis, tunc condies sequentibus speciebus in sindone rara & munda suspensis.

℞. Cinnamomi Calami aromatici
Spicæ Nardi Indicæ
Croci Zingiberis Piperis nigri
Piperis longi ana ℥ j. ß.
Contundantur grosso modo.

Ego in condiendo Syrupo de Stœchade vtroque, pro Calamo aromatico mallem imponere Schœnanthum aut Galangam: nam vero Calamo aromatico iam caremus.

Iuuat omnes affectus frigidos cerebri & neruorum, vt paralysim, epilepsiam, spasmum, spasmum cynicum, tremorem: ac ventriculum firmat.

Syrupus de Epithymo D. Mesuæ.

℞. Epithymi ʒ xx.
Myrobalanorum Citrinorum
Myrobalan. Indorum ana ʒ xv.
Emblicorum Bellericorum ana ℥ vj.
Cuscutæ
Fumiterræ ana ʒ x.
Thymi Buglossæ Calaminthæ
Glycyrrhizæ
Polypodii Agarici
Stœchados ana ʒ vj.

Rosa-

Rosarum Fœniculi
Anisi ana ʒ ij. ß.
Prunorum num. xx.
Passularum enucleatarum ℥ iiij.
Tamarindorum ℥ ij. ß. *
Aquæ quantum sufficit.
Sacchari ℔ iij. Sapæ ℔ ij. *
Coquantur secundum artem.

SAPA *est mustum optimum ad tertias decoctum.*

ATRAM bilem, & alios humores vstos vacuat: ob id morbos ex his nascentes, elephantiam, cancrum, vlcera maligna, fistulosa, psoram, lepram præcauet, curatque.

Syrupus de Nymphæa D. Francisci Pedemontani.

℞. Florum Nymphææ ℥ ij.
Florum Vngulæ Caballinæ aquaticę
Psyllii integri
Acetosæ ana ℥ j.
Seminis Cucurbitæ Seminis Citrulli
Seminis Cucumeris
Seminis Melonis ana ʒ iiij.
Seminis Lactucæ Seminis Endiuiæ
Seminis Scariolæ
Seminis Portulacæ ana ʒ ij.
Radicum Fœniculi ℥ j.
Aquæ hordei quantum sufficit.

Sac-

Sacchari lb. j.
Aceti albi
Succi Granatorum acetosorum ana ℥ ij.
Coquantur secundum artem: deinde aromatizentur cum
* Santali Citrini
Spicæ Nardi Indicæ ana ʒ j.

A *Duæ sunt Nymphææ species: altera candidum, altera luteum florem habet; & vtriusque flores hunc Syrupum ingrediuntur. Nam Auctor huius Syrupi eam speciem, quæ albos habet flores, vocat Nenuphar; alteram verò, quæ luteos fert flores, appellat Vngulam Caballinam aquaticam, à foliorum figura, & florum colore.*

SCARIOLA *est species Endiuiæ, quam nos in Germania vocamus Endiuiam, (vulgò Gensdistel,) & habet spinulas in dorso foliorum.*

P. C. SCHOL.

Vngula Caballina aquatica.] *De Tussilagine hanc in propria sua significatione intelligi posse Fuchsius dextrè monet: apud aquas enim aut humentia loca plerumque nascitur.*

BILIS flauæ feruorem extinguit: ideóque mirificè in ardentibus aliisque acutis febribus auxiliatur: somnum quoque conciliat.

Syru-

Syrupus de Papauere simplex D. Mesuæ. *

℞. Capita Papaueris albi recentia
Capita Papaueris nigri recentia ana ʒ LX.
Aquæ pluuialis ℔ iiij.
Coquantur vsquequò remaneat tantùm aquæ ℔ j. ß. Colaturæ adde
Sacchari & Penidiarum ana ℥ vj.
Fiat Syrupus secundum artem.
Valet ad catarrhum & tussim, causam insomniæ.

Syrupus de Papauere compositus, D. Mesuæ.

℞. Papaueris albi
Papaueris nigri ana ʒ L.
Capillorum Veneris ʒ xv.
Glycyrrhizæ ʒ v.
Iuiubæ numero xxx.
Seminis Lactucæ ʒ xl.
Seminis Maluæ
Seminis Cytoniorum ana ʒ vj.
Coquantur in ℔ iiij aquę vsque ad duas; & cum Sacchari & Penidiarum ana ℥ viij
Fiat Syrupus secundum artem.
VALET ad tussim siccam, phthisin, catarrhum, in somniæ causam.

Syru-

Syrupus de succo Myrtillorum.

A ℞. Succi Myrtillorum depurati ℔ viij.
Sacchari clarificati ℔ iiij.
Coquantur secundum artem.
Curandum est vt adferatur ex Italia, aut Narbonensi Gallia Myrtillorum succus, si quis volet hunc Syrupum conficere.

P. C. SCHOL.

A ℔ viij.] *Cùm hic Syrupus à Mesues, cui erroneè à Cordo adscribebatur, diuersus sit; atque à Cordo ipso forsan concinnatus; malè legi his ℔ viij Fuchsius temerè scribit.*

SYRVPVS Myrtillorum ventriculum & viscera roborat: ob id fluorem alui antiquatum sistit; & tussim mitigat.

Syrupus Myrtinus compositus.

℞. Myrtillorum ʒ xx.
* Rosarum Santali albi
A Sumach Balaustiorum
* Berberis ana ʒ xv.
* Mespilorum ʒ L.
* Succi Granatorum acidorum vel muzorum
Succi Pomorum agrestium ana ℔ ij.
Omnia in dictis succis & aqua q. s. coquantur, & fiat Syrupus cum
* Sacchari ℔ iij. secundum artem.

P. C.

P. C. SCHOL.

Rosarum.] *Rosas Fuchsius rectè addit, à Cordo neglectas; simulq; ana ℥ xv legendum, & ℥ L, atque Sacchari ℔ iij, dextrè ait, vbi Cordus ℥ xxx, & ℥ C, ac Sach. ℔ v, nimiè scripserat. Interim in aqua ℔ viij coquit Fuchsius; & succi Granatorum ac Cytoniorum ana ℔ ß. tantùm addit.*

HIC Syrupus sistit ventris fluorem, etiam antiquum, & screatum sanguinis.

Syrupus de succo Acetosæ, D. Mesuæ.

℞. Succi Acetosæ depurati l' iij.
Sacchari clarificati l' ij.

Coquantur secundum artem.

FEBRIBVS biliosis & pestilentialibus salubet est: cordis & ventriculi flammeum calorem extinguit, ipsaque roborat.

Syrupus de Succo Boraginis.

℞. Succi Boraginis depurati l' viij.
Florum Boraginis recentium l' j.

Quàm modicè efferueant, aut potiùs horis aliquot in succo clarificato ac calido macerentur; dein colentur, cumque Sacchari l' iiij. fiat Syrupus.

SVCCVS *Boraginis priùs est clarificandus cum albuminibus ouorum; alioquin plus satis mucilaginosus fieret Syrupus.*

P. C. SCHOL.

Stolidos cùm his descripsisset Cordus huius & sequentis Syrupi conficiendi modos, ego eosdem suo nitori ex arte reddidi. Fecissem quidem & aliis locis quamplurimis, nisi falcem in alterius messem indere penitiùs, minimè consultum visum fuisset.

COR ipsum roborat, eiusque tremorem & syncopen sanat: maniacos & melancholicos iuuat.

Syrupus de Succo Buglossæ.

℞. Succi Buglossæ depurati ℔ viij.
★ Florum Buglossæ recentium ℔ j.
★ Sacchari ℔ iiij.

Fiat eodem modo quo præcedens.

Intelligo hîc eam Buglossam quæ vulgò in vsu est, non illam Italicam maiorem.

Succus Buglossæ difficulter exprimitur: nam fit mucilago, dum tunditur Buglossa. ideò tusa dimittenda est per noctem in frigido loco; & postridie exprimendus succus, atque cum albuminibus ouorum clarificandus.

COR confortat, lætitiamque generat.

Syrupus de Lupulo.

★ ℞. Succi Lupuli depurati ℔ ij.

Succi-

Succi Fumiterræ depurati ℥ j. *
Sacchari ℔ ij. *

Coquantur secundum artem.

Potest etiam hic Syrupus fieri è solo Lupuli succo, vt Mesuæ placet in capite De speciebus Volubilis. Exprimendus autem est Succus Lupuli cùm adhuc teneræ sunt eius viticulæ & asparagi.

Refrigerat, & collectionum impetus lenit. Bilem regio morbo laborantibus detrahit, pituitam in aqua inter cutem exigit per aluum.

Iuleb Rosatum.

℞. Aquæ Rosarum ℔ iij.
Sacchari clarificati ℔ ij.

Fiat cum diligentia secundum artem.

FEBRIVM, thoracis, & ventriculi incendium, caloremque flammeum extinguit: sitim inexpletam sedat.

Iuleb Violatum.

℞. Aquæ Violarum ℔ iij. *
Sacchari clarificati ℔ ij.

Coque vt Iuleb Rosatum.

Febres, phlegmonas, pleuritidem, asperitatem gutturis & thoracis, ac tussim mitigat.

Miua Cytoniorum ſimplex, D. Meſuæ.

℞. Succi Cytoniorum depurati ℔ xij.
Coquantur ad medietatem, & affunde
A Vini veteris optimi ℔ v.
* Sacchari ℔ iij.
Coquantur ſecundum artem.

P. C. SCHOL.

A Vini ℔ v. Sacchari ℔ iij.] *Cordum hic Vini ℔ viij. Sacch. ℔ xij. perperam legentem, & Fuchſius quoque animaduertit. quare veram vtrobique lectionem repoſui.*

VENTRICVLVM roborat, & cibum in eo continet.

* *Miua Cytoniorum aromatica, D. Meſuæ.*

℞. Succi Cytoniorum acetoſorum ℔ xx.
Vini veteris optimi ℔ x.
Mellis deſpumati optimi ℔ vj.
Poteſt tamen etiam cum Saccharo fieri.
Coquantur ad perfectionem; & aromatizentur in ſindone ligatis ſequentibus:
Cinnamomi electi
Cardamomi minoris [al. maioris] ana ʒ iij.
Garyophyllorum ʒ ij.
Zingiberis Maſtiches ana ʒ j. ß.
Croci

Croci ʒ ij.
Xyloaloës Macis ana ʒ j. ß.
Moſchi ℈ j. *
Galliæ moſchatæ veræ ʒ ij.
Fiat ſecundum artem.
Mellis loco Saccharum ſumi poteſt. *

VENTRICVLVM, hepar, & cætera viſcera roborat: appetentiam excitat, coctionem iuuat: vomitum & lienteriam ſedat.

Mel Roſatum D. Meſuæ.

℞. Roſarum rubearum nondum penitus apertarum ℔ ij.
Mellis optimi ℔ vj.
Coquantur lento igne ſecundum artem.

STOMACHVM confortat & mundificat, & eſt digeſtiuum materiarum phlegmaticarum in ſtomacho & meſeraïcis contentarum.

Mel Roſatum aliud efficacius.

℞. Foliorum Roſarum rubearum nondum explicitarum contuſorum ℔ ij.
Coquantur in aquæ cæleſtis ℔ iiij.
Colaturę fortiter expreſſæ adde
Succi Roſarum rubearum depurati
Mellis optimi deſpumati ana ℔ iiij.
Coquantur ſecundum artem.

Oxymel simplex D. Mesuæ.

℞. Mellis optimi despumati l' iiij.
Aceti vini acerrimi
Aquæ clarissimæ ana l' ij.

Mel cum aqua despumetur iterum diligenter: & cùm aqua fuerit consumpta, tunc adde acetum; & coque secundum artem.

HVMORES crassos, lentos ac pituitosos incîdit, extenuat, abstergit, atque adeò obstructiones aufert, sputum educit, spiritumque faciliorem reddit.

Oxymel compositum, Mesuæ.

℞. Radicum Fœniculi
Radicum Apii ana ℥ iiij.
Radicum Petroselini Radicum Rusci
Radicum Asparagi Seminis Apii
Seminis Fœniculi ana ℥ j.

Coquantur in aquæ claræ l' vj. aut quantum sufficit. Colaturæ adde
Aceti acerrimi l' j.
Mellis optimi despumati l' ij.

Coquantur secundum artem.

HVMORES crassos & pituitosos incîdit, extenuat & abstergit: obstructiones tollit iecinoris, lienis ac renum: vrinam mouet, sudoremque euocat.

Oxymel

Oxymel Scilliticum simplex D. Mesuæ.

℞. Mellis despumati ℔ iij.
Aceti scillitici ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

HVMORES crassos, lentos, auulsu contumaces separat & incîdit: ob id confert ventriculi & aliorum viscerum affectibus hos humores sequentibus: ructum acidum sanat, & vesicæ mollificationem, seu vrinæ incontinentiam. Asthmaticis quoque prodest.

Oxymel Scilliticum compositum.

℞. Radicum Apii
Radicum Fœniculi ana ℥ iiij.
Radicum Petroselini Radicum Rusci
Radicum Asparagi Seminis Apii
Seminis Fœniculi ana ℥ j.
Coquantur in aquę ℔ vj. aut q. s. Deinde colentur:
Colaturæ adde
Aceti Scillitici ℔ j.
Mellis optimi despumati ℔ ij.
Fiat secundum artem.

ID potentius multo incîdit, tenuat, terget, obstructa aperit in diuturnis quartanis & quotidianis, quàm Oxymel compositum de radicibus.

Mel Anacardinum Azarauii.

℞. Anacardos recentes, terantur, & in aqua coquantur, donec melliginem quandam in rubeo colore fuſcam emittant: eam aquæ innatantem auferto, & reponito.

Mel Emblicorum.

Mel Emblicorum, eſt mel in quo Emblici Myrobalani ſunt conditi.
Alii ita vocant Emblicorum decoctum, ad mellis conſiſtentiam inſpiſſatum.

Mel Paſſularum.

℞. Vuarum paſſarum ℔ iiij. Infundantur eis aquæ ℔ xij. aut q. ſ. & macerentur horis xxiiij. deinde coquantur ad remanentiam tertię partis. Colentur, & colatura decoquatur ad craſſitudinem mellis, & reponatur. hoc decoctum vocatur Mel paſſularum.

SYRVPORVM TRES SEQVENTES VALERII CORDI DESCRIPTIONES NVPER PRIMVM ACCESSERVNT.

Syrupus de Pyris Valerii Cordi.

℞. Succi Pyrorum moſchatellinorum

Succi Pyrorum Palatinorum
Sacchari clarificati ana ℔ ij.
Coquantur ſecundum artem.
Et quoniam Pyra Moſchatellina citiùs matureſcunt, expreſſum eorum ſuccum clarificatum cum Saccharo decoctum repones, donec etiam Palatina matureſcant. demum miſcebis.

Syrupus de Cichorio Val. Cordi.

℞. Rad. Fœniculi Cichorii ana ℥ iiij.
Linguæ ceruinę Scolopendrii
Capillorum Veneris
Trichomanes ana m j.
Aquæ Cichorii Succi eiuſdem ana ℔ iiij.
Coquantur omnia ſecundum artem.
Colaturæ adde Sacchari clarificati ℔ iiij.
Et ſpecies ſequentes petiæ illigatas ſuſpende in Syrupo:
℞. Rhabarbari ℥ ij.
Rad. Spicæ Romanæ ℈ j.
Fiat Syrupus.

Syrupus Refectiuus, Val. Cordi.

℞. Dactylorum enucleatorum
Ficuum ſiccarum pinguium
Xyloceratiorum enucleatorum
Vuarum Cubebarum paſſarum
Vuarum paſſarum vulgarium maiorum & minorum

Tamarindorum enucleatorum ana ℥ iiij.
Musti generosi recentis
Succi Cydoniorum ana lʹ vj.

Incidantur fructus in partes, Passulæ minores & Xyloceratia modicè contundantur, vnumquodque per se. Deinde misceantur omnia, & in fictili denso affundantur eis succus & mustum, macerenturque horis xxiiij. Posteà coquantur lento igne ad consumptionem tertiæ partis, aut ampliùs.

Colaturæ affunde lactis Amygd. cum aqua rosacea lʹ ij. ex vna libra Amygdalarum dulcium tritarum expressi.

Clarificetur deinde cum albuminibus ouorum xij.

Huic decocto clarificato adde Sacchari clarificati lʹ iij.

Coquãtur ad perfectionem: & cùm reponis, tũ suspende in Syrupo sequẽtes species crassiusculè tritas, & in sindone ligatas:

℞ Cinnamomi interioris optimi
Macis Nucis moschatæ
Cardamomi Zingiberis
Galangæ Zedoariæ
Garyophyllorum ana ʒ ij.
Ligni Aloës ʒ iij.

Huiusmodi dilutum vel decoctum fructuum horum, vel alicuius eorum, vocant Arabes Nabuch; quo vtuntur pro vino & melle in calidis regionibus.

HVNC

Hunc Syrupum composui diuitibus quibusdam in chronicis morbis, omnem cibum & potum auersantibus: & comperi mirum in modum vires reficere, alere; & iam desperatos, refocillatis viribus, sanitati restituere.

ROB.

Rob de Ribes simplex.

℞. Succi Ribes ℔ viij.
Coquatur per se ad spissitudinem mellis, & reponatur.

Rob de Ribes Compositum.

℞. Succi Ribes ℔ iiij.
Sacchari optimi ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

Ventricvlvm firmat, vomitum biliosum reprimit, sitim restinguit, aliasque excretiones biliosas sistit.

Rob de Berberis simplex.

℞. Succi Berberis ℔ viij.
Coquatur per se vsque ad mellis spissitudinem.

Rob de Berberis compositum.

℞. Succi Berberis ℔ iiij.

Sacchari optimi ℔ ij.
Coquantur ſecundum artem.
ROB ex Oxyacantha, ſeu de Berberis, eaſdem quas præced.ns facultates obtinet.

Rob Nucum, D. Meſuæ.

℞. Succi Corticũ viridiũ iuglandiũ ℔ iiij.
Mellis optimi ℔ ij.
Coquantur ſecundum artem.
Deſtillationi tenuium humorum à capite, & inflammationem excitantium confert.

Diamorum, deſcriptione Nicolai.

℞. Succi Mororum Celſi ℔ ß.
Succi Mororum Rubi ℔ j.
Mellis optimi deſpumati ℔ j.
Sapæ ℥ iij.
Coquantur ſecundum artem.
Contra depaſcentia oris vlcera, ad dentium affectus & gingiuarum noxas, atque ad omnia oris vitia gargarizatum proficit.

Diamoron aliud, D. Val. Cordi.

℞. Succi Mororum Rubi
Succi Mororum Rubi Idæi
Succi Mororum Celſi, ſiue de arbore,
Succi Fragorum ana ℔ ij.
Mellis deſpumati optimi ℔ iiij.
Coquan-

Coquantur lento igne ſecundum artem.

MORORUM *omnium ſuccus exprimendus eſt antequam perueniant ad maturitatem. Porrò Mora Rubi Idæi & Fraga citiùs matureſcunt, quàm alia: ideò oportet, vt horum Succus colligatur, & cum Sacccharo decoctus reponatur, donec alii matureſcant. Sint autem ſucci vniuſcuiuſque ℥ ij. Sacchari ℔ j. ad quamuis eorum, id eſt, Sacchari ℥ ij.*

RUBUS *Idæus eſt ille Rubus, quem nos vocamus Himpen: eius mora ſiue fructus vocantur Himpeer.*

Medulla ſiue Pulpa, ſeu Rob Ceraſorum.

℞. Ceraſorum acetoſorum quantum volueris: coque per ſe, ſine humore aliquo, & per cribrum ſetaceum manibus exprime, & ad ſpiſſitudinem iuſtam coque; ac ſine Saccharo repone, vt medullam Prunorum. Poterit qui volet etiam cum Saccharo conficere.

Diamarenatum ſimplex.

℞. Amarena Ceraſa quantum libuerit; & cum modico vino coque: cocta per cribrum manibus exprime: expreſſam deinde pulpam ad ſpiſſitudinem coque; & deinde

℞. Inſpiſſatæ pulpæ ℔ xij.
Sacchari clarificati & inſpiſſati ℔ viij.
Confice ſecundum artem.

AMARENÆ *ſunt magna Ceraſa, guſtu vinoſa, quæ Germanicè vocantur Amarellen, Ammerlinghe, & Amelber.*

Diamarenatum compoſitum.

℞. Diamarenati ſimplicis iam confecti, & adhuc calidi ℔ iiij.
Cui inſperge ſequentes ſpecies, in minutiſſimum puluerem tritas:
℞. Cinnamomi
Nucis moſchatæ ana ℥ j.
Zingiberis Galangæ ana ʒ iiij.
Cardamomi Garyophyllorum
Macis Ligni Aloës ana ʒ ij.
Confice ſecundum artem.
Ad hunc modum potes etiam facere confectiones ex Cynosbatis, & Cornis, hoc eſt, Corni fructibus.

LOHOCH.

Lohoch ſanum & expertum, D. Meſuæ.

℞. Cinnamomi Hyſſopi
Glycyrrhizæ ana ʒ iiij.
Iuiubarum

Sebe-

Sebeſten ana numero xxx.
Paſſularum enucleatarum
Ficuum ſiccarum
Dactylorum pinguium ana ℥ ij.
Fœnugræci ʒ v.
Capilli Veneris m j.
Aniſi Fœniculi Ireos
Seminis Lini
Calaminthæ ana ʒ iiij.

Coquantur ſecundum artem in aquæ clariſſimæ l' iiij. ad conſumptionem l' ij.

Colaturæ expreſſæ adde
Penidiarum l' ij.

Coquantur ad perfectionem: poſteà inſperge ſubſequentia, minutiſſimè inciſa & tuſa:

℞. Pinearum mundatarum ʒ v.
Amygdalorum dulcium mundatorum
Glycyrrhizæ Tragacanthæ *
Gummi Arabici Amyli ana ʒ iij. *
Ireos ʒ ij.

Agitentur omnia ſimul celerrimè, donec albeſcant.

TVSSI vociſque aſperitati à frigiditate natæ auxilio eſt: craſſos in thorace & pulmone humores extenuat.

Lohoch de Pino, D. Meſuæ.

℞. Pinearum ʒ xx. *
Amygdalorum dulcium

Auel-

Auellanarum aſſatarum
Tragacanthæ Gummi Arabici
Glycyrrhizæ Succi Glycyrrhizæ
Amyli Capilli Veneris
Ireos ana ℥ iij.
Carnium dactylorum ℥ xxxv.
Amygdalorum amarorum ℥ iij.
Mellis paſſularum Butyri recentis
Sacchari Tabarzeth ana ℥ iiij.
Mellis Tabarzeth l' iij. ℥ j. ℥ iiij.

Conterenda contundantur, & incidenda incidantur minutiſſimè, & cùm melle excipiantur.

MEL *Tabarzeth eſt optimum, ſinceriſſimum atque odoratiſſimum mel, quale ex Dantiſco affertur.*

P. C. SCHOL.

A Amygd.am. ℥ iij.] *Cùm Cordus hîc perperſè ℥ iij. poſuiſſet, ℥ iij. tantùm legendas eſſe, Fuchſio quoque adſtipulante, dico.*

TVSSI diuturnæ, difficultati ſpiritus, & aſthmati ſuccurrit: humores in thorace craſſos incîdit, & extenuat.

Lohoch de Papauere D. Meſuæ.

℞. Papaueris albi ℥ xxv.
Amygdalorum dulcium Pinearum
Gummi Arabici Tragacanthæ
Succi Glycyrrhizæ ana ℥ x.

Amy-

Amyli ʒ iij. *
Seminis Portulacæ Seminis Lactucæ
Seminis Cytoniorum ana ʒ iiij.
Croci ʒ j. *
Penidiarum albarum ℥ iiij.
Syrupi de Papauere lʼ ij.

Omnia contundantur & incidantur; atque cum Syrupo excipiantur, secundum artem. Porrò iste Syrupus de Papauere sic fieri debet:

℞. Capitum Papaueris albi recentium
Capitũ Papaueris nigri recentiũ ana ℥ vj.
Seminis Lactucæ
Florum Violarum ana ℥ j.
Aquæ quantum sufficit, aut lʼ viij.

Coquantur; & colaturæ adde
Sacchari lʼ iiij.

Coquantur ad spissitudinem.

Hoc Lohoch de Papauere appellatur etiam alio nomine Diapapauer.

Iuuat tussim, & gutturis asperitatem à catarrho calido, tenui (quem sputum liquidum indicat:) eum enim coquit, & crassat. Confert etiam febribus ardentibus, dolenti thoraci, pleuritidi.

Lohoch de Scilla, D. Mesuæ.

℞. Succi Scillæ
Mellis despumati ana lʼ j.

Coquantur secundum artem.

SCILLA *propriè succum non habet, sed mucilaginem; quæ sic est colligenda:*

℞. Scillas crudas tres aut quatuor: eius laminas puriores, plenas & nitidas, in partes incidito cultello eburneo: deinde in pila siue mortario fictili aut lapideo siue marmoreo atterito cum agitaculo, facto ex ligno Guaiaco siue Sancto: & deinde exprime, & vtere.

ECLEGMA de Scilla, materiam crassam, lentam, coctu difficilem in partibus respiratoriis, expelli facilem strenuè reddit; & natam inde spirandi difficultatem, & thoracis dolorem leuat.

Lohoch de Pulmone vulpis, D. Mesuæ.

℞. Pulmonis vulpini siccati
Succi Glycyrrhizæ
Seminis Anisi Seminis Fœniculi
Capilli Veneris ana ℥ j.
Sacchari clarificati ℥ xv.

Conterantur omnia tenuissimè, & cum Saccharo excipiantur.

ABSTERGIT & consolidat vlcera pectoris & pulmonis, & præferendum est aliis remediis in phthisi.

* *Lohoch ad Asthma D. Mesuæ.*

* ℞. Scillę assatæ ʒ iij.

Radi-

Radicum Ireos ʒ ij. *
Hyssopi
Prassii ana ʒ j.
Myrrhæ rubeæ
Croci ana ʒ ß.
Cum mellis quantitate sufficienti fiat Lohoch.

AD asthma & tussim antiquam valet: humorem enim crassum tenuat.

LENITIVA, ET SOLVTIVA.

Flores Casiæ fistulæ solutiuæ.

℞. Cannas seu siliquas Casiæ ponderosas, & quæ non resonant concussæ: aperi eas, & contentam in eis pulpam seu medullam cum laminis & seminibus suis diligenter euacua: exempta proiice super inuersum & angustum cribrum, setis equinis contextum. Cribrum deinde pone supra bullientis aquę vaporem, & auerso cochlearis conuexo Medullam Casiæ hinc & inde ducito, vt per cribrum paulatim excernatur: & si quid excretum est, aut penetrauerit, confestim subinde auferto, ne plus quàm necesse est de vapore imbibat: idque tamdiu facito, donec quantum voles, collegeris. Porrò cùm necessitas requirit, semper

per recentes exprime Cafiæ flores: repo-fiti enim acefcunt.

Si quis Cafiæ flores fiue pulpam magis folutiuam reddere volet, in bullientem aquam proiiciat folia Perfici, aut flores Perfici, & Prunellorum filueftrium, aut omnia hæc fimul: horum enim vapor & diftillata aqua foluit aluum, [fed debilibus ventriculis non conuenit.]

Mundificat fanguinem, & compefcit omnem acuitatem, & fedat fitim, & propriè cum fucco Endiuiæ aut Taraxaci, depurato fecundum artem. Mundificat ftomachum, & educit choleram & phlegma, fine nocumento & exceffu; caret enim mordicatione. Et lenit pectus & guttur, ac refoluit apoftemata acuta in eis. Et confert calefactioni renum, fumpta cum diureticis & infufione Glycyrrhizæ; & prohibet generationem lapidis in eis: & confert febribus calidis.

Diacafia cum Manna.

℞. Prunorum Damafcenorum ℥ ij.
Florum Violarum m. j. ß.
Aquæ fontanæ ℥ xviij.

Bulliant fecundum artem vfque ad medietatis confumptionem: Cola; & in colatura diffolue
Pulpæ Cafię ℥ vj.

Pulpæ

Pulpæ Tamarindorum ℥ j.
Mannæ optimæ Calabrinæ ℥ ij.
Syrupi Violarum ℥ iiij.
Sacchari Candi Sacchari Penidii ana ℥ j.
Sacchari Violati ℥ iiij.
Confice ſecundum artem.

Pulpa Tamarindorum fit vt Pulpa Caſiæ, ſiue flores Caſiæ.

EST pro delicatis, qui habent ſtypticum ventrem; non enim eſt ingrati ſaporis, nec moleſta, ſed ſalubris: lenit viſcera, ſubducit aluum, purgat choleram, & mitigat febres.

Caſia extracta ſine foliis Senæ.

℞. Prunorum numero xij.
Violarum m. j.
Hordei mundi Aniſi Polypodii
Seminis Carthami ana ʒ v.
Capillorum Veneris Thymi
Epithymi ana m. ß. *
Paſſularum exacinatarum ℥ ß.
Seminis Fœniculi ʒ ij.
Seminis Portulacæ
Seminis Maluæ ana ʒ iij.
Glycyrrhizæ ʒ iiij.
Fiat horum decoctio in ſufficienti quantitate aquæ: colentur; in colatura diſſolue
Pulpæ Caſiæ l' ij.
Pulpæ Tamarindorum ℥ j. *

Cin-

* Cinnamomi ℥ iij.
Sacchari optimi ℔ j.
Coquantur ad perfectionem secundum artem.

Casia extracta cum foliis Senæ.

℞. Confectionis Casiæ extractæ sine foliis Senæ ℔ ij.
Pulueris foliorum Senæ ℥ ij.
Misce secundum artem.

FACILE soluit: lenit asperitatem intestinorum: remouet stypticitatem, & ventris onus subducit, & morbis cholericis & melancholicis auxilia præbet.

Casia extracta pro clysteribus.

℞. Violarum [*id est, florum Violarum*]
Violariæ [*id est, foliorum Violarum*]
Maluæ Mercurialis Betæ
Parietariæ ana m j.

Fiat horum decoctio in sufficienti aqua, cuius beneficio Casia extrahatur, & cannæ eius interiùs lauentur. Deinde
℞. Pulpæ Casię cum hac decoctione extractæ & ad spissitudinem coctæ ℔ j.
Sacchari ℔ j. ß.

Coque ad perfectionem secundum artem. Quidam addunt Diacridium, siue Scammoneam. Sed hoc nemo faciat inscijs Doctoribus Medicis.

PARIE-

PARIETARIAE, *videlicet vera, quae circa macerias & muros nascitur, sub stillicidiis tectorum; & non siluestris istius herbae luteis floribus, quae dicitur Germanicè Tag vnd nacht.*

EST lenitiua ventriculi, & lenis, & est medicina pro delicatis, carens acuitate & mordicatione, & omni excessu laedente.

Electuarium Lenitiuum.

℞. Passularum enucleatarum ℥ ij.
Adianti nigri Violarum
Hordei mundi ana m. j.
Iuiubarum Sebesten ana num. xx.
Glycyrrhizae ℥ ß.
Prunorum enucleatorum
Tamarindorum ana ʒ vj.
Fol. Senae Polypodii ana ℥ ij.
Mercurialis m. j. ß.

Decoquantur secundum artem in sufficienti aqua: cola; & in colatura dissolue
Pulpae Casiae Pulpę Tamarindorum
Pulpae Prunorum Sacchari optimi
Sacchari Violati ana ℥ vj.
Pulueris Senae ℥ iij. ʒ iij. ß.
Confice secundum artem.

ADIANTVM *nigrum, est Capillus Veneris verus; qui Lugduno affertur.*

VSVS eius est in febribus humoralibus & pleuresi: lenit enim & mollit intestina,

testina, & delet eorum stypticitatem: facilè soluit sine molestia & læsione choleram phlegmaticam & melancholicam.

Electuarium Lenitiuum de Manna, Nicolai Alexandrini.

℞. Capillorum Veneris
Scolopendriæ [*hoc est, Ceterach vocata*]
* Hepaticæ [*hoc est, Lichenis*] ana ℥ iij.
Seminis Cucurbitæ Seminis Citrulli
Seminis Melonis Sem. Cucumeris
Violarum ana ℥ j.
Prunorum Damascenorum num. xx.

Coquantur in aqua ad dimidias, deinde percolentur cum expressione: in colato dissoluantur

Mannæ optimæ puræ
* Sacchari Violacei
* Pulpæ Casiæ recèns extractæ ana ℥ iiij.
* Tamarindorum
Sacchari Rosacei ana ℥ j.
Sacchari albissimi lᵇ iiij.

Concoquantur ad mellis consistentiam: postremò species sequentes iniiciantur:

Nucleorum Seminis Melonis
Seminis Cucumeris Seminis Cucurbitę
Seminis Cirrulli Florum Violarum
Florum Nymphææ Seminis Lactucæ
Seminis Scariolæ
* Seminis Portulacæ ana ℥ j.

Rhabar-

Rhabarbari electi
Foliorum Senæ ana ℥ j. ʒ j.
His accuratè commistis & subactis, conficiatur electuarium.

VTILE est ad purgandum sanguinem, ad choleram reprimendam & melancholiam: valet etiam ad hepar calefactum; & corpus vniuersum perpurgat.

Electuarium de Sebesten, D. Bartholomæi Montagnanæ.

℞. Sebesten sine nucleis
Prunorum siccorum enucleatorum
Tamarindorum ana ℥ v.
Aquæ Violarum ℔ j.
Aquæ Ireos
Aquæ Angurię ana ℥ vj.
Succi Mercurialis depurati ℥ iiij.
Penidiarum ℥ iiij.
Diapruni simplicis ℔ j. ß.
Nucleorum seminis Cucurbitæ
Cucumeris Melonis
Citrulli ana ℥ j.
Diagridii ʒ iij. ß.

Caro siue pulpa Sebesten, Prunorum & Tamarindorum minutissimè teratur, & cum aquis extrahatur. Semina verò minutissimè incidantur, & reliquis misceantur: & fiat secundum artem Electuarium.

ANGVRIA *est Melon magnus, viridis:*

alio nomine vocatur Albateca, siue Batega, & Melon Indicus. Quidam per aquam Anguria intelligunt succum eius, & non malè: nam hic magis aluum lenit.

P. C. SCHOL.

A Aquæ Anguriæ.] *Anguriam esse Melonem seu fructum magnum, ex viridi & subpallido foris interstinctum, siue variegatum anguis modo, vnde illi nomen; oblongum, insipidum, cum lauore, semine maiusculo, rubro, vnà cum Francisci Alexandrini Apolline existimo; & falli Fuchsium dico.*

CONFERT febribus cholericis interpolatis, & continuis puris, & sedat acuitatem febrium, sitim & vigilias, & etiam amaritudinem remouendo, & educit materias acutas à viis vrinalibus & vesica.

Medulla siue Pulpa Prunorum, aut Diaprunum simplex.

℞. Prunorum magnorum acetosorum & vinosorum quantitatem, quam volueris; & exemptis nucleis in fictili vitreato magno coquito: deinde per cribrum setaceum exprimito: expressam pulpam iterum lento igne ad perfectam & iustam spissitudinem coquito, & sine Saccharo reponito.

Porrò si medullam Prunorum laxati-

uam

ram requiris, ex dulcibus Prunis, aut Prunis Hungaricis magnis exiccatis conficito.

Medulla Prunorum vinoſorum, calorem & ſitim in febribus mitigat: & melius eſt vt conſeruetur ſine Sacchaio, Ceraſorum modo inſpiſſata.

Diaprunum compoſitũ, non laxatiuum, D. Nicolai.

℞. Prunorum Damaſcenorum electorum [ſiue Hiſpanicorum] num. centum.

Coquantur in modica aqua, donec emolliantur: excola: deinde decoctum eorum priuatim repones; ipſa verò pruna ſuper inuerſum & vaſi impoſitum cribrum ponantur, & manibus hinc & inde ducantur, & premantur, donec omnis eorum pulpa penetrauerit, & cutis cum nucleis tantùm remaneat. Collectam deinde pulpam, & excolatum eorum decoctum, in quo bullierit Violarum ℥ ß, lento igne ad ſpiſſitudinem coquito. Melius eſſet, ſi Prunorum pulpa per ſe inſpiſſaretur, & ſi cum decocto Prunorum & Violarum Pulpa Tamarindorum extraheretur.

Deinde cùm inſpiſſaueris,

℞. Pulpę inſpiſſatæ lʳ j.
Sacchari clarificati lʳ ij.
Pulpæ Tamarindorum

Pulpæ Casiæ ana ℥ j.

Agita omnia simul supra ignem: deinde insperge subsequentium specierum puluerem:

℞. Santali albi Santali rubri
Spodii Rhabarbari
Cinnamomi ana ʒ iij.
Rosarum Violarum
Seminis Portulacæ Seminis Scariolæ
Seminis Berberis Succi Glycyrrhizæ
Tragacanthæ ana ʒ ij.
Seminis Cucurbitæ Seminis Cucumeris
Seminis Citrulli
Seminis Melonis ana ʒ j.

Conficesecundum artem.

Dicitur etiam hęc confectio Diadamascenum, à Prunis Damascenis quæ capit.

Quidam ponunt Prunorum non num. centum, sed l' j. verùm malè: nam ex Nicolao Alexandrino omnes alii hanc compositionem desumpserunt.

Quædam exemplaria non habent Cinnamomum: sed Nicolaus Alexandrinus idipsum ponit: & nisi ingrederetur Cinamomi pondus, confectio hæc esset manca: nam Nicolaus Alexandrinus scribit totam confectionem habere l' iij. & ß. & sic est. Impressi tamen codices mendosi sunt: habent enim l' ij. & ß. Ita pro ciphra 3. posuerunt 2. facili errore, non tamen condonando.

Nico-

Nicolaus Alexandrinus non ponit semen Cucumeris: nam si posuisset, dixisset confectionem habere l' *ij & ß. &* ℥ j. *Itaque hac* ℥ j. *seminis Cucumeris, adiecta est à posterioribus: nihil tamen refert, cùm potiùs conducat.*

Per semina Curcubitæ, Cucumeris, &c. debet intelligi exempta eorum medulla. Idq́ semper intelligendum est, cùm pulueres horum seminum ingrediuntur in confectiones quascunque.

P. C. SCHOL.

Cinnamomi.] *Cinnamomum ex hoc medicamento erroneè reiicit Fuchsius, cùm vetera plurima exemplaria id contineant: quod rationibus etiam constare, demonstrari posset.*

DATVR acutas & peracutas [febres] patientibus, & maximè Causoni & Synocho, in principio, & in augmento & statu ægritudinis. Et sine Diacridio potest exhiberi in omni hora diei: cum Diacridio verò, in aurora matutinali, & cum cautela, quoniam est solutiuum forte.

Diaprunum compositum laxatiuum, [seu solutiuum,] D. Nicolai.

℞. Diapruni non laxatiui adhuc recentis & calidis l' iiij.
Scammoneæ præparatæ ℥ ij.
Misce, & repone.

Diacatholicon Nicolai.

℞. Pulpæ Cafiæ fiſtulæ
Pulpæ Tamarindorum
Senæ mundatæ ana ℥ ij.
Rhabarbari Violarum Polypodii
* Aniſi ana ℥ j.
Penidiarum
* Sacchari Candi ana ℥ j.
Glycyrrhizę Seminis Cucurbitæ
Seminis Citrulli
Seminis Cucumeris
Seminis Melonis ana ʒ ij.

Conterenda conterantur, & ſeminum quatuor maiorum nuclei incidantur: poſteà omnia ſimul conficiantur cum ſubſequenti ſyrupo:

* ℞. Polypodii ℥ iij.

Coquantur in aqua cæleſti q.ſ. addendo Sacchari optimi lᵇ ij.

Nicolaus Alexandrinus hanc confectionem vocat Catholicum; è quo deſumpta eſt: & paulò aliter eam deſcribit: ſed quia impreſſum Nicolai exemplar in hac confectione valdè mendoſum eſt, malui ex concordi aliorum traditione hanc adſcribere.

CONFERT acutis & peracutis morbis: emollit enim, alterat, roburq́ue addit iecinoroſis & lienoſis.

Ele-

Electuarium Indum maius, D. Mesuæ.

℞. Cinnamomi Garyophyllorum
Spicæ Indicæ Rosarum
Casiæ ligneæ veræ [*aut succedanei eius*]
Macis
Cyperi [*videlicet rotundi*] ana ʒ iiij.
Santali Citrini ʒ ij. ß.
Ligni Aloës
Nucis moschatæ ana ʒ ij.
Turbith optimi ʒ L. [*id est, quinquaginta*]
Sacchari
Penidiarum ana ʒ xx.
Galangæ
Cardamomi maioris
Cardamomi minoris Asari
Mastiches ana ʒ j. ß.
Diagridii ℥ j. ʒ iiij.

Omnia terantur, & cum oleo Amygdaligno dulci fricentur, & cum subsequenti syrupo conficiantur:

℞. Succi Cydoniorum
Succi Granatorum Succi Apii
Succi Fœniculi, omnium depuratorum ana l' ß.
Mellis despumati optimi l' iij. ℥ iiij. A

Decoquantur succi cum melle, ad spissitudinem iustam, secundum artem.

P. C. SCHOL.

A l' iij. ℥ iiij.] *Cùm Mellis triplum ad reliquorum pondera Cordus plerumque requirat, hîc Mellis l' iij. ß. posuerat, ingredientia Sacchara pulueribus ceteris connumerans; quod alicubi tamen non effecit. Itaque num Sacchara pulueribus sint annumeranda, vt ea ratione Mel quoque triplicandum sit, nihil hîc Fuchsius, nihil Dessennius, nihil Apollo fatu dignum; vt nec in Amygdala, Pineas, Dactylos recipientibus medicamentis; cùm alioquin futilibus interdum paginas repleant. Ceterùm (vt hîc id obiter dicam) huius iam narrati dubii, Diaphœnicon admodùm est controuersum* [*f. decisio incerta.*]

EXCREMENTA humorum, maximè pituitosorum ac putridorum, è ventriculo & aliis nutritoriis instrumentis educit: crassos in iis etiam flatus dissoluit, malaque hinc nata sanat; verbi gratia, inflationem ventriculi, colicos & renum dolores.

Electuarium Indum minus, D. Mesuæ.

A ℞. Turbith optimi ʒ vj.
Sacchari tantundem Macis
Garyophyllorum Piperis Zingiberis
Cinnamomi electi

Carda-

Cardamomi maioris
Nucis moſchatæ ana ʒ vij.
Scammoneæ correctæ ʒ xij.
Mellis optimi deſpumati triplum, hoc eſt ℔ ij. ℥ j. ʒ j. *

P. C. SCHOL.

Turbith ʒ vj.] *Mihi, Deſſennio, aliiſq; videtur Cordus hic mutilus, Turbith tantùm ſex drachmas huic medicamento indens, centum drachmas in Meſue ſcriptum fuiſſe dicentibus multis. Ego verò cùm nulla ratione centum drachmas admittere queam, medicamenti inſcriptionis ratione habita, qua Indum minus appellatur, vix quinquaginta drachmas admittendas eſſe concedere poſſum, vt in Indo maiori: nî in ambabus idem Scammonii pondus citra controuerſiam cerneretur. De decem tantùm drachmis aut duodecim, deq; vigintiquinque drachmis legentibus quibuſdam exemplaribus nunc nihil dico. Tanta eſt hoc in pondere hic varietas.* A

Interim ſi Turbith pondus (præter Cordi mentem) augetur, augenda quoque erit, pro triplicitatis ratione, mellis quantitas.

HABET intentionem maioris.

Confectio Hamech maior, D. Meſuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum ℥ iiij.
Chebulorum Indorum

Rhabarbari ana ℥ ij.
Agarici Colocynthidis
Polypodii quercini ana ʒ xviij.
* Absinthii Thymi
* Senæ ana ʒ vj.
Violarum ʒ xij.
Epithymi ℥ ij.
Anisi Fœniculi
Rosarum ana ʒ vj.
Succi Fumi terræ ℔ j.
Prunorum num. LX.
Passularum maiorum enucleatarum ℥ vj.

Infundantur omnia in seri quantitate sufficienti, & ponantur in vitreato vase angusti orificii, bene obturato, & dimittantur per dies quinque, [aut tres potiùs.] Postea ad ignem ferueant vna atque altera ebullitione: deinde colentur. In parte colaturæ dissolue

Pulpæ Casiæ ℥ iiij.
* Pulpæ Tamarindorum ℥ v.
Mannæ ℥ ij.

Agitentur simul, & adiiciatur

* Sacchari in altera colaturæ parte clarificati ℔ j. ß.

Coquantur simul ad mellis spissitudinem: deinde aspergatur subscriptarum specierum puluis:

Scammoneæ bonæ ℥ j. ß.
Myrobal. Citrinorum Chebulorum
Indorum ana ℥ ß.

Belle-

Bellericorum Emblicorum
Rhabarbari
Seminis Fumi terrę ana ʒ iij.
Spicæ Nardi Indicæ
Anisi ana ʒ ij.
Confice secundum artem.

MORBIS omnibus ex flaua bile & pituita salsa natis, nempe impetigini, scabiei, elephantiæ & cancro succurrit. In summa, omni fœditati cutis à biliosis, & adustis humoribus procreatæ conuenit. [Melancholicis quoque vtiliter datur.]

Confectio Hamech minor D. Mesuæ.

℞. Myrob. nigrorum [*id est, Indorum*]
Chebulorum
Epithymi ana ʒ L.
Fumi terræ Absinthii ana ʒ xx.
Thymi Calaminthæ
Polypodii quercini
Agarici Glycyrrhizæ
Buglossę ana ʒ x.
Stœchados Arabicæ
Chamędryos [*videlicet vera*]
Chamæpityos [*id est, Iua moschata*]
Bedeguaris [*eius loco sume Carduum benedictum*]
Anisi ana ʒ v.
Prunorum Iuiubarum

Sebesten ana num. lxx.
Passularum enucleatarum ℔ j.
Decoquantur in aqua sufficienti vsque ad tertias. Colentur, & colaturæ addantur
Sapæ ℔ ij.
Mellis despumati ℔ j.
Scammoneæ correctæ ℥ ij.
Coquantur lento igne vsque ad mellis spissitudinem.

PVRGAT Melancholiam, & vstos humores alios: ob id confert maniæ, melancholiæ, vertigini, obliuioni, & vitiis cutis, qualia sunt psora, id est, scabies, morphæa, cancer, elephantia, impetigo: & morbus Gallicus.

Diaphœnicon D. Mesuæ.

℞. Dactylorum Hieron enucleatorum, ac tribus diebus in aceto maceratorũ ℥ ij. ℈ ij.
Penidiarum ℥ j. ℈ j.
Amygdalorum [dulcium] ʒ v.
Turbith ʒ v. ℈ ij. ß.
Scammoneæ [*i. Diagridii*] ʒ ij. aliis ʒ iij. ℈ ij.
Zingiberis Piperis longi
Foliorum Rutæ
Cinnamomi Macis Ligni Aloës
Anisi Fœniculi Dauci
Galangæ ana ℈ j. G v.
Mellis despumati triplum, hoc est, ℔ j. ℥ iij. ʒ vj.

Fiat

Fiat secundum artem electuarium.

P. C. SCHOL.

Mirum est in hoc tam frequentis vsus, tamque dubiosæ atque difficilis compositionis medicamento, adeò vt etiam à duobus Pharmacopœis vix eodem concinnetur modo; mirum inquam, hîc silere, nihilque serii dicere (vt Fuchsium sileam) Francisc. Apollinem, eundemque tam insipidum esse, vt quid per Amygdala absolutè hîc posita, intelligendum; quantum Scammonii (nam admodùm diuersa est lectio) quantum Mellis, in quo hoc loco grandior, quàm in quouis alio medicamento, cardo versari deberet, sumendum sit, nihil Apolline dignum proferat, aut ridicula indicet atque scribat: cùm tamen plurimis locis, verborum ac vocum inanium multas myriades temerè ac futiliter effundat. Quoniam verò (quantum ad Mellis quantitatem attinet) se neque hîc vniuersali regula abuti velle dicat Franciscus: per quam si Mellis triplum intelligat, nónne libræ nouem Mellis hîc sumendæ erunt, admodũ à tribus procul? Num igitur ad auctoris mentem compositionem hanc se restituisse, vt inquit, gloriari debet? Hunc itaque, hunc Apollinem consulat Pharmacopœus oportet, vt radiis eiusdem illuminatus (nam vndique ferè est sibi similis) vndequaque etiam cæcutiat atque exorbitet.

Febribus compositis & diuturnis auxiliatur. Bilem enim flauam & pituitam ducit. Colicis cruciatibus mirificè confert:

item doloribus ventriculi, & aliis malis ex crudo humore ortis.

Diaphœnicon in forma solida.

℞. Dactylorum infusorum in aceto tribus diebus ac noctibus numero vj.
Seminis Ligustici ʒ ij.
Pineorum nucleorum
Amygdalorum dulcium ana ʒ xv.
Turbith ʒ xij.
Diagridii ʒ xj.
Sacchari Candi ℥ ij.
Piperis longi Zingiberis
Foliorum Rutæ
Cinnamomi Macis Fœniculi
Anisi Dauci Galangæ
Ligni Aloës ana ʒ j.
A Sacchari l' j.
Fiat confectio in rotulis, secundum artem.

Ista confectio solida Diaphœnicum plerisque medicis est usui.

P. C. SCHOL.

A l' j.] *Mutilum in hac Sacchari quantitate esse Cordum, si ad præcedentis Diaphœnici, aliásve cum Saccharo paratorum medicamentorum rationes contuleris, necesse est; Typographi forsan vitio. In eandem nihilominus nassam satis imprudenter, immò pueriliter cecidere*

dere Fuchſius & nonnulli alii: ita cæcus cæco duce labitur.

Diaſena D. Nicolai.

℞. Senæ ℥ iij.
Auellanarum toſtarum num. I.
Serici toſti ʒ ij.
Lapidis Armeni loti ʒ j.
Lapidis Lazuli loti ʒ iij.
Sacchari ℥ vj.
Cinnamomi ℥ j.
Garyophyllorum Galangæ Piperis
Spicæ Nardi Indicæ Ocymi
Foliorum Garyophyllorum
Cardamomi
Croci Zingiberis Zedoariæ
Florum Roriſmarini
Macropiperis ana ʒ ij.
Mellis deſpumati l' ij.

LAPIS *Armenus, eſt ſimilis lapidi Lazuli, ſed non eſt tantopere cæruleus, ſed magis viridis.*

FOLIA *Garyophyllorum ſunt ſimilia foliis Lauri, & odorem atque ſaporem habent Garyophyllorum: eorum loco ſume Garyophyllos ipſos.*

Succurrit melancholicis, mania vexatis, & quartana triſtitiaque affectis, lienoſis, & omnibus malis ex atra bile procreatis.

Benedicta laxatiua D. Nicolai.

℞. Turbith electi
Sacchari ana ʒ x.
A Diagridii Esulæ Hermodactylorum
Rosarum ana ʒ v.
Garyophyllorum
Spicæ Nardi Indicæ
Zingiberis Croci
Saxifragiæ Macropiperis
Amomi [*sumatur Acorus verus eius loco, vel Calamus aromaticus*]
Cardamomi minoris Seminis Apii
Salis Gemmei Galangæ Macis
Carui Fœniculi Seminis Asparagi
Seminis Rusci [*id est, Brusci*]
Granorum solis [*id est, Milii solis*] ana ʒ j.
Mellis despumati optimi triplum, hoc
✱ est, ℔ j. ℥ v. ʒ v.
Confice secundum artem.

Per semen Asparagi & Rusci intellige carnem & pulpam eius: reiectis nucleis osseis.

P. C. SCHOL.

A Esulæ.] *Nullo pacto placent Fuchsii aliorumque sententia, hic Esula ʒ x. esse sumendas arbitrantium: etenim cum Cordo ʒ v. sufficere bona ratione dico. Breuis vndique esse cogor.*

HVMORES pituitosos, potissimùm ad articulos decumbentes, elicit. A renibus quoque & vesica purgat.

Electua-

Electuarium Eleschof siue Episcopi, D. Mesuæ.

℞. Scammoneæ Antiochenæ [vel Diagridii]
Turbith optimi ana ʒ vj.
Garyophyllorũ Cinnamomi Zingiberis
Myrob. Emblicorum Nucis moschatæ
Polypodii ana ʒ ij. ß.
Sacchari ʒ vj.
Mellis despumati triplum, id est ℥ x. ʒ j.

P. C. SCHOL.

Sacchari ʒ vj.] *Præter exempla ex Mesue, præterq́ rationes, Fuchsius & Franciscus Alexand. hîc ℥ vj. legunt.*

BILEM flauam & pituitam elicit: flatus quoque expellit: doloribus articulorum, laterisq́ue prodest, itemq́ue colicis cruciatibus: ad renes etiam & vesicam decumbentes humores expurgat.

Electuarium de Psyllio D. Mesuæ.

℞. Succi Buglossæ domesticæ
Succi Buglossæ agrestis Succi Endiuiæ
Succi Apii, omnium coctorum & despumatorum ana lʾ ij.
Succi Fumi terræ ℥ iij.

In quibus macerentur per xxiiij. horas subsequentia:

℞. Cu-

℞. Cuſcutæ Aniſi Senæ ana ℥ ß.
Capilli Veneris m. j.
A Aſari ʒ iiij.
Spicæ Nardi Indicæ ʒ ij.
Bulliant aliquantulum, adiiciendo
Violarum ℥ iij.
Epithymi ℥ ij.
Hæc poſtquàm modicè bullierint, colentur: & colaturæ iniiciantur
Pſyllii ſeminis integri ℥ iij.
Macerentur per xxiiij horas, ſingulis horis agitando: deinde ſume expreſſæ à Pſyllio mucilaginis lᵛ iiij.
Sacchari albiſſimi lᵛ ij. ß.
Coquantur lento igne ad perfectionem, addendo pulueris
★ Trochiſcorum Diarhodon
de Spodio
de Rhabarbaro ana ℥ j.
de Berberis ℥ ß.
★ Scammonii in Cytonio malo cocti ℥ iij.
Confice ſecundum artem.

Per Buglossam domeſticam potes intelligere Boraginem, vel magnam illam Italicam Buglossam.

P. C. SCHOL.

A Aſari ʒ iiij.] *Sic legendum eſſe, ritè quoque Fuchſius monet. Cordus enim, Aſari, Spicæ ana ʒ ij perperam hîc legebat.*

FLAVAM bilem euocat, febribus ardentibus & curatu difficilibus auxiliatur; dolori

dolori capitis & vertigini à biliosorum humorum euaporationibus procreatis, morbo regio, & iecori supra modum calefacto.

Electuarium Rosatum D. Mesuæ.

℞. Succi Rosarum rubearum perfectarum ℔ iiij.
Sacchari Tabarzeth [*id est, albi*] ℔ j. ß.
Mannæ puræ & recentis ℥ vj.
Scammoneæ Antiochenæ ℥ j. ß.
Coquantur sensim ad ignem molliusculum, dum ad mellis consistentiam vsque denseſcant: deinde insperge
Trochiscorum de Spodio ℥ j.
Trochiscorum de Berberis ʒ iiij.
Galliæ moschatæ veræ
Croci ana ʒ ij.
Reponatur in vase vitreo.

EST cholagogum clemens: ob id salubre biliosis affectibus, arthritidi calidę, cephalalgiæ calidæ, vertigini, oculorum dolori, ictero.

Electuarium de Succo Rosarum D. Nicolai.

℞. Succi Rosarum rubrarum
Sacchari albissimi ana ℔ j. ℥ iiij.
Diagridii ℥ j. ʒ iiij.

San-

Santali rubri Santali albi
Santali citrini ana ʒ vj.
Spodii de Ebore ʒ iij.
Caphuræ ℈ j.

Succus Roſarum cum Saccharo ad iuſtam conſiſtentiam coquatur, deinde tritæ ſpecies adiiciantur.

Hæc compoſitio poteſt fieri in forma ſolida.

Expellit flauam bilem citra moleſtiam: ad morbos articulorum exellioſis & calidis humoribus natos, ad febresque tertianas confert.

Diaturbith cum Rhabarbaro, D. Montagnanæ.

℞. Turbith optimi
Hermodactylorum ana ℥ j.
Rhabarbari ʒ x.
Diagridii ʒ iiij.
Santali albi Santali rubri Violarum
Zingiberis ana ʒ j. ß.
Maſtiches Aniſi Cinnamomi
Croci ana ʒ ß.
Sacchari albiſſimi triplum, hoc eſt ℔ j. ℥ ij. ʒ ij.

Poteſt fieri in liquida & ſolida ſubſtãtia.

Est Cholagogum, Phlegmagogum,& Melanogogum. [Verminoſis & hydropicis vtile.]

Diaturbith maius D. Petri de Tussignano. *

℞. Turbith optimi ℥ j.
Diagridii
Zingiberis ana ʒ iiij.
Cinnamomi
Caryophyllorum ana ʒ ij.
Galangæ Piperis longi
Macis ana ʒ j.
Sacchari albissimi ℥ viij. ʒ v.

EDVCIT phlegmaticos humores, & purgat, & calefacit.

Diaturbith minus Zezaris, ex Mesuæ cap. de Turbith. *

℞. Turbith albi & gummosi ʒ x.
Zingiberis ʒ v.
Mastiches ʒ iij.
Sacchari albissimi ℥ vj. ʒ vj.

LEVITER purgat phlegma à stomacho.

Diacarthamum D. Arnoldi de Villanoua. A

℞. Specierum Diatragacanthi frigidi ℥ ß.
Pulpæ Cytoniorum ℥ j.
Medullæ seminis Carthami ʒ iiij.
Zingiberis albi ʒ ij. *

Dia-

Diagridii ʒ ij.
B Turbith ʒ vj.
* Mannæ granatę ʒ ij.
Mellis rosati colati ℥ j.
* Hermodactylorum ʒ iiij.
Sacchari albissimi ℥ x. ʒ iij.
Fiat in liquida substantia.
Cùm autem species reseruare volueris, mel rosatum non conuenit addere.

PVLPA *siue caro Cytoniorum hîc requiritur exsiccata.*

P. C. SCHOL.

A Diacarthamum.] *Cùm apud diuersos auctores diuersimodè legatur Diacarthami descriptio, atque hanc quoque ab Arnoldi variare dicat Franciscus Alexander; Arnoldo tamen hanc acceptam feremus, tantisper dum eiusdem genuinam descriptionem Franc. Apollo in Arnoldi nobis libris commonstrauerit. Interea quoniam hanc vtilem repererint multi, eam conficere Officinæ possunt.*

B Mannæ ʒ ij.] ℥ ij. *hîc legi debere vel pueri animaduerterent. ita vt à tot tantisq́ viris (qui alioquin se satis emunctæ naris esse putant) id non esse olfactum, stupescam. Sed innumera huiuscemodi hocce in libello restituta conspicies, ab aliis ne cogitata quidem; quorum rationes in aliud tempus seruamus.*

PRODEST in euacuatione choleræ & phlegmatis.

Hiera

Hiera Picra simplex D. Galeni. A

℞. Cinnamomi
Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Asari Spicæ Nardi Indicæ Croci
Mastiches Chiæ ana ℨ vj.
Aloës non lotæ ℨ c.
Mellis despumati ℔ iiij. ℥ iij.

Cùm hæc confectio magis confortatiua quàm solutiua esse debeat, cum aloë lota conficienda est.

P. C. SCHOL.

Vt ex ipsissima Galeni mente confectio hæc paretur, qualiq; modo à peritis medicis hodie confici iubetur: Croci ℨ v. & Aloës ℨ xc. tantùm imponenda sunt. A

CONTRA biliosos, putres, marcidosque humores, qui ori ventriculi insederunt, remedio est; item iis quorum faciem pallor decolorauit: iis quoque quorum oculis obiectæ culicum aut pilorum imagines obuersantur. Alui recrementa mediocriter mouet, ad iecur vsque progrediens: lædit quibus iecur calidius exhibet negotium; & stomachum iuuat.

Hiera picra cum Agarico.

℞. Specierum Hieræ simplicis sine Aloë
Agarici

Agarici Trochiſcati ana ʒ iiij.
Aloës non lotæ ℥ j.
Mellis deſpumati ℥ vj.

Hiera Picra compoſita D. Nicolai.

℞. Cinnamomi
Spicæ Nardi Indicæ
Croci Schœnanthi Aſari
Xylocaſiæ
Xylobalſami } *quorum loco ſumantur ſuccedanea, vt ſuprà.*
Carpobalſami
Violarum Abſinthii Epithymi Agarici
Roſarum Turbith Colocynthidis
A Maſtiches ana ℈ ij.
Aloës non lotæ ʒ x. ℈ ij.
Mellis deſpumati ℥ viij.

P. C. SCHOL.

A Ana ℈ ij.] *Fuchſius ana ʒ ß. legi vult, Cordum reprehendens; cùm in idem recidant: concluduntur enim ſimplicia omnia vnico ana: & Aloës ad pondus omnium legunt Nicolai exemplaria. Inanis itaque eſt Fuchſii reprehenſio.*

FACIT ad diuerſas capitis, & aurium, & oculorum diſtemperantias: ſtomachum quoque optimè purgat: affectiones hepatis emendat: ſplenis duritiam & denſitatem emollit & extenuat. Renibus & veſicæ prodeſt, & matricis diſtemperantiam emendat.

Hiera-

Hieralogodium, seu potius Hiera Logadii, D. Nicolai.

℞. Pulpæ Colocynthidis
Polypodii ana ʒ ij.
Euphorbii Polii montani minoris
Cocci Gnidii ana ʒ j. ß. g̈ vj.
Absinthii
Myrrhæ Troglodyticæ ana ʒ j. g̃ xij.
Centaureæ minoris Agarici
Hammoniaci
Folii [*aut succedanei eius*]
Spicæ Nardi Indicæ Scillæ assatæ
Diacridii ana ʒ j.
Aloës Comarum Thymi
Casiæ ligneæ Chamædryos Bdellii
Prassii ana ℈ ij. g̈ xiiij. **A**
Cinnamomi Opopanacis Castorei
Aristolochiæ longæ Leucopiperis
Macropiperis Melanopiperis Croci
Petroselini Macedonici
Sagapeni ana ʒ ß.
Hellebori nigri
Hellebori albi ana g̈ vj.
Mellis despumati triplum, hoc est ℥ x. *
ʒ iij. ℈ j. g̃ iiij.

Quædam exemplaria habent Colocynthidis ℥ ij. sed maximo errore: nos itaque veram compositionem Nicolai Alexandrini sequimur, qui habet hanc proportionem.

COCCI *Gnidii debent esse* ℥ j. ß. G xij. *ß Alexandrinum Nicolaum sequi volumus impressum, qui habet* ℥ *xvij. & hac compositio habet decimam partem Nicolai: itaque si* ℥ j. *ß. & G xij. multiplicantur per decem, erunt* ℥ *xvij.*

Nota ℈ *ij. &* G *xiiij. sunt decima pars drachmarum nouem: in Nicolao autem Alexandrino impresso non nouem, sed vndecim legitur: sed hoc factum est vitio librariorum, xj. pro ix. ponentium, quamuis impressus codex pro xj. habeat 11. id est vndecim per ciphras scriptum. Quòd autem legendum sit ix. & non xj. indicat degradatio ponderis in tota hac confectione.*

P. C. SCHOL.

A ℈ ij. G xiiij.] *Fuchsius sinistrè ex Myrepso legit hic* ℈ j. *tantùm.*

B *Cocci Gnidii debent esse* ℥ j. ß. G *xij.*] *In Nicol. Alex. non aduertit mendum Cordus. Non enim* ℥ *xvij. sed* ℥ xvj. *legendum esse, & ratio & Myrepsus Fuchsii docent: quare in contextu* ℥ j. ß. G vj. *rectè à Cordo posita sunt, prater suam ipsiusmet existimationem.*

EXTERMINAT diuturnas & inueteratas passiones, id est, maniam, & omnes melãcholias atque epilepsias. Scotomaticos, id est vertiginosos & spumantes, caducos, & qui sibi præmordent linguam, cephalalgicos, hemicranicos, & qui ita vexantur ex capitalibus commotionibus,

vt vi-

vt videantur quasi dæmonium habere, qui appellantur spatici, data purgat, ne incendium aut lipothymia generetur corpori, quod suprascriptis passionibus subiacet; quibus inuitis etiam medetur. Paralyticis & tremulis subuenit. Datur indigestis, cardiacis, pleuriticis, hepaticis, spleneticis. Elicit menstrua. Nephreticos, arthriticos, & ischiadicos subleuat: Venena & venenatas passiones & morsus admodùm persanat: Lepras & varias zermas emendat. Est autem sine vllo periculo; neque alias molestias infert accipientibus: daturque de ea ter in mense pondus drachmarum trium, cum mulsæ cyathis iij. & salis cochleari.

Hiera Pachii, ex descript. Nicolai Alexandrini.

℞. Stœchados	Marrubii
Chamædryos	Agarici
Colocynthidis ana ✕ x.	
Opopanacis	Sagapeni
Petroselini	Mali terræ
Piperis albi ana ✕ v.	
Cinnamomi	Spicæ Nardi
Myrrhæ	Folii
Croci ana ✕ iiij.	

Mellis despumati triplũ, id est ✕ cclxxv. qui faciunt ℔ iij. ℥ iiij. ✕ v.

Arida omnia in tenuissimum puluerem

tundito: liquores verò, opopanacem, ſagapenum, electa & pura in mortario tundito. deinde in feruenti mortario cum melle deſpumato feruenti adhuc vnito, ac reliquis miſceto, cùm omnino leuigata fuerint. Cùm verò mel ad diſſoluendos hos liquores accipies, de ſupraſcripta quantitate ſumito, nihil addendo.

MALVM *terræ, id eſt, radix Ariſtolochiæ rotundæ veræ.*

Scribonius Largus mirum in modum effert huius Hieræ virtutes, quemadmodum etiam Marcellus. Itaque non abs re fuerit tutò ea vti, cùm & nos eius efficaciam aliquoties experti ſimus.

✕ *hæc nota ſignificat Romanis ſcriptoribus denarium. Eſt autem denarius pondus Romanum, drachmâ paulò grauius. Nam drachmæ octo faciunt vnciam, cùm denarii ſeptem conſtituant vnciam: non rarò tamen indifferenter pro drachma accipitur, ſed malè.*

Compoſitio hæc ſanat morbo comitiali correptos, furioſos, ſcotomaticos, cephalalgicos: facit ad deprauatam in vtramlibet partem. Ad Tetanum, & Cynicum ſpaſmum, præcipuè verò ad pectoris & lateris dolores prodeſt, ex qualibet cauſa factos ſiue latente & oculta, ſiue manifeſta. Præterea neruorum tenſionibus mirificè conuenit: Prodeſt ad articularium morbum, ad ſpinæ totius & lumborum dolo-

dolorem. Duritias in mammis mulierum cum dolore consistentes, ex toto interdum sanat. Ad stomachicos euidenter conuenit. Remediat enim eos quibus frequenter acescit cibus, aut assiduè nauseant aut saliua abundant. præcipuè verò Melancholicis benefacit, &c.

Catharticum Imperiale, D. Nicolai Alexandrini.

℞. Diagridii
Sacchari ana ℥ viij.
Cinnamomi Nardi
Saxifragiæ
Polypodii ana ℥ iiij.
Garyophyllorum
Zingiberis
Celticæ [*id est, Spicæ Celticæ*]
Macropiperis Melanopiperis
Cardamomi
Amomi [*eius vice sume nostrum Calamum aromaticum*] ana ℥ iij.
Mellis despumati ℔ j. ℥ iiij. ℥ vij.

SAXIFRAGIA, *quam Græci describunt, mediam habet figuram, & magnitudinem inter Pulegium & Thymum. Germanicè vocatur Stinplei,* [*aut Steinpoley.*]

CAPVT optimè purgat, os bene olens reddit: ex stomacho & toto corpore vtramque bilem deducit.

Pulvis medicaminis Turbith,
D. Auicennæ.

℞. Zingiberis albi
Masticbes ana ʒ x.
Turbith subtiliss. puluerizati ʒ x.
Sacchari Tabarzeth quantum eorum est.
Commisceantur.

PVRGAT humores phlegmaticos: datur pueris, mulieribus, senibus, & humidis, delicatis & otiosis.

Puluis Senæ præparatæ,
D. Montagnanæ.

℞. Senæ mundatæ ʒ xij.
Zingiberis
Macis ana ʒ iij.
Cinnamomi
Tartari ana ʒ j. ß.
Hæc in puluerem redacta commisceantur.
Dosis ʒ j. ante cœnam.
PVRGAT caput mirabiliter.

Puluis aut Tragea laxatiua.

℞. Turbith ℥ j.
Zingiberis Cinnamomi
Masticbes Galangæ
Cardamomi minoris

Caryo-

Garyophyllorum
Anisi Hermodactylorum
Diagridii ana ℥ ß.
Foliorum Senæ ℥ ij.
Sacchari ℥ iiij.
Misceantur in puluerem contrita.
Purgat choleram, phlegma & melancholiam.

Puluis Sternutatorius.

℞. Radicum Pyrethri ℥ ß.
Castorei ℥ ß.
Hellebori albi
Hellebori nigri ana ℥ j.
Maioranæ m. j.
Misceantur: fiat puluis lege artis.

Nasalia.

℞. Calaminthæ
Maioranæ Radicis Ireos
Seminis Nigellæ Castorei
Seminis Staphysagriæ ana ℈ j.
Hellebori albi Pyrethri
Nucis moschatæ Myrrhæ rubeæ
Euphorbii ana ℈ ij.

In pulueres singula conterantur: deinde cum Ladani ʒ vj. & melle modico formentur nasalia.

SVPPOSITORIA.

Suppoſitoria ſimplicia conficiuntur ex melle & ſale ſimul coctis ad debitam craſſitiem.

Species ad Glandes, aut Suppoſitoria acuta conficienda.

℞. Hellebori albi
Granorum Colocynthidis ana ℥ j. ß.
Eſulæ præparatæ
Hermodactylorum ana ℥ j.
Specierum Hieræ picræ ſimplicis Galeni ʒ ij.
Miſceantur puluerizata.

PILVLÆ.

Pilulæ Alephanginæ, D. Meſuæ.

℞. Cinnamomi Cubebarum
Ligni Aloës
Calami aromatici Macis
Nucis moſchatæ
Cardamomi
Garyophyllorum Aſari
Maſtiches Schœnanthi
Spicæ Indicæ
Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius*] ana ℥ j.
Abſin-

Absinthii ficci Rosarum ana ℥ v.

Conterantur grosso modo, & infundantur in aquæ ℔ duodecim, & coquantur lento igne in duplici vase, vsque ad consumptionem duarum partium, id est, ad remanentiam tertiæ partis: deinde exprimantur fortiter, & colentur. In colaturæ ℔ duabus dissolue Aloës Succotrinæ multoties in vitreo vase lotæ, cum aqua pluuiali, & iterum siccatæ, ℔ j. agitentur simul continuè in Sole: deinde addantur pulueris Myrrhæ, Mastiches ana ʒ v. Croci ʒ iij. Deinde quod reliquum est colati decocti ex aromatibus etiam affundito, & exiccentur ad Solem vel in stufa, admiscendo subinde quod densatum est, liquido: & linteo puro vas obtegatur, aduersus incidentium muscarum & sordium iniurias. Postremò reponatur massa, & fiant Pilulæ paruæ, cùm necessitas requirit.

PILVLÆ *Alephangine compositæ sunt à Mesue, vt confortent potiùs stomachum & cerebrum, quàm vt aluum ducant. Propterea Aloën toties lotam requirit, & nullum solutiuum medicamentum eis admiscet, sed confortantia omnia, nisi quis solum Asarum excipiendum esse contendat.*

Istæ Pilulæ vbique sunt in frequenti vsu, sed rarissimè vt decebat conficiuntur. nam detrahunt ponderi & numero aromatum, & augent

pondus Aloës: quidam etiam impurissimam Aloën admiscent, aut ipsius Aloës sordes. Porrò miror cur Mesue iubeat vt decoquantur aromata, cũ tamen omnia aromata tenuissimis constent viribus, quæ facilè inter decoquendum resoluuntur: adeò etiam, vt deinde ipsum decoctum aut colatura, prorsus non sapiat aromata quæ incocta fuerant. Sed quia ita præparari hanc massam voluit Mesue, in nulla re immutabimus eius placitum.

Quidam confectioni huius massæ Pilularum Alephanginarũ consulentes, dimidiam aromatum partem cum aqua decoquunt, & Aloën in colatura dissoluunt: alteram autem partem aromatum in minutissimum puluerem redactam, inter exiccandum massæ admiscent; non absurda admodùm ratione, si aromata decoctionem sustinerent.

VENTRICVLVM, cerebrum, & sensoria humoribus crassis, putridis, pituitosis purgant, & inde natum dolorem dissipant: ventriculum roborant, & concoctionem eius iuuant.

Pilulæ Assaieret, D. Auicennæ.

℞. Specierum Hieræ picræ, descriptione Galeni ℥ j.
Masticʜes
Myrobal. Citrinorum ana ℥ ß.
Aloës optimæ ℥ ij.

Syru-

Syrupi de Stœchade q. s.
Fiat Massa

BILEM flauam & pituitam sine molestia è ventriculo potissimùm vacuant. Quapropter iis qui capitè ventriculo dolent, conueniunt; nec non in subtilibus catarrhis.

Pilulæ Arabicæ, D. Nicolai.

℞. Aloës optimæ ℥ iiij.
Radicis Bryoniæ
Myrobalanorum Citrinorum
Myrob. Chebulorum Myrob. Indorum
Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicorũ
Masticbes Diacridii Asari
Rosarum ana ℥ j.
Castorei ʒ iij.
Croci ʒ j.
Succi Fœniculi q. s.
Fiat Massa.

VALENT ad capitis dolorem, vertiginem, hemicraniamque. Lætitiam generant, mentisque vigorem conseruant: Visum acuunt, auditumque amissum reparant: Ac stomachum à vitiosis humoribus purgant.

Pilulæ Arthriticæ siue Artheticæ, D. Nicolai.

℞. Hermodactylorum Turbith

Agarici ana ʒ iiij.
* Colocynthidis Casiæ ligneę veræ
Spicæ Nardi Indicæ
Garyophyllorum
Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
* Macis Galangæ
* Zingiberis Mastiches
* Assæ fœtidæ Fœniculi
Anisi Saxifragiæ
Seminis Asparagi
Seminis Rusci [*id est, Brusci*]
Rosarum
Granorum solis [*id est, Milii solis*]
Salis gemmei ana ʒ ß.
* Scammonii ʒ ij.
Aloës optimæ ad pondus omnium
Succi Fœniculi q. s.
Fiat Massa.

Ex Asparagi & Rusci seminibus tantùm pulpa illa carnosa accipi debet, abiectis corneis seu osseis seminibus: idq; semper est obseruandum.

VALENT ad podagram, aliosque articulorum dolores.

Pilulæ de Agarico D. Mesuæ.

* ℞. Agarici ʒ iij.
* Ireos
Prassii ana ʒ j. Turbith ʒ v.
Hieræ picræ ʒ iiij.

Colo-

Colocynthidis
Sarcocollæ ana ʒ ij.
Myrrhæ ʒ j.
Sapæ quantum sufficit.

Fiat Massa.

Ego consulerem, vt Hiera picra nondum melle commista acciperetur, hoc est, species eius aromatica cum Aloë tantùm mista: intelligenda autem est Hiera picra simplex Galeni.

SAPA *est mustum optimum, ad tertias decoctum.*

Auxiliantur asthmaticis, & aliis thoracis vitiis à crassis & pituitosis humoribus natis.

Pilula Aurea, D. Nicolai.

℞. Aloës Diacridii ana ʒ v.
Rosarum
Seminis Apii ana ʒ ij. ß.
Anisi Fœniculi
Mastiches ana ʒ j. ß.
Croci
Pulpæ Colocynthidis ana ʒ j.
Mucilaginis [seu infusionis] Tragacanthæ q. s.

Fiat Massa.

CAPVT expurgant, aciem oculorum exacuunt, flatus ventriculi & intestinorum dissoluunt, ac citra molestiam aluum deiiciunt.

Pilulæ Aggregatiuæ, D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Raued. Seni ana ℥ iiij.
Succi Eupatorii
* Succi Absinthii ana ℥ iij.
Diacridii ℥ vj.
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. Indorum
Agarici Colocynthidis
Polypodii ana ℥ ij.
Turbith optimi
* Aloës ana ℥ vij.
Masticis Rosarum
Salis gemmei Epithymi
Anisi Zingiberis ana ℥ j.
Electuarii de succo Rosarum Mesuæ q. s.
Fiat Massa.

RAVED *Seni, id est, Rhabarbarum Orientale optimum.*

SVCCI *Eupatorii & Absinthii debent esse inspissati, vt Aloë.*

Per Eupatorium hoc loco intelligendum est Eupatorium quod Mesue describit, quod idem est cum Gratiola. Germanicè vocatur Weyssaurin: copiosè nascitur ad Albin. igitur hîc erit faciendus eius succus.

VALENT ad diuturnas febres, & vitia capitis, ventriculi & iecinoris. Humores item biliosos & pituitosos educunt.

Pilulæ

Pilulæ Benedictæ, D. Nicolai.

℞. Specierum Benedictæ laxatiuæ ℥ vj.
Mellis Rosati quantum sufficit.
Fiat Massa.

HVMORES pituitosos, potissimùm ad articulos decumbentes, eliciunt: à renibus quoque & vesica purgant.

Pilulæ Cochiæ D. Rhasis 9 ad Almansorem.

℞. Specierum Hieræ picræ Rhasis ℥ x.
Colocynthidis ℥ iij. ℈. j.
Scammoneæ ℥ ij. ß.
Turbith Stœchadis ana ℥ v.
Syrupi de Stœchade quantum sufficit.
Fiat Massa.

STOECHAS *cùm simpliciter & indefinitè ponitur, semper est intelligēda Stœchas Arabica.*

Cephalicæ [Pilulæ] rectiùs appellantur, quòd scilicet caput magna efficacia expurgent, ex eoque ac neruis humores crassos euacuent.

Hiera picra Rhasis, 9. ad Almansor. ad faciendum Pilulas Cochias.

℞. Rosarum rubearum
Spicæ Nardi Indicæ Mastiches
Xylo-

Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
Cinnamomi
* Xylocasiæ veræ [*id est, Casiæ ligneæ*]
Asari [*videlicet radicum eius*] ana ℈ j. ḡ vj.
Aloës ʒ vj. ℈ ij.
Fiat Puluis.

Pilulæ de Colocynthide, D. Mesuæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ vj.
Myrobal. nigrorum [*id est, Indorum*]
Myrobal. Citrinorum
Sagapeni Bdellii mollis
* Sarcocollæ ana ʒ v.
Aloës ʒ vij.
Nigellę Cymini Carmeni
Origani Persici
Nasturtii albi Salis gemmei
Absinthii ana ʒ j.
Succi Porri quantum sufficit.
Fiat Massa.

CYMINVM *Carmenum, id est, Orientale, ex Carmenia regione.*

ORIGANVM *Persicum, idem est quod Creticum Origanum, & est Maioranæ simile.*

NASTVRTIVM *album, id est, Thlaspi, Germanicè Wegekressen: significat etiam Merretich.*

VALENT ad affectus pituitosos & melancholicos, vt alphos curatu difficiles, & iuncturarum dolores.

Pilulæ

Pilulæ de Eupatorio maiores D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Succi Eupatorii Mesuæ
Succi Absinthii ana ʒ iij.
Raued Seni [*id est, Rhabarbari*] ʒ iij. ß.
Mastiches ʒ j.
Croci ʒ ß.
Aloës bonæ ʒ v.
Succi Endiuiæ quantum sufficit.
Fiat Massa.

MIRIFICE prosunt in febribus intermittentibus biliosis, morbo regio, iecinorisque obstructionibus.

Pilulæ de Euphorbio D. Mesuæ.

℞. Euphorbii
Colocynthidis Agarici
Bdellii mollis
Sagapeni ana ʒ ij.
Aloës ʒ v.
Succi Porri quantum sufficit.
Fiat Massa.

AD emittendam hydropicorum flauam aquam, & materiam tumoris discutiendam valent: Opem quoque afferunt lumborum doloribus, & podagræ humida causa concitatæ.

Pilulæ Fœtidæ maiores, D. Mesuæ.

℞. Sagapeni Hammoniaci
Opopanacis
Bdellii mollis Colocynthidis
Seminis Rutæ
Aloës Epithymi ana ʒ v.
Hermodactylorum
Esulæ minoris ana ʒ ij.
Scammoneæ ʒ iij.
Cinnamomi Spicæ Nardi Indicę
Croci Castorei ana ʒ j.
Turbith ʒ iiij.
Zingiberis ʒ j. ß.
Euphorbii ℈ ij.
Succi Porri [præsertim foliorum] q. s.
Fiat Massa.

VACVANT pituitam crassam, crudam: ob id conferunt affectibus inde natis, arthritidi, podagræ, gonagræ, dolori spinæ & aliarum iuncturarum, ventriculi, colico, alphis, elephantiæ, & albaras.

Pilulæ Fœtidæ, D. Rhasis.

℞. Specierum Hieræ picræ Rhasis ʒ x.
Colocynthidis interioris ʒ v.
Euphorbii ʒ ij. ß.
Castorei Piperis Assæ fœtidę
Saga-

Sagapeni Opopanacis Seitaragi
Sinapi ana ʒ j.
Centaureæ minoris Elaterii ana ʒ v.
Gummi, siue lachrymæ & liquores omnes densati, in succo Rutę q. s. dissoluantur: deinde admistis reliquis fiat Massa.

SEITARAGI, *siue Seytari Indum, est herba similis Thlaspi maiori, id est Merretich: Latinè vocatur Lepidium maius: Germanicè, Roßkressen, Pfefferwurtz, Romischkressen, & Maurkressen: accipienda autem sunt radices eius, aut semina.*

ELATERIVM, *id est, succus fructuum Cucumeris asinini exiccatus.*

Pilulæ de Fumo terræ, D. Auicennæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrob. nigrorum [*id est, Indorum*] ana ʒ v.
Aloës ʒ vij.
Scammoneæ ʒ v.
Succi Fumi terræ clarificati quantum sufficit, vt formetur ter hæc massa: nam cùm primò fuerit siccata massa, plus succi est addendum; & rursum exiccetur; idque tertio est faciendum.

EDVCVNT è corpore humores biliosos, acres & salsos: ideoque aduersus omnia cutis vitia valent.

Pilulæ

Pilulæ de Hermodactylis maiores, D. Mesuæ.

℞. Hermodactylorum
Myrobal. Citrinorum
Aloës Turbith Colocynthidis
Bdellii mollis Sagapeni ana ʒ vj.
Castorei Sarcocollæ Euphorbii
Opopanacis Seminis Rutæ
Seminis Apii ana ʒ iij.
Croci ʒ j. ß.
Succi Caulium quantum sufficit.
Fiat Massa.
Aduersus podagram & arthritin prosunt.

Pilulæ Indæ Haly, D. Mesuæ.

* ℞. Myrobal. nigrorum [*id est, Indorum*]
* Hellebori nigri Polypodii ana ʒ v.
Epithymi Stœchados ana ʒ vj.
Agarici Lapidis Lazuli loti
* Colocynthidis
* Salis Indi [*aut Salis gemmei*] ana ʒ iij.
Succi Eupatorii inspissati
Spicæ Indicæ ana ʒ ij.
Garyophyllorum ʒ j.
Hieræ picræ simplicis Galeni ʒ xij.
Succi Apii quantum sufficit.
Fiat Massa.
VALENT ad affectus melancholicos, can-

cancrum, elephantiam, alphos nigros curatu difficiles, melancholicum morbum, & inde ortum timorem & mœrorem, quartanam, icterum spleneticum, & dolorem splenis.

Pilulæ Hieræ simplicis, Galeni, lib. 6. Tuendæ val.

℞. Aloës ʒ I. A
Cinnamomi
Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Asari Spicæ Nardi Indicæ Croci
Mastiches Chiæ ana ʒ iij.
Mellis Rosati quantum sufficit.
Fiat Massa.

P. C. SCHOL.

Pilulis his, vt ex Galeni ipsissima sententia conficiantur, & veluti apud peritiores hodie vsus obtinuit, Aloës ʒ xlv. & Croci ʒ ij. ß. tantùm hîc indendæ sunt. A

ADVERSVS vitia ventriculi ex humoribus biliosis & pituitosis nata, prosunt.

Pilulæ de Hiera composita, D. Nicolai.

℞. Cinnamomi
Spicæ Nardi Indicæ Croci
Schœnanthi Asari Xylocasię
Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Carpo-

Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius*]
Violarum Abſinthii
Epithymi Agarici
Roſarum Turbith Colocynthidis
Maſtiches ana ʒ j. [al. ℈ ij.]
Aloës ad pondus omnium, hoc eſt ℥ ij.
Fiat Maſſa cum aqua Endiuiæ.

OPEM ferunt vitiis capitis, neruorumque ab humoribus pituitoſis procreatis.

Pilulæ Hieræ, cum Agarico.

℞. Specierum Hieræ ſimplicis Galeni
Agarici Trochiſcati ana ʒ iiij.
Aloës bonæ ℥ j.
Mellis Roſati quantum ſufficit.
Fiat Maſſa.

AVXILIANTVR ſtomachicis, aſthmaticis, & aliis ſtomachi ac thoracis vitiis à craſſis & pituitoſis humoribus natis.

Pilulæ de Lapide Lazuli, ſiue Cyaneo, D. Meſuæ.

℞. Lapidis Lazuli abluti ʒ vj.
Epithymi Polypodii ana ʒ viij.
Scammoneæ Hellebori nigri
Salis Indi, aut Gemmei ana ʒ ij. ß.
Agarici ʒ viij.
* Caryophyllorum Aniſi ana ʒ iij.
Specierum Hieræ ſimplicis Galen ʒ xv.
Succi

Succi Endiuiæ quantum sufficit.
Fiat Massa.
VALENT ad affectus melancholicos, ex bile vsta natos.

Pilulæ de Lapide Armenio, D. Mesuæ.

℞. Lapidis Armenii loti & præparati
Hieræ picræ ana ʒ v.
Epithymi Agarici
Polypodii ana ʒ viij.
Scammoneæ coctæ in Cytonio ʒ iij.
Garyophyllorum ʒ j.
Salis Indi [*aut Gemmei*] ʒ j. ß.
Cum succo Endiuiæ conficiatur Massa.
MELANCHOLIAM, & bilem vstam multiplicem vtramque clemẽter vacuant: ob id morbis inde natis conferunt.

Pilulæ de Mezereo D. Mesuæ.

℞. Foliorum Mezerei præparatorum ʒ v.
Myrobal. Citrinorum ʒ iiij.
Myrobal. Chebulorum ʒ iij.
Confice cum Thereniabin vel Tamarindis in aqua Endiuiæ dissolutis q. s.
THERENIABIN *siue Tereniabin, est Manna Orientalis, quæ Græcis vocatur Drosomeli & Aëromeli.*
SEROSVM excrementum valenter purgant, seu aquas: ob id hydropem sanant.
Pilulæ

Pilulæ Lucis maiores, D. Mesuæ.

℞ Rosarum Violarum Absinthii
Colocynthidis Turbith Cubebarum
Calami aromatici
Nucis Moschatæ
Spicæ Nardi Indicæ Epithymi
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Seselios Seminis Rutæ
Schœnanthi Asari
Mastiches Garyophyllorum
Cinnamomi
Anisi Fœniculi Apii
Casiæ ligneæ [*videlicet veræ*]
Croci Macis ana ʒ ij.
Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. Indorum
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum
Raued Seni [*hoc est, Rabarbari*] ana ʒ v.
Agarici Senæ ana ʒ v.
Euphragiæ ʒ vij.
Aloës Succotrinæ ad pondus omnium,
idest ℥ viij. & ʒ ij.
* Succi Fœniculi quantum sufficit.
Fiat Massa.

EXCREMENTA capitis pituitosa educunt, visumque roborant.

Pilu-

Pilulæ Lucis minores, D. Mesuæ.

℞. Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius*] ana ℥ j.
Chelidoniæ [*videlicet maioris radicum*] ℥ v.
Rosarum Violarum Absinthii
Euphragiæ ana ℥ iij.
Senæ Epithymi
Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. Indorum
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum
Agarici Colocynthidis
Schœnanthi Lycii
Lapidis Lazuli loti ana ℥ ij. ß.
Aloës optimæ ad pondus omnium
Succi Fœniculi aut Chelidoniæ quantum sufficit.
Fiat Massa.

IDEM quod priora possunt; atram tamen bilem magis vacuant.

Pilulæ Mastichinæ Petri de Ebano, siue Conciliatoris. A

℞. Mastiches ℥ iiij.
Agarici optimi ℥ iij.
Aloës electæ ℥ x.
Infundatur Agaricus in Aceto & Oxy-

* melle simplici liquidiusculo per diem & noctem, & rursum exiccetur: deinde formetur Massa cum succo Artemisiæ, aut cum Syrupo de Stœchade.

P. C. SCHOL.

A *Eo quòd Cordus his eandem pilularum harũ descriptionem posuerat, ponderibus tantùm in altera quadruplicatis, nos vnam earum tamquam frustraneam expunximus.*

Præseruant stomachum ab omni ægritudine: leniter purgant, & maximè confortant, & non permittunt humores corrumpi; & qui eis vtuntur, præseruantur à doloribus stomachi, capitis, ventris, & matricis: conferunt tristibus & melancholicis: & vitia matricis corrigunt.

Pilulæ de Aloë & Mastiche, D. Nicolai.

℞. Aloës ℥ j. Mastiches ℥ ß.
Garyophyllorum
Rosarum rubearum ana ʒ j.
Croci Diacridii ana ℈ ij.

Conformetur Massa cum succo Fœniculi aut Absinthii.

Respiciunt virtutem naturalem: purgant incolumiter stomachum à phlegmate & à cholera.

Pilulæ

Pilulæ de Aloë lota.

℞. Aloës lotæ cum ſucco Roſarum rubearum ℥ j.
Agarici Trochiſcati ʒ iij.
Maſtiches ʒ ij.
Specierum Diamoſchi dulcis ʒ ß
Cum vino Maluatico cogantur in maſſam.

VENTRICVLVM, cerebrum, viſcera reliqua, oculos, vterum putridis humoribus purgant, & roborant.

Pilulæ de Rhabarbaro, D. Meſuæ.

℞. Raued Seni [*id eſt, Rhabarbari*] ʒ iij.
Succi Glycyrrhizæ Succi Abſinthii
Maſtiches ana ʒ j.
Myrobal. Citrinorum ʒ ij. ß. *
Seminis Apii *
Seminis Fœniculi ana ʒ ß.
Trochiſcorum diarhodon ʒ iij. ß.
Hieræ picræ ſimplicis ʒ x.
Aquæ Fœniculi quantum ſufficit.
Fiat Maſſa.

IN febribus diuturnis, iecinoris obſtructionibus, & aquæ inter cutem initiis conferunt.

Pilulæ Pestilentiales Rufi, quæ aliter De tribus vocantur.

℞. Aloës electæ ℥ ij.
* Myrrhæ optimæ ℥ j.
* Croci sinceri ℥ ß.
Confice cum vino aromatico.

MIRIFICE aduersus pestiferæ luis contagia populatim grassantia pollent. Humores etiam ventriculo infarctos educunt.

Pilulæ de Sarcocolla Haly, D. Mesuæ.

℞. Sarcocollæ ʒ iij.
Turbith ʒ iiij.
Colocynthidos
Zingiberis ana ʒ j. ß.
Salis Gemmei ʒ j.
Aquę Rosarum q. s. Fiat Massa.

PITVITAM vacuant: ob id pituitosis affectibus commodant.

* *Pilulæ Sine quibus esse nolo, D. Nicolai.*

℞. Aloës optimæ lotæ ʒ xiiij.
Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum

Myro-

Myrobal. nigrorum [*id est, Indorum*]
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum
Rhabarbari Mastiches Absinthii
Rosarum Violatum Senę Agarici
Cuscutæ ana ʒ j.
Scammoneæ præparatæ ʒ vj. ß.
Dissoluatur Scammonea in succo Fœniculi sufficienti; & cum hac dissoluta Scammonea formetur Massa.

Mirabiliter purgant choleram, phlegma & melancholiam : valent propriè ad cataractas, & obscuritates oculorum, visum custodientes : & aurium dolorem sanant, & iliosis conferunt.

Pilulæ Stomachicæ Alkindi, D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Myrobal. nigrorum
Myrobal. Chebulorum ana ʒ iij.
Rosarum Mastiches ana ʒ ij.
Cardamomi Ligni Aloës
Santali Citrini Cubebarum
Garyophyllorum Schœnanthi
Nucis moschatæ ana ʒ j.
Raued Seni [*id est Rhabarbari*] ℥ ß.
Turbith ʒ vij.
Aloës ad pondus omnium.
Fiat Massa [cum vino odorifero & melle.]

Cerebrum, & ventriculum corruptis humoribus purgant, ventriculum roborant, concoctionem iuuant, appetentiam excitant.

Pilulæ Stomachicæ D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum Aloës
Turbethi ana ʒ x.
Rosarum Spicæ Indicæ
Mastiches ana ʒ ij. ß.
Anisi ʒ j. ß.
Salis Indii [*aut salis Gemmei*]
Croci ana ʒ j.
Formetur Massa cum succo Absinthii.

Biliosos & pituitosos vacuant humores, eos potissimùm qui caput & ventriculum obsident.

Pilulæ Imperiales Magistrales, seu incerti autoris.

℞. Cinnamomi
Amomi [*eius loco sumatur Acorus verus*]
Anisi Mastiches
Cardamomi minoris
Zingiberis Zedoariæ Maceris
Nucis Moschatæ
Garyophyllorum Croci
Cubebarum Ligni Aloës Turbethi
Tereniabin [*id est, Mannæ*] Agarici
Folio-

Foliorum Senæ
Spicæ Indicæ [*addunt alii*]
Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. Indorum *
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum ana ℈ j.
Rhapontici veri [*id est*, *Rhabarbari*,] ad pondus omnium
Aloës quantum totum æquat.

Conficiantur cum Syrupo Rosato aut Violato.

Modicvm soluunt; & plurimum confortant stomachum, & omnia intestina frigida: muniunt virtutes naturales, remouent frigiditatem, clarificant sanguinem & spiritum.

Pilulæ de Opopanace D. Mesuæ.

℞. Opopanacis Hermodactylorum
Sagapeni Bdellii mollis Ammoniaci
Colocynthidos ana ʒ v.
Croci Castorei
Myrrhæ rubræ Zingiberis
Piperis nigri Macropiperis [*id est*, *longi*]
Casiæ ligneæ Myrobal. Citrinorum *
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum ana ʒ j.
Scammoneæ ʒ ij.
Turbethi ʒ iiij. Aloës ʒ xij.

Cogantur in massam cum infusione gummi in aqua caulium.

VALENT ad paralysim, spasmum cynicum, gonagram, podagram, & aliorum articulorum dolores, morbosque partium neruosarum frigidos.

Pilulæ de Quinque generibus Myrobal. D. Nicolai.

℞. Quinque genera Myrobalanorum
Agarici Diacridii Colocynthidos
A Senæ ana ℥ ß.
Epithymi Turbethi Anisi
Marathri [seu Fœniculi] Mastiches
Lapidis Lazuli præparati ana ʒ ij.
Aloës ℥ j.

Formetur massa cum succo Absinthii.

P. C. SCHOL.

A Ana ℥ ß.] *Cùm Cordus hic ana ʒ ß. deprauatè posuisset, Fuchsius æquè malè ʒ ij. ß. legendum putat.*

EDVCVNT humorem cholericum, phlegmaticum & melancholicum; & clarificant sanguinem.

Pilulæ de Octo rebus, siue Octomeræ, D. Nicolai.

℞. Aloës Diacridii ana ʒ ij.
Interioris Colocynthidis Epithymi
Aga-

Agarici Masliches Dauci Cretici
Myrob. Chebulorum Absinthii ana ʒ j.
Cum succo Solani conformetur massa.

PVRGANT humores crassos à capite: visum clarificant; & cataractas oculorum prohibent.

Pilulæ de Serapino, D. Mesuæ.

℞. Sagapeni Ammoniaci Opopanacis
Bdellii ana ʒ ij. Sem. Apii Ammios *
Harmalæ [*id est, seminis Rutæ siluestris*]
Anisi ana ʒ j.
Acori [*id est, Calami aromatici*]
Casiæ ligneæ veræ Calaminthæ A
Centaurii [*minoris scilicet*]
Polii Costi Salis gemmei ana ʒ ß. *
Aloës ʒ vj. Colocynthidos ʒ v.

Cogantur in massam cum aqua aut succo Matricariæ.

NOTATO: *Ingreditur secundum Mesue Seitaragum Indum. sed Clementius Clementinus loco eius posuit Casiam ligneam.*

P. C. SCHOL.

Casiæ] *Seitaragi Indi (quod Lepidium hoc loco interpretandum) apud Mesuem legi, rectè olfecit Fuchsius; falliq; Cordum & Clementinum dextrè censet.* A

POLLENT ad ischiadem, podagram, & reliquarum iuncturarum dolorem, ac etiam vteri; mensésque promouent.

Pilulæ de Bdellio maiores, D. Mesuæ.

℞. Bdellii ʒ xij. Ammios ʒ iij.
Myrob. Chebulorum Myrob. Indorum
Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicorũ
* Conchularum venerearum aduſtarum
Succini aut Karabæ ana ʒ ij. ß.
Maceretur Bdellium in ſucco foliorum Porri, & conficiatur maſſa.

VALENT ad fluxum hæmorrhoïdum & vlcerum in eis, & ad menſes immodicos.

Pilulæ de Cynogloſſa D. Nicolai.

* ℞. Cynogloſſæ rad. Opii
Seminis Hyoſcyami ana ʒ iiij.
Myrrhę Troglodyticæ ʒ vj.
Turis maſculi ʒ v.
Garyophyllorum ʒ ij.
Cinnamomi Styracis rubei ana ʒ ij.
Cum aqua roſarum conficiatur maſſa.

MAGNAM vim obtinet in tenuibus ſiſtendis deſtillationibus, ac doloribus mitigandis.

* *Pilulæ Bechicæ.*

℞. Pineorum nucleorum
* Amygdalorum ana ℥ j. ß.
Glycyrrhizæ ʒ vj.

Succi

Succi Glycyrrhizæ ℥ iiij.
Cum aqua Rosarum conformetur massa.
ADVERSVS tussim veterem pollent, & gutturis ac faucium asperitatem.

Pilulæ Alephanginæ D. Valerij Cordi.

℞. Myrobalan. Chebulorum
Myrobalan. Citrinorum
Myrobalan. Indorum
Myrobalan. Bellericorum
Myrobalan. Emblicorum ana ℥ j.
Acori veri Galangæ Zedoariæ
Doronici Romani Radicularum Asari
Dictamni nostratis radicum Absinthii
Rosarum ana ʒ iiij.

Contundantur omnia crassiusculè, & Myrobalani per se macerentur priùs in aquæ clarissimæ fontanæ ℔ iiij. per horas xxiiij. deinde coquantur donec ferè tertia pars aquæ sit in vaporem resoluta: posteà coque etiam radices & aromata lento igne in duplici vase, cum aquæ clarissimæ ℔ vj. & affunde his anteà coctas Myrobalanos cum suo iusculo: vltimò Rosas adiiciendo, coquantur vsque ad tertias. Coletur posteà validè exprimendo. Hinc in colatura dissolue

Aloës optimæ & lotæ, ac rursum exiccatæ ℔ iij.

Ponantur omnia in vitrea patina ad so-

lem, aut in stuffam; & agitentur sæpissimè, vt concrescens in margine Aloë liquido commisceatur: cùm verò mellis spissitudinem fuerint cõsecuta, tunc adde sequentiũ specierum puluerem minutissimè tritum:

℞. Galãgæ Cyperi Zedoariæ Doronici
Ligni Aloës Cinnamomi Schœnanthi
Nardi Celticæ radicularum
Nucis Moschatæ
Macis Cubebarum Cardamomi
Garyophyllorum ana ʒ iiij.
Mastiches
Succini [*id est, Caraba*] ana ʒ vj.
Myrrhæ Croci ana ʒ iiij.

Agitentur optimè cùm Aloë species, & fiat massa cum diligentia.

MYROBALANI *omnes hoc pondus debent habere, exemptis nucleis siue lignis.*

PILVLÆ *istæ Alephangine sunt efficaces, imò efficaciores prioribus. Relinquimus tamen vnicuique liberum arbitrium, alterutram vel vtramque componendi.*

Hoc loco non debet poni Dictamnus Creticus, sed radices Diptamni, quæ vulgò in vsu sunt, & propriè cortex radicum eius. Germanicè vocatur Aschvvurtz, proptereà quòd folia eius sunt similia Fraxino ardori: & hæc est vera Fraxinella, vulgò ab Italis dicta.

Aloën lauandi modus in postrema huius libri parte, quæ est De preparatione simplicium medic. docebitur.

TRO-

TROCHISCI.

Trochisci de Vipera, D. Andromachi.

℞. Carnis viperinæ, cũ anetho, sale & aqua coctæ ℥ viij.
Panis tritici purissimi, triti & cribrati, ℥ ij.

Formentur trochisci cum iusculo, in quo decoctæ fuerint carnes Viperinæ; & inungantur cum Opobalsamo, aut Oleo Macis aut Garyophyllorum, aut Nucis moschatæ: sed Oleum Garyophyllorum propiùs accedit ad naturam Balsami. Siccentur in loco vmbroso, libero, ventoque perflabili.

VIPERA *est serpens, quem recentiores vocant Tirum, Itali verò Marassum & Scurzionem, vt scribit Nicolaus Leonicenus. Ingrediuntur autem hi Trochisci in Theriacam. Apud nos verò nondum licuit videre hoc serpentum genus. Igitur ex Italia peti debent veri Trochisci de Vipera.*

Trochisci Scillitici Andromachi.

℞. Scillæ assatæ ℔ j.
Farinę Orobi ℥ viij.
Formentur Trochisci secundum artem.

Trochisci Hedychroi, D. Aetii.

℞. Mari [*siue Maiorana, aut loco eius Dictamni Cretici*]
Asari Sampsuchi
Aspalathi [*eius loco sumatur semẽ Agni casti*]
Opobalsami [*eius loco accipiatur Oleum Garyophyllorum*]
Schœnanthi
Calami aromatici [*eius loco sumatur Galãga*]
Phu Pontici ana ʒ j. ǵ xv.
Xylobalsami Cinnamomi
Costi ana ʒ j. ß.
Myrrhæ Troglodyticæ
Folii [*aut succedanei eius*]
Spicæ Nardi Indicæ Croci
Casiæ ana ʒ iij. ß. ǵ xv.
Amomi [*aut succedanei eius*] ℈ ij. ǵ xiij.
Mastiches ʒ ß. ǵ vij. ß.
Vini veteris odorati dulcis quantum sufficit: formentur Trochisci.

MARVM *herba est non dissimilis Maioranæ: Eius loco accipitur Dictamnus Creticus.*

SAMPSVCHVS, *id est, Maiorana. Quidam habent Amaracum, quod idem est. Non enim debet hoc loco accipi Matricaria, aut Cotula fœtida, quæ etiam vocatur Amaracus.*

ASPALATHVS *est cortex quidam odoratus. Eius loco accipe Lignum Aloës, aut Santalum Citrinum odoratissimum, aut semen Agni casti.*

FOLIVM

FOLIVM] *Pro Folio sume Spicæ Romanæ radicum, Macis, ana partes æquales.*

HI *Trochisci appellantur ab Arabibus Alindaracaron; à recentioribus verò, vt Nicolao, sunt parum immutati, & vocantur Diacoralli.*

Trochisci Hedychroi, D. Galeni.

℞. Corticum radicum Aspalathi [*ipsius loco sumatur semen Agni casti*]
Calami aromatici [*sume eius loco Galangã*]
Costi Asari Xylobalsami Phu
Amaraci [*hic significat Maioranam*]
Mastiches ana ʒ vj.
Schœnanthi Cinnamomi ana ʒ xij.
Amomi Casiæ *
Rheu pontici [*eius loco sume Rhabarbarum*]
ana ʒ xv.
Nardi Indicæ
Folii ana ʒ xvj. *
Myrrhæ Croci ana ʒ xij. *

Omnia subtilissimè trita cum vino Falerno, in Trochiscos formentur: qui in vmbra exsiccentur, & Opobalsamo aut Oleo Garyophyllorum inuncti reponantur.

GALENVS *in libello De Theriaca ad Pamphilianum scripto, ad hunc modum præcipit conficiendos esse Hedychroos Trochiscos. Sunt enim proximis non ignauiores.*

Pro Aspalatho, quo caremus, licet accipere semen

semen Agni casti, aut Lignum aloës, aut Santalum citrinum odoratum. Oportet etiam diligenter aduertere, ne pro Aspalatho Aspaltum legatur aut accipiatur.

Pro Amomo vero, quo caremus, pone Carpesium, aut vocatum Calamum aromaticum.

Pro vino Falerno, accipe aliud quoduis vinum generosissimum.

P. C. SCHOL.

Troch. horum descriptionem in Cordo vitiatè positam, hîc ex Andernaci versione restitui.

Trochisci Hedychroi alii, Galeni.

℞. Mari Amaraci [*id est, Maiorana*]
Asari Aspalathi ana ʒ ij.
Schœni [*id est, Squinanthi*]
Calami odorati Phu Pontici
Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Opobalsami [*aut succedanei eius*]
Cinnamomi Costi ana ʒ iij.
Myrrhæ
Folii Malobathri [*aut succedanei eius*]
Nardi Indicæ Croci
Casiæ ana ʒ vj.
Amomi [*aut succedanei eius*] ʒ xij.
Mastiches Chiæ ʒ j.
Vini Falerni quantum sufficit.

Formentur Trochisci, & in vmbra exiccentur, Opobalsamo aut oleo Garyophyllorum vncti.

Pro

Pro Maro, sume Dictamnum Creticum.

ASPALATHI *loco sume Lignum Aloës, aut Santalum Citrinum, aut semen Agni Casti, vt Galenus de Succedaneis dicit.*

Pro Calamo, sume Galangam.

Pro Opobalsamo, sume oleum Garyophyllorum.

Pro Malobathro, sume Spica Romana radices; aut Spica Romana Radicum, & Macis ana partes aquales.

CASIA, *id est, Casia lignea aromatica, similis Cinnamomo.* A

AMOMI *loco sume vocatum Calamum aromaticum.*

MASTICHE *Chia, id est, Mastix è Chio insula, qua est optima.*

HAEC *est genuina Hedychroi compositio, vt Galenus dicit; & hac debet ingredi Theriacam Andromachi senioris.*

GALENVS *primo libro de Antidotis ad hunc modum carmine describit compositionem Hedychroi magmatis, vbi Theriaca compositionem docet. Non tamen diligenter distinguit pondera rerum. Nam omnia coniungit coniunctionibus copulatiuis, τὲ & κὰ, hoc est,* QVE & ET.

Trochisci Cyphi, D. Damocratis. A

℞. Caraium Vuæ passæ albæ & pinguissimæ
Terebinthinæ coctæ ana ʒ xxiiij.

Myr-

Myrrhæ
Schœni [*id est, Schœnanthi*] ana ℥ xij.
Calami vnguentarii ℥ ix.
Cinnamomi ℥ iiij.
B Bdellii Onychis Nardi Spicæ
Casię optimæ [*quæ est similis Cinamomo*]
Cyperi purgati
Arceuthidum maximarum & pinguissimarum ana ℥ iij.
Aspalathi ℥ ij. ß. Croci ℥ j.
Mellis optimi
Vini ana quantum satis est ad formandum & incorporandum.

MELLIS *& Vini parum debet addi, vt tantùm eum his conficiantur Trochisci.*

CARNES *Vuæ passæ atque Iuniperi baccas recentes & pingues minutissimè conscindito tunditoq́, deinde Bdellium Myrrhamq́ affuso vino diluito: postea reliqua omnia in tenuissimum puluerem redigito: ac demum adhibito modico mellis despumati optimi, Trochiscos formato.*

Arabes hos Trochiscos vocant Cochion.

Per Vuas passas hic intellige eas quas vocant Vuas Cybibas, vulgò Cibeben.

TEREBINTHINÆ *cocta. Quomodo coquatur Resina Terebinthina, ostendam inferiùs in tractatu De præparatione medicamentorum.*

CALAMVS *vnguentarius, id est, aromaticus verus; pro quo sume Galangam; quia hodie*

hodie caremus vero Calamo aromatico.

ONYCHIS, *id est, Blatta Byzantia electa.*

CYPERVM *purgatum præcipit accipiendum, quoniam plerumque fibris sordidis sunt obsita radices eius.*

ARCEVTHIDES, *sunt baccæ Iuniperi. hîc autem debent accipi Iuniperi magnæ grandes baccæ: quoniam autem caremus ipsis, vulgaris & minoris Iuniperi baccas accipere licet.*

Pro Aspalatho sumatur semen Agni Casti, ex mente Galeni de Succedaneis.

P. C. SCHOL.

Troch. hi apud Galenum leguntur l. 2. Antid. A

Onychis, Bdellii.] *Fuchsius vnà cum* B *Cordo duas hîc distinctas res legit, intelligit ac defendit mordicus. Matthiolus verò atque Franciscus contrà, vnà cum Andernaco & Martiano Rota Galeni interpretibus pro vnica eadémque re, ambas eas voces intelligendas esse strenuè contendunt, & Vnguim Bdellii tanquàm Bdellium vngui simile, legendum esse sentiunt atque volunt.*

Trochisci Ramich, D. Mesuæ.

℞. Succi Acetosæ [*aut loco eius succi Cydoniorum austerorum*] ℥ xvj.
Rosarum ℥ j. *
Granorum Myrti ℥ ij.
Bulliant parum, & colentur: colaturæ addan-

addantur Gallarum iamiam tenuissimè tritarum ℥ iij.

Coquantur denuò aliquantulum: deinde inspergatur sequentium specierum minutissimus & optimè commistus puluis:
℞. Rosarum ℥ j.
Santali Machoziri ℥ j. ʒ. ij.
Gummi Arabici ℥ j. ʒ iiij.
Carnium Sumach Spodii ana ℥ j.
* Succi Agrestæ ʒ vij.
* Succi granorum Myrti multùm tritorum ℥ iiij.
* Ligni Aloës
Garyophyllorum
Masticheѕ [al. Macis]
Nucis Moschatæ ana ʒ iij.

Misceantur omnia optimè, deinde exsiccentur: exsiccata rursus in tenuissimum puluerem terantur;& formentur Trochisci subtiles, cum Camphoræ aureo vno, & aqua Rosarum q. s. Exsiccentur in vmbra libera: exsiccati reponantur.

VENTRICVLVM, cor, hepar, imbecilla firmant: & lubrica viscera ac intestina, choleram morbum sistunt, acrimoniam obtundunt, animum reddunt tranquillum, omnem hæmorrhagiam cohibent: ob quam naribus sanguine fluentibus flando impellũtur, aliis medicamentis miscentur.

Trochisci de Cappare, D. Mesuæ.

℞. Corticum radicum Capparis
Seminis Agni Casti ana ℥ vj.
Seminis Nigellæ veræ Calaminthæ
Succi Eupatorii, *id est*, *Gratiolæ*]
Acori *
Amygdalorum amarorum
Sem. Nasturtii Ammoniaci
Foliorum Rutæ
Radicis Aristolochiæ rotundæ veræ ana ℥ ij.
Cyperi
Scolopendriæ ana ℥ j.

Formentur Trochisci cum Hammoniaco prædicto in aceto dissoluto, & exiccati reponantur.

SCOLOPENDRION *est Ceterach, & non Lingua ceruina.*

P. C. SCHOL.

Troch. de Capp.] *Compositionem hanc apud Cordum mancam esse cùm Fuchsius meritò conqueratur, nos eam hîc ex vetustis partim exemplaribus, partim ex Minoritarum in Mesuem (ex quibus pleraque alia) restitutionibus, suæ integritati reposuimus. Qui, inquam, Fraterculi hoc nomine herclè plurimum laudis ac præmii merentur, quòd extra professionem etiam ea in re plura præstiterint soli, quàm innumeri alii; quamquam eos caspitare quan-* A

quandoque, & iudicio carere interdum satis sit in confesso: laborem interim indefessum, quem in restituendo impenderunt, negotiumque ipsum tam ingens, tantique commodi nobis præstitum haud exosculari, magnisque efferre præconiis non debemus. Immeritò itaque nimiùque quàm deceat, à quibusdam exagitantur boni fratres.

AD splenis duritiem & flatus eius dissipandos valent.

Trochisci de Eupatorio D. Mesuæ.

℞. Tereniabin [*id est, Mannæ*]
Succi Eupatorii ana ℥ j.
* Rosarum ℥ ß. Spodii ʒ iij. ß.
Spicæ Nardi Indicæ ʒ ij.
Rhabarbari Asari
Anisi ana ʒ ij. ß.

Formentur Trochisci cum aqua Cuscutæ, & in vmbra libera ventoque perflata exiccati reponantur.

Pro Spodio sumatur Ebur combustum.

EVPATORIVM *Mesuæ, intelligendum est Gratiola.*

OBSTRVCTIONEM & tumorem præter naturam hepatis & lienis sanant, ac inde natas febres antiquas, & harum rigorem, icterum, ac incipientem hydropem.

Tro-

Trochisci Diaui, seu potiùs, Diaion, D. Nicolai. A

℞. Florum Violarum viridium ʒ v.
Amyli ʒ iij.
Seminis Papaueris albi ʒ ij. ℈ j.
Rhabarbari ʒ j. ℈ ij.
Seminis Plantaginis ʒ j.
Balsami [*loco eius Oleū Garyophyllorū*] ℈ j.
Rhodostagmatis quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

DIANI, *vel* DIAVI, *aliàs vocantur hi Trochisci, sed corrupto nomine.*

PER VIOLAS, *hoc loco oportet intelligere Violas albas, quæ hodie vocantur Cheyri Citrini, vulgò Gelbe Violen.* B

Per Balsamum intelligitur Opobalsamum.

RHODOSTAGMA, *id est, Aqua Rosarum.*

P. C. SCHOL.

Troch. Diaui.] *Horum Troch. duas descriptiones in idem recidentes, alterius pondere tantùm triplicato, mendoq́; in Rhabarbari pondere sublato, temerè Cordus posuerat. Mancè enim ibidem ℈ j. quod & Fuchsius ritè animaduerterat, positus erat, cùm ʒ j. ℈ ij. vt restitui, legendum sit.* A

Per Violas.] *Malè id sentit Cordus, vt & Fuchsius docet: non enim Dialeucoïon, hoc est, ex Violis albis, quas Cheyri vocamus, sed* B

Dia-

Diaïon, hoc est, ex Violis nigris seu Martiis dictis, appellantur hi Trochisci. Violæ itaque Martiæ virentes hic intelligendæ veniunt.

EXCALFACTIONES mitigant, aluumque emolliunt.

Trochisci de Lacca, D. Mesuæ.

℞. Laccæ mundatæ
Succi Glycyrrhizæ
Absinthii Berberis
Succi Eupatorii [*id est, Gratiolæ*]
Rhabarbari Aristolochiæ longę
Costi Asari
Amygdalorum amarorum
Rubeæ Tinctorum
Anisi Apii
Schœnanthi ana ʒ j.

Formentur Trochisci dragmæ pondere cum aqua Eupatorii.

Mesue intelligit suum Eupatorium, id est, Gratiolam.

Trochisci de Lacca valent ad obstructiones hepatis & lienis, & inde natas febres varias antiquas, & ascitem per vrinas mouent.

Trochisci Diarhodon D. Nicolai.

℞. Rosarum viridium ʒ iiij.
Spodii [*id est, Eboris combusti*] ʒ ij.
San-

Santali rubri ℥ j. ß. G vij.
Santali albi ℥ j. G xij.
Croci ℈ ij. G viij. *
Camphoræ G. xij. *

Aquæ Rosarum quantum sufficit, formentur Trochisci.

Ista compositio debet administrari in magnis confectionibus ipsius Nicolai.

Trochisci de Rhabarbaro D. Mesuæ.

℞. Raued boni [*idest, Rhabarbari*] ℥ x.
Succi Eupatorii [*id est, Gratiolæ*] ℥ iiij.
Rosarum ℥ iij. *
Spicæ Nardi Indicæ Anisi
Rubiæ tinctorum Seminis Apii
Absinthii Asari ana ℥ j.
Amygdalarum amararum ℥ iiij. *

Formentur Trochisci aurei vnius pondere, cum aqua Cuscutæ.

VALENT ad hepatis obstructionem, dolorem, tumores præter naturam, affectus inueteratos eiusdem, & hydropem, & icterum, & formæ corruptionem.

Trochisci de Berberis D. Mesuæ.

℞. Berberis ℥ ij.
Spodii Xyloaloës
Seminis Acetosæ Masticlies
M Galliæ

Galliç Moschatæ veræ
* Spicæ Nardi Indicæ ana ℥ j.
Rosarum ʒ v.
Gummi Arabici ʒ iij.
Aquç Rosarum quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

TROCHISCI de Berberis seu Oxyacanthæ valent ad intemperiem calidam, fluorem alui, & hepatis dolorem.

Trochisci Galliæ Moschatæ, D. Mesuæ.

℞. Xyloaloës crudi ʒ v.
Ambræ ʒ iij. Moschi ʒ j.
Mucilaginis Tragacanthç cum aqua Rosarum factç quantum sufficit.
Formentur Trochisci parui.

CEREBRVM, corque roborant: vomitum & alui profluuium sistunt: oris atque adeò corporis totius odorem commendant.

Trochisci Alipta Moschatæ, D. Nicolai.

* ℞. Ladani purissimi ℥ iij.
Styracis Calamitæ ℥ j. ß.
Styracis rubrç ℥ j.
Ligni Aloës ʒ ij. Ambræ ʒ j.
Camphoræ ℈ j. Moschi ℈ ß.
Aquæ

Aquæ Rosarum quantum sufficit.
Formentur Trochisci secundum artem.

STYRAX *rubea, hic non significat Thymiama, aridum illum & nigrum corticem; sed resinam Styracis; quæ subrufa aut flaua est, id est, optima Styrax.*

VALENT pueris patientibus asthma & constrictionem pectoris, & etiam non valentibus lac retinere. Fit inde optimum fumigium & odoriferum: & assumuntur etiam ad pretiosissimas medicinas.

Trochisci de Agarico D. Mesuæ, cap. de Agarico ex Haly.

℞. Agarici electi ℥ iij.
Salis gemmei ℥ j.
Syrupi acetosi simplicis quantum sufficit.
Formentur Trochisci, & reponantur in calido siccoque loco.

PVRGANT ex cerebro & capite phlegma crassum cum cholera mistum. Et præcipuè educunt ex pectore crassos humores, putridos & viscosos.

Agaricus Trochiscatus D. Mesuæ, cap. de Agarico ex Galeno.

℞. Agarici electi ℥ iij.
Vini infusionis Zingiberis q. s.
Formentur Trochisci.

Trochisci de Charabe, D. Mesuæ.

℞. Charabis aureos vj.
Cornu cerui vsti
Gummi Arabici assati
Corallii rubri vsti Tragacanthæ
Acaciæ Hypocistidis
Balaustiorum florum
Masticheś Laccæ
Papaueris nigri assati ana aureos ij.
Turis Croci
Opii ana aureum j. ß.
Mucilaginis Psyllii quantum sufficit.
Formentur Trochisci.
Fiunt & hi Trochisci sine Opio.

TROCHISCI de Charabe, siue ex Succino, inuenti sunt ad restinguendum sanguinem vndecumque fluentem, menstrua, sputum, fluxum sanguineum, & hæmorrhoïdalem: & consolidant vlcera pectoris & pulmonis.

Trochisci de Myrrha, D. Rhasis.

℞. Myrrhæ ʒ iij.
Lupinorum ʒ v.
Foliorum Rutæ Menthastri
Pulegii ceruini Cymini
Rubiæ tinctorum Assæ fœtidæ
Sagapeni Opopanacis ana ʒ ij.
Succi

Succi Artemisiæ quantum sufficit.

Formentur Trochisci secundum artem.

MENTHASTRVM *est siluestris Mentha, pilosis & hirsutis foliis.*

PVLEGIVM *Ceruinum, id est, Dictamnus Creticus.*

PROVOCANT menstrua; & sedant passiones, quæ ex retentione menstruorum proueniunt.

Trochisci de Alkekengi, D. Mesuæ.

℞. Fructuum Alkekengi ℥ iij.
Seminis Citrulli   Seminis Albatechæ
Seminis Cucurbitæ ana ʒ iij. ß.
Boli Armeniaci *
Gummi Arabici   Turis
Sanguinis Draconis   Papaueris albi
Amygdalorum amarorum
Succi Glycyrrhizæ
Tragacanthę   Amyli
Pinearum ana ʒ vj.
Seminis Apii   Charabis
Boli [*aut eius loco Terræ sigillatæ*] *
Hyoscyami   Opii ana ℥ ij.
Succi Alkekengi quantum satis fuerit ad formandum Trochiscos.

Fiunt & hi Trochisci sine Opio

ALBATECHA, *siue Batega, est Melon magnus Indus, viridis & subniger.*

TROCHISCI Alkekengi seu Halica-

tabi valent ad renum & vesicæ vlcera, & natam inde dysuriam.

Trochisci de Rosis, D. Rhasis.

* ℞. Rosarum ʒ iij.
* Ligni Aloës
* Spicæ Nardi Indicæ Mastiches

Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius*]
Florum Squinanthi Cinnamomi
Absinthii ana ʒ j.
Vini veteris quantum ad formandum Trochiscos satis fuerit.

SVNT efficaces ad multos affectus, præsertim ad ventriculi dolorem, malam coctionem, febres antiquas, hydropem incipientem, & illos maximè quibus forma corrumpitur.

Trochisci de Camphora, Mesuæ.

℞. Rosarum ʒ iiij.
Spodii Glycyrrhizę ana ʒ ij.
Seminis Cucurbitæ Seminis Citrulli
Seminis Cucumeris
Seminis Melonis
Tragacanthæ Croci
Gummi Arabici
Spicæ Nardi Indicæ ana ʒ j.
Santali citrini ʒ ij. ß.
Ligni Aloës Cardamomi Amyli
Cam-

Camphoræ ana ℈ ij.
Sacchari Tabarzeth
Tereniabin [*id est, Mannæ*] ana ʒ iij.
Mucilaginis Psyllii cum Aqua Rosacea factæ quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

TROCHISCI Camphoræ conferunt ad febres ardentes, bilis & sanguinis feruorem, ventriculi & hepatis intemperiem calidam, & ab his sitim inexpletam: icterum quoque ac phthisim & hecticam curant.

Trochisci de terra sigillata, D. Mesuæ.

℞. Sanguinis Draconis
Gummi Arabici assati
Trochiscorum Ramich
Rosarum rubrarum Seminis Rosarum
Amyli assati Spodii Acaciæ
Lapidis Hæmatitidis Hypocistidis
Florum Balaustiorum Boli Armeniaci
Terræ sigillatę [*vel Boli Armeni*]
Corallii rubri Charabi's ana ʒ ij.
Margaritarum Tragacanthæ
Papaueris nigri ana ʒ j. ß.
Seminis Portulacæ assati
Cornu ceruini vsti Turis *
Gallarum Cypressi *
Croci ana ʒ ij.

Aquæ Arnoglossæ quantum sufficit.

* Formentur Tróchisci.

Et quandoque adduntur Opii ʒ ij.

SPODII. *Pro Spodio sume Ebur combustum præparatum.*

SEMEN *Rosarum hîc significat Antheram, id est, luteos apices, qui sunt in Rosis: hi exiccati rubescunt.*

GALLÆ *Cypressi, etiam vocantur Nuces Cypressi.*

P. C. SCHOL.

Mesues exemplaria Gallas absolutè scriptas habent.

SVNT admodùm efficaces ad sputum sanguinis, cum aqua Plantaginis poti; ad fluorem verò sanguinis è naribus, fronti illiti; ad menses immodicos, vtero iniecti vel pubi illiti; ad mictum sanguinis, in vesicam iniecti; & ad alias hæmorrhagias, parti sanguine fluenti impositi.

Trochisci de Spodio, Mesuæ.

℞. Rosarum rubearum ʒ xij.
Spodii ʒ x. Seminis acetosæ ʒ vj.
* Seminis Portulacæ
Coriandri præparati & tosti
Pulpæ Sumach ana ʒ ij. ß.
* Amyli assi Florum Balaustiorum
Baccarum Berberis ana ʒ ij.
Gummi Arabici assati ʒ j.

Agre-

Agrestæ quantum sufficit.

Formentur Trochisci.

VALENT ad febres biliosas cum alui fluore: inflammationem ventriculi & hepatis, & sitim continuam sedant.

Trochisci de Absinthio, D. Mesuæ.

℞. Rosarum Absinthii
Anisi ana ʒ ij.
Raued [*id est, Rhabarbari*]
Succi Eupatorii [*id est, Gratiolæ*]
Asari Seminis Apii
Amygdalorum amarorum
Spicæ Nardi Indicæ Mastiches
Folii ana ʒ j.
Succi Endiuiæ quantum sufficit.

Formentur Trochisci secundum artem.

Pro Folio accipe radices Spicæ Romanæ, aut radicum Spicæ Romanæ & Macis ana partes æquales.

OBSTRVCTIONES ventriculi & hepatis, & ab his dolorem, & febres antiquas tollunt: dictas partes reliquasque nutritorias roborant; ac appetentiam excitant.

Trochisci Alhandal, D. Mesuæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ℥ x. A

Incidantur minutissimè, & fricentur cum Olei Rosacei ℥ j.

Deinde sume Tragacanthæ
Gummi Arabici Bdellii ana ʒ vj.

Macerentur hæc in Aqua Rosacea, donec liquefiant & dissoluantur: deinde cum parte resolutarum lachrymarum formentur ex prædicta Colocynthide Trochisci: qui siccentur, & cùm fuerint siccati, contundantur minutissimè; & rursum formentur Trochisci cum reliquo diluto lachrymarum, atque reponantur.

Trochisci Colocynthidos in Hieram Hermetis, & Compositiones alias iniiciendi loco Colocynthidos: suntq; salubriores quàm ipsa Colocynthis.

P. C. SCHOL.

℥ x.] *Cordum hîc falli Bernardus Dessennius in suis illis verbosis Commentariis, miserè exclamat, eò quòd ℥ x. pro ʒ x. vt ipse inquit, hîc posuerit: cùm ipsemet has in re (vt & plerisque aliis locis) iudicio vacuus, tota erret cœlo. Verùm in alio Dispensariolo Senatus sui iussu emisso, dextrè resipuit, à suis collegis forsan monitus. Proinde quid Fuchsius, artis nostræ (vt & plurimis aliis locis liquet) nescius, in Pharmaceuticas rationes, hoc loco suis annotationibus imaginando deliret, nescio. Mihi breuitati studendum est.*

Trochisci Bechii albi.

℞. Sacchari albissimi ℔ j.
Sacchari Candi optimi

Sac-

Sacchari Penidii ana ℥ iiij.
Ireos ℥ j. ʒ vij.
Amyli ℥ ij. ß. *
Mucilaginis Tragacanthæ albiſſimæ cum Aqua Roſacea factæ quantum ſufficit.

Formentur Trochiſci parui, & ſignentur.

AVXILIANTVR tuſſiculoſis, & difculter ſpirantibus.

Trochiſci Bechii nigri.

℞. Succi Glycyrrhizæ ℥ iiij.
Styracis Calamitæ ℥ j. ß.
Sacchari Candi ℥ ij. ß.
Specierum Diaireos Salomonis
Specierum Lohoch ſani ana ℥ ß.
Sacchari Penidii ℔ ß.
Sacchari albiſſimi ℔ ij. ℥ iij.
Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua Hyſſopi factæ quantum ſufficit.

Formentur Trochiſci, & ſignentur.

ABSCISSÆ vocis iacturam reſarciunt: & proſunt his qui patiuntur tuſſim calidam & ſiccam: leniunt pectus, & facilitant ſputum.

TROCHISCORVM DVÆ SEQVENTES VALERII CORDI *descriptiones nuper his vltimis editionibus accesserunt.*

Trochisci de Lacca Val. Cordi.

℞. Laccæ electæ ℥ iiij.
Ligni Guaiaci scobina in minimam scobem seu rasuram detriti ℔ j.

Coquatur lignum Guaiacum in ℔ iiij aquæ cælestis ad consumptionem ferè dimidiæ partis: In colatura deinde coquito rad. Rubiæ tinctorum ℥ iiij. donec remaneat ℔ j ß. Dein iterum colato, & colaturæ iniice prædictas ℥ iiij Laccæ; & ad ignem coquito, donec Lacca dissoluatur. Postea colato & exprimito, & abiice superfluitates Laccæ. Colaturam dein ad spissitudinem aliquam coquito; & insperge sequentes pulueres:

℞. Aristolochiæ longæ
Radicis concauæ
Rhabarbari Costi veri ana ʒ ij.
Zedoariæ Galangæ Asari radicum
Curcumæ Cinnamomi Ligni Aloës
Nucis moschatæ Schœnanthi ana ʒ j.
Samphoræ ℈ j.

Misceantur omnia optimè, & formentur Trochisci drachmæ vnius pondere.

R.A-

RADIX *concaua, Holvvurtz, qua falsò appellatur Aristolochia rotunda.*

Hos Trochiscos composui aliquibus obstructione splenis hepatisque laborantibus; & præsenti auxilio id malum curauerunt.

Trochisci de Succino, Valerii Cordi.

℞. Ambræ excellentissimæ
Succini albissimi ana ℥ j.
Succini Phalerni
Succini cerei ana ʒ iiij.
Succini nigri Camphoræ
Margaritarum non perforatarum
Margaritarum perforatarum ana ʒ ij.
Onychis Dentaliorum
Entaliorum Vmbilici marini
Lapidum cancrorum
Synodontum Ligni Aloës
Cinnamomi
ch œnanthi Nucis moschatæ
Cubebarum
Cardamomi Croci
Cyperi rotundi
Zedoariæ Doronici ana ʒ j.

Conterantur omnia minutissimè, & conficiantur Trochisci cum mucilagine Tragacanthæ albissimæ in aqua Maioranę dissolutæ.

AMBRA *est Succinum Orientale.*

SVCCINVM *est quod Arabibus vocatur Carabe, Germanis Agstein siue Bernstein: Sudanis, Gentor: Gallis, Ambre. Est enim Succinum nihil aliud quàm Ambra Germanica.*

Phalernum, id est, flauum & clarissimum, & omnino pellucidum.

Cereum, id est, quod ceræ colorem habet, non adeò pellucidum est.

Nigrum Succinum alio nomine vocatur Gagates lapis, Germanicè Svvartzer Agstein, oder Svvartzer Bernstein.

Inter emendum album Succinum, vitare oportet scobem & ramenta: nam hæc solent pro albo Carabe vendi. Cùm enim Cereum aut Phalernum Succinum tornatur, candida ramenta remittit. Ideoq; integras glebas candidi Succini emere oportet. Est enim valdè pretiosum.

Onychis, id est, Blatta Byzantia.

Vmbilici marini, Germanicè Meerbonen.

Lapidum Cancrorum, id est, quos vocant Oculos cancrorum.

Synodontes lapides sunt in capite Synodontis piscis inuenti: qui si haberi non possunt, quoniam piscis marinus est, pro iis accipiantur lapilli qui bini inueniuntur in capitibus piscium fluuiatilium, quos Raulpersken Germanicè vocant.

HI Trochisci faciunt ad calculum, ad tumentem ventriculum, vertiginem, epilepsiam, apoplexiam, tremorem & imbecillita-

cillitatem cordis, ad paralysim, si dentur in aquis appropriatis, cum Betonicæ floribus, aut Lauendulæ, aut Tiliæ: & ad suffocationes & strangulationes vteri valent.

OLEA.

Oleum ex ligno Iuniperi.

Fictile vas in foueam ponatur: supra id aliud fictile angusti orificii inserfum ponatur, recentibus Iuniperi lignis minutimque incisis plenum: cui subducatur lamina ferrea foraminibus peruia, vt destillet liquor, & ne ligni segmenta delabantur. Bene autem aptentur, & luto sapientiæ circumlinantur fictilium orificia, ne quidquam exspiret. Posteà inferius fictile vsque ad collum superioris obruito terra, & facto pauimento ignem circa & supra fictile superius accendito; atque ardere finito aliquot horas. Postremò liquorem qui destiliauit, auferto. Cuius vsus est purgandis sordidis vlceribus.

EMENDAT cutis infectiones, serpiginem, cancrum, vlcera maligna, qualia quæ in tibiis & cruribus quorumdam, malum mortuum recentiores vocant.

Oleum

Oleum ex Iuniperi baccis.

Oleum à Iuniperi baccis elicitur per artem distillandi, vt Vinum sublimatum. Quia verò minoris emitur quàm vt ab aliquo Pharmacopola præparari queat, confectionem eius non indicabimus.

Oleum Nardinum simplex, D. Mesuæ.

℞. Spicæ Nardi aromaticæ ℥ iij.
Vini Aquę ana ℥ ij. ß.
Olei Sesamini ℔ j. ß.

Coquantur in duplici vase, donec vinum & aqua in vaporem resoluantur: coletur deinde Oleum; & colatum reponatur, abiecta Nardi Spica.

VAS *duplex, Græcè vocatur* DIPLOMA: *constat duobus crateribus, altero alteri imposito, ita vt in vnum aromata & oleum coniiciantur; in alterum verò aqua fundatur, quæ subiectis prunis calefacta suo tepóre vnguenta & olea decoquit. Est autem hoc notandum in omnibus aromaticis oleis quæ decoquuntur.*

CALEFACIT, tenuat, digerit, modicè adstringit: proinde affectus omnes frigidos & flatulentos cerebri, ventriculi, hepatis, lienis, renum, vesicę, vteri magno-

magnoperè iuuat: naribus iniectum,caput purgat,corporis colorem & odorem commendat.

Oleum Nardinum compositum, D. Mesuæ.

℞. Spicę Indicę ℥ iij.
Sampsuchi [*id est, Maiorana*] ℥ ij.
Xyloaloës Enulę Folii Indi
Calami aromatici[*eius loco sumatur Galãga*]
Foliorum Lauri
Cyperi Schœnanthi
Cordumeni ana ℥ j. ß. *
Contundantur omnia grosso modo: deinde affunde illis
Aquæ fontanę
Vini ana quantũ sufficit, i. circiter ℥ xiiij. *
Olei Sesamini ℔ vj.
Macerentur per noctem: deinde coquantur in Diplomate, id est, duplici vase, secundum artem.
PRO *Folio Indo, recipe Spica Romana radicum, Macis ana* ʒ *vj.* [*non* ℥ *vj.*]

Oleum Costinum, D. Mesuæ.

℞. Costi amari [*optimi & veri*] ℥ ij. *
Casiæ [*aut succedanei eius*] ℥ j.
Summitatum Sampsuchi ℥ ij. *
Vini quantum sufficit

Olei

* Olei Sesamini ℔ ij.

Macerentur duabus noctibus, deinde coquantur in duplici vase secundum artem.

CASIA, *Aromatica vera, & Cinnamomo similis accipi debet.*

CALEFACIT, obstructa aperit, neruosum genus roborat, vt neruos, musculos, tendones, ligamenta, ventriculum: pręter hęc, hepar & capillos. Canitiem ob id moratur, & corporis colorem ac odorem commendat.

Oleum de Piperibus, D. Mesuæ.

℞. Macropiperis [*id est, longi*]
Melanopiperis [*id est, nigri*]
A Leucopiperis [*id est, albi*] ana ʒ iij.
Myrobal. Chebulorum
Myrob. Bellericorũ Myrob. Emblicorum
Myrobal. Indorum ana ʒ v.
Radicum Apii
Radicum Fœniculi ana ʒ iij. ß.
Sagapeni Opopanacis
B Ammoniaci ana ʒ ij. ß.
C Turbith albi ʒ ij. Zingiberis ʒ iij.
Caulis foliorum recentium
Thymi viridis Rutę viridis ana m. j.

Coquantur secundum artem in aquæ quantitate sufficienti ad tertias. Colaturę adde olei de Cherua ℔ ij. & iterum coque ad consumptionem aquę.

P. C.

P. C. SCHOL.

Ana ʒ iij.] *Cordus male ℥ iij. hic habebat.* A

Ammoniaci.] *Hyoscyami fœdè in Cordo legebatur.* B

ʒ ij.] ʒ *xij. vitiosè Cordus scripserat, vt hæc omnia ritè à Fuchsio quoque dicuntur: quamquam à Monachis hausta esse non dubitem.* C

IVVAT morbos neruorum frigidos, vt paralysin, spasmum, spasmum cynicum, tremorem, epilepsiam: adhæc ischiadem, & cæteras arthritidis differentias, & vteri, coli, renum, vesicæ affectus frigidos, quia calefacit, tenuat, terget: ob id obstructiones aperit, calculum frangit.

Oleum Mandragoræ, D. Nicolai.

℞. Olei ℔ v.
Succi malorum Mandragoræ ℥ viij.
Succi capitum Papaueris hortensis ℥ vj.
Succi Hyoscyami albi ℥ iiij.
Succi Violarum
Succi Cicutæ tenerrimæ ana ℥ ij.
Opii Styracis ana ℥ j.

Confice sic: misce simul omnes succos oleo; atque in vitreo vase, obstructo orificio, Soli exponito per decem dies. Vndecimo die coquantur in duplici vase vsque ad con-

ad consumptionem succorum: deinde vbi refrigerari cœperit, cola: & colato oleo adde Styracem & Opium; & confice secundum artem.

STYRAX *quidem sincerus & purus facilè in oleo dissoluitur:*

OPIVM *verò sincerum in oleo dissolui non potest. Igitur tenuissimè tritum inspergatur oleo, & sæpè misceatur: nam nisi in aqua aut vino dissoluatur, non commiscebitur oleo.*

Non habentur apud nos Mandragoræ poma: ergo loco succi Mandragoræ pomorum accipe infrà scriptam decoctionem:

℞. radicum Mandragoræ, id est, Corticum radicum eius ℔ j. *Contundantur, & coquantur in aqua sufficienti; & colatum decoctum succis adde.*

AD nimios dolores capitis valet, & phreneticis malè dormientibus, fronti illitum, & naribus iniectum, vehementer opitulatur: pulsibus brachiorum & plantis pedũ illitum, quocumque modo vigiliis fatigatũ celerrimè obdormiscere facit.

Oleum Mastichinum, D. Mesuæ.

℞. Olei Rosacei ℥ xij.
Vini odoriferi ℥ iiij.
Mastiches electæ ℥ ij.

Coquantur secundum artem vsque ad consumptionem vini.

CEREBRUM, neruos, iuncturas, ventriculum, hepar corroborat: tumores duros lenit, dolores sedat.

Oleum de Euphorbio D. Mesuæ.

℞. Euphorbii ℥ ß.
Olei Cheyrini ℥ v.
Vini odoriferi tantundem. Coque secundum artem vsque ad consumptionem vini.

IVVAT maximè frigidos cerebri & neruorum affectus, cephalalgiam, hemicraniam, lethargum, naribus immissum. Articulorum quoque & hepatis, & splenis dolores, illitum lenit.

Oleum Castorei, D. Iacobi de Manliis.

℞. Castorei Styracis calamitæ
Galbani Euphorbii
Casiæ ligneæ veræ Croci
Opopanacis
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
Spicæ Nardi Indicæ *
Costi ana ʒ iij.
Cyperi Schœnanthi Macropiperis
Melanopiperis Sabinæ
Pyrethri ana ʒ ij. ß.
Olei ℔ iij.
Vini odoriferi ℔ ij.

Con-

Confice sic: Galbanum & Opopanacem in vino seorsim dissolue: deinde reliqua omnia contusa cum oleo & vino coquito ad consumptionem vini in duplici vase. Posteà cola, & dissolutum & expressum Galbanum cum Opopanace oleo adfude: & iterum coque ad consumptionem vini: & repone, sæpiùs miscens in posterum, vt Galbanum & Opopanax in vasis fundo subsidentes, oleo commisceantur.

EST optimum contra omnes ægritudines frigidas, præsertim neruorum & iuncturarũ: medetur paralysi, spasmo, tetano; & sedat acerrimos rigores, & frigora febrium, si spina dorsi linatur.

Oleum Scorpionum simplex, D. Mesuæ.

* ℞. Scorpiones numero xx. vel xxx. secundum eorum magnitudines.

Olei Amygdalorum amarorum ℔ ij.

* Macerentur in vase vitreo stricti orificii per dies xxx caniculares ad solem, vel pluribus diebus: posteà colatum ad vsus repone.

LAPIDEM renum & vesicæ frangit & expellit, lumbis, pubi, peritonæo illitum, aut per meatum vrinarium iniectum.

Oleum

Oleum Scorpionum compositum, D. Mesuæ.

℞. Aristolochiæ rotundæ
Gentianæ Cyperi
Corticum radicum Capparis ana ℥ j.
Olei Amygdalorum amarorum ℔ j. ß.

Macerentur in oleo contusæ radices ad Solem feruidum diebus viginti : deinde coquantur aliquantulum in duplici vase, iniectis ad vltimum Scorpionibus num. xv. posteà iterum serenis diebus xxx ad Solem macerentur. Postremò excolatum oleum reponatur.

ARISTOLOCHIA *rotunda non est Holvvurtz, sed radix lutei coloris, odore & sapore Aristolochia longæ. Affertur ex Italia.*

VALET contra venena, & pestilentiam.

Oleum Formicarum, Nicolai.

℞. Formicarum alatarum quantum vis
Olei quantum sufficit.

Macerentur æstate ad solem diebus xl. posteà excolatum oleum repone.

VALET ad confortandum coitum, vnguendo partes destinatas generationi.

Oleum

Oleum Lumbricorum terrestrium.

℞. Vermium terræ ℔ ß.
Olei oliuarum ℔ ij. Vini ℥ ij.
Bulliant omnia simul, & fiat oleum: deinde percoletur & reseruetur.

NERVOS infrigidatos confortat; & vtile est doloribus iuncturarum.

Oleum Vulpinum, D. Mesuæ.

℞. Vulpem, detracta pelle, & abiectis interaneis: incidatur in partes, & coquatur in Aquę fontanæ &
Aquæ marinæ ana ℔ iij. ℥ iiij.
Olei veteris clari ℔ ij. ℥ ix.
Salis ℥ iij. Inter coquendum adiice
Anethi Thymi ana ℔ j.

Coquantur autem quousque ab ossibus recedat caro, & aqua consumatur: deinde coletur oleum, & excolatum ad vsus suos reseruetur.

Qui prope mare non habitant, sumant aquam salsam, id est, Muriam; siue aquam fontium salsorum, vbi salinæ fuerint. Porrò ad coquendam Vulpem non sufficit aquarum præscriptarum quantitas: ideò accipe quantum abundè satis fuerit, & fortiter vltimò oleum exprime.

AD podagras, reliquásque arthritidis spe-

ſpecies, ac dorſi, renumque dolorem eſt efficaciſſimum.

Oleum de Cappare.

℞. Corticis radicum Capparis ℥ j.
Corticum Tamariſci
Foliorum Tamariſci
Seminis Agni caſti
Scolopendriæ [*id eſt, Aſplenii*]
Cyperi ana ʒ ij.
Rutæ ʒ j. Aceti
Vini optimi ana ℥ ij.
Olei maturi ℔ j.

Coquantur in duplici vaſe vſque ad conſumptionem vini & aceti.

VALET duritiei, oppilationi, & dolori ſplenis, ac omni eius ægritudini.

Oleum de Lateribus, D. Meſuæ.

℞. Laterem aut tegulam rufam antiquiſſimam, ex rufo luto ductam: eam confringe in fruſta mediocria, & in prunis vrito, donec tota excanduerint: deinde è prunis exempta fragmēta reſtinguito in oleo claro veteri, & dimittito quouſque ſe oleo impleuerint: poſteà oleo exempta in tenuiſſimum puluerem contundito, atque in Retortam aut Cucurbitam vitream indito, & ſecundum

artem luto chymiſtico iuncturas vitrorum claudito, & ſubtus accenſis prunis oleum elicito; & elicitum reponito.

CONVENIT omnibus morbis frigidis. Eſt enim calidum, penetratiuum, reſolutiuum: mollit dura, & diſcutit tumida. Opitulatur his qui patiuntur epilepſiam, vertiginem, obliuionem, paralyſin, ſpaſmum, dolorem dorſi & genuum, podagram, vel alios iuncturarum & neruorum morbos: medetur ſpleni, veſicæ & renibus.

Oleum Terebinthinæ.

℞. Reſinæ Terebinthinæ aut Laricea, quam in Germania Terebinthinam vocamus, ℔ iiij.

Eam pone in capacem Retortam, ſiue Cucurbitam vitream, & per artem deſtillatoriam elice eius oleum, ita vt Cucurbita, aut Retorta arenæ imponatur. Primò autem cum aqua exibit oleum tenue & clarum, ſecundò aurei coloris, vltimò fuſcum & craſſum. Horum vnumquodque per ſe auferto, & reponito.

CONFERT omnibus ægritudinibus frigidis, & maximè neruorum.

Oleum Tartari, ſeu Vini Fæcum exſiccatarum.

℞. Tartari puri ℔ iiij.

Pone

Pone in ollam, & vre in fornace cum lateribus aut tegulis aut fictilibus, vel per se, donec omninò excandescat Tartarum. Posteà impone in sacculum laneo panno factum, & suspende in cellario: tum destillabit ex eo clarus quidam liquor; quem repone. Porrò reverà hic humor non est oleum, sed acerrima aqua.

VALET ad faciem tergendam, & erugandam.

Oleum Cydoniorum, D. Mesuæ.

℞. Cydoniorum non excorticatorum
Succi Cydoniorum ana quantum sufficit.

Incidito Cydonia; & impone in vas vitreum, & affunde succum. Affunde etiam oleum omphacinum, hoc est, immaturum, vt excedat eius quantitas succi mensuram. Posteà stringe vasis orificium, & ad Solem omnia macera, aut in æstuario diebus quindecim: deinde coque in duplici vase, & abijce posthac Cydonia, & adde recentia: & rursum macera & coque: inde etiam tertiò recentia Cydonia impone; & prædicto modo omnia perage. Tum repone diligenter obstructum, ne exspiret.

Hodie tanta diligentia non fit hoc oleum: igitur rogo vt maiorem diligentiam impendant.

EST optimum contra debilitatem ſtomachi, vomitum & fluxum : ſiſtit ſudorem : reſtaurat reſolutionem, lapſas vires : corroborat neruos & vires : confortat digeſtiuam.

Oleum Sampſuchinum.

℞. Foliorum Sampſuchi m. iiij.
Serpylli m. ij.
Foliorum Myrti m. j.
Abrotoni Siſymbrii ana m. ß.
Caſiæ ligneæ veræ ℥ ij.
Olei omphacini quantum ſufficit.

Concidito & contundito omnia, & vitreo vaſi impone; ac infunde oleum, vt ſupra ſpecies emineat. Tum obſtructo vaſis orificio macera ad ſolem vel in æſtuario diebus octo. Poſteà exprime, & expreſſum oleum infunde recentibus ſpeciebus: & hoc etiam tertiò facito.

Folia vera Myrti accipi debent, quæ ex Italia & Narbonenſi Gallia afferuntur.

SISYMBRIVM, *id eſt, Mentha aquatica. Eſt & aliud Siſymbrium in montibus naſcens, multò odoratius : quod melius eſſet, ſi vbique haberi poſſet.*

OMPHACINVM, *id eſt, ex immaturis oliuis expreſſum.*

LASSITVDINI vtile eſt; & morbis cerebri & neruorum prodeſt : ob id in balneo

balneo inunctum, paralysim iuuat, & spasmum cynicum, vulgò torturam oris, naribus iniectum: & auribus immissum, à flatu tinnitum dissipat: menses ciet: ac morsui scorpionis prodest.

Oleum Vitellorum ouorum.

℞. Oua recentia numero centum; coquito donec penitus indurentur. posteà vitellos eorum exime, & comminutos * assa in sartagine, mouendo donec rufescant, & pinguedinem quandam remittant: deinde offam feruentem iniice in sacculum pilis contextum, & exprime: quodque expressum fuerit oleum, repone.

EXPERIENTIA plurima probatum est, cutim expurgare: impetiginem, serpiginem, & alia cutis vitia persanare: capillos regignere: & vlcera maligna & fistulosa curare.

Oleum Hyperici, Iacobi de Manliis. *

℞. Summitatum Hyperici iamiam maturescentis ℥ iij.

Macerentur in vino odorifero diebus iij. Bulliant deinde in vase duplici, obthurato orificio vasis. Posteà exprime; & recentis Hyperici par pondus iniice; & ite-

rum macera, & coque, & exprime. Tum etiam tertiò recens Hypericum adde: & si vinum minuitur, adde aliquid. Posteà
* ℞. Terebinthinæ claræ ℥ iij.
Olei veteris clari ℥ vj. Croci ℈ j.
Coquantur in duplici vase vsque ad consumptionem vini: posteà exprime, & à sedimento purgatum oleum repone.

CALIDVM est & siccum, stypticum: ob id cõsolidat vulnera incisorum neruorum, & combustionem ignis: sedat dolores femoris & vesicæ: & prouocat vrinam.

Oleum Irinum.

℞. Olei ℔ vj. Vini ℔ j.
Lauetur oleum ter in aqua calida: deinde effusa aqua, adde vinum; & insperge
Macis ℥ iiij.
Cardamomi Zedoariæ ana ℥ ij.
Macerentur in loco aliquo calido, obstructo vasis orificio per dies octo: posteà in duplici vase coquito, vsque ad consumptionem vini dimidii. Posteà exprime oleum; & insperge ei puluerem subtilem
Iridis Illyricæ ℔ ij.
Macera, vt priùs, diebus octo: deinde exprime oleum, & recentis Iridis contusæ par pondus iniicito: tunc rursus ad solem aut loco calido diebus viij macerato, &

to, & rurſum exprime. Poſtremò etiam tertiò exprime, & aliam Iridem adde, & ſimiliter omnia perage: deinde in duplici vaſe oleum vnà cum vltimò inſperſa Iride aliquamdiu coquito. Ad vltimum deinde exprime, & repone oleum: cumque videris ſubſidere ad fundum vaſis Iridis puluerem, leuiter cola.

Cùm ita permutatur crebrò Iris, oleo ſingulis vicibus aliquid decedit: ideò boni ponderis ℔ vj. olei accipiantur.

ATTENVAT, reſoluit, maturat, & digerit malos humores phlegmaticos pectoris & pulmonis: facilitat ſputum & anhelitum: ſedat tuſſim & frigidos dolores hepatis, ſplenis, & maximè matricis: reſoluit dura apoſtemata, & mollit durities: & confert ſpaſmo, doloribus iuncturarum, & fœtori narium.

Oleum Irinum, D. Nicolai Alexandrini. A

℞. Olei ſextarios x.
Aquæ ſextarios iij.
Radicum Iridis ℔ iij. ℥ iiij.
Crini domeſtici radicis ℥ xv.
Cyperi viridis radicum ℥ vj.
Helenii ℥ iij. Anchuſæ ℥ ij.
Cinnami Aſſæ Spicæ ana ℥ j.

Contundantur radices & aliæ ſpecies; & ma-

& macerentur in oleo & aqua diebus quinque ad solem vel loco calido, obstructo vasis orificio: posteà supra lentas prunas in duplici vase coquito, donec aqua consumpta fuerit; deinde refrigerari finito. Vltimò exprimito; & cùm aliquid subsederit, sensim excolato oleum.

Nicolai Alexandrini Latinum & impressum exemplar ita tradit huius olei confectionem.

SEXTARIVS *Romanus, mensura est quæ habet olei vncias ponderales xvj.* ℥ *v.* ℈ *j.*

CRINON *domesticum, id est, Lilium odoratum album, quod in hortis plantatur.*

Non vbiq; habentur radices Cyperi virides: ideò aridas sume, & vino asperge tritas.

HELENII, *id est, Enulæ Campanæ, videlicet radicum eius.*

ANCHVSA, *est Buglossa siluestris, rubra radice, quam aliqui hodie non rectè Alcannam vocant. Tinguntur ea radice vnguenta, & cera.*

B CINNAMVM, *idem est quod Cinnamomum.*

C ASSÆ] *Ego hîc non dulcem Assam, sed fœtidam ponerem: licet tamen vtriusque* ℥ *ß. accipere.*

P. C. SCHOL.

A Oleum Irinum Nicol. Alex.] *Cùm Myrepsi descriptio ab hac Nicolai diuersa sit, temerè Fuchsius hanc erroneam dicit.*

Cin-

Cinnamum.] *Cinnamomum imò legendum: aliquantulum nempe differunt, vt alibi diximus.* B

Affæ.] *Num huius loco Casiæ, cum Fuchsio, legendum sit, videndum Interea fallitur Cordus, Azam hic fœtidam intelligendam putans.* C

VSVRPATVR ad diuturnum catarrhum, naribus illitum. Ozænas & putredines narium aufert: tinnitum aurium, cum aceto & ruta & amygdalis amaris commiſtum, & auribus iniectum, tollit: aſthmaticis, gargariſmo adhibito, opitulatur: hæmorrhoidas veteres inunctum, ſiue colo iniectum, educit.

Oleum Moſchelinum, D. Nicolai.

℞. Olei puri ℔ viij.
Aquæ ℔ iij. A
Folii [*aut ſuccedanei eius*]
Spicæ Nardi Indicæ
Coſti [*odorati & veri*]
Maſtiches ana ℥ iij.
Styracis calamitę Croci
Myrrhæ Troglodyticæ
Xylocinnamomi [*in eius penuria corticis Cinnamomi*] B
Caſiæ ligneæ veræ ana ℥ j. ß.
Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius*]
Garyophyllorum Bdellii ana ℥ j.

C Moschi ʒ vj.
Nuces Indicas num. iiij.

Confice sic: Folium, aut eius succedaneum, Myrrham, Casiam, Carpobalsamum, & Bdellium tere, & per biduum in aqua & oleo macera: posteà coque supra lentum ignem in duplici vase, vsque ad consumptionem aquæ: deinde reliqua omnia in tenuissimum puluerem redacta insperge, excolato & expresso oleo; & iterum macera, & coque parumper: vltimò deinde Moschum admisce; & repone, & pátere vt aromata subsidant. Ea interdum oleo commisce, agitato vase.

Ex Nicolao Alexandrino desumptum est hoc oleum: apud quem non puri, sed Punici olei legitur, id est, in Aphrica nati, quod omnium optimum & dulcissimum existit.

Pro Folio sume radicularum Spica Romana, Macis ana ℥ j. ß.

Pro Xylocinnamomo sume Cinnamomum electum.

D NVX *Indica hic non significat grandem illam nucem quæ vbique Indica nux vocatur, sed nucem Moschatam. Nam veteres Græci eam appellant Caryon siue Carydion Indicon, id est, Nucem siue Nuculam Indicam: vocatur etiam Caryon Myrepsicon, id est, Nux vnguentaria siue odorata: & Moschocaryon, hoc est, Moschata nux. Quod diligenter in hoc oleo notandum est.*

P. C.

P. C. SCHOL.

Aquæ] *Fuchsius vinum aquæ loco sumendum satis aptè dicit.* A

Xylocinnamomi] *Nicolai Alexandrini exemplar Xylocinnami legit.* B

Moschi ʒ vj.] *Nimia certè quantitate: quare forsan ʒ iij. legendæ erunt, vt pro duobus ij. inferiùs in vnum contractis, u scriptores olim cæcutientes legerint.* C

Nux Indica.] *Nuces Indicas hodie passim vocatas Fuchsius hoc loco intelligendas, non Nuces Moschatas vulgò appellatas, contendit: eo quòd hasce veteribus Græcis cognitas non fuisse constet. Verùm idipsum & de Garyophyllis ac Moscho, hanc compositionem quoque ingredientibus, dici possit: quod non perpendit Fuchsius. Posterioris etenim seculi compositionem hanc esse, quod omnia hîc commemorata cognouit, est indubitatum.* D

EST optimum ad omnem frigiditatem corporis, potissimùm ventriculi, & ad dolorem lateris, foris inunctum. Strangiosis & colicis, & ad omne neruorum vitium illitum optimè facit. Miscetur epithematibus & emplastris quę ad stomachi & renum affectiones adsciscuntur.

Oleum Rutæ.

℞. Rutæ recentis incisæ & contusæ quantum

tum libuerit, pone in vase vitreo; & affunde olei veteris clarissimi sufficientem mensuram; & macera ad solem, aut in loco calido aliquo, diebus quindecim: deinde in duplici vase coquito, & abiecta Ruta recentem iniicito, & iterum quindecim diebus macerato: posteà simili modo coquito & exprimito, & tertiò recentem Rutam iniice; macera quoque & cola.

Ita debet praeparari oleum hoc & aliquot sequentia.

EST calidum, apertiuum, resolutiuum, & mitigatiuum dolorum: calefacit renes, vesicam, matricem; & sedat dolores eorum, & maximè colicam, si venter vngatur, & fiat ex eo solo clyster: prætereà opitulatur neruis, confert spasmo, & expellit frigidos humores.

Oleum Anethinum.

Oleum Anethinum fit ex floribus & foliis Anethi, & oleo veteri claro, eodem modo quo Rutaceum Oleum.

SEDAT dolores, aperit poros, & resoluit vapores & apostemata, tumores & durities: & mitigat dolores & rigores febrium: prouocat somnum & sudorem.

Oleum

Oleum Chamæmelinum.

Oleum Chamæmelinum siue Chamomillæ, vt vocant, fit ex floribus Chamæmeli, id est, Chamomillæ, & oleo veteri claro, vt Rutaceum oleum.

VALET ad plura: aperit poros, resoluit vapores, sistit fluentes humores, corrigit malas qualitates, confert neruis & membris nernosis; & apprimè mitigat dolores.

Oleum Lilinum.

Oleum Lilinum, siue Liliorum, fit ex Liliis albis odoratis recentibus, & oleo veteri claro, vt oleum Rutaceum.

SEDAT frigidos dolores pectoris, renum, vesicæ, matricis, & colicam: est enim calidum, resolutiuum: mitigat tussim, & efficaciter resoluit, & citiùs maturat apostemata.

Oleum Narcissinum.

Oleum Narcissimum fit primo Vere ex recentibus floribus albi Narcissi, qui vocatur Germanicè Mertzenblum, Weyſshornungsblũ, Weyſsaprillenblum, Weyſs Iosepſsstebe. Fit vt Rutaceum.

VALET ad emolliendas vuluæ duritias, præclusionesque.

Oleum Ligustrinum, D. Mesuæ.

Oleum Ligustrinum, quod Græci vocant Cyprinum, Arabes autem oleum de Alcanna, fit ex floribus recentibus Ligustri, florente vite, aut paulo pòst, & oleo veteri clarissimo, ad modum Rutacei olei.

Ligustrum est arbuscula salicis ferè folio floribus paruis candidis, veluti spumosis & mucosis: Germanicè vocatur Reynweyden & Muntholtz. Nascitur copiosè ad Rhenum, & in Misnia, Hessia, Sueuia, Wittenbergensi agro, Thuringia, & circa Nurembergam, non longè à Kalckreut.

PARTES neruosas roborat, & capillos à canitie vindicat.

Oleum Sambucinum,

Oleum Sambucinum fit ex floribus Sambuci, & oleo veteri clarissimo, quemadmodum etiam oleum Rutaceum.

LENIT, abstergit, & mundificat cutim: medetur icteritiæ, & maximè hepati infirmo, oppilato: & plurimùm confert doloribus iuncturarum.

Oleum Iasminum.

Oleum Iasminum, quod Arabes vocant Iase-

Iaſeminum, & oleum de Zambach, fit ex floribus Iaſminis, ſiue Iaſeminis, ſiue Zambachi, & oleo veteri claro, vt oleum Rutaceum.

Eſt Iaſme flos ſimilis Violis aut Cheyri, admodùm odoratus: naſcitur in frutice, qui multis viticulis aſſcendit pergulas & concamerationes, vt vitis Colitur in Italia & Gallia.

OPITVLATVR corporibus quæ calefactionem laxationemque deſiderant.

Oleum Cheyrinum.

Oleum Cheyrinum fit ex Leucoiis luteis, hoc eſt, ex Cheyris citrinis, & oleo veteri claro, vt Rutaceum oleum.

Cheyri Germanicè dicuntur Gelbe-Violen.

DOLORES neruorum aliarumque partium corporis mitigat;eaque quæ in thorace,renibus & veſica ſunt, diſcutit.

Oleum Myrtillorum.

Oleum Myrtillorum fit ex Myrtillis, hoc eſt, baccis veræ Myrti, & oleo omphacino, hoc eſt, immaturo, eodem modo quo Rutaceum.

Myrtus vera apud nos non naſcitur: neque habemus ſemper virides Myrtillos, ſed aridos: vt plurimùm enim ex Hiſpania & Italia afferuntur:ideò neceſſe eſt vt vino odorato aſſpergantur. *

RE-

REFRIGERAT & adſtringit: ideoq. cœliacis affectibus ſubuenit : ſanat igne ambuſta:puſtulas erumpentes illitu emẽdat : attritus hyeme concitatos , & intertrigines illitum corrigit. Sedis rimas,condylomata, luxatos artus perſanat, & ſudores coercet.

Oleum Myrtinum.

Oleum Myrtinum fit ex foliis veræ Myrti , & oleo Omphacino , id eſt, immaturo : quemadmodum oleum Myrtillorum.

Quoniam verò Myrti veræ recentia folia apud nos haberi nequeunt, ideò ſume folia Myrti veræ quæ ex Italia & Narbonenſi Gallia & Candia afferuntur denuò, & aſperge ea contuſa vino veteri odorato, vt dictum eſt proximè in oleo Myrtillorum.

CEREBRVM, neruos, cor & ventriculum roborat.

Oleum Menthæ.

Oleum Menthæ fit ex Mentha criſpa ſatiua , & oleo omphacino , id eſt, immaturo,eodem modo quo Myrtinum aut Rutaceum oleum.

VENTRICVLVM refrigeratum & imbecillum calefacit: firmat nauſeam,vomitum-

mitumque reprimit: appetentiam excitat, coctionemque iuuat.

Oleum Absinthii.

Oleum Absinthii fit ex Absinthio Pontico, & oleo omphacino claro, quemadmodum oleum Rutaceum.

Absinthium Ponticum nos non habemus, quod videlicet non adeò calidum est, sed suauioris odoris, & valdè adstringens. Nostrum verò Absinthium siue rusticum Absinthium calidius est; & nihil ferè adstringit, vt etiam Galenus scribit: ideò corrigendum est cum Rosis, quæ dimidium eius pondus æquent.

CALEFACIT, ac roborat ea quæ sunt refrigerata, potissimùm verò ventriculum: excitat appetentiam, obstructiones aufert, lumbricosque enecat.

Oleum Rosaceum.

Oleum Rosaceum siue Rosarum, fit ex Rosarum rubearum nondum penitus apertarum decerptis foliis, & oleo Omphacino, id est, immaturo, eodem modo quo Rutaceum oleum.

REFRIGERAT & astringit: inflammationibus præsidio est, æstuantem ventriculum restinguit; erosiones intestinorum clysteribus inditum, & dolores dentium, si eo colluantur, sanat.

Oleum

Oleum Violaceum.

Oleum Violaceum siue Violarum, fit ex floribus Violarum [Martiarum,] & oleo Omphacino, id est, immaturo, quemadmodum Rutaceum & Rosaceum.

REFRIGERAT, incandescentibus inflammationum feruoribus vtile est.

Oleum Nenupharis albi.

Hoc oleum fit ex recentibus floribus Nenupharis, quæ albos flores producit; & oleo Omphacino, quemadmodum Violaceum.

NYMPHÆATVM oleum vires habet Violati: refrigerat tamen magis quàm Violatum, & minùs quàm Papauerinum: hypnoticis, & intemperaturam partium, vt renum, calidam sanantibus vtiliter miscetur; & Veneris tentiginem prohibet, genitali inunctum: somnum etiam conciliat.

Oleum Nenupharis Citrini.

Hoc oleum fit ex luteis, siue Citrinis Nymphææ, hoc est, Nenupharis floribus, & oleo Omphacino, vt Violaceum oleum.

Oleum

Oleum Populinum.

Populinum oleum fit primo Vere ex oculis Populi arboris contusis, & oleo veteri claro, loto in aqua calida aliquoties, eodem modo quo Rutaceum aut Anethinum oleum.

Oleum Populinum, D. Nicolai Alexandrini.

℞. Olei ℥ lxxxvj. (faciunt ℔ vij. ℥ ij.)
Vini ℔ iiij.
Gemmarum Populi arboris recentium, Veris initio collectarum ℔ iij.

Gemmæ Populi diutissimè terantur, & macerentur in vino & oleo diebus septem, & quotidie sæpè agitentur. Octaua deinde die supra lentas prunas in duplici vase coquito, vsque ad consumptionem vini: deinde exprimatur oleum: & reponatur.

Porrò hoc oleum efficacius erit, si secundò & tertiò recentes Populi gemmæ addantur.

Gemmæ Populi, id est, oculi Populi.

EXPEDIT ad capitis dolorem, arthriticis, nephriticis, & podagricis, & vbicumque dolor sit.

Oleum

Oleum Amygdalorum dulcium.

℞. Amygdala dulcia ſicca, non tamen rancida: contundantur minutiſſimè: poſteà in ſartagine aliquantulum torrefacias, affuſo aquæ Roſaceæ modico: poſteà prælo exprime.

LENIT aſperitates pectoris, gutturis & pulmonis, duritiem & ſiccitatem iuncturarum: eſt ſuaue in cibis; & confert hecticis & phthiſicis: impinguat, auget ſperma: ſedat tuſſim & ardorem vrinæ, veſicæ & vuluæ excoriatæ, cum fiſtula iniectum.

Oleum Amygdalorum amarorum.

Fit hoc Oleum eodem modo quo ex dulcibus Amygdalis.

APERIT oppilationes, & diſcutit ventoſitates & vapores: ſed potiſſimùm medetur ſurditati, ſibilo & dolori aurium: lenit duritiem neruorum, & delet maculas faciei.

Oleum Balaninum.

Oleum Balaninum fit ex Balano Myrepſica, id eſt, Glande vnguentaria, quam Arabes vocant Granum Ben. Fit autem ex

tuſo

tuſo aſſatoque, affuſa Roſacea aqua, fructu iſto.

Fructus hic ipſe Auellanæ magnitudinem habet, colorem candicantem, & figuram vt plurimùm triangularem. Cortice tenui claudit pinguem quendam nucleum, fungoſa & alba tunica inuolutum. Affertur ex Syria & Arabia.

OLEVM Balaninum repurgat maculas, varos, lentigines, cicatricum nigritias, fucos: aluum ſoluit; ſed ventriculo aduerſatur: dolores aurium emendat. Item ſi ſonant aures, vel ſtrepitum, aut ſibilum edunt, cum adipe infuſum auxiliatur. *

Oleum de Cherua.

Oleum hoc fit ex pingui quodam ſemine, quod Arabes Cherua, Græci Crotona, Latini Ricinum vocant. Fit autem eodem modo quo oleum Amygdalorum.

Planta quæ ſemen hoc producit, vocatur à recentioribus Cataputia maior, ab Italis Palma Chriſti, & Mira ſolis; à Germanis Wunderbaum, Zeckenſame, & Heydniſch Sprinckorner.

PRODEST pſoris, vlceribus capitis erumpentibus, ſedis inflammationibus, vuluis quæ occluſæ conuerſæque ſtrangulant, cicatricibus fœdis, aurium doloribus:

bus: potu aluum ciet, si quis aquis grauatur: lumbricos eiicit.

Oleum Papaueris.

E semine vtriusque Papaueris tam albi quàm nigri exprimitur oleum, eodem modo quo ex Amygdalis, Balano Myrepsica, & Cherua.

IMPINGVAT, asperam arteriam lenit; febrium ardorem mitigat, & insomniam.

Oleum Hyoscyami.

Hoc oleum exprimitur ex Hyoscyami semine, eodem modo quo ex Papauere.

Oleum Spicæ.

Oleum Spicæ fit per destillationem, ex maiori Lauendula, quæ Spica vocatur.

Hoc oleum apud nos maioribus sumptibus fit, quàm in Gallia Narbonensi: ideò potiùs emendum est à mercatoribus, qui illud è Gallia afferunt.

CALEFACIT, ac discutit.

Oleum Laurinum.

Oleum Laurinum apud nos non facilè fieri potest: quoniam verò in magna copia

pia affertur ex Italia & aliunde, ideò facilè emitur à Materialiſtis.

CALIDVM eſt & apertiuum: mitigat colicam & frigidos dolores ventris, ſtomachi, capitis, hepatis, ſplenis, renum, matricis, neruorum, iuncturarum: denique omnibus ægritudinibus frigidis confert.

Oleum Seſaminum.

OLEVM Seſaminum exprimitur è Seſami ſemine, eodem modo quo de ſem. Papaueris. *

Seſamum verum affertur ex Alexandria Ægypti Venetias; nunc ex Italia & Hiſpania: vnde ematur ſincerum; nam adulteratur oleo Nucum & Papaueris; ſed odore & ſapore facilè deprehenditur à peritis dolus.

OLEVM Seſaminum impinguat, auget ſperma, lenit guttur & omnem aſperitatem & duritiem: & clarificat vocem.

Petroleum Flauum.

PETROLEVM clarum, quoddam eſt album, quoddam verò aurei coloris. Defluit autem ex petris in Italia & pleriſque aliis locis, vnde ad nos affertur.

CALEFACIT, ſiccat: eſſentiæ tenuitate in altum penetrat, digerit: proinde mate-

materiam omnem excrementoſam conſumit: ob id epilepſiæ, paralyſi, vertigini, obliuioni, & lienis, renum, veſicæ, vteri, neruorum, articulorum omnium, & reliquarum partium neruoſarum doloribus frigidis maiorem in modum confert.

Petroleum nigrum.

Petroleum nigrum, ſiue Naphtha nigra, craſſius eſt quàm flauum. Gignitur autem in agro Borchdorpiano & Brunſvvicenſi in Saxonia.

PETROLEVM, *id eſt*, *Naphtha.*

OPOBALSAMVM SVCCEDANEVM PRETIOSVM EVRICII CORDI, *qui Valerii pater fuit, huic libro ex Valerii Cordi ſcriptis nuper additum.*

℞. Iridis Illyricæ
Zarnabi longi [*id eſt*, *Zedoariæ*]
Zarnabi rotundi [*id eſt*, *Zurumbeth*]
Cubebarum Cardamomi maioris
Cardamomi minoris Agallochi
Olei Benzoi ana ʒ iiij.
Garyophyllorum
Nucis moſchatæ Macis
Arceuthidum [*id eſt*, *gran. Iuniperi*]
Caſię Cinnamomi Santali citrini
Ben-

Benzoi ana ʒ ij.
Croci Aſari
Maioranę Schœnanthi
Nardi Celticæ rad. Roſarum rubearum
Cyperi longi &
rotundi ana ℥ j.
Camphoræ ℈ ij. Moſchi ℈ j.

Hæc omnia trita macerentur in vino Rhenano ter ſublimato, diebus octo. Poſteà diligentiſſimè diſtillentur in balneo. Diſtillatæ deinde aquæ quæ primò exiuerit, cape ℥ vj. in quibus diſſolue optimæ, candidiſſimæ, electæque Myrrhæ ℥ ij. ſic tenuiſſima & præſtantiſſima pars Myrrhæ, aquæ vitæ miſcetur: craſſior verò inſtar fecis ſubſidet, quæ nequaquam eſt ſeparanda aut excolanda: quoniam in fundo dimiſſa ipſum Opobalſamum aliquot annis conſeruabit incorruptum.

VNGVENTA.

Vnguentum Agrippæ Regis, D. Nicolai.

℞ Radicum Bryoniæ ℔ ij.
Radicum Cucumeris aſinini ℔ j.
Scillæ ℔ ß. Ireos ℥ iij.
Radicum Filicis Radicum Ebuli
Tribulorum aquaticorum ana ℥ ij.

O Ceræ

Ceræ albiſſimæ ℥ xv.
Olei albiſſimi ℔ iiij.

Radices omnes iſtæ recentes inciſæ & contuſæ macerentur in oleo per dies octo: deinde coquantur, poſteà exprimantur: & in colato oleo & expreſſo reſoluatur cera, & fiat vnguentum ſecundum artem.

Apud Nicolaum Alexandrinum inuenitur idem vnguentum: ſed impreſſi codices non habent radices Filicis & Ebuli, & Tribulos.

Oportet omnes iſtas radices & tribulos eſſe recentes. quòd ſi neceſſitas vrgeat, & non ſint ad manus recentes; tunc ſume ſiccatas, & affunde vini optimi ℔ iiij.

A TRIBVLI *aquatici ſiue marini, ſunt Waſſernuſſe: & ipſi fructus accipi debent.*

P. C. SCHOL.

A Tribuli aquatici.] *Deſſennius verò contrà, non fructus, ſed radices hic intelligendas eſſe putat.*

HYDROPICIS, omnibuſque corporis œdematis ſuccurrit. Neruorum mala ſanat, vrinas mouet: extrinſecus illitum ventrem ſubducit; dolorique renum vtile.

Vnguentum Apoſtolorum, D. Auicennæ.

℞. Terebinthinæ
Ceræ albæ Reſinæ

Ham-

Hammoniaci ana ℥ xiiij.
Aristolochiæ longæ Turis masculi
Bdellii ana ℥ vj.
Myrrhæ Galbani ana ℥ iiii.
Opopanacis Floris æris ana ℥ ij.
Lithargyrii ℥ ix.
Olei, si fuerit æstas ℔ ij.
In hieme autem ℔ iij.
Aceti quantum satis est ad Hammoniacum, Galbanum, & Opopanacum dissoluenda.

Confice secundum artem.

FLOS *Æris propriè significat grana quædam parua, quæ è partibus æris prosiliunt, cùm refrigerantur affusa aqua panes ænei: hoc tamen loco solet poni viride æris.*

EST efficax contra vulnera & vlcera difficilia, & fistulas: consumit carnem mortuam, & consumptam restaurat; duram mollit: & plagas sanat.

Vnguentum Aregon, D. Nicolai.

℞. Rosmarini Maioranæ
Radicis Iari Serpylli Rutæ
Rad. Cucumeris asinini ana ℥ iiij. ß.
Foliorum Lauri Saluiæ
Sabinæ ana ℥ iij.
Pulicariæ maioris
Pulicariæ minoris ana ℥ iiij.
Radicum Bryoniæ ℥ iij.

* Laureolæ ℥ iiij. ß.
* Nepetæ ℥ ij.
* Mastiches
* Olibani ana ℥ j. ß.
* Pyrethri
* Euphorbii ana ℥ j.
Zingiberis
* Piperis ana ʒ iiij. ß.
Adipis vrsini
* Olei Laurini ana ℥ iij.
Olei moschellini ℥ ß.
Petrolei clari ℥ j.
Butyri ℥ iiij.
Olei communis ℔ v.

Herbæ & radices Maio mense collectæ, in oleo macerentur diebus septem: deinde coquantur; additis, circa coctur æ medium, siccis reliquis: tum colentur. Colato oleo adiice reliqua, &
Ceræ ℔ j. ℥ iiij.

OLEVM *debet esse purum & vetus. Porrò auctores non ponunt certam mensuram olei: quidam iubent accipi ℔ v. vel quantum sufficit. Sed tantum herbarum & radicum pondus & quantitas, non potest bullire in ℔ v. olei: ideò accipe olei ℔ medicinales sex, & affunde aqua etiam aliquot libras; & coque ad consumptionem aqua, & cola.*

IARVS *est vera Serpentaria: pro qua ponitur Aron recenter effossum.*

PVLICARIA, *id est, Conyza, Germanicè*

nicè vocatur Durvvurtz, & est similis Enulæ Campanæ in foliis, caulibus & floribus; sed multo minor. Nascitur humidis locis, & exiccatis aquis, circa stagna.

LAVREOLA, *est planta similis Thymeleæ, id est, plantæ in qua nascitur Coccum Gnidium. Eius loco sume radices vel folia Cocci Gnidii.*

OLEVM *Moschellinum suo loco descriptum est.*

P. C. SCHOL.

Et affunde aquæ.] *Cæcutit Cordus in aqua vnguentum coquens, cùm in vino coquendum esse ratio dictitet.* A

Cæterùm cùm vnguentum istud in ponderibus mirè corruptum vndique legatur, nos idipsum, quantum nunc licuit, restituimus.

PRODEST malis corporis frigidis, conuulsionibus, resolutionibus partium. Item dolori colico, renum, articulorumque.

Vnguentum Martiatum, A
D. Nicolai.

℞. Ceræ albæ ℔ ij.
Olei ℔ viij. [*aut quantum sufficit.*
Rorismarini
Foliorum Lauri ana ℥ viij.
Rutæ ℥ vij. [*al.* ℥ *iij.*]
Tamarisci [*foliorum scilicet*] ℥ vj.

Maioranæ Sabinæ
Balsamitæ Saluiæ
Ocymi Polii [*videlicet veri*]
Calaminthæ Artemisiæ Enulæ
Betonicæ Brancæ vrsinæ Spargulæ
Herbæ venti Pimpinellæ Agrimonię
Absinthii Herbæ paralysis
Herbæ sanctæ Mariæ
Cimarum Sambuci
Herbæ Crassulæ Millefolii
Semperuiuę Chamædryos Centaureæ
Centumneruiæ Fragulæ Tetrahit
Quinquefolii ana ℥ iiij. ß.
Radicum Hibisci [*id est, Althææ*]
Cymini Myrthæ ana ℥ iij.
Fœnugræci ℥ j. ß.
Butyri ℥ j. ʒ ij.
Vrticæ Violarum
Papaueris nigri
Menthæ Saracenicæ Menthæ crispę
Lapathioli Polytrichi Carduncelli
Matris siluæ Maturellę
Herbę moschatæ
Alleluija Linguæ ceruinæ Crispulæ
Camphoratæ Styracis calamitæ
Medullę ceruinæ ana ℥ ß.
Adipis vrsini Adipis gallinacei
Mastiches Turis ana ℥ j.
Olei Nardini ℥ ij.

Herbæ omnes in Maio mense colligantur, & incisæ macerentur in vino odorifero per

ro per dies septem : octauo deinde die coquantur, donec ferè consumatur vinum: postea cola : & colaturę expressæ adde oleum, & coque denuò donec consumatur vinum : mox adde ceram & reliqua secundum artem.

In hoc vnguento multa sunt herbarum nomina, quæ apud probatos Auctores nusquam inueniuntur : idióq; aliquis non facilè ea interpretabitur.

NICOLAVS *Præpositus loco Maiorana habet Esbrium, alii autem habent vtrumque. Sed non constat quid sit Esbrium : alii enim dicunt Maioranam esse, alii Saluiam : sed vtrumque ingreditur hoc vnguentum, tam Maiorana quàm Saluia.*

BALSAMITA, *id est, Mentha aquatica.*

BRANCA *vrsina vera, quæ Romana cognominatur, accipi debet, quæ habet radices longas, multas, glutinosas, sapore Tragacanthæ. Et alio nomine vocatur Acanthus : quæ verò Germanicè vocatur Bernclavv, & habet Anethi vmbellam, & femina odore & sapore cimicum, nihil minus est quàm Branca vrsina; nam semper illam Romanam Brancam vrsinam intelligunt auctores omnes. Est autem vrbana & hortensis herba Branca vrsina vera.*

SPARGVLA, *id est, Gallion : Germanicè vocatur Ranrizen & Sprengelblum. Herba est* B

ba est denso, numeroso, cōferto & odorato flore.

C PIMPINELLA, *quàm Auctor intelligit, est Sanguisorba, quæ Germanicè Blutssdrofflein vocatur.*

HERBA *Paralysis, id est, Himelschussel.*

D HERBA *Sanctæ Mariæ, secundum interpretationem omnium, est Persicaria.*

HERBA *Crassula pinguia habet folia: nascitur in muris & in tectis: Germanicè vocatur Fettchenne, siue Donnerkraut.*

CENTVMNERVIA. *i. Plantago maior.*

TETRAHIT, *id est, herba Iudaica, quam dicunt esse Orobum.*

LVMINARIS *maioris auctor Ioannes Iacobus Manlius, pro Cymino & Myrtha habet Cimarum Myrti. Sed nescio quàm bene: non tamen improbo. Porrò Nicolai Alexandrini impressum exemplar habet Cymini & Myrtha: sed Nicolaus Prapositus pro Myrtha habet Myrrham; sed malè.*

LAPATHIOLVM, *id est, Acetosa.*

POLYTRICHON, *herba est ex specie-bus Capilli Veneris.*

MENTHA *Saracenica, Germanicè vocatur Vnser Frauuen Mintze. Herba habet folia oblonga, Lapathio minora, & in summis caulibus aureos flores in corymbis dispositos, ferè vt Tanacetum: tota odoratissima est.*

CARDVNCELLVS, *id est, herba Turcha: quam nos in Germania vocamus Carduum benedictum.*

MA-

MATRISSILVA, id est Periclymenum: Germanicè vocatur Speklilien: ascendit arbores vt Vitis: flores habet longos, reflexos, & odore Lilii. Nurembergæ in hortis colunt, cùm alibi proueniat sponte in syluis.

MATVRELLA, id est, Phu; id est, Valeriana maior. Impressi codices Nicolai Alexandrini non habent Maturellam, sed Marathrum, id est, Fœniculum: sed malè.

ALLELVIA, id est, Trifolium acetosum: Germanicè Buchampfer vocatur.

CRISPVLA quæ sit herba, non constat recentioribus: alii enim Buphthalmum, alii Herbam Cancri sic vocant, nec indicant figuram herbæ Cancri: ego autem ponerem eius loco Buphthalmum, id est, Cotulam maiorem, non fœtidam.

HERBA MOSCHATA duas habet species: vna habet veluti acus longas, & est Rostrum Ciconiæ; altera est parua, & non habet acus, sed est herba admodùm parua: folia habet similia Cōcauæ radici, id est, Holvvurtz: odorem habet in Maio mense Musci. Nascitur vmbrosis locis iuxta Concauam radicem, id est Holvvurtz. In Maio tantùm reperitur. Germanicè vocatur Bisemkraut.

CAMPHORATA est Abrotonum, quia odore accedit ad Camphoram: quidam dicunt esse Abrotonum siluestre siue album; sed perinde est: efficacius tamen est vulgare Abrotonum.

Nicolaus Alexandrinus paulò aliter describit hoc vnguentum, vt codices impressi ostendunt. ideoq; & eius modum subiungemus: nam variatur ponderum ordo & quantitas.

ADVERSVS frigida corporis mala, resolutionem coxendicum, nephritim, conuulsionem, & id genus alia valet: tumores reprimit, duritics emollit, liuoremque cutis emendat.

Vnguentum Martiatum magnum, D. Nicolai Alexandrini.

℞. Ceræ albæ ℔ ix. Olei sextarios vj.
Fet. verò Coud. Cera ℔ xij. Olei sextar. lxvj.
Rosmarini Foliorum Lauri ana ℔ ij. ß.
* Amaraci ℔ ij.
Esbrii Sabinæ
Balsamitæ Ocymi
Elelisphaci [*id est, Saluia*]
Polii [*scilicet veri*]
Calaminthes Artemisię Enulæ
Betonicæ Brancæ vrsinæ
Herbæ venti
Pimpinellæ Argemoniæ Absinthii
Herbæ paralysis
Herbæ Sanctæ Mariæ
Cimarum Sambuci Herbæ Crassulæ
Semperuiuæ Millefolii
Chamædryos Centaureæ
Centumneruiæ Fragulæ

Quin-

Quinquefolii
Herbę Tetrahit ana ℔ j. ß.
Radicis Euisci [*seu Ibisci*] Cymini
Myrrhæ ana ℔ j. F
Fœnugræci ℔ ß. Butyri ℥ v.
Vrticæ Violarum
Papaueris rubri
Menthę alterius [*id est, Mëthæ crispæ satiuæ*]
Lapathioli Polytrichi Carduncelli
Matris filuæ Marathri
Herbæ moschatæ
Alleluia Linguæ ceruinæ Crispulæ
Camphoratæ Styracis
Medullæ ceruinę
Adipis vrsini
Adipis gallinacei ana ℥ iij.
Turis ℥ ij. Olei Nardini ℥ j.

Confice hoc modo: Herbas omnes atque radices in fine Maii mensis, vel circa Solstitium ęstiuum collectas, minutim incisas in vini sufficienti quantitate macerato per dies septem: octaua deinde die coquantur lento igne, donec propemodum vinum fit consumptum: posteà cola & exprime, & affunde colaturę expressę olei predictos sextarios, & iterum coque, donec omnis aqueus herbarum succus cum vino in vaporem resolutus fuerit: deinde adde Ceram in partes confractam; & paulo pòst Adipes, Butyrum atque oleum Nardinum; ad vltimum verò Styracem, *

atque Tus in minutissimum puluerem trita: melius tamen esset, optimam & electam Styracem, & puram instar resinæ alicuius, vnà cum Cera indere: nam liquescit in oleo. Sed talis Styrax calamita rarissimè ad nos affertur. Porrò miror in hoc vnguento, quòd tam parum olei tot herbarum libris addatur: prętereà etiam optimæ vires aromaticarum herbarum in coctura euanescunt.

Ita se habet vnguenti huius compositio, secundum impressum Nicolai Alexandrini exemplar.

SEXTARIVS *mensura est Romana, qua capit mensurales vncias viginti olei: pondere verò habet olei vncias sedecim, drachmas quinque, scrupulum vnum. Sex autem sextarii olei, faciunt in hoc vnguento ℔ vij, ℥ iiij.*

ESBRIVM *quidam dicunt esse Maioranam, quidam flores Saluiæ: ego autem acciperem pro Esbrio Maioranæ capitula, summitates & flores.*

AMARACVM *ego hîc non credo significare Matricariam, cùm per eam vocem etiam Maioranam pessimus intelligere: nam vtraque Amaracus vocatur: si autem Maioranam inieceris, multò odoratius vnguentum fiet, quàm si Matricariam indideris.*

HERBA *venti, id est, Parietaria vera.*

PIMPINELLA, *hîc non significat Germanicam Pimpinellam acri radice, quam Itali*

vocant

vocant Saxifragiam; sed eam quam Itali vocant Sanguisorbam, Germani Bluts ſtroffleyn. Radicem habet rubram, Tormentillæ sapore. Nascitur in pratis vna eius species, altera in montibus; & Itali acetariis miscent: habetq́ cucumeris odorem.

QVIDAM *non habent Cyminum, sed Cimas Myrthæ: est autem Myrtha idem quod Myrtus. Alii habent Myrrham, sed malè.*

PRO *Papauere rubeo habent alii Papauer nigrum: est autem rubeum Papauer idem quod agreste Papauer, in agris nascens.*

MARATHRVM, *id est, Fœniculum. Porrò ego hunc locum Nicolai Alexandrini credo esse corruptum; & censeo pro Marathro legendum esse Maturellam, id est, Phu maius, cuius radices accipi debent.*

Lingua ceruina est herba quæ hodie impropriè Scolopendria nominatur.

P. C. in vtrumque vng. Martiatum Schol.

Vng. Martiatum.] *Fuchsius rectè monet, non Martianum, sed Martiatum nominandum esse.* A

Spargula, id est, Gallion.] *Spargulam non Gallion, vt Cordus ait, sed Apparinen esse veterum, Fuchsius ritè sentit.* B

Pimpinella.] *Fuchsius per hanc vocem, non Sanguisorbam Germanis vocatam, cum Cordo hîc intelligendam esse vult; sed acrem herbam, Saxifragam à multis appellatam, Germanis Pimpinellæ nomine cognitam; idq́ ea.* C

propter, quòd adstrictoria sua facultate, huic medicamento Sanguisorbam malè conuenire existimet: quasi verò nihil vnguentum hoc preterea recipiat quod adstringat atque etiam refrigeret. Itaque cùm Italia multo priùs (imò forsan in ea fabricatum) quàm Germaniæ vnguentum istud cognitum fuerit, Pimpinellam Italorum seu Sanguisorbam Germanorum hîc intelligendam esse contendo.

D Herba Sanctę Mariæ.] *Hanc Persicariam esse, sinistrè Cordus interpretatur, vt & Fuchsius quoque inquit: sed eam esse quam Saluiam Romanam, & Mentham Grecam, seu Costum hortensem, ac Lassulatam Etruscis vocari constat, Vnser frauvven Mintz Germanis dictam, à Mentha Saracenica diuersam. Qua in re falli nihilominus Fuchsium existimo, Mentham hanc Grecam cum Saracenica confundentem, eandémque facientem, cùm diuersa sint: nî Germanis aliquibus ita eam appellare placuerit, Italis tamen secus; qui hac in re, ob eas quas superiùs dixi rationes, hîc quoque consulendi atque credendi sunt.*

E Mentha Sarac.] *Hanc Mentham Saracenicam, vocatam quoque Mentham Romanam, in suis de Stirpium libris, imagine & scripto depingit doctiss. Rembertus Dodonæus: qua hoc loco intelligenda erit; quicquid Fuchsius ex suo corruptissimo in medium proferat.*

F Myrrhę.] *Fuchsius Myrrhæ legi mauult, nescio quam bene: cùm vnguentum Martiatum parum*

parum Nicol. Alexandrini, Myrti folia manifestè recipiat. Cur autem Myrtum aliaq; adstringentia admittat hoc vnguentum, hîc dicere non vacat. Tantummodo miror id à tanto viro non esse olfactum, neque perpensum.

Cæterùm hocce in vnguento, vt & multis alijs in medicamentis, plura longè aliter exponenda, miscenda, tractanda, atque conficienda sunt, quàm à Fuchsio & Francisco Alex. est factitatum: ita vt huius Apollo non vsque adeò, veluti Thrasonicè promittit, nebulosis suis radijs Pharmacopœos vibret, neque irradiet; quin in densa adhuc caligine æquè vt priùs versentur atque deambulent. Quod tamen illi condonandum foret; eo quòd adolescentem se fateatur; nisi sua illius ætatis iuuenilis iudicio vacua, & hinc temeraria rei Pharmaceutices sibi inexpertæ, ac (vt locis mille liquet) ignoratæ scriptione, Apolline abusus, illumq; iniurius, tantum diuum plus æquo contaminasset. Sed hæc, quoniam vesperascit, citis si voles, quadrigis.

AD frigiditatem & dolorem capitis, pectoris & stomachi, ad scirrhos hepatis & splenis, ac ilii dolorem; ad paralyticos, arthriticos, ischiadicos, nephriticos, & podagricos, & ad omnes dolores; ad tumores, durities, spasmos, & febrientes, ad ignem vel solem inunctum.

Vnguen-

Vnguentum Martiatum paruum, D. Nicolai Alexandrini.

℞. Foliorum Lauri ℔ iij.
Rutæ ℔ ij. ß.
Amaraci [*id est, Maiorana*] ℔ ij.
Rosmarini ℔ j. ß.
Foliorum Myrthæ ℔ j.
Esbrii [*accipe summitates Maiorana pro Esbrio*]
Balsamitæ
Ocymi ana ℥ vj.
Butyri ℥ v.
Styracis Medullæ ceruinæ
Adipis vrsini
* Adipis Gallinacei ana ℥ iiij.
Mastiches ℥ iij. Turis ℥ ij. ß.
* Olei Nardini ℥ j.
* Olei oliuæ q. s.
Ceræ mundissimæ quantum sufficit.
Ego Olei acciperem ℔ *vj.*
Cera verò ℔ *iiij.*
Pet. verò Cond. olei ℔ *xxiiij. sumendas esse dicit.*

Porrò hoc quoque vnguentum conficies vt proximum.

MYRTHA, *id est, Myrtus. sunt autem accipienda folia vera Myrti, qua ex Italia afferuntur, & non eius planta quam vocamus Germanicè Heydelber.*

P. C.

P. C. SCHOL.

Petrus verò Coud. olei, &c.] *Si omnia huiusce Dispensatorii loca manca erigenda, dubiosa expendenda, erronea collapsaq́ restituenda mihi essent, simulq́ singulorum rationes scriptis reddere deberem, in densum volumen, præter institutum, libellus omnimodò extumesceret. Hîc attamen (priusquam sese negotium subducat; ad calcem enim ferè perductus sum) pedem figere, aliquidq́ serii propalare, tempus & locus opportunus summopere vrgere videntur: vtputa, si quid salis Francisco Alex. inesset, atque vel minimum haberet rerum medicamentariarum pharmaceuticarúmve peritiæ, experientiæq́ (vt omnibus numeris absolutum opus se promulgasse arroganter sibi persuadet) non ita leuiter oscitanterq́ aliorum errores incogitantiasq́ etiam euidentissimas transscriberet, & alioquin pagellas multas tædiosa, atque inani dicacitate rapleret, conspurcaretq́. Consulat ille, quæso, vulgares tantùm vniuersalesq́ componendorum miscendorumq́ medicamentorum normas, tum à seipso etiam conscriptas formulas; vel si volet, etiam minimos pharmacopolas hac in re examinet; herbarum materialiúmve libra, num olei binas ad minus requirat. Carnis libris duabus aquæ libram coctura sufficere si dixeris, à coci puero nónne etiam rideberis? Itaque cùm Cordus hoc in vnguento, suo ex sensu, olei hîc libras sex tantùm,*

tùm, ad herbarum materialiúmve libras plures duodecim (qua quantitate vix madescerent) accipiendas suasisset, vt adhuc dum eius in contextu sonant verba: ego verò multas addens olei libras, ex sex vigintiquatuor effeci; & necdum sufficere pro tanta materiæ copia scio, si oleo, vt regula & ratio docent, materiæ sunt contegendæ. Simili insuper cæcitate, vt in hoc vnguento, omnes Dispensatoriorum combinatores vsi sunt, in vnguento Martiato magno. Vbi enim Nicolai Alex. aliorumq; exemplaria, olei sextaria sex admodùm macrè legunt; ego sexaginta sex multo pinguiùs, necessariò reposui; rationes, errorúmque causas hîc prateriens. Bone Deus, tot tantósque Aristarchos mirum est tanta laborare coryza, vt tantum interuallum, nempe à sex ad sexaginta sex; à sex insuper ad vigintiquatuor, non olfecerint; adeóque euidentes res animaduertisse neminem. Hinc vt quantum in reliquis neglectum fuerit, colligere facilè queas: quod asterisci, præter omnium scio expectationem, ita frequentes, locorum non omnium, sed præcipuorum tantùm, in hocce tam exiguo enchiridio animaduersorum indicatiui demonstrare possunt. Quocirca, vt ingenuè quid sentiam tandem proferam, reíque summam semel explicem; tot inter hodie Dispensatoriorum diuulgatores, nullum penè digni quid Pharmacopœis cõsarcinasse protulisséque video; nihílque ferè præter aliorum ignauias transcripsisse, ac in suas chartas transfudisse, acta egisse;

egisse; errata, & ineptias, erratis atque ineptiis accumulasse comperio: ita vt posteriora prioribus etiam nonnunquam deteriora, Pharmacopœisque inutiliora, esse conspiciantur. Eiuscemodi igitur omphacini rabulismi valeät. Sed pedem retrahere, receptuíque canere tempestiuè, satius est, priusquam malè audiens, vilis ineptúsque apothecarius, sordidúsque immò olidus vnguentarius, à medico quopiam Dispensatorii corrasore appeller, nulla ratione cum seplasiario conferendo; à quo corripi reprehendíve posse, æquitas vetitat, piaculúmque putatur. Silere itaque volo, ne in Lacca labyrinthum aliquem incautus incidens, illudere quempiam existimer. Verùm gallus in suo sterquilinio audet.

Caeterùm hîc obiter etiam referre volo, vnguentum Aregon olei quoque magna tabescere penuria.

AD podagram frigidam, siue calidam, paralyticos, arthriticos, nephriticos, ischiadicos, & ad omnia vitia & dolores neruorum valet.

Vnguentum album.

℞. Cerussæ in aqua Rosarum lotæ ℥ xviij.
Lithargyri albi loti ℥ j. ß.
Olei Rosati ℔ ij. ℥ iiij.
Ceræ albissimæ ℥ vj. aut circiter.
Confice secundum artem.

Qui-

Quidam alia ratione componunt hoc vnguentum: nam alii addunt albumina Oui, alii non addunt Lithargyrium: alii non Ceram, sed Tragacanthum admiscent.

POLLET aduersus vlcera, scabiem, & adustionem, intertrigines, & inflammationem.

Vnguentum Dialthaa simplex, D. Nicolai.

℞. Radicum Althææ ℔ ij.
Seminis Lini
Seminis Fœnugræci ana ℔ j.
Olei ℔ iiij. Cerę ℔ j.
Terebinthinæ ℥ ij. Resinæ ℥ vj.

Radices & semina contusa macerentur tribus diebus in aquæ ℔ viij, aut quantum sufficit: quarta die coquantur, donec remittant crassam & viscosam mucilaginem: eam deinde exprime: mox

℞. Expressæ mucilaginis ℔ ij. & coque cum oleo: cùm deinde aquosum illud in mucilagine consumptum fuerit, ceram addito, & fac secundum artem.

EMOLLIENDI vim habet: calefacit, & humectat.

Vnguentum Dialthaa compositum D. Nicolai.

℞. Radicis Althææ ℔ ij.

Semi-

Seminis Lini
Seminis Fœnugræci ana ℔ j.
Scillæ recentis ℥ vj.
Olei ℔ iiij. Ceræ ℔ j.
Terebinthinæ Gummi Hederæ
Galbani ana ℥ ij.
Colophoniæ Refinæ ana ℥ vj.

Radices & ſemina contuſa macerentur * tribus diebus in ℔ viij. aut ſufficienti * quantitate aquæ: deinde coquantur donec craſſeſcat mucilago. Poſteà

℞. Mucilaginis expreſſæ ℔ ij. & adde reliqua: ac fiat ſecundum artem vnguentum.

VALET propriè ad dolorem pectoris ex frigiditate & pleureſi: & ſuper pectus inunctum ſanat omnia loca: infrigidata calefacit: mollificat & humectat.

Vnguentum Ægyptiacum D. Meſuæ.

℞. Æruginis ℥ v.
Mellis optimi ℥ xiiij.
Aceti fortis ℥ vij.

Coquantur omnia ſimul, donec fiat vnguentum ſpiſſum, & colore purpureum.

ÆRVGO, *eſt viride æris.*

CONFERT ad vulnera antiqua, fiſtulasque extergit: carnis excreſcentiæ medetur, vehementerque exſiccat.

Vnguen-

Vnguentum aureum D. Mesue.

℞. Ceræ citrinæ ℥ vj.
Olei boni ℔ ij. ß.
Terebinthinæ ℥ ij.
Resinæ Colophoniæ ana ℥ j. ß.
Turis Masticheś ana ℥ j.
Croci ʒ j.
Confice secundum artem.
VVLNERA certò & salubriter glutinat.

Vnguentum Citrinum [aut Citreum,] D. Nicolai.

* ℞. Boracis ʒ ij. Camphoræ ʒ j.
Corallii albi ʒ iiij.
* Amenti dulcis ℥ j.
Vmbilici marini
Tragacanthæ albissimæ
* Amyli ana ʒ iij. Cryſtalli Entalii Dentalii Turis albissimi
* Nitri * Marmoris albi ana ʒ ij.
Gersę serpentariæ ʒ j. Cerussæ ʒ vj.
Axungiæ porcinę recentis, non salitæ, sed præparatæ & mundatæ ℔ j. ß.
Seui caprini pręparati ℥ j. ß.
Adipis gallinacei præparati ℥ j.
Confice sic: Axungiam porcinam atque adipem gallinaceum in vitreato vase liqua simul; & impone tepidis adhuc, corticum

ticum Citrei mali satis magnam quantitatem, & macerentur per mensem vnum. Posteà eximito cortices, & eliquatis adi- * pibus, vt dictum est, adde seuum capri- * num: deinde addantur reliqua tenuissimè trita: vltimò verò insperge Camphoram subtilissimè tritam.

Notandum est in hoc vnguento non concordare exemplaria in ponderum characteribus. Nam quidam pro ℥, ponunt ʒ; & econtrà.

BORAX *est Nitri species, qua aurum ferruminant Aurifabri.*

AMENTVM *dulce, est Gypsum, quod in capillatas venas scinditur: [al. Alumen plumosum.]* A

VMBILICI *marini, lapilli sunt inuenti in littore maris, figura Fabarum magnarum: Germanicè vocantur Merbonen.*

ENTALIVM *testaceum quiddam est marinum, Fistulæ modo longum & concauum, foris striatum, longitudine digiti parui.*

DENTALIVM *conchula marina est parua, dentatam rimam habens.*

NITRVM *est Salpitra.*

GERSA *Serpentaria, est radix Serpentariæ veræ præparata, vt infrà ostendemus.*

P. C. SCHOL.

Amentum dulce.] *Amiantum veterum esse id, permalè verterunt Fuchsius & Francis. Alex. longè enim alia res est. Barbara vocabula, doctis licet veterum vocibus quandoque sint confor-* A

conformia, non ea propter semper reipsa eadem sunt, nec esse debent, idemq; significare. Qua in re doctos etiam viros interdum hallucinatos videmus.

FACIEI maculas emendat: scabiem in quacumque corporis parte exterit, cicatrices extenuat; ruborem oculorum & vstiones ex insolatu factas aufert; & ea quæ aspera sunt, læuigat.

Vnguentum Populeum D. Nicolai.

℞. Oculorum Populi arboris recentiũ ℔ j.ß.
Axungiæ porcinæ præparatæ ℔ iij.

Oculi Populi contundantur, & macerentur in Axungia, donec sequentes herbę colligi queant æstate.

℞. Foliorum Papaueris agrestis
Foliorum Mandragoræ
Cimarum Rubi tenerrimarum
Foliorum Hyoscyami
Solani Vermicularis Lactucæ
Semperuiuæ maioris
Bardanæ Violariæ
Scatuncelli ana ℥ iij.

Herbę contundantur & misceantur oculis Populi & Axungiæ, & dimittantur per dies decem: deinde coquantur supra lentum ignem, cum vini odorati sufficienti quantitate, donec vinum consumatur: postea

steà colentur & exprimantur,& expressum vnguentum reponatur.

MANDRAGORÆ *folia vbique haberi non possunt; ideò duplex pondus foliorum Hyoscyami sumendum est.*

VERMICVLARIS *vera, est Semperuiua minor, linguam non mordicans.*

BARDANA *id est, Lappa maior, cuius radicem præcipit esse accipiendam Nicolaus Alexandrinus.*

SCATVNCELLVM, *reuerà est Vmbilicus Veneris, seu Cymbalaris, & non Krentzkraut. Folia habet pinguia, concaua vt Cymbalum, radicem Aro similem: perquàm pauci eam cognoscunt.*

CONTRA nimium calorem valet; & temporibus illitum, somnum conciliat.

Vnguentum Fuscum, D. Nicolai.

℞. Olei ℔ j. ß.
Ceræ nouæ ℥ iiij.
Colophoniæ
Picis naualis
Sagapeni ana ℥ ij.
Mastiches
Galbani Turis
Terebinthinę ana ℥ j.

Confice secundum artem vnguentum.

SANANDI vim habet & extrahendi.

P *Vnguen-*

Vnguentum Diapompholygos, D. Nicolai Alexandrini.

℞. Olei Rosacei
Ceræ albæ ana ℥ vj.
Succi fructus vuę Lupinę quantum sufficit.
Cerussæ ℥ ij. Plumbi vsti & loti
Pompholygis Turis puri ana ℥ j.
Confice secundum artem.

DIAPOMPHOLYGOS, *id est, de Nihili albo. Nam Pompholyx est Nihili album, id est, Galmes flug.*

VVA *Lupina, id est, Solanum siue Solatrum.*

AD exiccanda erysipelata, vulnera sordida, & ad sananda tibiarum vlcera, aliorumque locorum concaua vel dissipata, valet; replet, refrigerat & cicatrisat.

Vnguentum Comitissæ, D. Guilielmi de Varignana.

℞. Corticum medianorum Castanearum
Corticum medianorum Glandium
Corticis mediani Quercus arboris
Myrtillorum
Caudæ equinæ Gallarum
Corticum Fabarum
Acinorum Vuarum
Sorborum immaturorum siccorum
Mespi-

Meſpilorum immaturorum ſiccatorum
Foliorum Pruni ſilueſtris
Radicum Chelidoniæ ana ℥ j. ß.
Contundantur aliquantulum,& coquantur in aquæ Plantaginis ℔ viij aut quantum ſufficit, donec media pars conſumpta fuerit: deinde in colatura lauentur ſequentia nouem vicibus; ſemper recentem aquam decoctionis affundendo, quotieſcumque lauaris.
℞. Ceræ nouæ ℥ viij. ß.
Olei Myrtillorum
Olei Maſtichini ana ℔ j. ß.
Poſtea inſperge ſequentium rerum tenuiſſimum puluerem:
℞. Corticis mediani Caſtanearum
Corticis mediani Glandium
Corticis mediani Quercus arboris
Gallarum ana ℥ j.
Cineris oſſium cruris bubuli
Myrtillorum Acinorum vuarum
Sorborum ſiccorum ana ℥ ß.
Trochiſcorum de Charabe ℥ ij.
Confice ſecundum artem vnguentum.
ACINI *hic ſignificant lignea ſemina quæ ſunt in uvis.*
SORBA *ſunt fructus ſimiles Meſpilis: Germanicè vocantur Sporling, Sporbirn, Sporepfel, & Dreckſecke.*
PRVNVS *ſilueſtris, id eſt, Schlehendorn.*
INCEPTVM abortum prohibet, hæ-
 morrhoi-

morroïdas ſiſtit, ac laxatos renes conciliat, [menſes retinet.]

Vnguentum de Arthanita maius, D. Meſuæ.

℞. Succi Arthanitæ ℔ iij.
Succi Cucumeris aſinini ℔ j.
Olei Irini ℔ ij.
Butyri vaccini ℔ j.
Pulpæ Colocynthidos ℥ iij.
Polypodii ℥ vj.
Euphorbii ℥ ß.

Arida omnia contundantur, & macerentur in ſuccis per dies octo: affuſo etiam oleo in vaſe vitreo, diligenter obturato: nona deinde die coquantur lento igne aliquandiu, poſteà colentur: Colaturæ adde Sagapeni in aceto diſſoluti aureos v.
Myrrhæ aureos ij.

Coquantur iterum vſque ad conſumptionem ſuccorum: poſteà adde
Ceræ ℥ v. Fellis taurini aureos v.

Ferueant ſimul, donec liqueſcat cera: poſteà inſperge ſequentium rerum tenuiſſimum puluerem:
℞. Scammoneę Aloës Mezereon
Colocynthidos ana aureos v.
Euphorbii aureos ij.
Salis gemmæ aureos iij.
Turbith aureos v.

Pipe-

Piperis longi Zingiberis
Chamomillæ ana aureos ij.

Confice secundum artem.

Omnia ferè exemplaria habent Colocynthidos ana aureos v. meus autem manuscriptus Mesuæ habet aureum j. quod magis probo : sed textum nolui immutare.

ARTHANITA *est Cyclamen ; siue Cyclaminus : quidam malè vocant Panem porcinum. Si radices eius non adsint recentes, tunc accipe radices eius siccatas circiter* ℔ *vj. contundantur & coquantur in aqua, & eliciatur succus, vt ex Glycyrrhiza fit.*

ILLITVM stomacho, vomitu purgat : hypogastrio autem inunctum, aluum deiicit, ob id hydropicos mirè iuuat, serosum excrementum largè vacuando: vermes quoque necat, & educit : adhibetur non potentibus sumere medicamentum purgans.

Vnguentum de Arthanita minus, D. Mesuæ.

℞. Succi Arthanitæ
Viscositatis quę exprimitur è radice Filicis
Succi Cathengit ana ℥ ix.
Succi extremitatum Tamarisci ℥ ij.
Oesypi [*id est, Hyssopi humida*] ℥ v.
Olei Irini ℔ ij.
Bdellii Hammoniaci ana ℥ j. ß.

Aceti quantum satis est ad Hammoniacum dissoluendum.
Ceræ Citrinæ ℥ vj.
★ Corticum radicum Capparis ℥ j. ß.
Spicæ ʒ iij.

Confice secundum artem vnguentum.

FILIX *non significat Polypodium, sed eam herbam quæ Germanicè vocatur Waltfaren, & Creutzfaren.*

CATHENGIT *significat Ebulum: est autem hoc vocabulum valdè corruptum in plurimis exemplaribus.*

OESYPVS, *id est, Hyssopus humida, & est pinguedo lanarum succidarum.*

SPLENIS tumores etiam scirrhosos dissoluit, & strumas.

Vnguentum Potabile.

℞. Butyri recentis sine sale lb iij.
Rubiæ tinctorum
Castorei
Spermatis Ceti
Tormentillæ [radicum] ana ℥ j.

Bulliant simul in vino odorifero ad vini consumptionem, ac fiat vnguentum secundum artem.

DATVR ad consolidandum casum ex alto. [Sumitur ab vncia dimidia ad integram.]

Vnguen-

Vnguentum Rosatum, D. Mesua.

℞. Axungiæ porcinę recentis quantitatem quam volueris, & lauetur in aqua calida nouies, & tandem cum aqua frigida lotione vltima: deinde teratur cum ea Rosarum rubearum recentium æquum pondus, & dimittantur marcescere per dies septem: posteà coquanter cum facilitate, ac percolentur, & rursus tantundem Rosarum rubearum teratur cum ea, & dimittatur per alios dies septem marcescere, atque adfundatur succi Rosarum pars dimidia, olei Amygdalini pars sexta; & rursum concoquantur cum facilitate, dum succi euanescant. Quòd si parum Opii in aqua Rosarum colliquatum inter decoquendum iniicitur, fit efficacius. * * * *

PHLEGMONAS, erysipelata, herpetas sedat: Cephalalgiam calidam, & ventriculi ac hepatis intemperiem calidam mitigat.

Vnguentum Pectorale.

℞ Mucilaginis seminis Psyllii
Tragacanthæ
Gummi Arabici Seminis Lini
Fœnugræci ana ℥ j. *

Adipis gallinæ Medullæ vituli
Butyri recentis loti cum aqua Violarum ana ℥ j. ß.
Olei Violati
Olei Amygdalorum dulcium ana ℥ j.
Ceræ albæ quantum sufficit: fiat vnguentum.

MITIGAT dolores pectoris & tussim: digerit, maturat, facilitat sputum, & resoluit pleuresin.

Vnguentum Album Caphuratum.

℞. Olei Rosati ℔ j.
Ceræ albæ ℥ iij.
* Cerussæ ℥ vj.
* Albi ouorum num. iij.
Caphuræ dissolutæ cum aqua Rosarum ex arte ʒ ij.

Fiat vnguentum secundum artem.

Vnguentum Rubeum Caphuratum.

℞. Olei Rosati ℔ j. ß.
Lithargyrii ℥ ij.
Minii ℥ iij. Cerussæ ℥ j. ß.
Tuthiæ
Caphuræ ana ʒ iij.
Cerę ℥ ij. in æstate: Sed in hieme ℥ j.

Fiat vnguentum in pila plumbea cum pistillo plumbeo.

CEROTA.

Cerotum Infrigidans Galeni, ex Mesue.

℞. Ceræ albę ℥ j. *
Olei Rosati omphacini ℥ iiij. *
Conquassentur simul cum modico albi & clari aceti. Oleum verò Omphacinum antequam Rosas recipiat, sæpiùs est lauandum cum aqua fontis gelidissima: deinde confice secundum artem.

REFRIGERAT febres ardentes, calorem hepatis, & sedat dolores capitis, circum tempora, super hepar & spinam dorsi linitum.

Cerotum Santalinum, D. Mesuæ.

℞. Rosarum ʒ xij.
Santali rubei ʒ x.
Santali albi
Santali citrini ana ʒ vj.
Boli Armeniaci ʒ vij.
Spodii ʒ iiij. Camphorę ʒ ij.
Ceræ albę ʒ xxx. Olei Rosati ℔ j.
Confice secundum artem.

OLEVM *Rosatum debet fieri ex oleo acerbo, id est, ex immaturis oliuis expresso.*

PHLEGMONAS & intemperaturas omnes calidas ventriculi, hepatis, & partium aliarum potentissimè extinguit.

Cerotum Stomachale Galeni, D. Mesuæ.

℞. Rosarum rubrarum ℥ xx.
Foliorum Absinthii ℥ xv.
Mastiches ℥ ix.
Spicæ Nardi Indicę ℥ x.
Cerę mundæ ℥ iiij.
Olei Rosacei ℔ j. ß.

Cera & oleum aliquoties ex aqua Rosarum lauentur, & excolata omni aqua rursus ad lentum ignem resoluantur: deinde alia omnia in subtilissimum puluerem trita, inspergantur.

VENTRICVLVM & hepar roborat: horum dolorem à frigido lenit, appetentiam excitat, coctionem iuuat.

EMPLASTRA.

Emplastrum Diachylon simplex, D. Mesuæ.

℞. Mucilaginis Fœnugręci
Mucilaginis seminis Lini
Mucilaginis radicum Althęę ana ℔ j.

Olei

Olei veteris clari l' iij.
Lithargyrii l' j. ß.

Coquantur secundum artem, & fiat Emplastrum.

DIACHYLON *vocatur hoc Emplastrum, à succis viscosis siue mucilaginibus : hodie corrupto nomine dicunt Diaquilon.*

Mucilagines istæ debent esse spissæ & viscosæ: ideoq; oportet vt quātitas seminum & radicum sit satis magna, vnde fieri debent mucilagines.

SCIRRHOS hepatis, lienis, ventriculi, & aliarum partium, ipsas etiam chœradas & duritïes reliquas emollit & iuuat.

Emplastrum de Mucilaginibus, seu Diachylon compositum.

℞. Mucilaginis Radicum Althææ
Mucilaginis seminis Lini
Mucilaginis mediani corticis Vlmi
Mucilaginis Fœnugræci ana ℥ iiij.
Olei Chamęmelini Olei Liliorum
Olei Anethini ana ℥ j. ß. *
Hammoniaci Galbani Opopanacis
Sagapeni ana ℥ ß. *
Cerę nouæ ℥ xv.
Croci ʒ ij. Terebinthinæ ℥ ij.

Gummi siue lachrymæ resoluantur in vino optimo, & conficiatur secundum artem Emplastrum.

Porrò hieme licet oleorum & Terebinthinæ pondus augere.

VLMVS *arbor est quæ vocatur Germanicè Ylmen & Rustern. Cortex eius medius est similis cortici Tiliæ: Gleich wie ein bast: ex eo debet fieri mucilago.*

CHAMÆMELVM, *vulgò vocatur Camomilla.*

MATVRAT apostemata, & mollit duritіes; partim resoluit, & partim digerit, abstergitque saniem ruptorum apostematum, & sanat phlegmones.

Emplastrum Diachylon magnum, Filii Zachariæ, ex Mesue.

℞. Lithargyrii mundi tenuissimè triti, & per cribrum excussi ℥ xij.
Olei Irini
Olei Chamæmelini
Olei Anethini ana ℥ viij.
Mucilaginis seminis Lini
* Mucilag. rad. Altheæ
Mucilag. Fœnugræci
Mucilag. Ficuum pinguium
Mucilag. Passularum
Succi Ireos Succi Scillæ Oesypi
* Glutinis Alzanahan ana ʒ xij. ß.
* Terebinthinæ ℥ iij.
Resinæ Pini
Ceræ citrinæ ana ℥ ij.

Con-

Conficiatur ſecundum artem Emplaſtrum.

SVCCVS *Scillæ, eſt mucilago ex trita Scilla expreſſa.*

OESYPVS, *eſt pinguedo lanarum ſuccidarum; cuius faciendi modum in vltimo tractatu indicabimus: vulgò vocatur in Pharmacopoliis Hyſſopus humidus.*

GLVTEN *Alzanahan vel Alchanach, ſiue Alzanach, eſt Ichthyocolla, id eſt, gluten, ſiue colla piſcium: vulgò Hauſenblaſen. [Alii ſumunt Limacum ſuccum.]*

Hoc Emplaſtrum debet habere conſiſtentiam & ſpiſſitudinem Ceroti.

RESOLVIT & maturat omnes durities & inflammationes.

Emplaſtrum Diachylon paruum, D. Meſuæ.

℞. Lithargyrii ℥ vj.
Olei veteris clari lʼ j.
Mucilag. Pſyllii ℥ iiij.
Mucilag. Hyoſcyami ℥ j. ß.
Mucilag. ſeminis Lini
Mucilag. radicum Maluæ ana ℥ ij.

Conficiatur ſecundum artem Emplaſtrum, Ceroti alicuius ſpiſſitudine.

TVMORES calidos digerit & maturat.

Emplastrum de Meliloto, D. Mesuæ.

℞. Meliloti ℥ vj.
Florum Chamæmeli
Fœnugræci Baccarum Lauri
Radicum Althææ
Absinthii ana ʒ iij.
Seminis Apii
* Cordumeni Ireos Cyperi
Spicæ Nardi Indicæ
Casiæ ligneæ
* Ammios ana ʒ ij. ß.
* Sampsuchi [*id est*, *Maiorane*] ʒ iij.
Hammoniaci [*id est*, *Harmoniaci*] ʒ ℥.
Styracis calamitæ
Bdellii ana ʒ v.
Terebinthinæ ℥ j. ß.
Ficuum pinguium num. xij.
* Seui caprini
Resinæ ana ℥ ij. ß.
Ceræ ℥ vj. Olei sampsuchini
Olei Spicæ ana quantum sufficit.
Confice Emplastrum sic:
℞. De Meliloto prædicto ℥ v. ʒ ij.
Fœnugręci
Chamæmeli seorsum præter prædicta ana ℥ iiij.
Coquantur in l' iiij aquę aut quantum sufficit, donec remaneat l' j. deinde omnia

nia arida cum reliquis ſex drachmis Meliloti ſubtiliſſimè puluериſentur. In decoctione autem colata ſecundum artem diſſoluantur Hammoniacum & Bdellium: diſſolutis addantur Ficus per ſe minutiſſimè inciſæ & contuſæ, & optimè miſceantur. Poſteà ad ignem ſimul liquefiant Terebinthina, Seuum caprinum, Cera & reſina Pini, & addatur olei Spicæ Nardi, olei Sampſuchi ana circiter ℥ v. Cùm deinde omnia ſunt miſta, addantur pulueres triti, & fiat ſecundum artem Emplaſtrum.

Porrò potes etiam ſequenti ratione conficere. ℥ vj. ingredientis Meliloti vnà cum reliquis aridis tundito, & iiſdem permiſceto: poſteà ℞ ad decoctionem priuatim Meliloti m. iiij. & gummi, videlicet Hammoniacum atque Bdellium, in vino diſſoluito: Olei verò Sampſuchini atque Olei Nardini accipere tum oportet ana circiter ℥ vij. aut ℥ viij. & confice ſecundum artem Emplaſtrum.

OLEI *Sampſuchini compoſitio ſuprà traditur in tractatu de Oleis.*

Per Oleum Spica, Meſue intelligit oleum Spica Nardi, ſiue oleum Nardinum. Meſue enim nuſquam meminit Lauandula maioris, qua hodie Spica vocatur; neque eius olei quod vocant oleum Spica.

EMOLLIT omnem duritiem quæ in iecinore, liene & ventriculo exiſtit. Dolorem

lorem item vehementer ſedat, hypochondriaq́ue tenſa ſanat.

* *Emplaſtrum Triapharmacum Meſuæ, cui ſub Vnguenti nomine deſcribitur.*

℞. Lithargyrii ſubtiliſſimè triti
Aceti vini ana l' j.
Olei veteris l' ij.
* Fiat coctione ſecundum artem Emplaſtrum.

FACIT naſci carnem in vulneribus; & conſolidat ea.

Emplaſtrum Oxycroceum, D. Nicolai.

℞. Ceræ Picis Colophoniæ
Croci ana ℥ xij. Terebinthinæ
Galbani Hammoniaci Myrrhæ
Libani [*id eſt, Turis*]
Maſtiches ana ℥ iiij.
Aceti phialam vnam.

Galbanum & Hammoniacum in aceti ſufficienti quantitate diſſoluantur,& rurſum ad lentorem coquantur, donec acetum in vaporem euanuerit: tum addantur liquefactis ſimul Ceræ, Pici, Colophoniæ & Terebinthinæ: poſtquam omnia

nia ſunt commiſta, inſpergito etiam Myrrham, Libanum & Maſtichen ſubtiliſſimè trita: ad vltimum verò etiam Crocum per ſe in tenuiſſimum puluerem redactum. Et fiat ſecundum artem Emplaſtrum.

OXYCROCEVM *dicitur hoc Emplaſtrum, ab ingredientibus Croco & Aceto.*

A *Nicolaus Alexandrinus ſecundum hunc modum tradit Oxycrocei confectionem. Alii autem qui ex eo hoc Emplaſtrum ſcripſerunt, tertiam eius partem deſcribunt: & cùm ℥ iij. in tres partes diuidere conarentur, tertiam earum partem ſtatuerunt ℥ j. ʒ ij. itaque reſultat ℨ j. Nam ter tria nouem faciunt: quapropter nos maluimus ex fonte haurire huius Emplaſtri confectionem.*

P. C. SCHOL.

A Nicolaus Alexand.] *Fuchſ. prauè hîc cenſet Cordum in ponderum ratione errare, re non bene ab ipſomet ponderata.*

PRODEST oſſibus fractis, item partibus quę dolore aliquo affliguntur: duritiam denique omnem emollit & diſcutit.

Emplaſtrum Apoſtolicon, D. Nicolai.

℞. Lithargyrii* ℥ vj.
Ceræ fuluæ
Colophoniæ ana ℥ ij.
Propoleos *

Viſci

* Visci quercini ana ℥ j.
Hammoniaci
Lapidis calaminaris ana ʒ vj.
Mastiches Olibani
* Mumiæ ana ʒ iiij.
Terebinthinæ Bdellii Galbani
Myrrhæ Æris vsti Squammæ æris
Viridis æris Sarcocollæ
Dictamni Cretici
Aristolochiæ rotundæ
Opopanacis ana ʒ iij.
* Oleis veteris quantum satis erit.
Vini clari quantum Galbano, Hammoniaco & Opopanaci dissoluendis satis fuerit.

Confice secundum artem & diligenter Emplastrum.

Nicolaus olei quantitatem non exprimit: quare nonnulli ℔ j. *iniiciunt.*

PROPOLIS *non sunt sordes aluteariorum apum, sed est Cera odorata; qua apes ante hiemem foramina aluearieorum obturant: Germanicè vocatur Bet & Nebenvvax; eam apes colligunt ex oculis Populi & Betula arborum.*

VISCVM *quercinum hic non significat lignum visci quercini, sed gluten illud lentum ex visco quercino extractum, quo capiuntur aues, hoc est, Der vogelleym auß Eichenmistell gemacht.*

SQVAMA *æris est duplex: vna est crassa,* qua

qua vocatur Germanicè Kupfferschlach; altera farina modo tenuis & rufa: hæc vocatur Kesselbraun, & est efficacior, & hîc debet poni.

VALET ad dolores ceruicis potissimùm & renum; sagittas ac surculos corpori infixos extrahit.

Emplastrum Apostolicon, D. Nicolai Alexandrini.

℞. Lithargyrii ℥ xviij.
Ceræ rubræ
Colophoniæ ana ℥ vj.
Propoleos
Visci Quercini ana ℥ iij.
Hammoniaci
Lapidis Calaminaris ana ℥ ij.
Turis Masticħes
Mumiæ ana ℥ j. ß.
Terebinthinæ Galbani
Bdellii Myrrhę
Chalcu cecaumenu Sarcocollæ
Lepidos chalcu Opopanacis
Dictamni Cretici Aristolochiæ
Prasii viridis ana ℥ j.
Olei veteris quantum sufficit.

Coquatur Lithargyrium secundum artem in oleo, donec fiat massa purpurea, & non adhæreat manibus dum refrigerata tractatur, quod Græci vocant Amolyntum: deinde omnia sigillatim secundum artem

artem iniiciantur. Galbanum & Opopanacum in vino diſſoluantur: reliqua Gummi terantur & inſpergantur. Dictamnus Creticus verus ſolus vltimò addatur.

Nicolaus Alexandrinus non ponit olei pondus aut menſuram : mihi autem videntur ſufficere vnciæ ſex.

CHALCV CECAVMENV, *id eſt, Æris vſti.*

LEPIS *Chalcu, id eſt, Squama æris: Germanicè Kufferſchlag, vel Keſſelbraun: & efficacior eſt altera eius ſpecies quæ Keſſelbraun vocatur.*

PRASIVM *viride hic ſignificat Æruginem, id eſt Viride æris.*

AD omnia vulnera recentia ſiue antiqua, & ad neruos præciſos vel muſculos, ad puncturas vel morſum terreſtrium animalium vel maritimorum peculiariter congruit: educit ab eis humores & putredines intimè immerſas, & concauitates earum pura carne replet; repletisque cicatricem abſque detrimento inducit: Sagittas, calamos, & ſimilia altiùs membris infixa, ſine dolore extrahit.

Emplaſtrum Album coctum.

℞. Olei ℔ ij.
Ceruſſæ ℔ j. ß.
Ceræ albę ℥ iiij.

Coquan-

Coquantur ſecundum artem, & fiat Emplaſtrum.

OPITVLATVR excoriatis à calceamentis, & ſcapellatione, vel ab alia cauſa.

Emplaſtrum griſeum, de Lapide Calaminari.

℞. Lapidis Calaminaris præparati ℥ j.
Lithargyrii ℥ ij. Ceruſſæ ℥ ß.
Tuthiæ ʒ j.
Terebinthinæ ʒ vj.
Ceræ albæ ℥ j. ß.
Seui ceruini ℥ ij.
Turis electi ʒ v. Maſtiches ʒ iij.
Myrrhæ ʒ ij. Camphoræ ʒ j. ß.
Confice ſecundum artem.

DESICCAT, replet & cicatriſat vlcera.

Emplaſtrum viride.

℞. Ceræ nouæ Reſinæ
Terebinthinæ ana ℥ iiij.
Olibani [*id eſt, Turis*] Maſtiches
Viridis æris ana ʒ iij.
Confice ſecundum artem.

Emplaſtrum Baſilicum magnum.

℞. Ceræ albę
Reſinæ Pineæ Seui vaccini
Picis

Picis naualis Terebinthinæ Olibani
Myrrhę ana ℥ j.
Olei quantum ſufficit : fiat Emplaſtrum.

VLCERA phlegmone carentia, præſertim partium neruoſarum, terget, & carne implet.

Emplaſtrum de Cruſta panis, Montagnanæ.

℞. Maſtiches Menthæ Spodii
Corallii rubri
Santali rubri
Santali albi ana ʒ j.
* Cruſtæ panis toſtę & maceratę in aceto per horam mediam ℥ ij.
Olei de Maſtiche
Olei Cydoniorum ana ℥ j.
Farinę hordei, quantum ſufficit.
Fiat Emplaſtrum.

VALET in vomitu puerorum, & his qui cibum retinere non poſſunt.

Emplaſtrum de Baccis Lauri, D. Meſuæ.

℞. Turis Maſtiches
Myrrhę ana ℥ j.
Baccarum Lauri ℥ ij.
Cyperi
Coſti ana ℥ ß.

Mel-

Mellis calidi colati quantum ad cogendum satis est. ✶

Si verò triplum Cyperi, & stercoris vaccarum aut caprarum sicci ad pondus omnium accipiatur, erit efficacius ad hydropisin, & inflationes discutiendas.

VENTRICVLI, intestinorum, hepatis, renum, vesicę, vteri, & partium aliarum dolorem à flatibus aut intemperie frigida ortum placat.

PRÆPARATIONES QVORVNDAM SIMPLICIVM.

Aloën cum Aromatibus abluendi modus.

℞. Aloës purissimę & cribratę l° j. ✶
Casię ligneæ
Spicæ Nardi Indicæ
Asari Schœnanthi
Carpobalsami [*aut succedanei eius*]
Xylobalsami [*aut succedanei eius*]
Cinnamomi Ligni Aloës
Croci Mastiches
Laccę ana ʒ iij.

Decoquantur aromata in aquę quantitate sufficienti, secundum artem in duplici vase; ✶

vase; deinde colentur. In colatura dissolue Aloën, continuè agitando: & pone ad solem in vitrea aut vitreata patina, donec exsiccetur. Oportet autem patinam linteolo puro tectam soli exponere, ne aliquid incidat. Quòd si hieme lauanda est Aloë, in ęstuarium ad fornacem ponatur: oportet etiam fundo vasis insidentes arenas, & si quę sunt alię sordes, diligēter auferre.

Aloën simplex abluendi modus.

℞. Aloës purissimę & tritę ℔ ij.
Aquę cęlestis q. s. aut ℔ vj.

Misceantur in patina vitrea, ita vt aqua calefacta priùs infundatur: deinde subsidere finito sordes & calculos; & puram pinguemque aquam, cui se pura Aloë miscuit, sensim excolato, & sordes in fundo abiicito; posteà colaturam tectam linteolo in sole exiccato.

Laccam abluendi modus.

Modus abluendi Laccam, qui passim à scriptoribus traditur, admodùm absurdus est: & qui eum primus inuenit aut tradidit, Laccæ naturam penitùs ignorauit: nam quidquid purum, sincerum & efficax est in Lacca, illud aquæ miscetur, quam illi dicunt abiiciendam esse, & quod remanet, in Trochiscos formandum,

dum, hoc est, calculos, ligna & sordes. Nos verò rectiùs modum tradimus.

℞. Aristolochię longę
Schœnanthi ana ℥ ij.

Decoquantur in aquę lᵗ iiij. aut q. ſ. donec remaneant lᵗ iij.

Colaturę inſperge
Laccę integrę lᵗ j. ℥ iiij.

Decoquatur Lacca deinde lento igne, donec aqua fiat coloris ſanguinei: & quidquid in Lacca boni fuerit, diſſoluatur; tum per filtrum aut laneum pannum cola, & remanentes ſordes abiice. Excolatam verò & ſanguinei coloris aquam lentis prunis in duplici vaſe vſque ad mellis ſpiſſitudinem coquito, & tepidam maſſam in Trochiſcos fingito. Hic itaque verus eſt modus abluendi Laccam.

Plumbum lauandi modus.

℞. Mortarium plumbeum: in eum infunde aquam cæleſtem, & agitato aliquot horas aquam in mortario, donec aqua colorem acquirat liuidum, & craſſeſcat in modum limi. Limum hunc per linteum exprime, & exiccatum repone [in paſtillos.]

Limaturæ ferri, quam Scoriam vocant, præparatio.

℞. Limaturam ferri optimi, aut Chalybis,

bis, aut Squamam, hoc eſt, Batituram eius: purga eam ab omnibus immunditiis, hoc modo: Proiiciatur in aquam clariſſimam, & fricetur manibus: poſteà ſordidam aquam effunde totam, deinde impone limaturam in vitream patinam, & affunde modicum aceti, vt tantùm humectetur, nec emineat acetum: poſtea macera diebus xxx. vltimò tere, & repone.

Scammoneam præparandi modus.

℞. Scammoneę optimę ℥ iiij.

Contere in ſubtiliſſimum puluerem: deinde inſperge illi olei Violati optimi modicum, vt fiat maſſa: deinde excaua aliquot Cydonia mala magna, & in cauitatem eorum impone maſſam Scammoneę, & coöperi foramina Cydoniorum: poſteà aſſa in fornace cum pane, donec Cydonia perfectè ſint aſſata: deinde exime Scammoneam, & impone ſequenti diluto:

℞. Carnium Myrobal. Citrinarum ℥ j.
Succi Cydoniorum ℥ iiij

Conterantur Myrobalani, & miſceantur cum calefacto Cydoniorum ſucco, & ſtent in infuſione horis xxiiij. deinde leniter cola: colaturam verò infunde Scammoneę, & optimè ſimul miſce: vltimò in loco calido exicca, & exiccatam repone Scammoneam: [quod Dacrydium, Diacrydium & Diagridium vocant.]

Colocyn-

Colocynthidis præparatio.

℞. Colocynthidis pulpę ℔ j.
Bdellii
Tragacanthę ana ℥ xij.

Incidatur Colocynthis minutissimè: Tragacanthum verò & Bdellium dissolue in aquę Rosarum q. s. & dissoluta insperge incisę Colocynthidi, & fac Trochiscos, quos in sicco aliquo loco siccabis: exsiccatos deinde Trochiscos iterum subtilissimè terito, & reforma Trochiscos, adhibita Mastiche in oleo Rosaceo dissoluta. [Porrò Trochiscorum Alhandal confectio, est vera Colocynthidis pręparatio]

Scillæ præparatio.

℞. Scillam magnam, recentem, neque putridam, neque gelu flaccidam: abiice eius exteriores aridas tunicas: inuolue deinde eam massæ siuę pastę pistorum vnde panis fit: assato postea in furno cum panibus, donec panes percocti fuerint: hinc è furno exime Scillam, & sigillatim omnes tunicas detrahe, & funiculo traiectas in calido loco exsiccato: abiicito verò medium Scillæ cor, vnde germen enasci solet. Porrò Scilla non est incidenda ferreo aliquo cultro,

ſed è ligno ſolido aliquo facto: nam contrahit à ferro venenoſam quandam rubiginem.

Mezerei fol. præparatio.

℞. Foliorum Mezerei quantum libuerit: ea macera in aceto vini horis xxiiij. poſteà exſiccentur: cùm verò vti iis voles, contere, & in contundendo abiice eorum venas & neruos.

Eſulæ rad. præparatio.

Eſula tam maior quàm minor, præparatur eodem modo quo Mezereon.

Gerſam Serpentariæ faciendi modus.

℞. Radices Serpentariæ veræ, vel loco eius radicum Ari, id eſt, Aronis ℥ iij. Terantur ſubtiliſſimè, & affunde eis aquæ Roſaceæ ℥ iiij. deinde exſiccentur ad ſolem in vitrea patina, linteolo tecta. Poſteà ſecundò tantum aquæ roſaceæ affundito, & ſimili modo exſicca: tertiò eadem aquæ Roſaceæ quantitas inſpergatur: & vltimò ſiccatam farinam cum vino odorato in Trochiſcos ſiue orbiculos finge, & repone. Ingreditur autem hæc Gerſa vnguentum Citrinum, & re-

& reliqua quæ ad nitorem cutis conficiuntur.

Spodium præparandi modus.

℞. Eboris in partes secti ℔ j.

Pone id in nouum & nondum crematum fictile, & crudo operculo tegito, & iuncturam luto figulino diligenter oblinito: posteà in fornacem figuli mitte, & cremari finito, donec fictilia percocta sint: deinde exemptum Ebur in tenuissimum puluerem terito & cribrato, & infunde ei in patina vitrea aquæ Rosarum ℔ ij. & exsiccari finito. Deinde secundò terito, & alias ij. ℔ aquę Rosaceæ affundito, atque similiter exsicca. Tertiò etiam terito, & admisce aquæ Rosarum ℔ j. in qua diligenter dissolutæ sint Camphoræ tritæ subtilissimè ʒ iiij. Tere omnia in tabula marmorea durissima, & finge Trochiscos: quos repone in denso vase aliquo, ne expirent Porrò si Ebur habere non poteris, loco eius sume Cornu ceruinum, & similiter præpara: est enim hoc quoque efficax medicamentum ad multa, præsertim contra venena.

Ebur crematum, melius est vt [non] operto fictili fiat. aliàs enim non candidum, sed nigrum fit.

Pulmonis Vulpini præparatio.

℞. Pulmonem Vulpis recentem : extrahe ex eo arteriam siue fistulam , & laua in vino odorato calefacto : mox ollæ impositum , exsicca in tepido furno: deinde exsiccatum repone in loco sicco , & inuolue Absinthio , ne putrescat.

Hepatis Lupini præparatio.

Hepar Lupi eodem modo præparatur quo pulmo Vulpis.

Sanguinis Hircini præparatio.

Hircum mediocris ætatis domi alito, & per mensem nihil aliud dato præter Pimpinellam , Apium , Petroselinum , Leuisticum,& similia: deinde sanguinem eius, qui ex arteriis fluxit , excipito , & concrescere finito ; atque aqueum illud effunde ; grumos verò sanguinis in furno exsicca. Mactandus autem est Hircus Veris exitu,id est, principio æstatis , cùm Sol Cancrum ingressus est.

Adipum vel Pinguedinum præparatio.

℞. Adipem vel Pinguedinẽ cuiuscumque anima-

animalis; & laua in aqua aliquoties, donec pura defluat aqua, & non ampliùs saniosa, aut cruenta appareat: deinde minutim incisam liqua in duplici vase; & eliquatam in frigido loco repone, sine sale.

Medullarum præparatio.

Medullas ex ossibus auferto Autumni initio, & laua, & liqua in duplici vase, secundum modum qui traditus est in Adipum siue Pinguedinum præparatione.

Oesypum faciendi modus.

℞. Lanæ succidæ, hoc est, nondum purgatæ, ex collo, feminibus & femoribus ouis detonsæ, quantitatem satis magnam; infunde ei aquam feruidam, & laua diligenter, quousque omnem suam pinguedinem in aquam deposuerit. Postea expressam lanam sepone, & aquam illam pinguem & sordidam vasculo aliquo diutissimè ex alto fundito & refundito, donec spumosa fiat: tum finito spumam subsidere, & collige aquæ innatantem pinguedinem; iterumque aquam refundito, donec spumet, & subsidentem pinguedinem auferto, & rursus refundito, donec non ampliùs spumet, & nulla concrescat

ſupra aquam pinguedo. Tum collectam pinguedinem iungito, & in aqua lauato, manibusque diducito, donec pura fiat,&aqua clara defluat & albeſcat, & pinguedo linguam admota non mordeat: tum repone in fictili denſo, loco frigido. Porrò hic Oeſypus hodie vocatur corrupto nomine Hyſſopus humida: ſed non bene præparatus habetur in Pharmacopoliis.

Terebinthinam reſinam coquendi modus.

℞. Reſinæ Terebinthinæ, aut eius loco Laricinam reſinam, quam Terebinthinam hodie vocant, ℔ j. affunde ei aquæ ℔ xxiiij, & coque in magno vaſe, donec odorem amittat, & inſpiſſetur, adeò vt refrigerata digitis in puluerem teri queat. Hoc modo vſta [ſeu cocta potiùs] reſina ingreditur in quędam Vnguenta, Olea, & in Trochiſcos Cyphi, qui pertinent ad Mithridatium.

Acacia Succedanea.

Acacia vera apud nos non poteſt confici: eius autem loco ſumunt noſtri Pharmacopolæ totius ferè Europæ, ſuccum Prunorum ſilueſtrium, id eſt, Schlehenſafft. Sed hæc, quam deſcribemus, propiùs ad veræ Acaciæ vires accedit.

℞. Se-

℞. Seminum Thamarindorum
Sumach ana ℔ ij.

Contundantur, & affunde eis aquæ cælestis [seu pluuiæ] ℔ viij. aut q. s.

Macera deinde per horas xxiiij. Posteà coque donec tertia pars aquæ remaneat: excolatam deinde aquam, cum albuminibus ouorum clarifica & despuma: despumatam deinde iterum coque supra lentas prunas, ad spissitudinem iustam; deinde repone, vt Acaciam ex Prunellis siluestribus factam.

PONDERVM RATIO.

PONDERA *quibus hodie Medici vtuntur, hæc sunt: Libra, Quartarium vel Quadrans, Vncia, Drachma, Scrupulus, Obolus, Lupinum, Granum, Siliqua, Lens: & hæc quidem à Græcis atque Romanis mutuârunt.*

Præter hæc sunt alia quæ à Barbaris atque Arabibus desumpserunt; qualia sunt, Manipulus, Pugillus, Aureus, Kist Kirath, & Danic; quorum nominibus Mesues potissimùm vti constat.

Libra itaque, quæ & Pondo etiam dicitur, in duodecim vncias diuiditur. Errant itaque indocti huius ætatis Pharmacopolæ, qui libram

sedecim vnciarum, quot sanè mercatoria ac negotiatoria est, in medicamentis conficiendis accipiunt. Ea autem illos vti libra facilè ex quartis colligitur, quibus vncias quatuor assignant; quas si quater sumpseris, sedecim prodibunt vnciæ. Quartam autem libræ partem, Latini Quadrantem nominant, sicuti tertiam Trientem, sextam Sextantem. Quadrans itaque, vel (vt nostri loquuntur) Quarta, vel Quartarium, pondus exsistit trium vnciarum; Triens verò quatuor; veluti Sextans duarum vnciarum.

Porrò Vncia octo drachmas constituit; denarios septem: Drachma scrupulos tres: Scriptulum verò, qui Græcis γράμμα dicitur (quasi primum ponderis elementum) nonnulli Scrupulum etiam nominant: habet verò obolos duos. Obolus pendet grana duodecim; quæ idcirco viginti quatuor scrupulum constituunt. Nicolai tamen scrupulus ex viginti tantùm granis constat.

At & alia pondera Græcorum Medici vsurpârunt. Drachma enim nouem Lupinos pendit: Siliqua verò, quæ Græcis κεράτιον, est dimidium Lupini: Siliquæ itaque sex, Lupini tres scrupulum pendent. Semen autem in Siliqua contentum, non tota Siliqua, intelligitur: & id mediocre, non enorme & habitius; neque strigosum & emaciatum, qualia Hordei aut Tritici grana vsurpamus, quæ hodie minimum pondus faciunt, veluti olim grana Lentis. Vnum verò

verò Siliquæ granum sex Lentis seminibus pondere respondet: quæ si sexies sumpseris, in vniuersum triginta sex Lentis semina prodibunt, quæ scrupulum constituunt.

Nunc ad ea, quibus Arabes & recentiores vsi sunt, veniemus: inter quæ primùm Manipulus nobis occurrit. Sic autem vocant herbarum fasciculum, quem manus prehendere & complecti potest. Pugillo autem perperam pro pondere vtuntur recentiores, cùm sit diminutiuum potiùs à pugno, qui compressis fit digitis. Aureus, illis pondus vnius drachmæ cum dimidia significat. Danich pondus octo granorum: Kirath verò quatuor.

P. C. SCHOL.

Danich] *Contra Georgii Agricolæ, aliorúmque doctorum virorum sententias, Cordus Danich pondus granorum sex, & Kirath trium faciebat.*

NOTÆ PONDERVM QVÆ HODIE IN VSV SVNT.

Grani	*Nota est*	G. *Eingrein oder Gerstenkornlein schwer.*
Scrupuli		℈. *Ein scrupel, ein dritteil eins quintlīs.*
Drachmæ		ʒ. *Ein quintle, oder gulden schwer.*
Vnciæ		℥. *Ein vntz, ist zwey lot.*
Quadrantis		*Quad. Ein quart, vj. lot.*
Libræ		℔. *Ein pfund.*
Semis		*ß. Halb.*
Manipuli		*M.*
Pugilli		*P.*

FINIS *eorum quæ Valerius Cordus Nurembergensi Senatui exhibuit.*

VALE.

VALERII CORDI DE EXTRACTIONE, VT VOCANT, PVRGANTIVM MEDICAMENTORVM, ET OLEORVM DISTILLATIONE;

in genere primùm; deinde priuatim de Oleo è Chalcantho duplici, vno austero (vel acido) altero dulci:

Libellus tripartitus, à CONRADO GESNERO *primùm publicatus*, & VAL. CORDI *Annotationibus in Dioscoridem ab eodem annexus.*

PARS PRIMA.

De Extractione. Cap. 1.

EXTRAHITVR ex medicamentis Solutiuis ipsa qualitas purgans æquè ac Olea, sed diuersa ratione. Olea propter aëriam substantiam ascendunt in distillatione: Solutiua verò facultas, quoniam terrestri corpori inseparabiliter inhæret, non ascendit, sed in fundo relinquitur: excepto vno atque altero, flore videlicet Pruni siluestris & Persici; quorum aquæ distillatæ aluum subducunt; &

hoc quia flores hanc vim obtinent : nam hi meliùs à Sole excoquuntur, & subtiliores vires, quæ facilè resoluuntur in vaporem, acquirunt. Sed quę propriè so-
* lutiua vocantur, vt sunt radices, aut radicum liquores, aut succi, aut cortices, aut semina, omnibus inest tenaciter inhærens & viscosa qualitas. Ideoque eorum solutiua vis non potest ascendere in distillatione, sed manet in substantia decoctionis, ex ea euaporante quicquid est aqueũ. Excogitata autem hæc est extractio pro delicatis & nauseabundis, vt qui magnam solutiui dosim non ferunt.

Ellebori nigri extractio. Cap. 11.

RECIPE rad. Elebori nigri recent. libras iiij. lauentur, dum sunt succo præditæ : deinde incîde minutim, ac superinfunde sequentis decoctionis colaturam.
* Succi Buglossi, Borag. ana ℔ ij. Succi depurentur, & colentur diligentissimè, vt auri claritatem acquirant, & reponantur ad tempus conueniens.
* Deinde ℞. rad. Fœniculi, Cichoreæ, Asparagi, Petroselini, ana vnc. ij. Fruct. Iuiubarum, Sebesten ana ℥ ij. Seminum
* Melonum, Cucumeris, Cucurbitæ, Citrulli, ana ℥ ß. decoquantur secundum artem in aquæ ℔ xij. Colaturæ infunde prædictas

dictas l' iiij. succorum: deinde fine ebullire paulultum ad ignem. Posteà incisas & contusas radices Ellebori iniice, & coque lento igne paulatim, vsque dum radices emineant: deinde exprime rursum per filtrum. Colaturam coque ad Mellis crassitudinem, clementi igne, adhibita assidua cura, ne aduratur. Posteà repone, & vtere; faciendo periculum in dosi, à scrup. semisse, vsque ad scrup. vnum.

P. C. SCHOL.

Sebesten ana ℥ ij] *Cùm Gesneri editio ana ʒ ij. legat, ego ex industria (si pondere metiendi sunt hi fructus) ex drachmis vncias feci, & legendas esse puto. alioquin cuiusque vncia vna ad minus sumi debet. Cúmque semina frigida ponderibus carerent, ego cuiusque ℥ ß. adscripsi. Si cui verò hæc non placuerint, illi, vt suo more loca hæc restituat, permittitur.*

Extractio Rhabarbari. Cap. III.

RHABARB. electi l' j. minutim incidatur, & grosso modo teratur: posteà affunde succi depurati Boraginis, Buglossi, ana l' ij. maceretur per horas xxiiij. deinde coque ad lentissimum ignem, vsquequo extrà emineat Rhabarbarum. Exprime posteà fortiter, & expressam decoctionem per laneum colatorium transmitte & *
expri-

exprime, vt ſubſtantia in colatorio maneat: colaturam coque ad mellis ſpiſſitudinem, adiectis Zacchari vnciis ij. Quidam in balneo Mariæ ad ſpiſſitudinem coquunt, ne aduratur; quod melius eſt; quemadmodum etiam in duplici vaſe. Purgando deglutiendum cum gutta olei Cinnamomi, aut Aniſi mixtum, & azymo inuolutum; faciendo in doſi periculum à ſcrup. j vſque ad ſcrup ij. Quidam, quia Rhabarbara per ſe non valdè purgant, acuunt totam extractionem cum modico Diacridii optimi: quod nihil nocet.

De Extractione è Maſſis Catapotiorum. Cap. IIII.

CVM virtutem ſolutiuam ex maſſis pilularum extracturus es, neceſſe eſt, vt priùs diligenter diſpenſata ſit maſſa, ſumpta Aloë puriſſima, & aliis medicamentis electis. Deinde recipe quamcumque volueris maſſam, & concîdas in minutas partes; ac macera per octiduum in aqua pluuiali, ſuccorum Boraginis, Fœniculi ana q. ſ. Coque deinde in vitreo duplici vaſe per integrum diem: deinde exprime per laneum pannum mundiſſimum, qui nullos pilos emittat; & iterum in balneo vel in duplici vaſe ad iuſtam ſpiſſitudinem diligenter coquito, & forma pilulas minutas.

da

da ſcrup. ij. aut circiter vnum. Hoc modo extracta maſſa eſt puriſſima, tenera, & facilè in manu liqueſcit. Porrò reliquorum purgantium medicamentorum vires ſimiliter exprimi poſſunt. Sed animaduertendum, quòd ſemper ſint admiſcenda in decoctione lenientes & lubrici ſucci, quales prædicti ſunt: & melius multo eſt, vt omnia in duplici vaſe coquantur.

Aloë quomodo optimè lauetur. Cap. V.

ALOEN optimam, fuluam, pellucidam, facilè in manu liqueſcentem, confringe in partes minutas, & pone in patinam vitream, mundam: & infunde deſuper ſufficientem quantitatem aquæ pluuialis: diſſolue in duplici vaſe omnino, & permitte denuò refrigerari. poſteà aufer innatantes, ſi qui ſunt, pilos; & ſenſim quod eſt liquidiſſimum ad ſpiſſitudinem in duplici vaſe coque. Quod verò in fundo vaſis eſt craſſiuſculum, in alios vſus ſeruetur.

PARS SECVNDA.

De Diſtillatione Oleorum. Cap. I.

QVONIAM Aromata quædam, & omnium vmbelliferarum herbarum ſemi-

ſemina ferè conſtant magna ex parte, calida, tenui & aëria ſubſtantia: ideò neceſſe eſt, vt aliquid de oleaginoſa ſubſtantia habeant Nam talem habet mixturam propemodum omne oleum. At cùm oleum & pinguedo quæ in ſimplicibus medicamentis continentur, duplex ſit, quædam monenda ſunt. Naturę periti, duplex inuenerunt oleum in ſimplicibus medicamentis: vnum terreſtre, craſſum & viſcoſum, & totaliter ſuo corpori, in quo eſt, commixtum quale eſt oleum Nucum, Amygdalarum, Baccarum Lauri, Seminum Lini, Hyoſcyami, Sinapi, Papaueris; & omnia ſimilia, quæ in fructuum aut ſeminum nucleis continentur. Hæc autem omnia propter totalem cum ſubſtantia cui inſunt commixtionem inſeparabilia ſunt, nec vllo modo per diſtillationem elici poſſunt. quare vi exprimenda ſunt è ſubſtantia. Alterum tenue, aëriumque eſt, & ſeparabiliter ſuo corpori inhæret: & hoc eſt ſegregabile. Aſſcendit enim facilè in diſtillatione, nec difficulter à ſuo, cui ineſt, corpore decedit. Tale autem eſt quod continetur in aromatibus, Carpobalſamo, Cardamomo, Pipere nigro, Cubebis, Cinnamomo, Garyophyllis, Macere, Nuce moſchata, Ligno Aloës. Item quod continetur in ſeminibus vmbelliferarum herbarum: quales ſunt Liguſticum, Ange-

Angelica, Angelica minor, Libanotis nigra, Magiſtrantia, Paſtinaca, Caros, Cyminum, Ammi, quod appellant Amomum: item Apium, Petroſelinum, Gingidium, Pimpinella, Aniſum, Fœniculum, Anethum, &c. Eliciuntur autem hæc olea per diſtillationem in arena, ita vt tuſa aromata aut ſemina iniiciantur in cucurbitam vitream luto intectam optimè: vna autem vice ad ℥ij. iniiciantur, & ſint trita ſecundum capacitatem cucurbitæ: infundatur deinde ad vj. lib. aquæ clariſſimæ, ac miſceto diligenter. Pone deinde cucurbitam in capellam aptam fornaci, & arena imple, & non attingat fundum, ſed interſit arena. Cucurbitæ impone alembicum vitreum, cuius roſtrum deſinat in ſtanneam vel ferream fiſtulam, ſtanno intùs & foris illitam: ea fiſtula tranſeat in obliquum per vas quod habet in ſe aquam frigidam, vt inter diſtillandum egrediens cum oleo liquor refrigeretur. claude iuncturas accuratè, madefacta papyro vel linteo; & ſuppone exceptorium. Poſteà accende ignem lentum, & vide ne nimium ſurgat & ebulliat in alembicum, quod in cucurbita continetur. Semina enim quædam (vt Aniſum) propter raritatem ſubſtantiæ ſuę, ſimulque viſcoſum quod habent, largiter ebulliunt; ideò non ſtatim alembicum imponere debemus: ſed poſteà

posteà quàm bullas excitari videris, & vaporem sursum ferri. Quod cùm fiet, depone alembicum, & immisso bacillo agita; ita resoluetur in vaporem spuma, quæ posteà mediocri igne moderari, compesci & excitari potest. Quo facto, impone rursus alembicum, & circum lutato satis, ac distillato sine cessatione, donec conieceris nullum ampliùs intùs cōtineri oleum: quod visu & gustu statim percipies: nam cùm gustu distillantes guttæ non ampliùs resipient iniecti aromatis saporem, desistendum est, ne aroma fundo cucurbitæ inhæreat & exuratur. Deinde segrega contētum in distillata aqua oleum optimum, quo potes artificio. Porrò notandum est, quædam ex his oleis aquæ innatare, quædam fundum petere. Innatant Piperis nigri, & recentis Cardamomi, & Anisi: Fundum petunt, Cinnamomi, Macis, & Garyophyllorum, &c. vt videtur. Aqua Cinnamomi & Anisi cùm distillantur, lacteum habent colorem: & lacteum hoc paulatim in oleum conuertitur. Reseruanda autem Cinnamomi est aqua, præsertim quæ primò exierit.

Natura & vires Oleorum.
Cap. II.

FOENICVLI & Anisi olea, naturam mira-

mirabilem habent: nam in hieme vtrumque concrescit instar butyri, ita vt aspectu imitentur sperma Ceti; præsertim Anisi. nam hoc æstate media concrescit aspectu niueum: reliqua omnia liquida permanent. Reponuntur optimè in loco frigido & puro, præsertim Cardamomi & Piperis. Ea enim omnium tenuissimam substantiam habent, adeò vt neglecta omnino euanescant. Vires autem habent earum rerum, è quibus extracta sunt; sed multò efficaciores. Nam efficacia quæ vni libræ inest, in paucas drachmas contrahitur. Garyophylli enim vnciæ xvj. contrahuntur in vnciam vnam semis, aut duas: Cinnamomi in drachmas duas semis, aut duas: Piperis, in drachmas duas & semis, aut tres. Miscentur autem in confectione guttæ x, vel xv, aut xx. libræ Succari pro delicatis: sed infundendum est vltimò cum morsellis, quos facis, vel orbiculis, optimè miscendo.

PARS TERTIA.

De Oleo Vitrioli faciendo. Cap. 1.

OLEVM Vitrioli, quod à quibusdam Oleum Vitæ appellatur, aut Melancholia artificialis, nihil aliud est, quàm

quàm aluminosa qualitas, & substantia ex Vitriolo per artem extracta, modicoque Salfuri mixta. Nam ipsum Vitriolum, è quo fit, triplici constat mixtura, videlicet multo Alumine, modica Ærugine, & pauco Sulphure. Aluminosa enim aqua in metallis per Æris venas & Marchasitam distillans, æruginosam qualitatem acquirit, & Sulphuri, quod Marchasitæ inest, mixta, paulatim concrescit, aut industria ad spissitudinem coquitur: in distillando autem aluminosus & sulphureus vapor tantùm ascendunt, æruginosa qualitate in fundo retortæ relicta; quo fit, vt hoc oleum Aluminis, & non Æruginis saporem habeat. Est autem duplex hoc oleum, nempe austerum & dulce. Austerum duplici constat mixtura, scilicet Alumine multo & modico Sulphure: Dulce verò simpliciter Sulphure constat: Nihil enim aliud est, quàm liquidum Sulphur ex austero oleo extractum. Quapropter gustu nequaquam Alumen, sed Sulphur æmulatur. Faciendum est autem vtrumque maxima cura & diligentia, adhibitis aptis fornace, retorta, & receptaculo: siquidem aptitudo instrumentorum, vt aiunt Chymistæ, magistrum parit. Quapropter sequentes Canones diligenter obseruentur.

Electio

Electio Vitrioli. Cap. II.

CVM plurimæ sint Vitrioli species, operæ pretium est indicare, quæ nam species eius huic operi potissimum conducat. Et quamuis omne Vitriolum hoc oleum reddat, nullum tamen est ex omnibus præstantius cæruleo aut viridi: quoniam plurimum fugitiui Sulphuris obtinet, quo adiuuatur, vt faciliùs oleum ascendat. Notandum etiam, melius esse facticio natiuum Vitriolum, & maximè Vngaricum: aut si huius copia non sit, Goslariense. Eligendum præterea est quod magnis racemis constet, & maioribus cubis concretum sit. Quod autem fractum minutum & puluerulentum est, veluti inutile, non est recipiendum; quemadmodum etiam quod Solis vel aëris iniuriâ candorem & puluerulentam canitiem contraxit.

Coctio Vitrioli. Cap. III.

AT quia Vitriolum multum in se habet aquei & excrementitii humoris, qui oleum diluit, & non nisi longo tempore & magnis molestiis per distillationem ab oleo separari potest; compendiaria est inuenta via, qua breui temporis interuallo id absumi queat, ne longa mora artifici fasti-

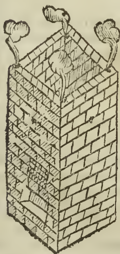
faſtidium pariat. Recipe igitur prædicti Vitrioli ℔ xij. coniice eas in ollam magnam, nouam & optimè crematam: ollam impone fornaci profundæ, ſupra ardentes prunas. Cùm liquefieri & bullire cœperit, ſpatula agitetur, vt integrum liquefacto miſceatur, donec & ipſum liquefiat. Bullire demum finito, vſquequo nullam prorſus bullam ampliùs excitet, & donec totum denſetur. Deinde exemptam è fornace, cum Vitriolo ollam refrigerari permittito, loco neque humido neque ventoſo, ſed ſicco & tepido. Poſtquam refrigeratum fuerit, ex olla eximito; & conſidera an ſuperficies eius vndique rubeſcat. nam ſi rubeſcit, bonum eſt ſignum, & faciliùs calcinatur, vt iam dicemus.

Calcinatio Vitrioli. *Cap.* IIII.

EXEMPTVM ollâ Vitriolum, in minutas partes confringe, & in mortario ſubtiliſſimè tere: deinde tertiam aut quartam eius partem in nouam ac bene coctam ollam coniice, ac rurſus in profundam fornacem, ſicut antè, dimitte, & aliquamdiu vrito, donec rufus fiat color. Mox ollam ab igni depone; & moue eam, vt videas notam, an ſatis calcinatum ſit Vitriolum Nam ſi in olla fluctuat argenti viui aut liquefacti plumbi modo, & exi-

& exilientes bullas eiaculatur, satis vſtum eſſe intellige: tunc effunde in magnam & recẽtem ollam, priùs calefactam, & effluet quaſi ſit liquidum, aut ad modum argenti viui. Quod autem reliquum eſt Vitrioli, ſimiliter ſigillatim, vt calcinetur, vras. Cùm vſtum fuerit, commiſce rurſus optimè in mortario; modeſtè agitans, ne puluerem excites, nares & fauces offenſurum. Cùm hæc omnia executus fueris, Vitriolum in bilancem ponito, & animaduerte pondus ipſius. Nam ſi vj. lib. id eſt, medietas ſuperfuerit, bene omnia facta ſunt. Sed hęc ſufficiant.

De fornace facienda. Cap. v.

MATERIA quę diſtillanda eſt, quomodo præparanda ſit, iam indicauimus. Nunc autem dicere de fornace, res & ordo poſtulat, nam ſi hæc inepta fuerit, fruſtra omnia fient. Exſtruenda igitur eſt fornax ex lateribus in planum poſitis, quo craſſioribus parietibus ignis faciliùs & diutiùs contineatur: fiet etiam quadrata & æqualiter

crassa;intusque habeat propemodum duarum spithamarum latitudinem, non tamen omnino, sed dempta tertia parte spithamæ. Exstruatur autem hoc modo: Prima & infima cauitas habeat altitudinem semipedis:cui per transuersum imponantur ferramenta satis crassa, vt ignitis carbonibus non inflectantur: secunda cauitas, quæ est constituta supra ferream cratem [id est, *vber den rost*] habeat duûm pedum altitudinem,& ex anteriori parte foramen, per quod carbones iniiciantur.hoc incipiat lateris transuersi crassitudine super cratem.Per mediam deinde cauitatem, in ipso medio inspicienti fornacem, per transuersum insigatur ferreus axis, quadrangularis, crassitudine pollicis, qui impositam retortam sustineat. In latere deinde sinistro fornacis, relinquatur meatus,per quem retortę collum exeratur.

Distillatio Vitrioli. Cap. VI.

POSTQVAM fornacem exstruxeris, eligito retortam capacem, aptamque ante omnia, ex vitro Venetiano aut saltem Hessiaco factam,priùs vndique luto obductam : in eam coniicito totum Vitriolum, ita vt aliqua pars retortæ relinquatur vacua,quò facilius à Vitriolo spiritus asscendere queant. Mox transuersam & ferream trabem

trabem in fornace optimè luto obducito; eique in medio superponito perlutatum testæ fragmentum: super id collocabis retortam, ne à candente ferro immediatè dissecetur, ita tamen, vt in medio fornacis retorta constituta sit, eiusque rostrum extrorsum modicè pronum promineat, & meatus per quem collum suum è fornace exserit, diligentissimè luto farciatur atque obstruatur. Posteà accipe quinque tegulas, & fac ex iis tectum supra fornacem; sub quo lateat retorta ad eum modum quem depinxi. Tectum luto vndique obducatur, quatuor pro fumo foraminibus relictis, in singulis angulis singulo, ea amplitudine, vt crassissimus pollex liberè intromitti & exeri queat. Fac etiam quatuor conos ex luto, quibus foramina obstruantur: quo facto, applica retortæ orificio receptaculum grande ex vitro Venetiano aut Hessiaco: quo enim maius idipsum fuerit, eo liberiùs spiritus recipiet: si verò paruum fuerit, periculum est ne spirituum copia distentum rumpatur. Infunde etiam in retortam aquæ clarissimæ vnc. xviij. aqua enim citò spiritus ad se rapit, & prohibet ne confringatur receptaculum. Ita applicatum optimo luto diligentissimè obstruatur: magna adhibita cura, ne quicquam in receptaculum incidat; tingitur enim inde in rufum colorem oleum. Cùm

omnia hęc feceris, dimitte per integram noctem lutum exſiccari;ac ſi quæ fatiſcunt rimæ, luto illinantur. Manè deinde perlucidum accende ignem, ex puris & magnis carbonibus;aperto vno ſuperiùs foramine, per quod fumus exeat: augeaturque ſucceſſiuè ignis vſque ad veſperam;quo tempore aperiendum eſt ſecundum foramen: & attende diligenter an appareant ſpiritus,qui è retorta egrediuntur, veluti ſi quis candidum efflaret fumum. Nocte ſequente vigili cura cauendum ne ignis remiſſior fiat, ſed acrior, paulatim tamen. Ita deinde auctum ignem in vigore teneas: Ac altera die tertium aperi foramen; augēdo ſigillatim ignem,vſquequo etiam retortæ collum candeſcat. Sequenti ſecunda nocte auge ignem; & poſt mediam noctem aperi quartum foramen. Cùm ita in ſummo vigore ignis fuerit conſtitutus,videbis ſpiritus egredi, veluti conglomeratas nubes:qui cùm ceſſare voluerint,aperi omnes fornacis aditus,& ſine intermiſſione carbones ingere, vſquequo etiam receptaculum excandeſcat; ſtudiosè cauendo ne quicquam frigidum aut humidum ſuper retortam aut receptaculum incuria aut caſu decidat. Agenda hæc ſunt in loco clauſo, quò neque imber, neque ventus ingrediatur. Conſeruandus autem ignis eſt, donec nulli prorſus ſpiritus in

tus in Vitriolo relinquantur: quod visu facilè percipi potest. Cùm autem nulli ampliùs egredientur, sine vt per se extinguatur ignis: ac totum opus integrum cum nocte diem quiescere ac refrigerari finito. Posteà aufer cum contento humore receptaculum; & repone, donec oleum ab aqua segregabis. Tum confractam retortam inspice, & vide an caput mortuum nigrum sit: hoc enim signum est perfecti operis. Est autem caput mortuum, exustum in retorta Vitriolum.

Segregatio infusæ aquæ.
Cap. VII.

QVONIAM in receptaculo continetur vnà cum Vitrioli oleo aqua, segreganda hæc est, vt Vitrioli liquor sincerus reponatur: segregatur autem per distillationem in balneo aut cinere subtili; tutiùs tamen in balneo: quapropter totum humorem qui est in receptaculo, in cucurbitam vitream Venetianam aut Hessiacam infunde; (superponendo Alembicum è simili vitro factum;) quæ bene luto circumlinatur: sub balneo deinde accenso igne, paulatim sine aquam exstillare, donec habeas vnc. xviij. illas quas infudisti. Si Vitriolum non bene calcinatum fuerit, plus egredietur: quare vide vt prædictæ xviij

vnciæ ſint bonæ menſuræ. Cùm hoc feceris, refrigerari balneum ſinito, & aquam quæ diſtillauit abiicito. Quòd verò in balneo cucurbitæ in fundo reliquum fuerit, purum eſt Vitrioli oleum: habet tamen plerumque rufum colorem; ideò ſecundùm ſequentem modum rectificandum eſt, vt clarum fiat.

Rectificatio olei Vitrioli.Cap. VIII.

ACCIPE retortam Venetianam, aut ſaltem Heſſiacam, anteà luto optimo veſtitam: in eam funde quod in cucurbita continetur oleum: retortam pone in minorem fornacem, in capellam quæ pura & lota arena repleatur. Et quemadmodum antea in balneo, ita nunc in arena diſtilla; paulatim ignem acuendo, vt ſigillatim ex interuallo delabantur guttæ. Retortæ orificio applica receptaculum ex eodem vitro factum; ac commiſſuram optimè luto claude, ne quicquam exſpiret: cùm deinde totum è retorta diſtillauerit, refrigerari ſinito: ac poſteà aufer, & infunde ſenſim in purum vitrum Venetianum, quod habeat anguſtum orificium; ac repone, ceu præſens in multis morbis remedium. Hoc eſt auſterum Vitrioli oleum, cuius vires & naturam nunc indicabimus, quas excellentes & efficaces habet.

Vires

Vires eius. Cap. IX.

MERVM ac non dilutum, neque debet neque poteſt intra corpus ſumi: nam propter nimiam acrimoniam, ignis modo interanea, & quicquid attingit, adurit: omnia nempe corrodit, præter vitrum & pinguia, veluti ceram, picem, ſeuum: & liquidorum etiam oleorum colorem immutat; præſertim olei Macis; cui ſi miſceatur, ſanguineum reddit colorem. Si etiam in duobus vaſculis contineatur quantumuis frigidum, & repentè ſibi ipſi miſceatur, adeò incaleſcit ſua ſponte, vt manibus vix teneri queat. In terram effuſum bullit, quemadmodum etiam para melancholia: quare etiam Melancholia artificialis appellatur. Quemadmodum enim melancholia, ita etiam hoc oleum ventriculum confortat, & ad cibi appetentiam inuitat ac ſtimulat; frigidum ventriculum calefacit, phlegma conſumit; craſſos & viſcoſos humores incîdit, colicę ac dyſenteriæ opitulatur, ſitim ac feruorem interaneorum in febribus extinguit: ſingultum prohibet confeſtim, & nauſeam ac cibi abominationē auertit. Sed temperandum eſt cum aliis quibuſdam. Quare exemplum vnum atque alterum ponemus.

Aduerſus Calculum.

℞. Olei Macis
Olei Terebinthinæ clariſs.ana guttas xij.
Aquarum Aniſi
Fœniculi ana vnc. ij.
Syr. Liquiritiæ vnc. j.
Olei Vitrioli tres aut quatuor guttas.

Miſce omnia optimè ; & guſta : ſi habet acetoſitatem, quæ dentes non in ſtuporem trahat, bene eſt ; ſinon eſt acetoſa porio, inſtilla adhuc vnam aut alteram guttam, & conſule palatum , ac propina ſecurè.

Ad Ventriculum debilem.

℞. Syr. de Mentha vnc. j.
Aquæ Cinnamomi vnc. iiij.
Olei Cinnamomi guttas ij.
Olei Vitrioli guttas iij.
Da ſecurè.

Ad calorem & ſitim in febribus.

℞. Syr. ex Succo aut infuſione Violarum vnc. j.
Aquarum Cinnamomi vnc. j.
Hordei vnc. iij.
Olei Vitrioli guttas iij. aut iiij.

Miſce,

Misce,& contrahet puniceum colorem, & saporem vini austeri Cinnamomo aromatisati.

Ex austero quomodo dulce fiat. Cap. X.

ANTEA dictum est, Austerum Vitrioli oleum duplici constare mixtura, videlicet multo Alumine, & pauco Sulfure. Quare cùm ex austero oleo dulce extrahitur, nihil aliud fit quàm quòd Sulfur ab Alumine segregetur. Est itaque dulce Vitrioli oleum nihil aliud, quàm oleum Sulfuris aut ipsum Sulfur in liquidam substantiam redactum. Et hoc propriè oleum dici potest: est enim pingue vnctuosúmque, quemadmodum ipsum Sulfur, quod in oleo, & non in aqua liquescit. Sequitur autem modus segregationis.

Modus segregationis. Cap. XI.

RECIPE vini ardentis acerrimi & ter sublimati vnc. vj. Olei Vitrioli austeri tãtumdem: misce in Veneto vitro, & pone in cucurbitam paruam, angusto orificio; & optimè luto orificium claude: dimitte ita per integrum mensem aut duos. Deinde effunde in cucurbitam cui sit immedia-

te vi ignis agglutinatum & annexum alembicum, [hoc eſt, *ein kolb mit einen angeſchmeltzen helm*,] cuius figuram ſubiiciemus: pone deinde in paruam fornacem, ac dimidiam partem eius cinere obrue: poſteà applica recipientem, & luto iuncturam claude diligenter, & extrahe vnc. vj. vini ardentis, quas infudiſti. Vt verò tutiùs hoc fiat, pone in balneum Mariæ; ſic ſolum vinum abſque oleo aſcendet. Cùm extraxeris autem per balneum infuſas ſex vnc. vini ardentis, pone id quod reſiduum eſt, in fornacem, vt arena mediam cucurbitæ partem attingat, ac nouo & vacuo recipiente (eoque non magno) applicato, luto iuncturam diligenter claude. Accende deinde lentum ignem; & ſenſim extrahe omnem humiditatem quæ relicta eſt in cucurbita, donec nihil humidi ampliùs in fundo appareat: adhibita ſemper maxima cura & diligentia, vt ignem ita modereris, ne ebulliat vſque ad alembici canalem. Nam ſi hunc ebullitio attigerit, ſedari non poteſt; nec prohiberi, quin in receptaculum egrediatur, ac totum oleum corrumpat; ſolet enim facillimè ebullire. Cùm autem ſenſim extraxeris, aufer ſtatim recipientem cum ſuo humore: tum videbis duo contineri in eo, videlicet aqueum humorem, & oleoſum, ac pinguem. Segregabis autem vnum ab altero

tero ſtatim, ita vt nihil aqueum in oleo relinquatur: nam aqua illa perdit oleum. Solet autē oleum ipſum plerumque aquæ

innatare; maximè ſi infuſum priùs vinum omnino per balneū extractum fuerit: ſed ſtatim poteris tactu diſcernere oleum ab aqua. Oleum enim pingue eſt, aqua minimè. Segregatū oleū deinde vſui reſerua.

Einen Kolb mit einem angeſchmeltzcn helm, der muſz man etlich auff der Glaſzhutten beſtellen zu machen, auſz zerbrochnem Venediſchem glaſz, oder auſz Heſſiſchem glaſz.

Vires eius quod ſegregatum eſt. Cap. XII.

VIRES habet quaſcumque & Sulfur: ſed omnia efficaciùs pręſtat; quia propter liquiditatem faciliùs penetrat, & ad actiones properat; quod Sulfur non poteſt, quia impeditur à ſoliditate & ſpiſſitudine ſua, quo minùs penetret. Illud verò

ampliùs poteſt Sulfure hoc oleum, quòd valeat potenter ad omnes in corpore putrefactiones, & præcipuè ad peſtem. Ad
* educendum è pulmone in pleuritide, & peripneumonia, & difficili tuſſi, pus, & craſſos viſcoſosque humores: tutò enim abſque omni periculo intra corpus ſumitur. Calculum neque in renibus, neque veſica coaleſcere ſinit: exulceratam veſicam ſanat. Doſis eius eſt vna aut altera guttula, aut tres, in vino modico temperatæ. Miſcetur etiam rotulis & morſellis è ſaccharo factis. Diligenter autem reſeruandum eſt. Nam modicum fit ex lib. j. auſteri olei Vitrioli, & facilè propter tenuitatem partium euaneſcit.

FINIS.

EPI-

EPITAPHIVM VALERII CORDI,

qui sepultus est Romæ, in æde D. Mariæ de Anima, regione Parionis.

VALERIO *Cordo Simesusio Hesso, Euricii filio, moribus, ingenio, comitate præstantiss. Doctorum omnium admirationem merito: Qui naturæ obscuritatem & herbarum vires adolescens senibus explicauit: Cùm expleri cognoscendi cupiditate non posset, perlustrata Germania, Italiam adiit, Venetiis in honore habitus, & Romam vix ingressus, subito morbo inter amicorum lachrymas, non recuperabili studiorum iactura, opt. ætate extinguitur, anno salut.* M. D. XLIIII. VII. *Calend. Octobr.*

Ingenio superest Cordus; mens ipsa recepta est
Cælo: quod terra est, maxima Roma tenet.

APPEN-

APPENDIX
EX SCRIPTIS D. IACOBI SILVII, MEDICI PARISIENSIS,

pro instructione Pharmacopolarum;

DE SINGVLORVM MEDICAMENTORVM SIMPLICIVM

exacto Delectu, Collectionis tempore legitimo, Repositione commoda, & Duratione eorum.

DE RADICIBVS.

RADICES *euellendæ sunt, cùm medicamentosæ sunt maximè. Quæ dos omnibus eodem non inest tempore, sed alio aliæ vegetæ magis sunt: quamquam sunt qui putent omnes radices legendas Autumno, vbi folia deciderunt: alii Veris initio, priusquàm in folia aut caulem erumpant. Omnes tamen integræ sunt, si fieri potest, vellendæ, & vnaquæque in solo & cælo naturæ ipsius maximè familiari, benè nutritæ, bene habitæ, non præ alimenti copia enormes, neque ob inopiam strigosæ, tenues, rugosæ: mox aqua lauandæ, & radiculis por-*

portionem quamdam alimenti repetentibus, & stolonibus etiamdum trahentibus, purgandæ: pòst (nisi vtendi recentibus aliqua incesserit vel commoditas vel necessitas) siccandæ, quædam vmbra & vento, vt Apii, Fœniculi, Iridis, & quæ alia sunt vel minores, vel sicciores, vel rariores, quarum vires sol seu ignis promptè dissipet: quædam contrariæ dictis sole & vento, vel igni siccantur, si cælum est nubilum, aut hiems: & sæpè versandæ, ne mucidæ aut putridæ fiant: vt Bryoniæ, Gentianæ, Mandragoræ, Rhei Pontici. Si verò siccatis citò est opus, patellæ ignitæ impositas sæpè versando siccabis. Quædam item integræ siccantur, vt Gentianæ; aliæ in taleolas dissectæ, vt Iridis; aliæ lignosa matrice (sic enim cor Plantarũ Gaza ex Theophrasto vocat) adempta, vt Fœniculi, Petroselini, Apii. Deinde reponuntur loco non insolato, non infumato, non humido, non puluerulento, sed sublimi, puro, sicco, aut septentrionem, aut potiùs meridiem spectante, præsertim quando hunc plantæ quædam adhuc humidiores requirunt, modò non flent austri. Eædem quamdiu vegetæ adhuc sunt, seruandæ; paruæ scilicet ac tenues & raræ, vt Asari, Asparagi, anno tantùm, quamuis Elleborus vterque etiam triennio seruari possit, vt magnæ & crassa essentia prǽditæ, Bryonia, Rheon Ponticum, Aristolochia, Gentiana. Hæc autem tria, colligendi tempus legitimum, repositio commoda, & duratio, non in radicibus solis obseruanda

sunt,

sunt, sed etiam in aliis plantarum partibus, atque adeò quibusdam animalium aliquorum partibus, vt sanguine hircino, hepate lupi, pulmone vulpis, vesica apri. Propterea Chamæpityn, Chamædryn, Thlaspi, Cētaurium, Polion, Hypericum, aliáque florentia capiebat Galenus, Theriacen vel aliud medicamentum compositurus, non sole æstiuo siccata, neque dum fructus eorum adhuc crudi & imperfecti sunt. Iubet idem continua speculatione cognoscendum, quando fructus sunt futuri, quando aduntur, quando augentur, quando denique vigent. Quo tempore potissimùm eos commodè decerpas, & in siccis domunculis repositas custodias, ne à solis radiis vrantur, neque humiditate à tecto vel muris madefiant. Ob id domo non vult subterranea eos reponi, nec aliis vicina, neque sub tegulis, sed horum media, quæ ostia meridiem spectantia habeat; prope quæ tamen medicamenta ne reponas. Omnia igitur legenda, quando summarum sunt virium; & accusandi tum mercatores tum herbarii, qui radices, liquores, succos, flores, germina, fructus extra anni tēpus carpunt, & in vrbes conferūt. In quibusdam & astrorum obseruatio valere putatur. Pæoniæ enim radix ad epilepsiam legēda decrescente Luna quibusdam videtur, & Alysson sub æstu Caniculæ vult legi Galenus, vt Æschrion cancros fluuiatiles capi cōtra rabiem, vnde est herbæ nomen, Ἄλυσσον, tanquam vis quadam illis contra rabiem à sidere accedat,
rabiem

rabiem canibus afferente. Plantas item calidas ex calidis regionibus, & ex harum editis & siccis locis, vt Cretæ montibus, præfert Galenus.

DE HERBIS.

QVÆ *priùs in Radicibus dicta sunt, de collectione, repositione, duratione illarum, ad Herbas etiam transferri possunt, nisi quòd his ferè recentibus vtimur, quibusdam omnino, vt Portulaca, Lactuca, Buglossa, Atriplice, Beta, Brassica, Acantho, Nasturtio, Helxine, Mercuriali, Viola nigra, Intubo, Fumaria, Hyoscyamo, Mandragora, & aliis permultis. Quibusdam verò recentibus vtimur, quando his mitioribus opus est: vt Ruta, Mentha, Absinthium, Abrotonum, recentes minùs calent, ob mistam humiditatem excrementosam; siccata verò calidiores sentiuntur; & Fumaria recens minùs aluum subducit, magis sicca.*

Colliguntur ferè cùm floribus Herbæ, aut seminibus: sic Benedictus Carduus, Acanthium putatus, Centaurium paruum, Calaminthe, Chamædrys, Chamæpitys, Daucus, Fumaria, Maiorana, Polium, Pulegium, Origanum, Serpyllum, Thymus: aut saltem cùm vigent folia magnitudine, odore, colore, præsertim quæ cacumini sunt propiora.

Siccantur in vmbra magis, nisi si quæ scapo sunt crassiore, aut folio humidiore, & ob id apto putre-

putrere. Vbi probè sunt siccata, reponuntur vti radices: sed minùs diu seruari possunt; ob id quotannis mutanda.

DE FLORIBVS.

FLores, vt plantarum partes reliqua, legantur cùm maximè vigent, vt Capparis in gemma, Rosa expandi cœpta: reliqui ferè aperti; sed haud ita pridẽ, & ex quibus vis nondum exhalauit. Siccantur sole magis, minùs, pro varia ipsorum natura. Quidam siccandos volũt, donec ex ponderibus decem vnicum superfit. Reponuntur, vt alia: Quotannis mutentur, quamuis Schœnanthos etiam decennium efficax seruari possit: Chamamelum item diu vegetum est, ob fortem partium suarum mistionem.

Flores & omnia qua iucundum odorem efflant, arculis tiliaceis nullo situ obductis reponuntur.

DE SEMINIBVS.

LEgenda sunt Semina cùm sunt matura, & fructus quibus includuntur, maturi. Maturi autem sunt, cùm simile possint procreare, vt Aristoteles libro de Affectibus mistorum docet. Semina verò quotannis mutare prastiterit, etiamsi pleraque diutiùs seruari possint.

Vt rectè perennent, charta aut foliis aptè inuoluantur.

DE FRV-

DE FRVCTIBVS.

Fructus vt maturi decerpantur necesse est.

DE CORTICIBVS.

Cortices vt recondantur, eximere conuenit, cùm herba suis foliis exsuuntur. siccantur etiam expurgata inibi, locis aspeginem non redolentibus. Sed cùm luto aut puluere sunt obsita, aqua elui debent.

DE SVCCIS.

Χυλὸς, id est, Succus ex plantis totis vel plantarum partibus concisis & tusis, torculari vel manu, vel aliter expressus, aqua interdum aspersa aut vino, aut liquore alio, vel recens vsurpatur, vel vase aut loculamento aliquo reponitur: hicq; vel liquidus, vel siccus. Liquidus item aut per se seruatur, vt Vinum, Acetum: aut mistو sale, vt Omphacium, Oleum: aut superfuso phiala oleo, vt Succus Rosarum, Granatorum, Limonum, Cydoniorum, Sambuci, Ebuli, & similium: aut sole, vetustatéve, aut igni per se siccatur, vt Succus Glycyrrhiza, Opos Cyrenaicus, Scammonium: aut coctione cum melle, vel saccharo ad iustam crassitiem facta sole vel igni, vt in plurimis syrupis audies. Qui verò succi sine melle aut saccharo reponuntur, plurimùm corrumpuntur, nisi

nisi igne diutiùs cocti, aut sole æstiuo vsque ad mediocrem crassitiem siccati fuerint. Iidemtemporis spatio sicciores euadunt, pluribusq; annis seruati, eò siccitatis veniunt, vt Balaustiis similiter leuigari possint: quales sunt succus Hypocisthidis, Vua acerba, Glycyrrhiza, Centaurii, & alii propè omnes. Qui verò ex his lentorem quendam natura habent, dilatantur magis quàm leuigentur, nisi siccioribus multis mista horum parua portio Portulacæ, Semperuiui, Cotyledonis, & aliarum similiter glutinosarum succus, præ lentore nimio per se non potest exprimi: quare cum Omphacio probè trita herba exprimitur: alii tritas igni lento calefaciunt; alii tritas loco frigido, vt cella vinaria, vimineo vasi impositas in catinum subiectum destillare permittunt. Χυλὸς etiam, id est, succus, sæpè cum humore aliquo extractus ex partibus plantarum, vt semine Psyllii, Cydoniorum, Lini, Fœnugræci, lentorem aut velut cremorem & mucorem significat: vnde dictum est emplastrum διὰ χυλῶν, id est, de glutinosis quibusdam succis; diuersum tamen ab eo quod est de mucilaginibus; vt in compositis leges.

Liquidis medicaminibus densior materia argentea, vitrea aut cornea conuenit. Fictilis etiam, si modò rara non sit, accommodatur, & lignea, præsertim è buxo: sed ænea vasa ocularíis medicamentis liquidisq;, &c.

DE LA-

DE LACHRYMIS.

Δάκρυον, *id est, lachryma, seu humor ex planta sponte sua defluens, siue in gummi aquea res concrescat, siue in resinam liquescat oleagina eius substantia. Arborum partibus, præsertim truncis à germinatu incisis & scarificatis, etiam resinas eligimus. Accensis autem arboribus resinosis, vt Pinu, Picea, Larice, Terebintho, Teda, Cedro, ex resinosa substantia igni parum siccata fit Pix liquida: cui quod supernatat, Pissanthum tenui consistentia & facultate est adstringente; ob id canitiem sine vlla noxa tardat, vt Pisselæum, id est, Pix liquida, cum oleo mista. Galenus lib. 1. comp. ph. part. Pissasphaltus autem est Mumia Serapionis. Si Pix iterum coctione siccetur, Palimpissa dicitur, sicca adeò vt puluerisari possit, qualis est Græca, etiam Colophonia, & Hispana, & Gallica dicta.* Πίσσα Βρυτία *lib. 8. comp. pharm. part. & Dioscoridi probatur & Lycia. Est etiam Dioscoridi ex iisdem arboribus resina liquida & sicca. Resina omnis calefacit, siccat: tenuium est partium, magis minus.*

DE ANIMALIBVS, ET EORVM PARTIBVS.

S*Anguinis Hirci quadrimi, bene habiti, aliquamdiu nutriti vino albo, Fœniculo, Seseli, Lauro*

Lauro, & ceteris calculum frangentibus, Augusto mense iugulati, medius effluens (nam primus tenuior, postremus crassior putatur) vase vitreo receptus, tectus linteo raro, Sole siccatus, etiam cum Myrrha, foliis Lauri, & similibus, calculum potenter frangere dicitur, Tralliano, Auicenna & ceteris practicis.

Adipem & Medullam stanneis vasis recondi conuenit.

Medulla loco sicco & edito, & Septentrionem spectanti reponitur, cum foliis Lauri siccis, ne putrescant, aut situm ducant; quæ iniuria in locis humidis Meridiem spectantibus eis accidit: sunt qui reponant bifariam, Adipum modo.

ADVLTERIA SIMPLICIVM

MEDICAMENTORVM.

Acacia succo & carne Prunorum agrestium repræsentatur, dolo parum malo, cùm vtraque viribus conueniant.

Aloës crassæ partes & impuræ, lotione separatæ, aqua marina & Croco Mesuæ adulterantur: sed Croci odor dolum aperit. Alii Acacia, alii Gummi immiscendo adulterant: tuncq; minus est ad minima friabilis; & odor & sapor est alius.

Ambra,

Ambra, puluere Ligni Aloës, Styracis, Ladani, Ambra largioris; Moscho in aqua Rosarum soluto. Sed hac manuum attritu multo, cen cera, mollescit; vera non mollescit. Plateariuc.

Amomum, planta Amomide simili, sed inodora, ex Armenia delata. Seminis dissimilitudo vitium detegit.

Asphaltum, id est, Bitumen Pice mistum, Dioscoridi; licet adulterari non posse, vt neque Carpobalsamum, neque Xylobalsamum, scribat Gal. lib. 1. Antid.

Ærugo multis modis adulteratur Dioscoridi: sed hodie sincerior videtur. Si adulteratam suspiceris, notas ex eo repete.

Æris flos, limata æris scobe.

Bdellium adulteratur Gummi. sed ita vitiatum, minùs est amarum, & suffitu odoratum: Dioscorid.

Balsamum, id est, Opobalsamum, vitiatur Terebinthina pauco Opobalsamo mista, vel sine hoc Croco Orientali, & succo foliorum Citri, vel oleo Nardino. De quo in Opobalsamo plura leges.

Bitumen adulteratur Pice, vt in Asphalto dixi.

Castorium variè adulteratur. Vitium autem facilè deprehendes, attentus notis quas in vero & laudatiore Castorio diximus in partibus animalis medicamentosis.

Costus, radice pradura Helenii Comagenii: sed

sed odor Helenii minùs vehemens, neque caput tentans; & sapor minùs acer, quàm Costi.

Crocus misto Crocomagmate tuso, flore Cnici, vel oleo & puluere Bersilii, vt vocant: qui fricando dolum detegit, vel sape sublitu: & Lithargyro, vel plumbagine, ad pondus augendum. Vtrumque minùs odore vegetum est: præterea hoc est puluerulentum. Adulterati quoque Croci color & odor celeriter euanescunt, veri diu permanent. Galenus primo Antidot.

Casia odorata, corticibus Capparis & radicis Tamaricis mistis.

Caphura, gummi Iuniperi: sed hoc est minùs odorum, & durius; illa est friabilis, & odore valentiore. Platearius.

Garyophylli vetustate exanimati, vino puluerem optimorum Garyophyllorum habente irrigantur, siccantur: foris solùm Garyophyllos olent, & vix ad dies decem: molliores sunt integris.

Carpobalsamum adulterari semine Hyperici simili, quod Petrâ Palæstinæ oppido affertur, auctor est Dioscorides. Adulterari tamen non posse, affirmat Galenus 1. Antidot.

Euphorbium lacte hædino, Sarcocolla & Glutini mistione conspurcatur. Experientia veri est difficilis: nam Euphorbium leui gustu os diu accendit, ita vt omnia gustata Euphorbium resipiant. Idem iniectum igni odorem edit fastidiendum, Dioscor.

Ebur vstum (quod cur Spodium vocet vulgus,

gas, non video) ossibus canis vstis, vel albo marmore vsto: id verò grauitate proditur: illud forma ossis, & linearum desiderio.

Galbanum mutatur Resina, Farina Fabarum excorticatarum, Hammoniaco, Dioscorid. ex cuius notis sincerum deprehendes.

Galanga acris Cypero Europæo insipido, vel falso; vel Bistorta, vt vocant, radice austera: si verò dicta radices aceto puluerem vera Galangæ & Piperis habente biduò macerentur, foris solùm Galangam referunt. Platearius.

Ladanum, stercore Caprino, & puluere nigro. Id autem tractando non mollescit, sed in puluerem abit, modo Ladani vetustate exsucci. Viribus præterea & odore Ladani caret, quod sic vitiatum est.

Laser omne antequam siccescat, adulteratur Sagapeno, aut Fabæ lomento: sed maleficium deprehenditur colore, odore, sapore, dilutione, Diosc.

Lycium quibusdam Amurca, Succo Absinthii, Felle Tauri: sed id à viribus sinceri multum recessit.

Lemniam terram sic adulterant, vt nemo veram à falsa possit secernere: sic & Lycium Indicum, & plurima alia, vt verorum notæ à falsorum notis non exactè discerni possint.

Ligustici semen adulteratur semine quodam simili; quod facilè gustu discernitur, amarum enim est: alii semen Fœniculi aut Seseleos admiscentes, Ligusticum dolo viciant.

Lentiscina resina, id est, Mastiche, Turis & Resina Pineæ nucis mistura.

Moschus pelliculis incisis, puluere carnis Columbinæ siccatæ, sanguine Hædino, & pane asso. Si eius certum pondus pelui madenti impositum aliquamdiu, fit grauius, est legitimum; si pristinum pondus seruat, suppositicium.

Manna Arabum, Sacchara & Folliculis Sennæ.

Myrrha adulteratur gummi macerato in aqua, in qua Myrrha maduerit, Dioscorid.

Nardus adulteratur Stimmi, seu Stibio cum aqua aut palmeo vino inspissationis ponderisq́ʒ causa inspirato.

Nardus Celtica adulteratur imposita herba simili, quæ Hirculus ab odoris grauitate vocatur: sed herba candidior, sine cauliculo, minoribus foliis; radice nec amara nec odorata, vti vera Nardus est.

Opi omnes adulterantur addito Sagapeno, antequaminarescante, colore: odore, sapore dolus deprehenditur; & quia cum aqua vel saliua non mox soluuntur adulterata. Adulterantur etiam Furfure & Farina; precipuè καυλίας id est, qui ex caule defluit, quia dilutior; ῥιζίας verò, id est, qui ex radice, perlucidior & purior. Quauis enim radice incisa aut caule, quod effluit crassum & lentum, Ὀπὸς, id est, Liquor dicitur, lib. 6. simpl.

Opium, semine Lactucæ agrestis.

Opopanax, Hammoniaco aut Cera: tunc in aqua,

aqua, si digitis teratur, non soluitur, nec lactescit vti sincerum. Diosc.

Os ex corde cerui cartilaginosum, simili ex maiorum animalium [præsertim bouis] corde.

Opobalsamum tam variè adulterant & astutè, vt eius adulteria etiam exercitatissimos fallant. Hæc verò adulteria inuulganda non censeo, ne maligni etiam vitient à nobis edocti. Vitiatur misto vnguento terebinthino, lentiscino, cyprino, balanino, susino, metopio, melle, vel Cypria cera liquida: sed maleficium facilè deprehenditur. Nam verus liquor in vestem laneam fusus, maculam non facit, & post lotionem notam non relinquit, cùm vitiatus inhæreat. Adhæc merus, lac, si instillatur, coagulat; & in aqua aut lactè celerrimè liquatur, & colore lactescit. Alias quasdam notas apud eundem & Simeonem, si libet, legeris potiùs, quàm apud barbaros hoc seculo adhuc legi solitos, profunda hominum ignorantia, & magno mortalium incommodo.

Piper longum fraudulenter præparatum, est herba quædam flaua, quæ à Xene affertur, aspectu quidem, non autem gustu, Macropiperi similis: hæc autem aquâ irrigata soluitur; natiuum Macropiper insolubile permanet, Gal. lib. 1. Antidotorum. Piper longum verum ex Barbaria affertur: adulteratum verò duplex est; alterum, quod in Alexandria maximè conficitur; alterum herba cuiusdam germen. Quod factitium est, si per diem totum in humo-

re maceretur, illicò liquatur ac soluitur, lib. 4. sanit. tuend. Illud fortè ex massa subacta aqua, in qua dissolutum aut maceratum sit Piper, & in formas effictas coniecta, pòst siccata. Vidi etiam adulteratum ex germine & velut nucamento Betulæ & Coryli.

Pastilli Theriaci, ex radice Pentaphylli, id est, Tormentillæ, Venetiis malè componuntur, non ex Viperarum carne. Hermolaus in Coroll. Musa.

Phu, radice Rusci admista vitiatur: sed maleficium facilè deprehenditur; quia hæc dura est, frangi contumax, & sine vlla odoris gratia.

Pompholyx, taurino Glutine, ouillo vel Marino pulmone, aut Grossis, vel quibusdam aliis crematis.

Pentapetalon, Pentaphyllon. Polium, nihil simile habent in plantis; ob id non adulterantur.

Rha-Ponticum, radice Centaurii magni. Rhabarbarum examinatur maceratum aqua diebus quinque, posteà siccatum idem minùs in crocum tingit, intùs nigricat, varietatem in fracturis amisit; densius est, astringit magis: ex aqua verò illa siccata trochisci fiunt regibus.

Ῥῆον cùm viget ac integrum est, valenter astringit, densum est ac contractum tota substantia; tamen celeriter perforatur. Incolæ regionis in qua gignitur, coctione vires eius in aquam trahunt; deinde Rheum siccatum, tamquam

quam integrum sit, nec coctum, transmittunt: sed ut rarius est & laxius integro, nullam aut minimam adstrictionem retinens. Quantum alias notis Rheon à Rhabarbaro differat, alibi diximus.

Sagapenum, succo Laseris & Galbano, Diosc. id non liquescit, sed verum vino vel aqua affusa statim dissoluitur, Galen lib. 1. Antid.

Sarcocolla puluerizata est suspecta adulterii, Diosc. à quouis puluere misto: integra eligatur.

Styrax modis multis Dioscoridi adulteratur: sed dolus facilè deprehenditur notis ab eo dictis.

Santala lignis aliis; Rubrum Bersilio inodoro; Flauum & Album ligno Cedrino odoratiore, linguam calefaciente.

Scammonium lacte Tithymali & Sarcocollæ, vel Eruifarinæ, tunc linguam minùs valenter pungit & mordet.

Saccharum, intùs feculentum aut spuma succi Cannæ eius auctum: tunc in ore vanescit, & fractum nigricat.

Turbith, Gummi dissoluto quibusdam radicibus extremis illito: verum autem si frangitur, gummosum est intùs.

Tamar-Indi Prunis adulterati non splendent, humidiores sunt; sapore & nucleo Prunorum multum à semine Tamar-Indorum diuerso.

Tus, Pini Resinâ, & Gummi. suffitum autem Gummi flammam non edit, Resina autem

in fumum vanescit; Tus statim ardet. Odore etiam maleficium proditur.

Turis cortex, Pini aut Nucis. Pinea cortice: horum tamen index ignis: nam reliqui cortices suffiti, quamquàm incenduntur, sine odore fumant; Turis verò cortex ardet, & odorum fumum edit.

Turis manna, adulteratur cribrata Pini Resina, aut polline aut cortice Turis contuso: sed hac igne deprehenduntur.

Hac abundè fuerint, ei præsertim qui veras simplicium sincerorum notas, ex nostro libro simplicium primo accuratè didicerit. Nam cùm rectum sui & obliqui sit index, vt initio secundi docuimus, & in vnoquoque rerum genere quod perfectissimum est, idem sit simplex ac vnicum; id si cognoueris, alia ei congenera, aut etiam arte affinia, nullo negotio secreueris.

SIMPLICIS ALICVIVS NOMINE ABSOLVTE SCRIPTO,

QVID ACCIPIENDVM.

IAM *tradamus Simplicis alicuius nomine scripto absolutè, & sine determinatione sexus, coloris, magnitudinis, figuræ, loci, temporis, vel notarum probitatis aliarum, vel partis eius simplicis, radicum, foliorum, florum, seminum, &c. quódnam sit eligendum: nam pro*

pro variis scopis varia, sed in scopos efficaciora deligimus: Quam in rem te iuuabit nostra Simplicium per locos communes descriptio. Quæ enim radicibus solis sunt efficaces plantæ, illarum nomine radices veniunt: quæ foliis, floribus, fructibus, seminibus, cortice, ligno, liquore, succo, gummi, sunt vtiles ac medicamentosæ magis, dum plantæ nomen affertur, partem eius vsurpari solitam elige. Quum verò pluribus sui partibus ad res etiam varias valent, quibus sit opus, coniecta ex partium illarum facultate & affectus natura, & medicamenti constituendi forma: vt Ammi, Anisum, Apium, Carum, Cnicus, Cuminum, Gith, Libysticum, Nasturtium, Psyllium, Seseli, Staphis agria, semina sunt præstantiora; idq; solum illarum nomine intelligendum: in aliis multis similiter.

Anisum, Cretense, lib. 4. sanit. tuend.

Agnus, [seu Vitex] id est, flos eius aut semen, licet folia etiam sint vtilia.

Agaricus, albus & femineus.

Aloë, id est, succus eius, Aloë Indica, lib. 9. simplicium in Diphryge.

Alumen, scilicet scissile, quia præstantissimum, lib. compos. pharm. gen. primo.

Acetum, ex vino, non hydromelite, vel cereuisia.

Aristolochia, pro re proposita explicanda est: rotūda enim cùm multùm tenuare crassum humorem, tergere vlcera, digerere ex vtero; longa

autem, cùm mitiora hæc volumus. Clematitis autem, quia fragrantior, in vnguentis expetitur.

Amomum, Scythicum lib. 8. comp. pharm. part.

Ammi, Illyricum, lib. 9 eiusdem; Ægyptium alii laudant.

Balsamum, Opobalsamum potiùs intelligendum, quàm Carpobalsamum aut Xylobalsamum, lib. 2 comp. pharm. part.

Bryonia, alba, quia efficacior, quàm nigra.

Buglossum vtrumq;, foliis & flore efficacius; radice tamen non inutile.

Casia vel Cassia in libris Græcorum. Cassia syrinx optima, & Cinnamomo viribus & toto habitu finitima. In libris Arabum eadem Lignea dicitur: altera verò, Fistula hus dicta, ponitur, cùm medicamentum est purgatorium.

Cardamomum, maius.

Capparis, cortex radicis.

Centaurium, Minus, in purgantibus medicamentis; in ceteris Maius, dictum à facultate multiplici & efficaciore.

Calaminthe, montana, quia efficacior quàm domestica.

Costus, amarus, cùm subamarus & valdè acer solùm nominetur; dulcem tamen nescio quem Arabes inuexerunt.

Cypressus, id est, nuces eius, in adstringentibus medicamētis: lignum aut folia, in diureticis.

Cinna-

Cinnamomum, optimum; de quo in simplicibus abundè.

Corallium, rubrum.

Cuminum, Æthiopicum, lib. 4. sanit. tuend.

Daucus, agrestis; nam satiuus Pastinaca est, alimentum veriùs, quàm medicamentum.

Elleborus, niger Mesua, quia salubrior: albus Galeno Aph. 1. lib. 5. Obserua igitur an compositio sit Arabica aut Græca. Elleborus vterque & Helenium ex locis editis præstant.

Eruca, siluestris, quia efficacior hortensi.

Epithymum, Atticum, melancholiam ex ventriculo purgat: id in Græcis compositionibus vsurpandum; in Arabicis Arabicum.

Fœniculus, semen; sed in collyriis succus foliorum aut radicum.

Galla, solida efficacior, quàm perforata.

Gummi, Arabicum; id enim omnium perfectissimum, vel Plinio auctore.

Gluten, Mastiche, ceteris Glutinis efficacius, vt vitrum etiam glutinet, quibusdam intelligitur: aliis Ichthyocolla: aliis Taurocolla magis placet Glutinis nomine.

Hyssopus, montanus hortensi melior, vt Calaminthe montana efficacior domestica. Hyssopum Colicium Diosc. Creticum verò Archigenes, apud Galen. lib. 8. comp. pharmac. part.

Hyoscyamus, albus, seu album eius semen:

quod tamen interdum exprimitur, frequentiùs tacetur.

Iris, radix Ireos Illyricæ veteribus, nunc pharmacopolarum ignauiâ Florentina vsurpatur, cùm illa per Venetos facilè haberi queat.

Lupinus, amarus: nam dulcis esculentus est; vt ille, amaritudine per macerationem in aqua deposita.

Lactuca, semen; præterquàm in victus ratione, vbi herba potiùs intelligitur.

Lapathum, Oxylapathum efficacius rotundo.

Lithargyros, Auri; tamen Lithargyros Chrysitis aliquoties in lib. comp. pharm. Gal. legitur.

Mastiche, Chia, lib. 7. meth. & alibi passim. Ægyptiam tamen ac recentem, ob id pinguissimam laudat lib. 2. ad Glaucon.

Marrubium, album præstantius nigro.

Mel, apum: alterum, aëromeli seu mel aërium & roscidum.

Margarita, solidæ meliores perforatis; nisi etiam sint flauæ, obscuræ, solidis pares.

Medulla, si non additur cuius animalis, & valens futurum est medicamentum, ceruina miscenda, valentior quàm vitulina, lib. 6. comp. phar. part.

Nuclei, pini, oliuæ; dactyli autem Auicenna.

Oleum, oliuum, ex oliuis expressum.

Opium, Thebaicum, Galenus lib. 7. simpl. & post eum omnes.

Petro-

Petroselinum, *Macedonicum*, & *in hoc Aſtreoticum*, & *huius ſemen maximè in vſu eſt*, *lib. 8. comp. phar. part.*

Pruna, *ſi aluus deiicienda eſt*, *Damaſcena & Hiſpana ſeu Iberica*, *hodie Auguſtana & Cathalaunica Italis dicta*, *ſunt multò præſtantiora*, *vel ſi qua his ſimiliter ſunt pinguia*, *dulcia. Si ad cohibendum & aſtringendum ſit medicamentum*, *Damaſcena immatura*, *vel potiùs quæ Iorana nobis dicuntur*, *S. Iuliani & Turonica.*

Papauer album, *ſemen.*

Piper, *album*, *quia acrius*, & *linguam magis pungit*, *quàm nigrum*, *à quo per aduſtionem vis exhalauit*, *Gal. lib. 8. ſimpl. ſed album id maturum intellige. Nam album ex Macropipere in racemum granatim dehiſcente*, *recens factum*, *minùs acre*, & *Macropiperi facultate proximum*, *quale apud Serapionem eſt accipiendum.*

Pix, *liquida in ſuppurantibus & tergentibus*: *ſicca*, *in ſiccantibus vnguentis epuloticis & glutinantibus*, *Gal. lib. 7 ſimpl.*

Pæonia, *mas*, *ſeu eius radix vel ſemen*: *Manardus ætatis noſtræ medicus longè doctiſſimus in Epiſtolis.*

Polypodium, *quercinum vulgò vſurpatur*: *murale*, & *à ſaxis prætuterim cum Nartonenſibus quibuſdam*; *quod frequentiſſimum*, & *pro quercino omnes venditant*, *niſi ſi quando adſtrictione opus eſt*; *qua ratione hederam quo-*

que queicinam nonnullis expeti audio.

Quatuor emollientia: { *Malua* / *Althaa* / *Viola nigra* / *Acanthus, id est, Branca vrsina.*

Quatuor semina {
- *Frigida* { *Maiora: Melonũ, Cucumeris, Cucurbita, Citrulli.* / *Minora: Lactuca, Portulaca, Inthubi, Cichorii.*
- *Calida* { *Maiora: Cumini, Carui, Anisi, Fœniculi.* / *Minora: Apii, Dauci, Ameos, Amomi.*

Quinque radices vretica: Apii, Petroselini, Asparagi, Graminis, Rusci.

Resinarum primas non iniuria meruit Lentiscina, id est, Mastiche: inter alias verò prafertur Terebinthina, quia melior quàm Colophonia, & Fricta dicta; aut illius loco ponitur Laricea dicta, Terebinthina propè similis, Gal. 1. Comp. phar. gen. Recentioribus verò Pinea intelligitur.

Ruta, folia Ruta agrestis: Gracis verò folia Ruta domestica. Illam verò & illius semen, Moly, vel Hesanum, vel Hesasa, vel cum Syris, apud quos nascitur, Hermola ferè vocant.

Rosa, rubra; recens in purgantibus; sicca in astringentibus.

Raphanus, siluestris.

Rosma-

Rosmarinus, folia; interdum flos, quem nescio cur hodie vulgus Ἄνθος, *id est, Florem absolute appellat.*

Rhus, cortex fructus Sumach dicti.

Stœchas, Stœchados Arabicæ flos.

Styrax, Calamite: nam liquidus vulgò dictus est Myrrha Stacte, si verus sit.

Santalum, flauum.

Spica Nardi, Indica.

Sulfur, ἄπυρον, *id est, ignem non expertum, seu viuum, est nobilissimum: ad quædam extinctum, ceu nobis familiaribus, præfertur.*

Σχοῖνος, *id est, Iuncus: pro Schœnu anthos.*

Tres flores cordiales: { *Violarum* / *Buglossi* / *Boraginis.* }

Thymum, Atticum, aut ex editis locis & siccis, lib. 4. sanit. tuendæ.

Viola, nigra seu purpurea, vulgò Martia & quadragesimalis, quòd in ea tempora flos ferè incidat, & eadem recens, si haberi potest: nam sicca inefficax.

Zizipha, id est, Iuiubæ, recentia & bene matura; aut saltem integra, non putria aut vetustate exsucca: quod illis post sextum mensem ferè accidit.

Siquæ singula in singulis regionibus sunt præstantissima & laudatissima.

Alumen, Milesium.

Agaricus, Ponticus, Andromacho iuniori in Theriaca.

Mysi, Cyprium.

Nitrum, Berenicium.

Sinon, Syriacus.

Cuminum, Hispanum, alibi: Æthiopicum, melius Ægyptio.

Anisum & Thymum, & alia plurima, Cretica, lib. 4. sanit. tuend. in diatrion piper. & diacalaminth.

Meon, Hispanum & Macedonicum.

Aristolochia, Pontica, & hac melior Cretica, lib. 10. comp. phar. part.

Phu, Ponticum.

Castorium, Ponticum.

Daucus, Creticus, semine & radice bonus: cæteri solo semine

In Dicaarchia, quæ nunc vocatur Puteoli, Ærugo, Cerussa, Æs, Squama Æris, & alia nonnulla. Romæ argenti spuma fit optima. Ex Sicilia item, magna Libya, & Creta quotannis multa præstantissima Romam afferebantur,

Hucusque Siluius.

DIA-

DIARIVM PHARMACORVM PARANDORVM, ET SIMPLICIVM LEGENDORVM,

A

MATTHIA LOBELIO collectum.

IN vniuerſum annum optimè inſtructurus officinam Myropolæ, per dies & menſes operariis, famulis & officinæ caculis iniungit quæ facienda ſunt: quia nonnulla medicamenta omni tempore parari nequeunt: quorum quidem aliqua ſi concinnari poſſent, tamen non debent, quia omnia ſimplicia ſuo tempore, & in ſummo virium vigore (vt ſcitè Dioſc. & Gal. docuere) colligenda, recondenda, præparanda, & aliis miſcenda. Nonnulla verò quouis anni cardine, ſolo & cælo, vel minori ſumptu præparantur, & miſcentur. Exemplo igitur ſumpto ab iis qui opera locârunt, exordium ſumemus.

IANVARIO.

MENSE primo & anni primis diebus perluſtranda quæ ſuperſunt valida & integra in officinâ; vt vitiata, carioſa, antiquata, deprauata & putrefacta abiiciantur;

tur; vt & quæ desiderantur, inueniantur, & absumpta restituantur.

FEBRVARIO.

QVÆCVMQVE imperata sunt mense Ianuario, fieri possunt hoc & sequenti mense. Et circa finem in regionibus calidis, in quibus omnia præcocia sunt, collige Violas ad syrupi pręparationem, Conseruationem siue Conditum, ad Oleum, & ad pulueres cordiales siccatas seruandas; quas & tardiùs colligere potes, vt sicciores sint, & calor maior adsit ad siccandas eas.

Collige item Keyri.

RADICES COLLIGENDI TEMPVS.

Circa finem Februarii initio Martii, & primo Vere collige radices in varios vsus, priusquam vis in folia erumpat.

Censuit tamen Dioscorides, omnes incipiente foliorum defluuio esse legendas, & cælo sereno: cui in quibusdam Galenus, Auicenna & Mesues consentiunt; in aliis diuersa sentiunt.

MARTIO.

RADICES quouis anni tempore colligi

ligi possunt, quæ hominum cultu & satione crebra in omnem anni partem vegetæ incidunt : quales ferè sunt hortenses alimentosæ. vt,

Apii vulgaris
Buglossi vtriusque
Betæ
Lactucæ
Intubi
Oxalidis
Raphani
Napi
Pastinacæ
Sisari
Cepæ
Porri
Allii.

Et præter has erraticæ,

Dauci
Gingidii
Caucalidis

Asari
Dracunculi
Cyclaminis
Periclymeni
Cotyledonis.

Nam hæ quinque, vt bulbosæ quædam alię, etiã æstate, siccatis foliis, plenæ sunt, & frequenter Autumno regerminant, alimenti pingui & crassi copia.

Siluius. Quæ verò solius naturę sponte crescunt, aut semel à nobis tempestiuè seruntur aut plantantur; ferè sunt optimæ, solo aut Vere, aut (vt dixi) Autumno, paucissimæ Æstate aut Hieme. Quin & hæ quas multis anni partibus communes diximus, sunt præstantiores, cùm tempestiuè satę adoleuerunt & vigent: aliis verò temporibus ignauiores; quando vi quadam & holitoris operâ & irrigatione coguntur adolescerę sub cælo sibi parum propi-

propitio; quale æstiuum est ac autumnale & hiemale. Sic Vere ipso, quando primùm germinare incipiunt, nobis leguntur in annum:

Enula	Hyoscyamus
Althæa	Angelica vtraque
Iris	Anonis
Acorus	Asarum
Symphytum	Asclepias
Ruscus	Bistorta
Asparagus	Betonica
Petroselinum	Buglossum
Apium palustre	Carlina
Fœniculum	Caryophyllata
Bryonia	Centaurium maius
Agrimonia	Chelidonium vtrũque
Meum	Cotyledon
Phu	Cynoglossum
Cyperus	Dictamnus albus
Rubia, quæ potiùs Autumno	Elleborus niger
Saxifraga	Esula maior
Eryngium	Farfara
Tormentilla	Filipendula
Pentaphyllon	Filix
Pæonia vtraque	Filix florida
Polypodium	Gentiana
Gramen	Iarus
Lilium	Aron
Alni nigræ radicis cortex	Imperatoria
	Lepidium

Man-

Mandragoras	Pityusa
Narcissus	Cortex rad. Populi
Nymphæa	Sigillum Mariæ
Radix caua	Orchides
Capnos Plin.	Raphanus sylucstris & rusticanus
Rubus	
Scrophularia	Muscus arborum
Petasites	Cort. rad. Sambuci
Petrosel Macedon.	Radices Ebuli.
Peucedanum	Cortex rad. Fraxini
Pimpinella	Cortex rad. Lauri.
Pistolochia	Cortices arborum.

HERBÆ ET FLORES.

Viola Martia ad
  Syrupum
  Conseruam } in regione temperata.
  Oleum
  & cordiales confectiones.
  Keyri.

Aquæ distillantur ex Violis & herbis hieme vegetis, vt Aqua
  Vmbilici Veneris
  Mandragoræ
  Semperuiui
  Capillorum Veneris.

Adiantum omne, Asplenium, Phyllitis.

In regionibus calidis Syrupi ex herbis recentibus parari possunt, vt:

Capillorũ Veneris simplex & compositus

Grana

Grana hederæ arboreæ
Oculi Populi.

APRILI.

Quæcumque omnia Martio mēse, initio Aprilis parari & colligi possunt.

Keyri Primula Veris
Narcissi flores ad oleum
Cochlearia Orchides Saluia vita.

MAIO.

Quæ prætermissa sunt mense Aprili, fiant initio Maii.

Distillentur herbæ quę ad statum peruenerunt.

Herbæ quæ iam caulem producunt, & semen edunt illo mense, conseruantur ad Theriacam vel aliam compositionem. Reponantur in altiori parte domus.

Vnguenta ex succis fiunt.
Emplastra ex succis herbarum parantur.
Conseruationes ex plantis.

Colliguntur

Absinthii coma ad conser.
Eupatorium ad succum.
Paludapium Fumaria
Daphnoides Genistæ flores
Cichorium Lactuca syl.

Seni-

Serides
Lens paluſtris
Leucoia
Lichen
Mezereon
Napi ſemen
Plantago
Lupulus
Tamariſcus
Thlaſpi ſemen
Vinca Peruinca
Bugulę
Aſplenium
Phyllitis
Borago
Bugloſſum
Burſę paſtoris ſuccus
Limonium Germanicum, ſeu Pyrola
Ophiogloſſum
Pulmonaria vtraque
Roſæ
Roſmarini flores
Flores Sambuci.

IVNIO, & initio IVLII.

Abrotonum
Agrimonia
Alchimilla
Altercum, ſiue Hyoſcyamus
Althęæ flores & folia
Anethum
Anthemis vtraque
Artemiſia
Aſari folia
Ballotæ
Calaminthamõtana
Calendulęſtillaticia
Carduus benedictus
Caſſitha
Centaurium minus
Chamædrys
Chamæpitys
Roſæ in regionibus temperatis
Syrupi Roſ. conſer. oleum, vnguentum, ſuccus
Betonica
Braſſica marina
Botrys
Branca vrſina
Cari ſemen
Coriandrum

Epi-

Epithymum &
Epithymbra
Equisetum
Euphrasia
Galega
Genistę semen
Gratiola
Hypericum
Hyssopum
Iacobæa
Labrum Veneris
Laurus
Lysimachia lutea
Maiorana
Marrubium
Marum
Matricaria
Melissophyllum
Mentha
Menthastrum
Mercurialis suc.
Millegrana
Nepita
Numularia
Opium
Origanum
Papauer Rhœas
Parietaria
Parthenii siue Cotulę flores
Periclymeni flores, & fructus, & folia.
Petroselini Macedonici semen
Phlomos
Pilosella
Polium
Polygoni aqua & succus
Portulacæ succus & stillaticia
Ros solis
Ruta vtraque
Sabina
Saluia
Sanicula
Satureia
Serpyllum
Scordium
Verbena
Veronica.

IVLIO.

In regionibus temperatis, quæ prætermissa sunt Iunio, facienda.

Quæ-

Quæcumque Solis feruorem requirunt, paranda, vt Theriaca, quæ in calidioribus regionibus parari solet Iunio mense, vbi omnia sunt præcocia.

Parantur Trochisci Alipτæ moschatæ, quia mollescunt Ladanum & Styrax, si Soli exponantur.

Quòd si quis eo tempore hæc neglexerit aut prætermiserit, licebit aquam Rosaceam addere calidè; & vi caloris liquescant, (sicuti balneo,) quod melius est, quia illa longa insolatio exsoluit vires odoratorum.

Apud nos quia semina seriùs maturescunt, insolatio & fermentatio Theriaces potest iuuari, & accelerari in balneo vel hypocausto.

Colligenda in regionibus calidis:

Absinthium	Sem. Seseli Massiliensis
Abrotonum	Sem. Lithospermatis
Ageraton	Lupinus
Coriandrum	Sem. Maluæ
Dauci Cretici semen	Flores Meliloti
Sem. Petroselini	Sem. Anethi
Hydropiper	Morus
Pulegium vtrumque	Orobus
Lauendulæ flores	Capita & Sem. Papaueris vtriusque
Ligustici semen	Psyl-

Psyllium	Sophiæ semen
Ribes	Tanacetum.

AVGVSTO.

Quæcumque neglecta aut omissa sunt præcedente mense, fiant Augusto.

Colligenda:

Althææ semen	Fraxini semen
Sem. Cataputiæ	Milium
Cnici semen	Flos Nymphææ
Cornus	Petum. Mel Peti
Cynosbatos fructus	Omphacium
Dauci vulgaris semen	Prunus syl.
Cucumis Elaterii	Sem. Sambuci & Ebuli
Rhamni Cathartici sem.	Momordica
Polium	Scordium
Ricinus	Seseli Æthiopici semen
Spica Lauendulæ	Sem. Hyoscyami.
Tribulus aquaticus	

SEPTEMBRI & OCTOBRI.

Antispodium è Myrto & Cydonio
Cortices Castanearum
Cotonea mala Halicacabum Mespilus
Rhamni cathartici semen
Radices nonnullæ omissæ Vere nouo, vt, Iridum Pæoniæ Acori.

NOVEM-

NOVEMBRI & DECEMBRI.

His duobus menſibus, Nouembri videlicet ac Decembri, eadem erit ratio, ſi modò in eis cōtigerit eiuſmodi cæli temperies, vt radices adhuc validæ nullâ vel frigoris vel niuis tempeſtate concutiantur. nam ſępe iiſdem mēſibus contingit, vt ſine vllâ cęli iniuriâ Pharmacopœis quod reliquum eſt radicum in hortis remanentium, æquè ac in pręcedentibus, colligere liceat.

Sequuntur & nonnulla purgantia medicamenta M. Lobelii.

ALIQVOT MEDICAMENTA COMPOSITA HABERE IN PROMPTV

OPERÆ PRETIVM.

DOLVM *eſſe, ſi quis Compoſitis vtatur, Villanouanus dixit, vbi in promptu habentur Simplicia: Variis tamen de cauſis nonnulla Compoſita pharmaca non minùs vtilia quàm neceſſaria ſunt. Prima & potiſſima, quotieſcumque præcipites implicati morbi, eorumdemq́ ſæuiſſima ſymptomata adeò vr-*

gent, vt noua medicamenta, Magistralia vocata, repentè per otium concinnare non liceat. Secunda, & alia, quia multa comprobata, & vsu & ratione recepta compositiones fermentatione egent; vnde noua & optata exoritur facultas; quandoquidem simplicia quouis loco, cælo, & solo, ad manum esse nequeunt; ideò quo tempore maximè vigent, in annuum vsum ex his composita nonnulla medicamenta præparari, permisceri & asseruari operæ pretium est, vt Theriaces compositio, Mithridatica, Philonis antidotus, & huiusmodi. His rationibus ductus, quia medicamento purgante indies vtendum, aliquot tuta eaq; pauca pharmaca composita, blando nulloq; labore euacuantia, singulis humoribus dicata, nobis elegimus; quibus diu felicissimè vsi sumus, & ex duabus tribúsve compositionibus vnam fecimus, ne mole & copia compositionum obruamur; quæ diu in officinis asseruari solita, sæpe putrent, non sine Pharmacopœorum & ægrotantium dispendio.

CHOLAGOGVM ROSATVM

CLEMENS, OMNI ÆTATI VTILE; *ori, ventriculo & visceribus gratum; febribus & affectibus biliosis aptum. Respondet Electuario Rosato, & Electuario è Prunis solutiuo, & Electuario è Psyllio.*

℞. Succi Rosarum rub. ℥ xv.
Sacchari albi ℥ xxx. [xxxvj. al.]

Mel-

Mellis candidi despumati ℥ vj.
Prunorum ℥ xx. quæ exhibent pulpæ solidiusculæ ℥ xvj.
Passularum à stipitibus mundatarum ℥ xij. quarum pulpa solidiuscula est vnciarum vj. Pruna & Passulę coquantur separatim ad mollitiem ex decocto sequenti, & per setaceum cernantur:
℞. Cichorei totius
Boraginis Acetosæ
Polytrichi, vel Adianthi } ana m. iij.
Endiuiæ
Hordei integri m. j.
Glycyrrhizæ mundæ ℥ j. ß.
Florum Violarum
Boraginis ana m. j.
Anisi ℥ iij.
Fiat omniũ decoctio in s.q. aquę ad ℔ iiij.
In cuius colatura coque in vase occluso Pruna & Passulas. In residuo infunde, coque leniter
Seminis Psyllii
Quatuor seminum frig. maiorũ
Sem. Lactucæ } ana ℥ ß.
Oxalidis
& Portulacę contusorum
Dissolue G. Tragacanthi ʒ j. ß.
Saccharum, Mel, & Succus Rosarum coquantur ad Electuarii solidiusculi consistẽtiam: deinde pulpæ & emulctiones seminum addantur, iterumque coquan-

tur lento admodùm igni: tum demum insperge puluerum
Cinnamomi electi ℥ ß.
Santalorum rub. ℥ j. ß.
Santal. alborum ʒ vj.
Caryophyllorum
Surculorū vel foliorū Lentisci } ana ʒ j. ß.
vel Caryophyllorum ʒ ij. ℈ j. [*in penuria foliorum Lentisci*]
Macis ℈ iiij.

Adde denique singulis lib. siue ℥ xij. huius Electuarii, Scammonii optimi ℥ j. cocti in ℥ j. ß. Succi Rosarum lento igne vel cineribus calidis, quemadmodum coquitur à Mesue in suo Elect. Rosato.

Tota compositio est librarum v. & ℥ v.
Dosis à ʒ iij. ad ʒ iiij. v. & vj.

Si velis minus purgare, vtere minori dosi. medicamenta enim validiora minori dosi assumpta, debilia sunt.

Hęc & quamplurima huiusmodi purgātia, in Chylismata redigere operę pretium.

EXTRACTVM MELANAGOGVM, SANGVINEM DEFECANS, ET *serosa excremēta euacuans, omnibus cutis & cuticulæ vitiis, lepræ & elephantiasi conueniens, siue à bile, siue à pituita salsa: Spleneticum & Hepaticum medicamentum efficax.*

℞. Succorum Rosarū rub. defecatorum ℔ ij.

Suc.

Suc. Fumariæ
Lupulorum
Boraginis
Pomorum dulcium
Mercurialis
Endiuię vel Cichorei
Vini albi
} ana ℔ j.

Quibus decoque ſequentia in balneo operculo occluſo.

℞. Polypodii recentis, & adhuc viridis è Quercu vel Fraxino ℥ vj.
Foliorum Senæ mundatorum ℥ ix.
Summitatum & florum Thymi, Caſſithæ & Abſinthii } ana ʒ vj.
Radicũ Lapathii acuti virentiũ
Helenii Ebuli, vel
Corticis radicum Sambuci
Corticis rad. Fraxini
& Populi nigri
} ana ℥ j ß.
Capillorũ Veneris vel Polytrichi
Aſplenii Chamædryos
Chamæpityos
} ana m. j. ß.
Florum Chamæmeli Romani
& Cotulæ fœtidæ ſiue Parthenii ana m. j.
Seminis Cnici ℥ iij.
Seminis Aniſi
Fœniculi
Carui
} ana ʒ vj.

Contuſis infuſis, decoctis, expreſſis & tranſcolatis infunde

Agarici candidissimi & leuissimi
Hermodactylorum, &
Pulpæ Colocynthidis ana ℥ j.
Omnium Myrobalanorum ana ʒ ij.
Zingiberis Cinnamomi
Schœnanthi Macis } ana ʒ j.
Galangæ Garyophyllorum

Iterum expressis & defæcatis percoquantur lento admodùm igni, cum mellis candidi ℔. tribus, ad mellis vel Electarii liquidi crassitudinem. Addendo singulis ℔. Scammonii præparati vel cocti in succo Rosarum, vt antè diximus, ℥ ß. pul. Gummi Arabici ℈ j. Dosis à ʒ iij. ad ʒ iiij. & vj.

Extremis morbis adiiciuntur vniuersæ compositioni
Hellebori albi
& nigri ana ℥ ß.
Fiat Chylariũ. Dosis à drachma j. ad duas.

CATHARTICVM HYDRAGOGVM.

℞. Radicum Graminis ℥ vj.
Rad. Asari ℥ j.
Granorum Hederæ arboreę ℥ iiij.
Garyophyllorum Galangę tenuis
& Cinnamomi ana ʒ ij.

Coquantur ex arte, vt dixi modò, in ſ. q. aquę mulsæ, & ℔. j. vini albi, ad ℔. j. Colaturæ adde Succorum rad. Iridis & Brassicæ

Brassicæ marinæ ana ℥. ß.

Succorū Chamęlęę } densatorū, vt docui-
& Thymelęę } mus capite de Chamælæa, ana ℥ iij.

Vel eorundem vice in regionibus frigidis, quæ carent vel non abundant Chamælæa & Thymelæa, sume

Extracti Laureolæ vel Gratiolæ ℥ j.

Percoquantur igni lento cum Sacchari ℔. j. Ab igne vbi abstuleris, adde pulueris

Radicis Mechioacæ ℥ j. ß.

Tartari albi & Spec. Aromatici Rosati ana ℥ ß.

Macis ʒ ij.

Olei stillatitii Cinnamomi, Caryoph. & Anisi ana ℈ ß.

Datur ex aqua Graminis & mulsa à ʒ iij. ad ʒ iiij. cum pari quantitate Melanogogi, & Asari decocto.

DIACNICVM CVM CITRO, SOLVTIVVM, PHLEGMAGOGVM *& Hydragogum, quartana febre affectis, vt si quod aliud, vtilissimum. Respondet Diacarthamo & Electuario è Citro solutiuo Monspeliensium.*

HÆC *Compositio à Cnico siue Carthamo nomen accepit, tamquam precipuo agente: meritò igitur* ℥ iiij. Medullæ seminis Cnic. *cum Rondeletio legendum, pro* ʒ *iiij.* (*vt de-*

prauatè habent omnia exemplaria) censemus. Ad hæc Cnici semen omnium viscerum obstructiones reserat; colluuiem propellit, & pituitam purgat egregiè.

Recipit autem Medullæ seminis Cnici ℥ iiij. vel eius loco sume seminis Cnici boni & pleni ℥ xiij. ʒ vj. ℈ ij.

(ex ℈ j. autem seminis habebis ǵ vj. medullæ)

Contundantur, & fiat emulctio ex aqua mulsa, vel iure gallinacei, vt docet Diosc.

Conser. Corticis Citri melle conditi [ad detersionem pituitæ] ℥ j. ß.

Conser. Violarum &

Florum Boraginis ana ʒ x.

Carnis Dactylorum vino albo maceratorum ℥ j.

Pul. specierum Diatragacanthi frigidi ℥ j. ß.

Turbith ℥ j. ʒ vj.

Diagridii vel Scammonii ℥ j.

Zingiberis albi ʒ ij.

Hermodactylorum ʒ iiij.

Spiritus Anisi, vel

Fœniculi Coshlearia tria

Mellis optimi despumati ℥ xij.

Sacchari albi ℥ xx.

Dissoluatur in ℥ j. ß. Succi Cydoniorum & s. q. aquæ mulsæ.

Terenda terantur & permisceantur.

ANTI-

ANTIDOTI DIAPHOENICI *Mesuæ, emendata descriptio.*

℞. Dactylorum Cheyron, id est, è Chayro oppido, non Cirrhon siue fuluorum, vt malè ex Græco vertit Ruellius, nonnullas officinas secutus, ℥ xij. & ß.

Macerentur vino albo [Rondelet.] loco tepido ad mollitiem, terantur, cernantur per cribrum.

Pinearum (non Penidiorum) aqua hordei mundatarum & infusarum ℥ v.

Turbith optimi ℥ iiij. ʒ iij.

Amygdalarũ dulcium purgatarũ ℥ iij. ʒ vj.

Scammonii ℥ j.

Zingiberis, Piperis longi, Cinnamomi, Macis, Galangæ, Xyloaloës, Foliorum Rutæ siccorum, Anisi, Fœniculi, Dauci Cretici, vel eius loco Cari semen aromaticum, ana ʒ ij. ß.

Probè trita omnia excipiantur libris tribus Mellis despumati ex infusione vini Dactylorum & aqua Hordei, in qua post lotionem Pinei & Amygdala macerata sunt.

Tota compositio est ferè lib. v. & ℥ xj.
Dosis ab ℥ ß. ad ʒ vj.

Hæc compoſitio ad euacuandos craſſos humores facta eſt.

ELECTARIVM INDVM.

Diſſuadet pręparationem Electarii Indi noſter Rondelletius; quia non multum differt à Diaphœnico. Adſtringentia & attenuantia Electuario Indo addiderunt, quę deteriorem potiùs compoſitionem fecerunt, & deprauârunt, vt exploranti facilè patebit.

LENITIVA è CASSIA *medicamenta.*

E Caſſiæ Ægyptię ſiliquis à diuerſis auctoribus multa & varia medicamenta lenitiua deſcripta, minimè paranda aut diſpenſanda cenſentur, quia vel aceſcunt vel exiccantur, & eorum laxandi vis deperditur.

FLOS CASSIÆ, *ſeu Caſſia extracta.*

E Caſſiæ recentis & prægnantis fiſtularibus ſiliquis pulpa elicitur, quam Florem Caſſiæ & Caſſiam extractam vocant: Sed cùm Caſſiæ Siliquæ ſiue fiſtularis recens pulpa meliùs aſſeruetur in ſua theca, quàm excrera; quid extractione ante vſum opus eſt? Triplex Caſſia extracta in officinis pro-

proſtare ſolet: Caſſia extracta ſine Sena & cum Sena; Caſſia extracta cum Manna; Caſſia cum Saccharo & cum Melle, pro clyſteribus & pauperibus. Si præſcribatur à medicis, paretur hoc ſequenti modo.

CASSIA *extracta communis Nicolai.*

℞. Florum Violarum
Violariæ ſiue foliorum Violarum,
Maluæ,
Mercurialis, Betæ
Parietariæ ana M. j.
Abſinthii Pontici ſiue vulgaris M. ſ.
Herbæ iſtæ virides coquantur artificiosè in ſ. q aquæ; è cuius colato ablue ſiliquas Caſſiæ; & dilue in eius portiuncula pulpæ Caſſiæ ℔ j. Mellis ex reliqua colati parte deſpumati ℔ ß. percoquantur lento igne ad electarii formam.
DIACASSIA cum MANNA non multum differt à Diacatholico, niſi Senā, Rhabarbaro & Polypodio.

DIACATHOLICON *Nicolai, vel potiùs è Dia-catholico Liquamentum.*

Huius vniuerſalis medicamenti varia eſt deſcriptio. Exemplaria vulgata habent

pro pulpæ Cassiæ Thamar-Indorum ana ℥ duabus Sacchari ℔ ij. id est ℥ xxiiij. Andernachus autem pro ℔ ij. Sacchari perperam addit Cassiæ & Thamar-Indorum & Senæ mundatæ ana ℥ viij. Rondelletius verò ℥ vj. mediocritate fretus. Hoc Catholicon lene siue mite in suauissimam & lenissimam, cum Cassiæ operatione maximè conuenientem compositionem, redegimus: quam è Diacatholico Liquamentum siue Extractum diximus; neglecto Diacatholico maiore Fernelii, quod recipit Turbith & Diagredium, ab his benignis medicamentis & intentione Nicolai multùm aliena. Paretur ergo in hunc modum:

℞. Radicum Filiculæ siue * Polypodii recentium, fol. Senæ mundatorum ana ℥ xvj.
Glycyrrhizæ rasæ
Anisi ana ℥ ij.
Seminis Fœniculi ℥ j.
Foliorum Violarum M iiij.
Florum Violarum M j. ß.
Quatuor seminum frigidorum maiorum ana ℥ j.

Contusa omnia, demptâ Senâ, & seminibus frigidis, floribusque Violarum, 24. horas vel biduo aquę pluuialis ℔ v. vel q. s. madefacta, decoquuntur leuiter ex arte in balneo Mariæ; mox paulo antequam ab igne

igne deponantur, Senam adiiciunt, cum ſeminibus frigidis & floribus Violarum; maceranturque calidè aliquot horas in balneo. Vbi tantiſper refrixerint, linteolo excolantur, & leniter exprimuntur, ne Polypodii & Senæ vis adſtrictoria eliciatur. Colatum iterum decoquitur, dum mellis craſſitudo fiat, adiectis Sacchari boni ſubrubri, perdulcis, vel albi pinguis ℔ iiij. Poſtea ab igne remotis adde Floris Caſſię, vapore decocti præſcripti extractæ, & Thamar-Indorum ana ℥ vj. Sacchari candi & Penidiarum ana ℥ j. ß. Succi vel Infuſi Roſ. ℥ iiij. Æſtate addi poterit decocto libra vna ſucci Mercurialis defæcati & purificati, & pro diuitibus in ſingulas ℥ ſcrupulus vel ʒ ß. Rhabarbari ſelectiſſimi.

* Polypodii magma [*ſecundum Rondeletiū*] aut craſſamentum, quia copioſos flatus gignit, ventrem lædit, eumque magis obſtruit quàm reſerat, leuiter Polypodium decoquendum iuſſimus, vt efficaciùs ſuas vires, eaſque ſuauiores, exſerat. Decoctionem enim mediocrem ſuſtinet, quemadmodum Sena & Turbith, vti monuimus in noſtris Stirpium Obſeruationibus Latinis. Pondus eius etiam adauxi, quia vili emitur, pauperum commodo; longeque maiori pondere in decoctis, vti Sena, & alia permulta, quàm in ſubſtantia, vt vulgus loquitur, aſſumitur.

T 7 Aliqui

Aliqui omittunt Saccharum Penidiarum; leui incommodo, quia Penidiæ parantur ex Saccharo pingui, leniente.

ELECTARIVM LENITIVVM.

Elect. Lenitiuum conuenit cum Diacatholico & Diacaſſia; quare eo carere poſſumus. Hæc de Electariis lenioribus ſufficiant, pluribus humoribus, exuſtis potiſſimùm, expurgandis idoneis.

DIA-SEBESTEN.

Dia-Sebeſten Montagnanæ bilem tenuem euacuat. In Italia & regionibus calidis magis vſitatum quàm in hiſce frigidis tractibus, vbi rarò diſpenſatur, quemadmodum Elect. è Pſyllio Meſuæ, quo etiam carere poſſumus. Recipit copiosè Scammonium cum trochiſ. è Spodio vel Antiſpodio, ex Oxyacantha, trochiſ. Diarhodon, quò Scammonii vires remiſſiores ſint, & alui fluores diſpendioſæ vitentur. Pro hiſce inuſitatis Electariis medicus doctus facilè Cholagogum Roſatum decocto conuenienti ſiue è Myxariis ſiue è Pſyllio, Fumaria, Epithymo, Eupatorio, Rhabarbaro & huiuſmodi, pro ratione & natura morborum, diluit.

ELECTARIVM è Succo Roſarum Nicolai, fortiſſimum eſt cholagogum, & minùs caſtigatum aut emendatum.

Antido-

Antidotus siue CONFECTIO HAMECH, *apud Mesuem.*

Ex veterum Antidotis retinent hanc confectionem neoterici, ob insignes vires ad omnes morbos ex pituita salsa, flaua bile, adustisque humoribus ortos, & prauos eorum ichores; scabiem, impetiginem, elephantiasim, luem Veneream,& quęuis cutis & cuticulę vitia. Improbandi tamen sunt qui hac compositione vtuntur in pituita crassa euacuanda, ob Myrobalanos, quæ magis impingunt materiā lentam,ex Galeni & antiquorum sententia. Sed quia »
hæc compositio (vt scitè monet Rondel- »
letius,) sine arte composita videtur, & »
contra theoremata à Galeno, Mesueo & »
aliis tradita: (nam infunduntur diutiùs »
& coquuntur maximè inæqualia, vt Poly- »
podium, Myrobalani, Agaricus, Colo- »
cynthis, Rhabarbarum &c.) lubuit eius »
parandi rationem explicare. Quid enim »
opus quinque diebus in macerando Polypodio ex sero lactis? cùm nostra ętas ipsum Guaiacum, lignum durissimum, eiusque cortices, & huiuscemodi 24. horis aqua tantùm feliciter maceret. Serum autem diutiùs asseruatum facilè acescit, situm ducit, & putret. Octo vel 10. horarum Rhabarbari infusum (præterquam in alui

fluori-

fluoribus, ventriculi & inteſtinorum imbecillitatibus, lubricitatibus & læuitatibus à bile alimentis permixta, vbi ſolemus exhibere fortem Rhabarbari expreſſionem, & ipſum Rhabarbarum in tota ſubſtantia) commendatur à perbonis medicis, ne vis adſtrictoria eliciatur. Hæc monuimus, vt nonnulli è noſtris pharmacopœis ſint paulò diligentiores in parandis pharmacis, ediſcantque rationem componendorum medicamentorum, quam ipſi modum faciendi vocant.

℞. Myrobalanorum flauarum ℥ iiij.
Cepularum Indarum
Rhabarbari
Epithymi ana ℥ ij.
Agarici Colocynthidis
Polypodii querni ana ʒ xviij.
Abſinthii Thymi
Senæ ana ℥ j.
Violarum ʒ xv.
Aniſi Roſarum Fœniculi ana ʒ vj.
Succi Fumariæ Mercurialis ana ℥ x.
Pruna numero ſexaginta
Vuarũ paſſarum à vinaceis purgatarũ ℥ vj.

Polypodium leuiter contuſum, cum Paſſulis, Abſinthio, Prunis, Fœniculo & Aniſo 24. horas madefactum ex ſeri lactis aſinini vel caprini q. ſ. in vaſe oris anguſti obturato, ferueſac aliquot leuioribus ebullitionibus: deinde addatur Colocyn-

this

this contusa & forficibus incisa, cum Agarico, nodulo laxo excepta: Thymum, Epithymum, Myrobalani, Sena, Violæ, Rosæ & Rhabarbarum macerentur 12. horas, & vnica feruefactione parumper decoquantur, addito Succo defæcato Fumariæ, quia paucam aut ferè nullam sustinent decoctionem. Cola leniter exprimendo. In colati portiuncula dissolue Mannæ ℥ ij. & coletur. Coque igne tantillo colati reliquam portionem, addita sesquilibra Sacchari boni, vsque dum mellis crassitudinem habeat. mox vbi refrixit, tepenti adhuc syrupo misce Cassiam, Thamar-Indos, Mannam & Scammonii præparati ℥ j. ß. paulatim inspergendo puluerem hunc:

Myrobalanorum flauarum
Cepularum
Indarum ana ℥ ß.
Bellericarum
Emblicarum
Rhabarbari
Seminis Fumariæ ana ʒ iij.
Seminis Anisi Spicæ Nardi ana ʒ ij.

TRYPHERARVM *differentiæ*.

Trypherarum variæ sunt descriptiones. Quæ Galeno adscribitur apud Mesuem, recipit multa quibus Galenus nunquam vsus est, vt sunt Moschum, Ambar, Caryophylli,

phylli, Nux myriſtica, Macis & Santala.

Tryphera magna Nicolai cum Opio parabatur, & ſine Opio: ſed cùm Opium auſertur, adimenda Hyoſcyamus & Mandragoras; cùm non minùs ſterilibus mulieribus aduerſentur quàm Opium.

Eſt & alia Tryphera minor, ad differentiam maioris, ex arte Phenonis. Item Tryphera Moſchata Meſuæ &

Saracenica duplex { Meſuæ, & Nicolai.

Tryphera *Perſica.*

Trypheram Perſicam Meſuæ, quia apud multos vſu recepta, & à medicis Rhotomagenſibus & Rondelletio comprobatur in refrigerando ventre, eodemque relaxato confirmando & roborando, omnesque humores ferè euacuando cum aſtrictione, & refrigeratione, ſine vlla ventris læſione, retinuimus; delicatis & imbecillis tutiorem futuram quàm Antidotus Hamech; ob Diagredium & Colocynthida: quamuis validiora medicamenta miteſcant cum aliis in pauca quantitate exhibita. Sic enim paratur.

℞. Succorum Solani
Endiuiæ ſatiuæ
Apii defæcatorum ana ℔ ij. aut q. ſ.
Succi Lupulorum ℔ j.

Pru-

Prunorum Damaſcenorum numero l.
Violarum recentium & Roſarum recentium ana ℥ iij. vel ʒ vj. Succi, penuria Roſarum recentium ſiccarum.

Foliorum Senæ
Myrobalanorum Citrearum
Cepularum
Indarũ confricatarũ in oleo amygdalino dulci } ana ℥ ij.

Agarici ℥ j.
Caſſithę ℥ ß.
* Epithymi ℥ v. *pro ʒ 4. Epithymi, vt in veteri exemplari legitur, Cordus, Antidotarium Florentinum & alii nonnulli ʒ 40. legunt. Succorum autem preſcriptarum lᵗ j. Quæ quantitas longè ſuperat omnia huius medicamenti ſimplicia: adde quòd calidior foret eius operatio, & ſucci ingredientia vix caperent quæ infundi debent: eóque quidam decoquunt, & infundunt in balneo occluſo. Syrupus ex Epithymo Meſue, cui nomen ab Epithymo tanquam præcipuo agente, ʒ xx tantùm Epithymi primo loco habet.
Spicæ Nardi Indicæ ʒ iij.
Feruefac pauliſper, cola, & in colati dimidio diſſolue
Pulpę Thamar-Indorum ℥ iij.
Pulpæ Caſſiæ ℥ iiij.
Mannæ ℥ j. ß.
Io-Sacchari ſiue Sacchari Violati ℥ xij.
Alteri colati parti adde Sacchari optimi ℥ xxxvj.

Aceti

Aceti boni ℔ j.
Coquantur igne leniſſimo, & ſupradictis commiſceantur.
Deinde adde ſequentia in puluerẽ redacta;
Rhabarbari ſelecti ℥ ij.
Myrobal. Citrinarum ℥ j. ß.
Indarum
Chebularum ana ℥ j.
Bellericarum
& Emblicarum ana ℥ ß.
Seminis Fumariæ
Trochiſcorum Diarhodon
Macis Maſtiches Cubebarum
Spodii vel Antipodii è Myrto vel Cydonio
Santali citrini ana ʒ ij.
Seminum Cucurbitæ
Citrulli
Melonum
Cucumeris mundatorũ } ana ʒ ij. ß.
Aniſi ℥ ß.
Spicæ Nardi ʒ ij.
Tenuiſſimè trita inuoluantur oleo Violato: & fiat omnibus mixtis Electarium artificiosè.

PILVLÆ AGGREGATIVÆ, ex inuentione D. Meſuæ, inter omnes Aggregatiuas potiſſimæ.

Quia omnes humores implicatos è capite, ventriculo, hepate & viſceribus euacuant,

euant, Catholicæ vocantur, aut Diacatholico comparantur: & quoniam ad multa vtiles, multique vsus quotidiani; earũ descriptionem damus ex veteri exemplari depromptam.

℞. Myrobalanorum Citrinarum
Raued seni ana ℥ iiij.
Succi Eupatorii Mesuæ, id est Agerati Diosc. seu Herbæ S. Mariæ
Succi Absinthii ana ℥ ij.
Diacredii siue Scammonii præparati succo Rosarum
Turbith boni Aloës ana ℥ vj.
Myrobal. Chebularum Indarum
Agarici candidissimi
Colocynthidis
Polypodii ana ℥ ij.
Masticbes
Rosarum
Salis Gemmæ
Epithymi
Anisi
Zingiberis ana ℥ ß.
Elect. Rosati Mesuæ q. s.

Fiant pilulę. Ne fortiores sint, formentur cum Elect. è Succo Ros. ait Rondeletius.

In his pilulis hoc reprehensione dignum, quòd vulgus pharmacopœorum, Cordum, Wecherum & alios sequens, tum in Superiori Germania cùm & Inferiori, pro Eupatorio Mesuæ, Gratiolam, visceribus

ribus impendiò effrenatum hoſtem, ſubſtituunt. Ageratum enim eſſe Meſuæ Eupatorium, ſuperabundè docuimus in noſtris Stirpium Aduerſariis.

HIERA AROMATICA,
ſiue Pilulæ ex Aloë, aromaticæ.

℞. Aloës Succotrinæ, aliquoties maceratæ ſucco Roſarum rub. & exſiccatæ in clibano ℥ iij.
Agarici Trochiſcati tenuiſſimè triti ʒ iij.
Cinnamomi, Rad. Aſari, Spicæ Nardi, Maſtiches — ana ʒ j. ℈ ß.
Garyophyllorum, Macis, Galangæ, Schœnanthi, Xyloaloës, Croci — ana ℈ ij.
Cum Syrupo è Stœchade excipiantur.

PLVRA *iam non excutiemus, freti D. Rondeletii Pharmaceuticam Officinam mendis innumeris vindicatam, tandem in publicum prodituram.*

Quærenti autem Medicamentorum varia & comprobata genera, eiuſdem Rondeletii Remediorum formulæ obiiciantur.

QVIA verò in hiſce Aquilonicis plagis

gis tot Seplasiarii , Salgamarii potiùs quàm pharmacopœi; Barbitonsores , Lithotomi , Circumforanei , Agyrtæ , Ludimagistri , medicamentarii indocti , & sacrificuli vafri , rapaces & lucri auidissimi, nulla medicinæ parte illis probè peruestigata , per hominum mortes experimenta agitantes , tam repentè hodie Medici aut potiùs medicastri fiunt : qui tandem in locum experientissimorum Medicorum irrepserunt; magno ignaræ gentis , rudis & rusticæ turbæ applausu : apud quos sordet, laceratur & malè audit ars Medica diuina, nobilissima & antiquissima, summo ægrotantium dispendio , & tædio proborum medicorum; consultò dataque opera eatenus & parciùs attingimus , imò prætermisimus (tanquam nefas plagiumque profanare & perdere artem) medicatos succos siue nobilissima Liquamenta , Extracta Cathartica vocata, quę longè minori noxa & mole , maiori cum efficacia in corporibus egregiè operantur: tamdiu vsquedum leges cessabunt in hos indoctos & inexpertos carnifices , qui se medicos profitentur , vbi aliquot remediorum formulas memoria didicerint , animaduertere.

SYC-

SVCCEDANEA, QVID PRO QVO *vocant.*

Ἀντιβαλλόμενα, hoc est, Simplicia, quæ aliorum facultate similium penuria supponi possunt medici consilio, quæ nomine Galeni circumferuntur, & à Paulo ad verbum propè citantur, Galeni non esse hinc liquet, quòd statim ipso initio Galenum citat. Adhæc Anacardii fructus mentionem facit, qui Galeno ignoratus fuit. Postremò multa supponit absurdissima: vt loco Agarici, Euphorbium; pro Serpyllo, Potamogitona; vice Gallæ, sordes gymnasiorum; in locum Polypodii, radicem Chamelææ aut Chamæleontis; pro Polytricho, Absinthium; & alia eius generis plurima viribus dissimilia. Tamen quæ recipienda magis sunt, tum indidem, tum ex Galeni libris, tum etiam ex Arabibus vtcumque proferemus: vt

PRO *Aqua pluuia, supponi potest Aqua fontana pura, & ab omni mistione sincera. Galenus lib. 1. comp. pharm. part. in diacodio.*

Acatia, succus & caro Prunorum agrestium, vel Hypocistis, Auic. 2. Canon.

Asaro, Acori par pondus & dimidium. Carpesium quoque pro Asaro & cum Asaro, lib. 2. comp. phar. part.

Absinthio, cum Galen. Abrotonum: & econtrà pro Abrotono, Absinthium.

Acan-

Acanthii semine, Lychnis, & econtrà ἀντιϐαλλόμενον.

Acantha Arabica seu Ægyptia herba (quæ Sucaba [al. Sucaha] Serapioni dicitur) Acantha leuce nostras, eidem dicta Bedegar.

Alicacabo, semen Solani.

Aspaltho, Pix liquida, Brutia.

Æthiopica oleæ lachryma, lachrymarum Acaciæ partes duæ; seu pro gummi Elemnii, gummi Arabicum.

Acoro, ad flatus & hepar, ac lienem iuuandum, Cumini par pondus, & tertia pars Aristolochiæ. Auicenna.

Anchusa, Hyacinthus.

Arsenico, Sandaracha.

Amylo, sicca Farina.

Amygdalis amaris, Absinthium.

Aristolochia quauis, vna ex tribus Aristolochiis, quamcumque habueris. Galen. lib. 3. comp. phar. part.

Adipe vulpis, vrsinus.

Adipe ceruino, anserinus.

Alumine, Sal fossitius.

PRO *Balaustio, Malicorium.*

Buccinis, Ostrea vsta.

Balsami liquore, Myrrha stacte.

PRO *Cinnamomo, Casia, aut Amomi duplum, ad odoris gratiam. Gal. lib. 5. comp. phar. in dentifricio. Pro Cinnamomo, duplum optimæ Casiæ, vel cum Quincto medico duplum vel multum Carpesii, vel certè*

 non

non paucior Casia. Gal. lib. 2. 3. & 8. comp. phar. part. & lib. antid. Quidam carentes Cinnamomo, in vicem eius ponunt æquale pondus ex semine Cardamomi. Damocrates in Cyphi, lib. 2. Antidotorum Gal.

Casia, Cinnamomum. Galen. lib. 2. comp. phar. part.

Casiæ cortice, Nardus Indica, vel Malobathri folium; vel contrà, lib. 6. comph. phar. part.

Chamæmeli floribus, duplum foliorum & radicum.

Costo hodie rarissimo, Pyrethri dimidium, vel bacca Cedri, vel radix Helenii vel Ireos.

Cimolia terra, ex Cimolo vna Cycladum, retrimentum ferri & molæ simul attritorum.

Cardamomo maiore, minus; & contrà.

Calaminthe omnis, Menthastrum & Pulegium similia sunt facultatibus: ob id inuicem sunt antiballomena.

Croco, Crocomagma.

Cypero, Iuniperus maior.

Cumino, semen Rutæ vel Agni [casti]

Clinopodio, Heliotropium.

Colocynthide, semen Ricini.

Capparis radicis cortice, cortex radicis Tamaricis vel Ericæ.

Cicutæ semine, Coriandrum.

PRO *Dictamno, Elelisphacus, vel Nepita.*

Doronico, dimidium seu duæ tertiæ Garyophyllorum. Auic.

Damasonio, Eryngium.

PRO

PRO *Elaterio*, *succus foliorum Cucumeris agrestis.*

Ebeno, lignum Guaiaci; *& contrà. Nam quas vires hodie in ligno Guaiaci experimur, Ebeno tribuit Gal. lib. 6. simpl.*

Eupatorio Mesuæ, Absinthii & Asari ana dimidium pondus eius, vt ambo simul mista æquent pondus Eupatorii Mesuæ, ab Eupatorio Græcorum diuersi.

PRO *Folio*, *folium Garyophylli, Nardus Indica, si inuenitur, Casia, id est, vulgare Cinnamomum, Macis. Auicenna 2. canon.*

Ferrum, ferrugo, squama ferri, idem propè pollent; *& pro se mutuò ponuntur.*

Fimo palumbis, fimus columbæ.

Felle suillo, vel perdicis, vel piscium.

PRO *Gentianæ, Asari, & radicis Capparis ana dimidium.*

Gongylide, Heliotropium.

Glycyrrhizæ succo, æquale radicis eius. Androm. in arter. 15. apud Gal. lib. 7. comp. ph. part.

Gnidio Cocco, semen Lathyridis; *& contrà.*

Galbano, Sagapenum.

PRO *Hammoniaco, Propolis.*

Hermodactylo, in doloribus iunc̃turarum, folia Anchusæ, & dimidium Bdellii.

Hedera gummi, gummi Persici.

Hyacintho, flos Isatidis.

PRO *Iride Illyrica, Helenium odoratum.*

PRO *Lapide Lasio, [al. Asio,] lapis gagates.*

Lapide Magnete, lapis Phrygius.

Lapide Phrygio, *Pyrites lapis vel Argyrites*.

Libystico, *semen Staphylini*, *id est Pastinacæ, præsertim agrestis.*

Lepore marino, *Cancer fluuiatilis*.

Lanariæ radice, *radix Veratri nigri*.

Lycio, *succus radicis Centaurii magni*, *lib.* 7. *simp. aliis succus baccarum Periclymeni. auctor libelli Dynameôn, Galeno malè adscripti.*

PRO *Melle*, *Melaërium, vel Saccharum.*

Malobathro, *Casia*, *vel Nardus Indica.*

Myrrha Troglodytica, *Calamus odoratus.*

Myrrha, *Smyrnium*, & *contrà. Diosc. in Smyrnio.*

PRO *Nasturtii semine*, *folia eius sicca.*

Nuce moschata, *par Spica.*

Nardo Syriaca, *Iuncus odoratus.*

PRO *Opopanace*, *Hammoniacum*, *vel Galbanum*, *vel Sagapenum*, *vel Bdellium, lib.* 2. *ad Glauconem in curando scirrho.*

Ocimo garyophyllato, *Melissa in affectibus cordis.*

Oleo Laurino, *Pix liquida*, *licet illo inferior: vel oleum Cedrinum*, *vel Cicinum*, *vel vetus, vel oleum ex lucerna cum cera. Galen. lib.* 1. *comp. ph. part. vel coctum (sic enim tenuius fit*, & *veteri ac Cicino simile) vel sordes lucernarum luti crassitie. ibidem.*

Oleo Rosato, *Violatum*, *Nymphææ*: *Amygdalinum autem loco Rosacei boni*, *id est*, *ex multis Rosis cum oleo omphacino insulso facti, lib.* 3. *comp. phar. part. initio.*

Oleo

Oleo Ricinino seu Cicino, Raphaninum.
Opobalsamo, Opocarpasum Gal. vel Myrrha stacte, vel liquor Myrti.
Oryza, Hordei farina.
Oesypo, medulla ceruina.
Omphacio, succus Rhoïs, vel vinum austerum.
PRO *Pipere longo, album: pro albo, nigrum optimum, id est, grauissimum, & contrà, 4. sanit. tuend.*
Periclymeni fructus drachmis tribus, radicis eiusdem drachmæ tres, lib. 9. comp. phar. part.
Phœnicobalanorum pinguium carnis drachmis tribus, Palmulæ seu Dactyli tres, aut sex, Gal. lib. 7. comp. phar. part. in arteriac. 15. Andromachi.
Psyllio, Lens palustris.
Petroselino Macedonico in Theriaca, alterius regionis Petroselinum, Galen. lib. 1. Antid.
PRO *Resina fricta, Pix, aut Pix Brutia, Gal. lib. 9. comp. phar. part.*
Rubigine, Scoria ferri.
Raphani seminis drachmis decem, succi eiusdem cyathus vnus, Gal lib. 9 comp. phar. part.
Rosis, flos Rosarum, vel contrà, Galen. lib. 6. comp. phar. part.
Rhoë coriario, Rhus obsoniorum; & contrà, Gal. lib. 6. comp. phar. part.
PRO *Staphide agria, Pyrethrum.*
Spodio Græcorum, cinis super fornacem aurariam inuentus, melior quàm Ebur vstum,

quod nescio cur hodie Barbari Spodium vocent.

Styrace, Castorium.

Sale Indo, Saccharum candefactum.

Sagapeno, gummi Cedri, Hammoniacum, Resina picea sicca.

Spuma Nitri, Nitrum molle, vel Aphronitrum. Gal. lib. 3. comp. phar. part.

Sulfure viuo, flauum vel vstum & purgatum.

Satyrio, semen Erucæ, vel Scincus, vel contrà.

Sinapi, Cardamomum vel Cardamum.

Scammonio, Ricinus.

Stibio contuso, squama æris, stannum vstum.

Sepiæ osse, Pumex.

Serapiade, Pæoniæ radix.

Scilla, Bulbus.

Struthio, in sternutamentis, Elleborus albus.

PRO *Terebinthina, laricea dicta Resina, ei propemodũ similis, Gal. 1. lib. comp. ph. gen.*

Thapsiæ succo, Chamæleontis nigri succus, vel Nasturtium; vel Nasturtii aut Erucæ seminis pondus æquale; licet illa sint multò inferiora Thapsia. Galen. lib. 1. comp. phar. part.

Tamaricis succo, succus Sambuci. Gal. lib. 9. comp. phar. part.

PRO *Veratro albo, nigrum.*

Visco quercino, Chamæleon niger.

Vino Falerno, aliud quoduis colore fuluum, substantia tenue, vt perluceat, & sit odorum vehementer, vt Arnisium [vel Ariusium] ex Chio,

ex Chio, Lesbium, ex Mitylene, Cresso, Methymna, & Tmolites; Galen. lib. 1. comp. phar. gen.

PRO *Zedoaria, Aristolochia.*

Zingibere, Pyrethrum.

Ἀντιβαλλόμενα, vel horum aliqua vel alia, potest quauis regio noua, desideratis facultate affinia facere, doctorum medicorum consilio: nam si Arabibus & Græcis pro Sinapi Cardamomum, fortè ipsis frequentius, licet substituere, quidni pro Cardamomo frequentissimum nobis Sinapi vsurpabimus? præsertim cùm vt pro Cinnamomo Casiam, sic contrà pro Casia Cinnamomum assumi probauerimus: idemq; in aliis faciendum puto. Ob id Galenus lib. 7. simplicium, Melissophyllum (inquit) Marrubio facultate simile, sed ipso multò imbecillius; ob id Melissophyllo vtitur nemo. Nam absurdum fuerit, præsente vbique terrarum magno Marrubii prouentu, vti Melissophyllo. Si cui verò ad manum non fuerit Marrubium, Melissophyllo vti poterit, obseruata eius præ illo imbecillitate, vt ob id quantitas eius augeatur. hæc Gal. Qua ratione pro Cinnamomo duplum Casiæ optimè miscemus medicamentis, vt quantitate qualitatis imbecillitatem redimamus.

Quæ igitur apud singulas gentes sunt copiosa, modò sint facultate proxima his quæ desiderantur, quia faciliora sunt paratu, ponantur: vt in Asia in frigidis capitis affectibus, aut in declinatione calidorum, rustici Cedrio dicto vtun-

vtuntur : eius penuria Pisselao , id est, Pice & Oleo mistis liquida forma: interdum etiam Cedrio & Pisselao simul magis & minus mistis, prout vires eius intendere student. Hoc autem linunt sinciput, nares, frontem , aures , & quibusdam plantam & sedem. Gal. lib. 2. comp. phar. part.

Sed videmur Antiballomenis non egere, qui magna cura iam simplicia generis omnis in promptu habeamus : imò maximè egemus, cùm multa simplicia veteribus laudatissima (vt Theriaces compositio docebit) hodie nobis parùm sint cognita. Quæ vbi certa erunt, his vtendum potiùs, quàm Antiballomenis. Vt enim pluris est equo domini oculus , quàm equisonis industria; pluris agro domini vestigium, quàm villici stercorisatio ; pluris familia paterfamilias , quàm procurator; pluris prætor, consul, rex , pastor , quàm proprætor , proconsul , prorex, mercenarius : sic plus tribuendum puto his quæ maiores magno delectu & ratione optima in compositiones cooptauerunt , quàm quæ illorum loco coacti adoptamus. Hæc hactenus ex Iacobo Siluio.

PE-

PETRVS COVDEBERGIVS PHARMACOPOEO.

LIBELLVM *hunc, Pharmacopœe candide, denuò percurrissem, atque exactiùs ruminassem, lòca ægrota reliqua leniendo, ac nubila Scholiis illustrando, extremam illi manum adhibens; nisi otium, opusculi angustia, typographi quoque commoda occasio, atque immaturæ quodammodo frugis extorsio, perorare me, atque vela ventis committere coëgissent. Omnia itaque hæc, cùm obiter saltem, ex tempore, & tamquam ex transcursu tibi tradantur (etenim ne tantillùm quidem à Pharmacopœo vestræ farinæ homine, cuius tamen propriè muneris est, hactenus nostro seculo prodiisse cognoscitis) æquo sunt consulenda animo, dum meliora dare Deus permiserit.*

FINIS.

SVCCEDANEORVM COLLECTANIA MATTHIÆ LOBELII,

aucta & recognita, ex classicis auctoribus, IMITATIONE RONDELETII, *è cuius Fragmentis & Prælectionibus hæc ferè decerpta sunt.*

CVM attentiore lectione animaduertissem vulgatum SVCCEDANEORVM libellum, quem nonnulli Galeno, alii Paulo acceptum ferunt, scatere mendis, & plerisque locis mutilum esse; vtpote qui ex Græco in Arabicum, & de Arabico sit denuò Latinè versus, aut potiùs peruersus, à Mauro quopiam, vel Mauro Græco, qualis fuit & Actuarius; visum fuit, quæcumque Dioscorides, Galenus, Aëtius atque Paulus litteris mandassent, experimentaque tum veterum tum recentiorum confirmassent, seligere; eaque sic digerere, vt quid alteri cuiuis æquipolleat, studiosis in posterum paterer.

Hunc autem libellum neoterici cuiuspiam esse, vel id plus satis arguit, quòd nonnulla addita inibi sint, quæ Galeni tempore ignota fuere, vti Anacardia, aliaque complura: nullo tamen ordine aut delectu, ac sine iudicio. Vt, quòd fortè

Cha-

Chamæmelini legerant alicubi, nominis decepti affinitate, Melinum subdiderunt; quàm inscitè, nullus est qui id ignoret: illud enim laxat, & moderatè calfacit; hoc verò refrigerat, astringitque. Eadem ineptia, quòd fortè Cepæam Portulacæ similem legissent, illius vires huius facultatibus responsuras putârunt. Itidem Leporem fluuiatilem Cancri loco vsurpari; vel vt alius quispiam correxit, marinum, indoctè: vt qui ignorasse videatur, Cancrum alimentum & antipharmacum esse; Leporem verò [marinum] vel odore solo vomitorium, & venenum. Nec hoc falsum solummodò, at & discriminis plenum, cùm loco Opobalsami Opocarpation substituunt, quod venenum frigidum est Dioscoridi, vinoque, vti Cicuta, expugnandum, teste Galeno, libro De antidotis. Verùm si hîc Carpason legamus, vera fuerit lectio: est enim tenuium partium. Cinnamomo item Behen rubrum respondere nequit. Neque placet ordo seriesque collationum: nam olea oleis, non resinis aut aquis sunt conferenda; vt, quoad eius fieri potest, sint simillima. Deinde, si non licet ex specie proximâ, saltem è genere, cùm abundemus probis remediis. Nec parui facio regionum vbi nascuntur proprietates: veluti Creticarum plantarum, quas Italicis efficaciores

puto;nisi squalida admodum aut retorrida fuerit æstas,quæ deficiente alimentoplantas tabefacit : tum enim Polium Italicum , aut Sthœchas non cedunt Cretico, aut è Stœchadibus insulis.

Imperitię fatuæ est,substituenda præcipere rarioribus inuentu, ea quibus caremus , aut adulterata; vt loco Cinnamomi , Amomum. Insaniæ itidem , vbi abundamus Lactucâ,Opocarpatium optare Licuerit tamen,si qua sint rariùs obuia, aut minùs trita , eorum loco vsurpare viribus similia;vti Terebinthinę veræ loco, Lentisci Resinam,quia frequentior est.

Cùm autem Succedaneis vti non raro cogamur, nec enim omne fert omnia solum ; nec vbiuis medicamenta opportuna occurrunt: (ruri enim εὐπορίστοις siue facilè parabilibus vtendum ; & cùm medicamenta necessaria ad repentinos casus ad manum minimè sint , præsentibus vtendum) eligenda erunt quæ nostris simplicibus substitui possunt : vt Galenum fecisse legimus; cui Euphorbium cùm ad spicula,aculeos & infixa eximenda deesset, ex alueariis Propolin pro Euphorbio felici successu vsurpauit.

Succedaneorum verò vsus hodie magis est necessarius , quàm vmquàm fuit; cùm multis quæ antiquis in regionibus suis exortiuis & exoticis diues& vber prouentus

tus sufficiebat, hodie careamus; tum supposititia, Hebræorum & mercatorum vafro ingenio adulterata, transuehantur; quæ si reiicienda, alia substituere necesse est. Adhæc pleraque prisca simplicia medicamenta exoleta antiquitùs notissima & vsitatissima, hodie ignorantur.

Permultæ Arabibus excogitatæ & vtiles inuentæ cõpositiones, efficacissimaque remedia in vsum recepta: quorum simplicia, barbarie vocum, nobis prorsus ignota sunt. Quid enim nominibus illis barbaris significare voluerint, nescimus; aut illis caremus. At in Succedaneorum delectu & vsu, pessima illa medicorum consuetudo merito reiicienda, quæ iam à multis annis inualuit, magno ægrotantium incommodo; qua in compositione remediorum omnia quę commendata sunt vel ad morbum, vel ad partem affectam, vel aliquod symptoma, congerunt temerè; & cùm omnia similia vsurpârunt, haud habent amplius quod pro ea herba aut medicamento substitui possit. Quòd si vna, duabus, vel tribus herbis contenti essent, numquam Succedaneo destitueretur pharmacarius. Sin autem quantitas necessaria foret, pro manipulo adde duos, pro duobus tres vel quatuor. Hinc duo consequentur commoda; certior medicamenti operatio, facilior & citissima præparatio;

pluribus remediis & Succedaneis, summo artis Medicę ornamento, abundabit medicus; cui iterare, immutare, supponere pharmaca licebit, & plus quàm vulgus Medicorũ & Clinicæ sapere. Vt si in suo decocto Foraginem præscribat; ea si defuerit, Buglossum agreste substituere, vel contrà: si Scariola desit, succum substituere vel syrupum licebit: si Cichorium, Dens leonis, vel Endiuia; si Chamępitys, Chamædrys substituatur, si desit; vel contrà. Sed quid faciet, si omnia congerantur in vno eodemque medicamento? certè nihil aliud erit, quàm poëticum illud Chaos, Rudis indigestaque moles.

Illud Villanouani ante oculos voluant: Vbi in promptu habentur simplicia, dolum esse siquis compositis vtatur.

A praua igitur consuetudine recedant: & illos tamquam scopulos vitent: caueant item malos, auaros, improbos, impudentes pharmacarios & circulatores, qui nummi & lucri rapaces, farraginem medicamẽtorũ etiam semiputridorũ inter se pugnãtium collaudant. Quidam hoc faciunt, vt copiam ostentent, vel ignorantiâ, vel superbiâ; & aliqui docti, ne videantur in remediorum cognitione minùs exercitati.

Blaces quidam medicastri, impostores nobiles, populares agyrtæ, histrionesque Hippocratici, Aureíve Aureoli Theophrasti

phrasti aselli (cuius tamen documenta vix summis degustârunt labris, quosque magistri pudet: quemque neque agnoscere neque tutari audent, ne apud doctos, & vulgus, ob circulatorum, qui falsô discipulos Theophrasti se gloriantur, illusiones & technas malè audiant) ementitam, irrationalem, garrulam, pertinacem, perfrictæ frontis impudentiam, mordicus nouam philosophiam effutiunt, obblaterant, & pro suá ostentant; Panaceâ fœdâ vnicâ, siue decocto parato ex omni confusâ herbarum, etiamque deleteriarum, nullius delectûs, inter se ex diametro pugnantium, malignâ & infaustâ sideratione collectarum, farragine, additâ Senâ, Cinamomo, Saccharo, & huiusmodi, ad saporis gratiam, pro vniuersali omnium humorum, anili medicatricum & obstetricum cohorti notissimo, fieri & contenti, ad omnes morbos, quos Aristotelicis & Hippocraticis sectatoribus incurabiles iactitãt, à se viginti quatuor horarum spatio percurari posse, ilicò vtique & vbiuis pollicentur; imposturâ, supinâ audaciâ, & gnathonicâ adulatione, nullis interdictis aquis noxiis, & quibus morbi fouentur, eduliis.

Huiusmodi homines potiùs scuticâ digni sunt, quàm papyri & temporis iacturâ in describendis illorum ineptiis, men-

mendaciis & imposturis. In illos sanè Reges, Leges, & Medicorum celeberrima Collegia deberent animaduertere, eosque ex Republicâ propellere; doctos autem viros fouere & erigere: qui (proh dolor) hodie multis locis pereunt, & haudquaquam ab improbis & indoctis logodædalis scamnidicis discernuntur.

Porrò cùm sint quædam compositiones vtiles priscis medicis excogitatæ, experientiâ & ratione receptæ & comprobatę, nonnulla Succedanea inuestigare, agnoscere, & sufficere oportet, vt parari possint nobilissima pharmaca, quæ eâ ratione minimè excludenda & reiicienda: cùm non tanta infelicitate Succedanea quædam illis non inferiora interdum æquè bene expleant omnes pollicitationes genuini medicamenti.

SVCCEDANEA, quantum fieri potest, eiusdem sint generis & speciei.

Rondelet. Herba pro herba.
Radix pro radice.
Flos pro flore.
Semen pro semine.
Succus pro succo.
Lachryma pro lachryma.
Resina pro resina.
Muccago pro muccagine.
Metal-

Metallum pro metallo.
Lapis pro lapide.
Terra pro terrâ.
Pix pro pice.
Axungia pro axungiâ.
Medulla pro medullâ.
Auis pro aue.
Serpens pro ſerpente.
Pars animalis pro parte.

COMPOSITIO PRO COMPOSITIONE.

Puluis pro puluere.
Trochiſcus pro Trochiſco.
Opiata pro opiatâ.
Electuarium pro electuario.
Pilulæ pro pilulis.
Eclegma pro eclegmate.
Tabella pro tabellâ.
Confectio pro confectione.
Conſeruatio pro conſeruatione.
Syrupus pro ſyrupo.
Emplaſtrum pro emplaſtro.
Oleum pro oleo, ſiue ſimplex, ſiue compoſitum.
Vnguentum pro vnguento.

THEO-

THEOREMA VNIVERSALE VEL COMMVNE.

Medicamentum quod substitui debet, siue internis, siue externis conueniæ debet: nempe { Viribus occultis, manifestis, & consistentiâ. Sit etiam simile in Sapore, Odore, Ætate, Natalitiis & regione, Natura & temperamento.

Nonnulla in externis remediis supponuntur, quibus in internis vti non licet: vt succus Carpathi substitui potest pro Lactucæ succo in externis; cùm tamen venenum sit, non introsumitur.

Non totum simplex, sed aliquæ partes substituuntur.

Vt Muccago seminis Psyllii, pro muccagine seminis Cydoniorum: non totum semen, quia pars interior temperamento differt à muccagine, & venenata putatur. Neque etiam Cydonium malum conuenit pro semine suo, quia viribus & consistentiâ differt.

Formulæ quædam in quibusdam remediis sibi mutuo succedunt: vt,

Conseruatio, pro syrupo eiusdem simplicis,

plicis, fructus, floris vel radicis.

Conſeruatio Capillorum Veneris, pro ſyrupo in opiatâ ſubſtitui poteſt: Sed in ſyrupi conſiſtentiâ non poteſt; quia remedii formula non patitur.

Pro liquidis liquida ſubſtitui debent: quare deficiente ſyrupo, aqua vel herbæ decoctum ſubſtituatur.

In quibuſdam conditis ſupponere licet ſyrupum conſeruationis; quia in ſyrupo conſeruantur. Vt ſyr. Conſeruationis Citri, pro ſyrupo è corticibus Citri. Syr. Conſeruationis radicis Bugloſſi, pro ſyrupo de Bugloſſo.

Emplaſtris item pro Vnguentis vti licet; & contrà, modò pars affecta aſſentiatur: vt Emplaſtro filii Zachariæ, pro vnguento Reſumptiuo; & Reſumptiuo, pro emplaſtro. In thoracis verò affectibus, niſi diſſoluantur aut malaxentur, non vtendum; quia emplaſtra impoſita dilatationem coſtarum & reſpirationem impediunt.

Emplaſtrum è Ceruſa, pro Vnguento albo, niſi inflammatio prohibeat; quæ neque dura, neque grauia ferre poteſt.

VARIA ALIA MEDICAMEMTA PRO ALIIS SVBSTITVERE LICET, *modò vires correſpondeant.*

Pilulæ pro Confectionibus, & Confectiones pro pilulis. vt,

Hiera ſimplex pro Pilulis de Hiera & Benedicta; & contrà.

Et pro pilulis Pituitoſis, Electuarium Diacarthami, de Citro ſolutiuum.

Pro Bilioſis, Electuarium de ſucco Roſarum, & contrà; obſeruata cuiuſque quantitate. Hieræ & ſimilium Electuariorum doſes augendæ, ob mellis molem, quæ medicamenti vires minuit.

Syrupus pro Eclegmate, ſi lambendo aſſumi debeat: vt

Syr. Iuiubarũ, pro Lohoch ſano & experto.
Syr. è Papauere, pro Diacodio.

Puluis pro Trochiſco, & contrà: vt

Diarrhodon pro Trochiſcis diarrhodon.

Trochiſci de Squilla, pro Eclegmate de Squilla; auctâ vel imminutâ quantitate, pro ratione, indicatione morbi, & ſcopo medici.

In ſimplicibus partes aliquando religiosè non obſeruantur. vt

Turbith pro Agarico trochiſcato, & contrà. Hîc ſimplex pro compoſito ponitur, vel compoſitum pro ſimplici.

Pro

Pro Agarico Colocynthis, in minori quantitate. Carthami duplum & triplum, pro Agarico; & contrà.

Difficile tamen inuentu ſimplex medicamentum ſubſtituendum, quod verè vndequaque omniq́ue ex parte conueniat, vt teſtatur Auicennas in ſuo Canone; vbi vix reperies duo ſimplicia medicamenta, quæ aliorum facultate ſimilium pænuriâ, ſubſtitui tutò poſſint. Quod cùm difficillimũ foret, ille aliquando duo, interdum tria, pari pondere & menſura, nonnunquam duplicato & triplicato, addita quinta aut octaua parte alterius medicamenti, ſupponit. Quia pauciſſima ſunt medicamenta, quę omnino ſimile temperamentum obtineant, aut eandem conſiſtentiam, craſſitiem, tenuitatem partium, & proprietates occultas.

Varius in compoſitionibus eſt medicamentorum vſus.

Vel ob calorem, frigus, humiditatem, ſiccitatem; in principio primi, in medio & primo gradus, & ſic de aliis.

Vel ob partium tenuitatem, vel craſſitiem, lentorem, ſaporem, odorem, colorem: quare id quod temperamẽto reſpondet, ſæpe diſſidet craſſitie vel tenuitate partium; vel alia facultate. vt pro Aſaro Acorum ſubſtituendum cenſent. At in omni operatione non conuenit: non enim omnia

nia poteſt Acorus quę Aſarum. Vrinas quidem & menſes ciet : (quare in vreticis tantùm ſupponendum:) vomitum verò excitare, aquasq́ue educere, vt Aſarum, minimè valet.

Eadem ratione Hyacinthus pro Anchuſa ſubſtituitur: Sed ſi ob colorem Anchuſa opus ſit, vt in vnguentis, Hyacinthus non conueniet.

Eius verò loco Lacca ſupponitur, vel Braſilia, Santala rubra, Lacca pictorum, vel Coccos baphica.

Aſſa dulcis pro Fœtida non conceditur, propter odorem, vt Auicennas ſubſtituit in affectibus vteri; quia odore iucundo vterum ſurſum alliceret: ſequitur enim odorata vterus, fugit fœtida.

Propter ſaporem quædam vſurpantur; ſed non conueniunt vndequaque.

Pro Saccharo Mel & Manna ſubſtitui poterit in quibuſdam remediorum formulis, vt in medicamentis laxantibus, minimè autem in adſtringentibus, quia Manna ventrem ſoluit magis quàm Saccharum vel Mel.

Muccus vtilis eſt in fluxu ſanguinis, & ob lentorem vſurpatur Fœnumgræcum, quod muccaginem reddit, ſed calidam: ideò in ſputo ſanguis reiicienda, quemadmodum in externis remediis, vt ophthalmiæ, in qua Oui albumen præfertur

qui-

quidem in principio & incremento; in ſtatu verò & declinatione muccago Fœnugræci commendatur.

Quæ ſupponuntur, non in omni formula remedii ſubſtituuntur: vt

Myrrha pro Bdellio, in pilulis & vnguentis:

Sed in pilulis è Bdellio, nullo modo conceditur, quia ſanguinis fluorem & hæmorrhoïdarum, vt menſes Myrrha, elicit.

In SVBSTITVTIS igitur hæc obſeruare oportet, vt ſuppoſititium in locum adulterati, genuini pænuriâ, eadem efficiat quod ipſum genuinum præſtabat.

Vt ſi calfaciebat, refrigerabat, humectabat vel ſiccabat, adſtringebat, vel laxabat, vel concoquebat.

Pro Abſinthio ſimpliciter dicto in compoſitionibus Græcorum, Seriphium vel Santonicum.

Pro Abſinthio è Pontō vel Tauro monte, Romanum.

Pro Romano, illius loci vbi habitas.

Hoc licet in omnium herbarum delectu præſtare, quæ ſunt alicuius regionis [propriæ;] modò illam ipſam herbam regionis finitimæ, vel ſaltem ſimillimæ, aſſumas. Cuiuſmodi eſt *Craux* vulgò Gallo-Prouinciæ, ſiue Creta, vbi Thymus noſtrâs anguſtifolius & Epithymus optima & copioſiſſima.

Secundo loco herbæ regionum humidarum, modò ęstas ſqualida aut ſiccior fuerit, in locum calidarum ſubſtitui poſſunt. Quod feciſſe ſe Galenus docet in prępararione Theriaces.

Pro Macedonico Petroſelino, Petroſelinum alterius regionis.

Sed regionis ſimilitudinem obſeruare oportet: nam regio auget vel minuit medicamenti efficaciam & bonitatem.

Pro Iride Illyrica, Venetam ſumemus; & Pro Africana Florentinam.

RADICES.

Pro
- Rhapontico, Radix Centaurii maioris, vel noſtri Rhabarbari magma, ſiue Rhabarbarum ad alios vſus priùs infuſum, & expreſſum. Rhabarbarum torrefactum improbatur à multis, propter empyreuma.
- Zingibere, Coſtus; & contrà: vel Helenium, & Pyrethrum.
- Coſto, Pyrethrum.
- Ariſtolochia Longa, Rotunda; & contrà: vel vna pro omnibus.
- Acoro, Calamus aromaticus officinarum; & contrà.
- Acoro, (in laxantibus & cientibus vrinas & menſes;) Radix Aſari.

Aſaro,

Pro

Asaro, (quando purgare, & vomitum ciere opus est,) Elleborus, sem.n Genistæ & Raphani; vel hæc tria simul.

Galanga, Cyperus rotundus; & contrà.

Calamo odorato Libani, Schœnanthum, Calamus siue Acorus officinarum: si ad odorem solum, Santalum citrinum officinarum.

Althæa, radix Maluæ hortensis, vel sylu.

Asparago altili, Corrudæ, imminuta quantitate, quia acrior & efficacior.

Rusco, Radix Asparagi; & contrà.

Cortice radicis Capparis, Cortex radicis Tamarisci, Sambuci, Ebuli, Populi & Lauri.

Apii radice, Petroselini, vel Macedonici.

Gentiana, medietas Asari & radicis Capparis.

Turbith, Thapsiæ radix, siue Turbith Mesuæ, Agaricus trochiscatus, vel Colocynthis, minore dosi.

Zingibere, Mechin.

Serpentaria, Iarus, Dracunculus.

Lapatho, Oxalidis radix.

X Rha-

Pro
- Rhabarbaro ad laxandum, ſuccus Roſarum.
- Rhabarbaro ad aſtringendum, Hydrolapathi radix, vel Galangæ maioris, ſi calore opus eſt; ſi refrigeratione, radix Biſtortæ.
- Nardo, Nardi ſpecies.
- Secacul, radix Paſtinacæ marinę.

SVCCEDANEA, QVANTVM FIERI POTEST, SINT SIMILIA *omni ex parte, viribus, genere, & ſpecie. vt,*

Omnes Dauci ſpecies,
Intubi,
Adianthi,
Condrillæ,
Hieracii,
Rumicis,
Abſinthii,
Abrotoni,
Sideritidis,
Aconiti,
Veratri,
Anagallidis,
Anchuſæ,
Anemones,
Aſparagi,
Braſſicæ,
Calaminthæ,
Cepæ,
Chelidonii,
Coſti,
Nardi,
Betæ,
Bliti,
Iuniperi,
Sabinæ,
Cedri,
Rhamni Dioſ.
Myrti,
Piperis,
Cyclaminis,
Ranunculi,
Hederæ, excepta Hederula terreſtri,
Rutæ,

Rutæ,	Heliotropii,
Seseli,	Origani,
Apii,	Aristolochię,
Rosmarini,	Valerianæ,
Marrubii,	Bituminis,
Leucoii,	Picis,
Orcheos,	Resinæ,
Maluæ,	Allii,
Polygoni maris & feminæ,	Porri,
	Plantaginis,
Symphyti,	Panacis,
Tribuli,	Pastinacæ,
Rubi,	Lychnidis
Equiseti,	Conyzæ,
Vrticæ,	Nymphææ,
Tithymalorum,	Anthemidis,
Mercurialis,	Verbasci.

Et denique omnes, nisi quid proditum inhibeat: vt de Clematide; quarum Alteram vrere, ventrem laxare, bilem, pituitam trahere scribit Dioscorides: Prior verò [Clematis] alui profluuia & dysenterias sedat.

Sic Cucumis agrestis, & satiuus; Pepo & Colocynthis. Sed hæc paucis euenire solent.

De PARTIBVS etiam obseruandum. Nam aliquæ facultatibus differunt; vt radix Medii menses decocta sistit, per aliquot dies sumpta: semen autem in vigo sumptum, menstrua pellit.

Iuniperi fructus introſumuntur ; ramenta verò occidere produntur.

Coriandri herbæ ſuccus interficere creditur; ſemen verò medicatum.

Qua ratione medicos minimè vniuerſalibus, ſed potiùs particuliaribus niti præſtaret. Nam eorum plerumque eſt maxima differentia, quæ eadem eſſe putantur.

Sume igitur

Pro Folio Indo, & Malabathro, folia Citri, Canellæ vel Malabathri vulgaris: vel, vt alii, Macin, aut Spicam.

Pro foliis Lauri, Citri folia.

Papaueris albi, Solani folia, Papaueris nigri, minore quantitate; vel Hyoſcyami albi.

Lactuca, Scariolam; & contrà.

Cichorio ſylueſtri, Dentem leonis.

Pro Eupatorio, Aſarum, & dimidium Abſinthii.

Pro Struthio, Nucem vomicam, & tertiam partem Piperis, Auicennæ.

Pro Dictamni prima ſpecie, ſecundam, tertiam; vel Pulegium Ceruinum.

Calamentha montana prima, ſecundam, & tertiam. Sic de ſimilibus.

Pro Chamæpity, Chamædryn, & folia Eupatorii.

Malua ſylueſtri, hortenſem.

Malua arboreſcente, Althæam.

Thlaſpi, Naſturtium.

Men-

Mentha, Balsamitam
Pulegio Regali, Ceruinum; & contrà.
Lepidio Pauli Æginetæ, Drabam, vel Iberida, vel Nasturtium.
Phyllitide, Asplenium siue Scolopendrium, Ceterachve; & contrà.

Foliis Oleæ vel Lentisci	Folia	Nucum Iuglandis, Cupressi, Pini, vel Pinastri
Foliis Myrti		Baccas Myrti, vel Iuglandis nuces immaturas.

Thymo, Satureiam, vel Origanum.
Ruta syl. Rutam domesticam siccatam, maiori quantitate; vel contrà.
Spica Lauendula, Lauendulæ species hortenses.
Adiantho, Saluiam vitam, Polytrichum, Adiantum nigrum Plinii: in asthmate, Violæ par pondus, cum medietate Glycyrrhizæ.
Telephio, Portulacam.
Portulaca, Vmbilicum Veneris.
Foliis Terebinthi, Lentisci folia.
Foliis Oleastri, Oleæ folia.
Foliis Sambuci, Ebuli; & contrà.
Betonica, Verbenacam.
Melissa, Marrubium, Corticem Citri; & contrà.
Apio montano, domesticum siccum, in maiori dosi.

Cepæa, Portulacam.
Nardo montana, Nardum Gallicam.
Philyreæ foliis, Oleæ folia; & contrà.
Foliis Caprifici, Ficus domesticę folia; & contrà.
Thymbra, Thymum vel Serpillum.
Coriandri foliis, Petroselini hortensis folia, in externis remediis tantùm.
Hippomarathro altero, Coriandrum vel Petroselinum domesticum.
Foliis Dauci, Pastinacæ agrestis vel domesticæ folia.
Conyza prima, secundam.
Conyza secunda, tertiam, maiori quantitate, & siccatam.
Sanguinalis feminæ foliis, folia maris; & contrà.
Hippuride prima, secundam; & contrà.
Semperuiuo maiore, paruum Vmbilicum Veneris; & contrà.
Foliis Labruscæ; domesticæ Vitis folia minùs cultæ.
Chamęlæa, Thymelæam, Chamæpityn primam Dioscoridis, Laureolam.
Alsinæ foliis, Helxines folia; & contrà.
Vite alba, nigram; & contrà.
Bubonio, siue Inguinaria, siue Astere Attico, Antirrhinum; & contrà.
Foliis Sabinæ, folia Cupressi, Iuniperi, & Cassiam.
Dorycnio, Mandragoram; & contrà.

Draguntio, Arum.
Foliis Abietis, Populi folia.
Erysimo, Erucam; & contrà
Foliis Hippolapathi, Lapathi folia.
Foliis Piceæ, folia Pini.
Lathyridis foliis, Tithymali folia.
Libanotide sterilis, folia Libanotidis coronariæ.
Lepidii foliis, Nasturtii folia.
Nymphæa alba, luteam; & contrà.
Sorbi foliis, Mespili folia; & contrà.
Oxyacantha vera, Pyrastrum.
Foliis Pepli, Tithymali folia.
Pityusæ foliis, Tithymali folia.
Polygoni maris foliis, feminę folia.
Filice femina, marem.
Seride, Condrillam.
Smyrnio, Apium aut Petroselinum.
Solano hortensi, Halicacabum.
Symphyti Petræi foliis, alterius folia.
Pro Beta alba, nigram.
Pro vnius speciei Tithymali foliis, folia aliorum, in laxando.
Pro Tragorigano, Origanum; & contrà.
Pro foliis Tribuli terrestris, in refrigerando, folia aquatici; non in humectando.
Pro Hypecoi foliis, folia Papaueris.
Pro Verbasci vnius foliis, aliorum folia.
Pro Spicâ Indicâ, Syriacâ, Valerianam.
Pro Viticis foliis & semine, Rutę folia & semen.

Pro Seridis foliis, Lactucæ folia.
Pro Myrto alba, nigram; & contrà.
Foliis Myrti, folia Pyri filuestris, Sumachi, Lentisci, Sorbi, Cydoniorum; & Cotinos.
Pro Semperuiuo, succum Lactucę, & Solani.
Colocynthide, triplum Cucumeris asinini.
Pro prima specie Calaminthæ, secundam; pro secunda, tertiam.
Pro Buglosso siue Boragine latifolia, Buglossum angustifolium.
Pro Soncho læui, Sonchum asperam; & contrà.
Pro Fumaria, Senam.
Pro Hyssopo, Origanum, Sampsuchum.
Pro Hyperico, Androsæmum, Ascyrum, Schœnanthum.
Pro Stœbe Diosc. Stœben herbariorum, Iaceam, Scabiosam, Pastoriam bursam, Bellides, & Gnaphalia.
Pro Halica Auenæ, ptisanam totam.
Pro Amylo, farinam siliginis siccam.

TABVLA PRIMA, REFERENS CAPSVLAS RADICVM ET CORTICVM.

5	Costvs.		Cinnamomũ ſiue offic. Caſſia tenuis	Cortex internus Nucis Moſchatæ	Aſarum	
4	Zedoaria	Calamus odoratus	Caſſia ſiue offic. cinnamomum craſſum	Nux Moſchata.	Schœnanthum	pro Cortice Turis
3	Zerumbet	Galanga maior	Phu	Macis	Spica Nardi	Cortex Pini
2	Mequiñ.	Galanga minor.	Anthophylli	Pro Folio malobathri	Spica Celtica	Cortices Lentiſci
1	Pro Zingibere.	Cypero	Garyophyllis			

Cortic. Quercus	Cortic. mali Granati.	Cortic. Myrobal. Citrinarum
Ilicis	Cortex Nucis Inglandis	Kebularum
Súberis		Indarum
		Emblicarum
		Bellericarum

In hac tabella primùm repoſuimus Zingiber, quia frequentiùs eo vtimur quàm Mequin (quod ſpecies eſt Zingiberis:) ſi fortè alterum pro altero ſumatur, nihil inde mali ſequetur. Zerumbet, Zedoariam & Coſtum in vltimis capſulis repoſuimus, quia eis minùs frequenter vtimur. Hoc modo medicamentis diſpoſitis, multo minori negotio medicamenta parabuntur; vt quæ frequenter in compoſitionibus ſimul ponuntur, ſimul inueniantur. Adde quòd hæc medicamentorum diſpoſitio, ἀντιβαλλόμενα indicabit. Nam quæ in prima capſula ponuntur, pro ſecunda poni poſſunt; & èconträ, diminuto pondere. Cùm dicimus quantitatem augeri,

augeri, nolumus duplum substitui; quia hæc medicamenta non sunt duplo fortiora; quamquam pro Cinnamomo duplum Cassiæ iusserint antiqui substitui: nam si medicamenta sint adeò imbecilla, satius est eis non vti, quàm duplo pondere substituere ea: moles enim medicamenti augetur, & vis aliorum medicamentorũ minuitur. Vt omnia medicamenta ordine digerãtur, oportet locũ in multas classes diuidere, & in vna classe partes superiores atque inferiores. In iisdem classibus distinguẽda erunt medicamenta calida, frigida, sicca & humida, tam simplicia quàm composita.

CAPSVLA RADICVM SECVNDA.

5	Costus dulcis Arabum		
4	Tussilago	Pistolochia	
3	Heleniũ	Clematitis	
2	Iris Florentina	Arist. lõga	Hermodactylus
1	Pro radice Iridis Venetæ	Aristolochiæ rotundæ	Asphodeli

Pro Asaro, Acori pars dimidia, sexta Amomi.
Acoro, pondus par Cimini, cum tertia parte Aristolochiæ.
Aristolochiâ rotundâ, Zurumbet pondus æquale.
Aristolochiâ longâ, Zurumbet pondus æquale, & medietas Piperis.
Cyclamine, æquale pondus Aristolochiæ, & sexta pars Seminis Citri, & Menthastri.

CAPSVLA RADICVM TERTIA.

5	Graminis						Glycyrrhizæ
4	Aſparagi			Staphiſagriæ			Tuſſilaginis
3	Ruſci	Oenanthes	Ariſtolochiæ omnis	Bryoniæ	Zedoariæ	Cyperi	Helenii
2	Petroſelini rad.	Rubiæ maioris	Aſari	Pyrethri	Coſti	Galangæ minoris	Venetæ radix
1	Pro Apio	Pentaphyllo.	Cappari	Mequin	Zingibere	Galangâ craſsâ	Iride Florentina

Pro Gentianâ dimidium, Aſari, & radicis Capparis.
Polypodio, Epithymi dimidium pondus.
Teſticulo, Vulpis, Scincus, & è contra.

CAPSVLA RADICVM QVARTA.

3	Cucumeris agrestis	Centaurei minoris	Polypodii	Ellebori vtriusque		
2	Asphodeli	Suc. Rosarum	Turbith	Ebuli	Asari	Hermodactylorum
1	Pro rad. Gentianæ	Rhabarbari	Agarico	Hermodactyli	Cyclaminis	Asphodelorum

CAPSVLA RADICVM QVINTA.

3	Boraginis		Maluarum	Thapsi barbati	Spondylii	Radix Vlmi
2	Buglossi	Behen rubri	Bismaluarum	Bistorræ	Pancratii	Consolidæ minoris
1	Pro rad. Glycyrrhizæ	Behen albi	Liliorum	Quinquefolii	Squillæ	Pro radice Consolidæ maioris

CAPSVLA RADICVM SEXTA.

1		Corticis rad. Lauri	Afari	Staphidis agriæ	Behen rubri
2		Cor. rad. Sambuci, & Ebuli	Ari	Clematitidis alterius, siue Flammulæ	Behen albi
3		Fraxini, vel Populi	Serpentariæ	Rad. Dentillariæ	Boraginis
4	Rubiæ minoris	Tamarifci	Raphani agreftis	Pyrethri	Buglossi
5	Pro rad. Rubiæ maioris	Cortice rad. Capparis	Cortice Sambuci		Glycyrrhizæ

TABVLA SIVE CAPSVLA SEMINVM.

	1	2	3	4
5	Pro ſem. Cucurbitæ	Melonum	Citrulli	Cucumeris
4	Lactucæ	Portulacæ	Endiuiæ	Scariolæ
3	Violarum	Papaueris albi	Papaueris nigri.	Hyoſcyami
2	Bombacis	Maluæ, Biſmaluæ	Pſyllii	Cydoniorum
1	Lini	Fœnugræci	Lauendulæ	Keyri rubri vel citrini

CAPSVLA LIGNORVM.

5	Citrinum Sant.	Xylobalſamum	Scobs Buxi
4	Rubrum Sant.	Surculi Lentiſci	Ebenum
3	Pro Santalo albo	Aſpalathus	Guaiacum
2		Ligno Aloës	Echinæ radic.
1			Salſaparilla

	1, pro Scā monio	2 Diacridium	3 Colocynthis		4 Ammoniacum
	Senâ	Semen Carthami	Folia Braſſicæ marinæ		3 Sal gemmæ
	Foliis Scāmonii	Thymelææ	Chamælæa		2 Sal petræ
	Semine hederæ.	Sem. Aſari	Semen Geniſtæ		1 pro Sale nitro

4					Coccus Cnidius	
3	Thymus	Chryſocolla, vel fortè Chryſolith.	Elleborus albus	Alhandal	Semen Cataputiæ	Rhaponticum
2	Epithymus	Lapis Armenus	Ell. Niger	Diacridium	Rad. Tithymali	Myrobalani 5.
1	pro Caſſitha	Lapide Laſuli	Colocynthide	Scammonio		Rhabarbaro

Polypodium	Rhabarbarum	Chamælæa	Eſula
Turbith album	Lapathio	Thymelæa	Turbith
Turb. cineritio		Braſſicâ marinâ	Polypodio

SEMINVM.

5	Capita Papaueris	Acetosæ					
4	Semen Mandragoræ	Portulacæ	Citrulli				Semen Violarũ
3	Sem. Hyoscyami	Scariolæ	Melonum	Bismaluæ	Fœnugræci		Cnici
2	Papaueris nigri	Endiuiæ	Cucumeris	Maluarum	Lini	Psyllii	Vrticæ
1	Sem. Papaueris albi	Lactucæ	Cucurbitæ	Bombacis	Sesami	Cydoniorum	

SEMINVM.

5	Cumini	Paſtin.ſyl.	Rutæ agreſt.			
4	Carui	Paſtinacæ domeſticæ.	Rutæ domeſticæ	Sinapi	Semen contra vermes	Sem. Paliuri
3	Fœniculi dulcis	Petroſelini	Ammeos	Erucæ	Caulium	Hyperici
2	Aniſi	Apii	Seſeli Aethiopici & Peloponēſis	Thlaſpi	Rapæ agreſtis.	Miliis Solis
1			Seſeli Maſſilienſis	Naſturtii	Rapæ domeſticæ	Alkekengi

SEMINVM.

Piper longum	Cardamomi maioris	
Piperalbum	Cardamomi minoris	Granorum paradisi
Pipere nigro		Cubebarum

Pro { semine Myrti, Berberis, & contrà.
Napi, Rapi.
Carthami, Vrticæ; vel Agaricus non Trochiscatus.

3	Berberis	Sorbarum
2	Vuarum immaturarum	Mespilorum
1	Sabinæ albæ	Cornorum

Pro { Sem. Mãdragoræ, Cicutæ.
Semine Asari, Semen Genistæ.

SEMINVM ET FRVCTVVM.

5	Geniſtæ	Acetoſæ	Gallarum	Cytini	Vua Corinthia		Ficus
4	Aſari	Citri	Sumach	Balauſtiorum	Paſſulæ mundatæ	Tamar-Indi	Sebeſten
3	Sem. Hederæ	Berberis	Myrtillorum	Cortic. maligranati	Dactyli	Prunis acidis	Iuiubæ
2					Pruna dulcia		Paſſulis mũdatis
1					Ficubus		

CAPSVLA FLORVM.

3	Oenanthes	Cichorei	Nymphææ luteæ	Sambuci, Abrotani	Corticum Glandis	Saluiæ	
2	Myrti	Buglossi vulgaris	Nymphææ albæ	Meliloti	Balaustiorum	Stœchadis	Genistæ
1	Florib. Rosarum	Buglossi latif. siue Bor.	Violarum	Chamæmeli fol. Cha. flo.	Cytini	Anthos	Sambuci

3	Leucoii albi		Flor. Cichorei		Spicæ, vulgo *Aspic*
2	Leucoii rubri	Flor. Tamarisci	Flor. Intubi domestici		Lauendulæ
1	Leucoii lutei	Flor. Genistæ			Flor. Saluiæ

DE SVCCIS.

Pro Acaciæ ſucco ; ſuccus Prunellorum probatur, & Rhois Dioſcoridis.

Diſcorides ipſe ſuccum Hypociſtidis ſubſtituit quidem; verùm aliquanto magis adſtringit & ſiccat, ſi in antiquorum pharmacis recipiatur.

Pro Opio, Meconium, vel ſuccus Lactucæ ſylueſtris, vel, domeſticæ, quantitate maiori.

Pro Abſinthii ſucco, Abrotoni, Eupatorii, vel Centaurei minoris vtriuſque, vel Agerati.

Pro ſucco Abſinthii Pontici, noſtratis Romani ſuccus: differt tantùm regione, vt Macedonicum à Pontico. In externis remediis, Santonicum & Marinum; vel ablutum leuiter in internis concedatur.

Pro Opobalſamo, Stacte, id eſt, Styrax liquida non adulterata, vel Oleum Myrrhæ. In ſuffuſionibus, ad digerendum, Oleum Spicæ Lauendulę, quod æquè tenuium eſt partium.

Pro Glycyrrhizę ſucco, infuſum & decoctum eiuſdem; vel ſuccus Vuarum Paſſularum, vel Vinum coctum, ſiue Sapa.

Pro Lycio, Amurca.

Pro Citri ſucco, Limonum.
Pro Thymelææ, Chamælææ ſuccus.
Pro Cyclaminis, Iridis.
Pro Omphacii, Rhois; & contrà.
Pro Aloë, Abſinthii ſuccus.
Pro Semperuiui, Cotyledonis ſuccus; & contra; vel Solani, Lactucæ.
Pro Sanguine Draconis, Laccam ſuſtinuit Auicennas in omnibus operibus ſuis.
Pro Elaterio, ſuccus Cucumeris agreſtis, aliquantum coctus.
Pro Sapa, Vinum dulce; & contrà.
Pro Lycio, Gentianæ ſuccus, in vlceribus.
Pro aqua fontana, fluuiatilis.
Pro aquâ pluuiâ, fluuii potiùs quàm fontana, contrà quàm Galenus præcipit in Diacodio; quia compoſita eſt, partim ex pluuia, partim ex fontibus.

DE LIQVORIBVS ET LACHRYMIS.

Pro Opobalſamo, Stacte ſiue Myrrha liquida, naturâ vel arte parata, Liquor Terebinthi.

Non { Opocarpathum, vt auctor Succedaneorum præcipit.
Oleum laurinum.
Liquor Myrti, non Semen Myrti, & Zedoariç, vt prçceptores noſtri ſtatuerunt.

Pro Carpobalſamo, ſemen Lentiſci, vel Terebinthi, cuius multæ ſunt ſpecies: Cubebę in minori doſi; vel Terebinthi partes duæ, vna Cubebarum.

Pro Cedria { Oleum è ramētis Iuniperi, paratum per deſcenſum, vel Gummi Iuniperi.

Pro Xylobalſamo, ſurculi Lentiſci.

Pro Oleæ lachryma, Gummi Elemni.

Pro Myrrha, Bdellium, vel ſuccus Smyrnii, vel Apii.

Pro Galbano, Sagapenum.

Pro Sagapeno, Gummi Cedri, Pini; vel Opopanacis dimidium.

Pro Ammoniaco, Propolis, ſiue ſordes Alueariorum.

Pro Opopanace, Ammoniacum, vel Galbanum, vel Bdellium; maximè cùm emollire volumus. Galenus vſus eſt Propoli in externis.

Pro Manna Turis, cortex cui adhæret aliquid Turis.

Pro Ture, Maſtiche, & Reſina Pini ſicca.

Pro Styrace, Benzoinum.

Pro Terebinthina, Maſtiche.

Pro Maſtiche, Abietina reſina indurata, aut frixa, vt docet Dioſcorides.

Pro Cupreſſina Reſina, Laricina.

Pro Abietina, Reſina Pini.

Pro Pice, Reſina Pini cocta.

Pro Pice liquida; Pix oleo diſſoluta, vel

Pix

Pix ex Oleo Iuniperi liquefacta.

Pro Pissasphalto, Pix & Bitumen.

Pro Mumia, Pissasphaltum.

Pro Asphalto, Petroleum, vel Gagates; & contrà. Et carbones petræi è terræ visceribus, quibus fabri ferrarii vtuntur.

Pro Lacca, Myrrha.

Pro Adipe Vrsi, Vulpis.

Pro Adipe Anseris, Anatis, vel Gallinarum.

Pro Adipe Capi, Gallinæ.

DE MINERALIBVS.

Pro Antimonio, Plumbum vstum; & contrà: Auicenn. & Stannum vstum.

Pro Lithargyro, Plumbum vstum, Molybdęna.

Pro Plumbo, Stannum.

Pro Flore Æris, Ærugo.

Pro Spodio, Antispodium ex Myrto, Lentisco, Olea, Oleastro, Malo Cydonio; vel Cornu cerui vstum.

Pro Pompholyge, Spodium Dioscoridis.

Pro Cadmia, Lapis calaminaris.

Pro Sandaraca Græcorum, Auripigmentum; & contrà.

De Succedaneis vtriusque Behen, ex eodem Lobelio.

CVM radice Behen albi & rubri destituamur, necessariò Succedaneo vtendum.

In cordi dicatis medicaminibus, vt Diamoſcho dulci & amaro Meſuæ, & aliis ſimilibus, radices vtriusque Bugloſſi ſubſtituendæ: In medicamentis ad Venerem, Horminum, Satyrium, Scincus, vel radices Paſtinacæ ſatiuę & ſilueſtris Dioſcoridis, ſiue Dauci ſilueſtris Galeni, & Officinarum; Actuarii exemplo, qui eas Behen ſubſtituit in Diaſatyrio. De his plura in Plantarum Obſeruationibus aut Illuſtrationibus noſtris, aut Aduerſariorum altera parte.

De Ben, ſiue Balano Myrepſica in Aduerſariis egimus pag. 414.

FINIS.

GVILIEL.

GVILIELMI RONDELETII MEDICI DE THERIACA Tractatus,

ex vltima MATTHIÆ LOBELII *recognitione.*

THERIACA MAGNA ANDROMACHI.

GVILIELMVS RONDELETIVS *Lectori S.*

Cum antiquissima ac nobilissima Theriacæ Antidotus à quibusdam dispensaretur, in mentem venerunt errata aliquot à Nicolao Pręposito annotata, & aliquot minimè animaduersa. Quamobrem plurimum me rogârunt, vti veterem illam ac vulgatam Editionem recognoscerem. quod etsi mihi difficillimum esse probè perpenderem, & planè immensi laboris; nolui tamen amicis tam singularibus, honesta præsertim petentibus, operam meam denegare: tum quia sanctum esset quod tam instanter peterent, tum etiam Reip. admodum vtile ac necessarium; cùm omnia nostra studia & labores eò spectare debeant, vt Reip. & cæteris bonarum artium studiosis prodesse possint. Nihil enim existimo vtilius, quàm vt illa Antiquorum medicamenta, quæ θεῶν χεῖρας appellant, fideliter præparentur, atque ex selectissimis simplicibus ad communem omnium vtilitatem componantur; quod hoc hactenus, proh dolor, quorundam ignorantia ac incuria factum non

non est: quo fit, vt verissimum sit carmen Homeri, Odyss. δ.

Φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δ' λυγρά.

Quam ob caussam, Lector optime, te ad meliora quodammodo reuocare videmur, dum pro viribus adnitimur veterem illam Andromachi traditionem ad germanam Græcorum lectionem emendare. Et ne existimes tibi à nobis imponi, consilium fuit quibusdam annotatiunculis reddere rationē cur à tam vulgata illa descriptione recedamus, idque addendo aliqua quę noua forsan tibi videri poterunt; ac expungendo quę numquam ab Andromacho excogitata fuere. Sed vnum abs te peto, vt ne veteri rubigini addictus hęc sine ratione improbare velis, nî priùs apud te probè examinaueris, quæ prodesse & iuuare soleant.

CVM igitur variæ sint Theriacę descriptiones à diuersis Autoribus traditæ, in tāta rerum varietate difficilis erat electio: omnes tamen ad veram illam Galeni lectionem contulimus, cùm easdem omnes truncatas & vitiatas offendissemus: hancque veram ex Antidotωn libro secuti sumus: quæ etsi perfectior videtur; aliqua tamen desiderabantur iniuriâ temporis omissa, quæ nos pro virili restituimus ex Galeni, Pauli, Aëtii, Auicennæ, Actuariique

riique locis, vt postea in Annotatiunculis declarabimus.

Nostræ autem tempestatis docti quidam impossibile quodammodo existimârunt hanc Theriacæ confectionem absolui posse; his moti rationibus: tum quòd Viperas non haberemus, quæ sanè hoc in negotio primas tenent: prætereà Balsamum, Aspalathum, Cinnamomum, Myrrham, Rhaponticum, Calamum aromaticum, Phu, Nardi Spicam, Pentaphyllon, Schœnanthum, Dictamnum Cretense, Sigillum Lemnium, Thlaspi; tum quòd omnibus incognitum dicunt Scordium. miror non addidisse Malabathrum, Acaciam, Acorum, Bitumen Iudaicum, Opopanacem, Galbanum, quòd non nisi adulterata aduehantur, vt quibusdam placet. Sed nos eorum rationibus faciemus satis. Absurdum enim est illa medicamēta inutilia existimare, quæ à Galeno in vsum trahuntur, etsi non omnia adsint. Multa siquidem ipsemet Gal. suo tempore desiderabat, in quorum locum ἀντιβαλλόμενα proponebat. Enimuerò si Gal. pro Cinnamomo Cassiæ duplum ponendum iussit, imò & Phu; & pro oleo Sabino, oleum antiquissimum; pro Omphacino, oleum paratum cum foliis oleæ; quid prohibet Acorum poni pro Amomo, quum Acorus cum Amomo similem facultatem obtineat? pro Dicta-

Dictamno Pulegium? quod etsi vires paulo inferiores habeat, augeamus dosin: pro Opobalsamo Styracem liquidam? pro Rheopontico Rhabarbarum? pro Terebinthina Mastichen? pro Viperis Elopes, Ophies? Sed quid moror? Clariora sunt quàm vt demonstratione aliqua egeant.

Consultiùs itaque ab his cauillatoribus factum esset, si tantum operæ locarent in in inueniendis Succedaneis, quantum in cauillandis aliorum inuentis. Cessent igitur, precor, bona medicamina infamare; & quam prauam opinionem solent imperitæ multitudini tradere, omittant.

Tempestiuum nunc videtur ad Simplicium declarationem veniamus; hoc vnum præmonentes, pondera non respondere ponderibus Andromachi iunioris, vel Democratis: nam Democrates drachmas duas tantùm Polii, Seseli, Thlaspi, & aliorum, vsque ad Cardamomum ponebat, vituperabatque illos qui constituerent quatuor; quod tamen ferè omnes qui de Theriaca scripserunt, faciunt; quemadmodum Gal. Paulus, Aëtius & Auicenna, quos secuti sumus. At de diuersitate ponderum vide Gal. de Theriaca ad Pisonem.

THERIACA nobilissimum medicamentum dicta est, quòd valeat aduersus θηρία, id est, bestias venenosas; non au-

tem, vt quidam existimant, quòd Viperas (ita sumpto nomine ob excellentiam, sed satis impropriè) reciperent; nam antequam additę essent Viperæ, etiam Theriaca dicebatur: huc accedit quòd multæ sint Theriacæ descriptiones, vt iam diximus, apud Galen. in Antidotis, quę Viperas non habent. Non igitur à Viperis, sed ob effectum ita fuit appellata. Posset tamen defendi, Theriacam etiam dictam fuisse à Viperarum carne. Cæterùm hęc Theriaca Galene, non Galeni, nominatur, aut si mauis, γαληνὴ, id est tranquilla, vel tranquillitatem afferens, Autor enim huius non fuit Galenus, sed Rex Ponti Mithridates; qui, vt erat exercitatissimus in simplicibus, omnia ea collegit Antipharmaca, flores scilicet, semina, herbas, radices, gummi, & cetera quæ valerent aduersus virus ferarum, Viperarum, Canum rabidorum, Scorpionum, Dipsadum, &c. nec non aduersus venenum medicamentorum quorundam, vt Mandragoram, Cicutam, &c. & ad morbos alios complures & antiquos. Ex his omnibus collectis selectissima & efficacissima selegit, ex quibus parauit compositionem suo nomine nuncupandam; ea est Mithridatium: Andromachus postea (qui videtur inter omnes exactissimam calluisse normam componendi medicamenta) eam correxit & emendauit;

dauit; addiditque Viperas, γαλήνηνque vocauit, id est, Tranquillam, quòd tranquillitatem inducat: & meritò quidem: quid enim magis meretur tranquillitatis nomen, quàm quod sedat dolorem? Qui à Cane rabido demorsi sunt, aut Vipera, aut alia fera venenata, multum torquentur, multumque de morte sunt solliciti: hæc compositio illos curat; magnam igitur tranquillitatem inducit. Vt in summa dicam, nulla est præstantior Antidotus ad antiquos & diuturnos morbos, vt iam dictum est. Ad defluxiones nullum est genus remedii efficacius quàm hæc Theriaca, siquidem fuerit recens. Febres quartanæ solo vsu Theriacę visæ sunt curatæ. Quid non facit Theriaca? Inexpugnabiles morbos, & quorum causa ignota est, curat: ex omnibus enim medicamentis efficacissimis constat, symphoniâ iunctis.

PASTILLOS SCILLITICOS aliter præparamus, quàm antea facere solebant: nam sine delectu Pharmacopolæ Scillam vel Pancratium accipiebant, quòd habeant eandem facultatem. Sed quoniam Pancratium vim habet imbecilliorem, melius est cõfici eos ex Scilla, præsertim cùm nobis facultas sit. Si Scilla careamus, Pancratio vti possumus eius loco, sed in maiore dosi; vt Cassia pro Cinnamomo: cùm verò adest Scilla, sumatur Scilla. Cæte-

rũmpastilli hi fieri debent ex carne Scillę, & spissari farina Orobi, quæ valet aduersus venena, & conseruat Scillam à putredine suo amarore. Pharmacopœi eos solebant parare cum pane asso, aut cum Vicia, cùm non nossent Eruum, vt nec adhuc omnes nôrunt. Cùm enim nuper Auenioni essemus, & medicamentum præscripsissemus Nobili à Monlau, in quo Eruum desideraretur, iussi Pharmacopolā adferre Eruum, atque is Viciam attulit & Aphacem; cùm neutra illarum sit Eruum, quod amarum est & tenuium partium; Vicia verò dulcis & emplastica. Porrò Erui duas constituunt species: Aliam enim candidiorem faciunt, aliam ruffam Eruum est quod vulgò *des Ers* vocant, in Gallia Narb. *Esses*. Quod ad Scillæ delectum attinet, ea sumenda est æstate, præsertim Iunii initio, ad parandos hos pastillos; tunc enim multum succi habet: si hyeme legatur, non valebit: sub Canicula verò venenum est, habet enim tantam acrimoniam, vt æstu correpta in venenum vertatur. Sumenda itaque est vere, aut æstatis initio. Ea lecta inciditur frustulatim more ceparum, non quidem cultro aut instrumento ferreo, sed arundinaceo, aut osseo.

Maiores nostri soliti erant parare PASTILLOS THERIACALES ex Serpentibus communibus, cùm Viperas non habe-

haberent. Nec omninò certè vituperandi sunt: idem enim præstant reliqui Serpentes, sed Viperarum vis est efficacior. Θηρία Græci animalia appellant (latiore significatione accepto vocabulo) quæ cicurari non possunt. Medici verò θηρία, quæ morsu venenato vel punctura venenum iaculantur, hominique nocent, appellant; sub quo nomine & Aspides, Elopes, & Cerastes comprehendunt. Quamobrem non erit absurdum Trochiscos Theriacales dicere, cùm ex feris conficiantur, quæ & facultate sua iuuant, quemadmodum Viperæ, &, si ausim dicere, conuenientiores sunt. præter enim id quòd calefaciendi & exsiccandi vim habent, aduersus angues nostros peculiariter iuuant. Nam Theriacá, vt autor est Galenus ad Pisonem, olim citra ferarum commixtionem confectum medicamentum similiter ad eiusmodi mirificè faciebat: Sed postquam Andromachus Viperas commiscuit, ad morsum Viperarum medicamentum fuit efficacius: imò, si credamus Galeno, lib. 2. de Antidotis, Mithridatica compositio aduersus plurima venena valet, prȩter Viperarum ictus. Nihil igitur habuit Theriaca additis Viperis, quàm quòd ad Viperarum morsus sit efficacior. Sic nostrum medicamentum efficacius erit ad morsus Serpentum, cùm nullum nobis periculum

immineat à Viperis. Adde quòd pinguedinem Serpentum quotidie experimur plurimùm valere, & carnes non plus veneni in se continere quàm olim haberent Viperæ, si debito modo adhibeantur, & quales oportet capiantur Nam & in capiendis delectus seruandus est, quemadmodum & in Viperis: vt quæ prope mare degunt, διψάδες sunt; & quæ in aquis, excrementosę; & quæ vtero gerunt, repudiandæ. Quas æstate venantur, vel hieme, nos Elopes vel Angues bene nobiles in vineis degentes, Vere captos eligimus, non diu asseruatos (vt solent facere Pharmacopolæ) & præparatos, vt ars iubet, cum pane asso Trochiscos conformabimus: sic seruatos & exsiccatos, vt neque situm redoleant, neque cariem senserint. Quòd videatur Dominis Doctoribus dosin augendam esse, quia imbecilliores sint, non improbo: quòd si quis Viperas nancisci possit, vt iam facimus; eas capiat, & angues omittat. Paulus Ægineta etiam de Viperis loquens, ὄφις dicit: Ea autem locutio esse videtur per excellentiam, quo commune aliquod vocabulum rei singulari attribuimus: vnde & ὄφεις Viperas vocat Cùm autem simpliciter legitur ὄφις, de Vipera intelligendum est, quia præstantissima inter serpentes est. Vnde & in Theriaca assumenda; non quòd remedio egeamus aduer-

aduerſus illarum morſus, ſiquidem in noſtris Regionibus non reperiũtur, ſed ob alias Viperæ facultates: deſiccant enim vehementer, calefaciunt, & viſum acuunt. Viperas nihilominus veras tum in Italia, tum apud Pictones habemus; quicquid dicant qui id negant: Certiſſimum enim ſignum eſt Viperæ, & nota certiſſima, ſi viuum animal pariat, vt inter piſces Galeus; vnde & nomen habet, vt ſcribit Ariſtoteles, & experti ſumus in noſtris ædibus: Adhæc Viperarum deſcriptio tam exactè illis conuenit, vt nihil magis; & maximè ea quæ tradita eſt ab Aëtio, viro perquam diligentiſſimo in deſcribendis Viperis. Vt vnam è multis notam adferamus: ſtatim in caudam deſinunt, quam craſſiſſimam habent inter reliquos ſerpentes (præter Amphisbænam, quæ adeò craſſam habet vt bina putetur habere capita:) omnes denique notæ feliciter reperiuntur in ea. At dicat aliquis: Elephantiaſin non curat, vt ſcribit Galenus. Eſto. Si mentiri voluit Galen. quid tum? neque enim veriſimile eſt tempore Galeni curari potuiſſe Lepram iam confirmatam. Sin autem quis dicat, id non ideò præſtare, quia ex Italia adferantur, quæ regio non ſit ſatis calida; Nugę: ſi enim venenum retinent, cur non & alias facultates? Nemo igitur dubitet, quin veræ Viperæ noſtris tem-

temporibus reperiantur.

Porrò vt conficiantur Pastilli Theriacales, præparatione omissa, hoc tantùm ex Gal. addam, melius esse paulo antè captas sumere, quàm diu retentas: nam quę diutiùs retentæ fuerunt, venenosæ sunt magis, vt ex hominibus ieiunis coniicere licet.

Andromachus MAGMA HEDYCHROON, ita à coloris iucunditate appellatum, non Trochiscos de Corallo, vt Nicolaus Præpositus falsò putauit, desiderat. Multo satius fuisset, si Trochiscos Alindaracarum Auicennæ posuisset, vel Trochiscos Hedychroi, quos annotauit in Antidotario, qui etsi Tamaricem recipiant, Asphalthum desiderent; magis tamen accedunt ad Hedychroi compositionem quam hîc constituimus ex Gal. lib. ad Pamphilianum. Hæc enim paratu facilior est, & clarior, & melior, Nam in lib. de Antidotis pedestri oratione scripta est, quæ Maron & Amaracum desiderat. At Maron nobis prorsus incognitum est, nisi illa sit quam vulgo *Mariolaine franche* appellant; quam ob causam cõsultò Amaracum addidimus, & illam pro Maro: quòd si per Amaracum intelligat aliquis Sampsuchum, pro Maro poni potest Sysymbrium; sunt enim eiusdem facultatis, vt Dioscorides docuit. Quantum verò differat Hedychroon magma

magma à Trochiſcis Diacoralli, fidem facit vtrorumque collatio: hi enim Pauer, Pedem columbinum, vt alia omittam, recipiunt, quæ non ſunt in Hedychroo. Non itaque ponendi.

PIPER NIGRVM non tam valet ad ἀντιφάρμακα atque Piper Longum & Album: ſed quia omnes ſic habent, nolui immutare, & ℥ xxiiij indidimus, quamuis aliqui ſex tantùm: Paulus tamen, Aëtius & reliqui, xxiiij cenſent ponendas; & Nigrum, non Longum, vt in quibuſdam Exemplaribus legitur, & in carminibus Andromachi. Neque tamen improbarem ſi quis Longum ſumat; tum quia in carnibus Longum eſt, tum quia Antidotis, ſi Dioſcoridi credimus, aptius. Tu verò iudica.

OPIVM, vel MANDRAGORA, vel, HYOSCYAMVS addi ſolent in Antidotis, quia incraſſando conſtringunt meatus, ne Venenum ferri poſſit ad cor; & ſic iuuant operationem Antidoti. Eodem planè modo Bolus Armena & Terra ſigillata lentore ſuo & craſſitie prohibent vim Veneni ad cor deferri, non autem proprietate occulta, ſed incraſſando: quare quæ tenuiſſimarum ſunt partium, vt Moſchus, Ambra, non conueniunt, quia faciunt citò penetrare venenum ad cor: ſic Cicuta cum vino abſorbta occîdit citiſſimè;

mè; per se verò tardiùs.

ROSARVM, remotis vnguibus, drachmas xij ponimus: Auicenna xxiiij ponit.

SCORDIVM quod Fuchsius putat omnibus incognitum, nunquam antea in aliqua Antidoto positum, apponendum censuimus (quanquam tamen opera & diligentia doctiss. viri D. Guiliel. Pelliterii, Mompeliani Episcopi vigilantissimi, primùm in Gallia iam à decem annis cognitum sit) & non Allium siluestre, vt vulgo Pharmacopolæ facere solebant. Stultum enim esset Σκόροδον ἄγριον, id est Allium siluestre, vt Auicenna docuit, collocare, cùm tam frequens apud nos sit Scordium herba. Excusandi fuerunt Maiores nostri, quibus incognitum fuit; neque grauiter peccârunt in hoc simplici. est enim Allium syluestre, Theriaca Rusticorum. Vtinam in aliis Succedaneis tam bene iudicassent! Non est tamen conferendum Allium cum Scordio: Scordium enim maiorem habet vim aduersus putredinem, quàm vel Myrrha ipsa, vt videre est apud Gal. lib. de Antidotis, qui eius inuentionem declarat. Quis autem, nisi stultus, dicat Succedaneis esse vtendum, cùm propria habeamus? Scordium enim copiosissimè per totam Galliam nascitur. Reiiciendum itaque Allium.

SEMINIS NAPI; & rectè: quanquam

quam nonnulli, Seminis Rapæ, legant.

IRIS ILLYRICA ea debet apponi quæ Venetiis affertur.

AGARICVM sumatur candidum, leue, &c.

CINNAMOMVM à viris doctissimis in discrimen vocatum est, cùm dicant nos vero Cinnamomo carere; ac id quod pro Cinnamomo ostenditur, potiùs esseverant Cassiam: nos tamen putamus esse Cinnamomum; etsi non sit illa species tantopere ab Antiquis laudata: quam ob caussam nos istius Cinnamomi ʒ xxiiij posuimus (etiamsi nonnulli ʒ xij tantùm ponant) duplici nomine: tum quia in quibusdam exemplaribus xxiiij drachmas Cassiæ scriptum legimus, vt etiam in secunda descriptione Auicennæ; tum vt omnibus fieret satis: nam si Cinnamomum esse negent, non possunt improbare consilium nostrum, cùm Gal. de Compos. Pharmacorum doceat his verbis: Necessarium nobis est, vbi Cinnamomo caremus, Cassiam optimam coniiciamus, aut plusquam duplo Cinnamomi pondere, aut omnino non minus. Sed Cinnamomum verum habemus. Si cineritium illum colorem non habeat, in causa sunt mercatores, qui eius superficiem abradere solent, colorem naturalem auferentes. At odorem Rutę non habet. Nec habere debet.

bet. Error enim est in Diosc. nam pro πηγανίζουσα legendum est, ὀριγανίζουσα: quod facilè probati potest ex eodem Dioscoridis alio loco, vbi ait Amomum habere Origani odorem. Hinc enim luce clarius colligere licet, Cinnamomum Origani odorem referre; aliumque textũ corruptũ esse. Et quanquam Dioscor. dicat diuersas esse arbores Cinnamomi & Cassię;Gal. tamen diuersæ est opinionis; asseritque se vidisse in capsa cuiusdam mercatoris ramum vnum, cuius altera pars Cassia esset,altera Cinnamomum.

GLYCYRRHIZÆ SVCCVM apposuimus, quia efficacior est quàm radix ipsa; etsi Auicenna in tertia descriptione radicem ponat:& vere poni potest succus;nec timẽdum est de succi adulteratione.Nam tanta est copia Dulcis Radiculæ,vt parui vęneat: Et etiam cùm Theriacã componere volumus, expresè succum extrahere debemus.

OPOBALSAMVM sincerum ad nos non adfertur, sed multis modis adulteratum: quin etiamsi adulteratum non esset, recens non est, sed antiquum. nam cùm ex regione longinqua petatur, non potest non esse antiquum; est siquidem antiquum, si annum excesserit, sitque inutile. Etsi nonnulli dicant in Nouo Orbe reperiri, incertum est an verum sit: succedaneo itaque vtendum. Quid verò substituemus,

ſtituemus, cùm ſuccedaneo opus ſit? alioqui manca eſſet Compoſitio & corrupta. Non ſequemur hac in re conſilium Maiorum noſtrorum, qui Oleum Laurinum pro Opobalſamo poni docuerunt. Oportet enim ſuccedanea & viribus & temperamento reſpondere, vt doctiſſimè à Gal. monſtratum eſt. Sed oleum Laurinum calidius multo eſt Opobalſamo, cùm oleum Laurinum inter calidiora adnumeretur, quod ex fructu poteſt cognoſci: ſolet enim oleum expreſſum eiuſdem eſſe temperamenti cum fructu ex quo exprimitur. At folia & fructus Lauri deſiccant & calefaciunt vehementer, plus etiam fructus; ergo & Oleum: Opobalſamum vero deſiccat & calefacit in ſecundo exceſſu tantùm. Igitur non reſpondent. Adhęc Opobalſamum tenuium eſt partium, Oleum verò Laurinum craſſarum: Opobalſamum ventriculum roborat; Laurinũ autem oleum, vt ait Dioſc. ἐστι ναυτιῶδες ποθέν, id eſt, potum nauſeam facit, & lædit ventriculum, non alia ratione; quàm quòd ventriculo aduerſatur: idem autem efficere Opobalſamũ, negandũ eſt. Non enim eſt oleum, ſed ſuccus Balſami. Vnde autem id natũ ſit, vt Oleum Laurinum in Antidotis poneretur? Puto hinc eſſe natum, quòd olim Oleum parabant cum Myrrha & Stacte, vt Dioſc. docet. Extrà adhiberi non prohiberem, vt

etiam

etiam oleum Irinum: quamuis in versione Vallæ & multis exemplaribus Græcis (falsò tamen) Laurinum legatur. Balsamum arte compositum reiicitur. Errorem indicauit ante 114 annos Santes de Andronis de Pisauro Medicus in hac parte Alexipharmacωn diligentissimus & probatissimus. Post eum Nicolaus Præpositus, qui Medicorum Mompelianorum mentionem facit, tanquam autorum huius hæreseôs. Alii ex semine Citri & Corallo ἀντιβαλσάμου conficiebant, sed ineptè: nam quamuis semen Citri valeat aduersus venena, reperiuntur alia multo efficaciora. Alii afferebant fieri debere substitutum ex Myrrha destillata: quod expertum fuit; & ex destillatione oleum exceptum, sed vsque adeò fœtidum, vt nemo ferre posset. Omnibus itaque reiectis, substituam Stacten, ex præscripto antiquorum, Galeni scilicet, Pauli, Aëtii, qui asserunt easdem Stactes vires & Opobalsami. Est autem Stacte nihil aliud, quàm Myrrha liquida, &, si Diosc. credimus, est pinguissimum Myrrhæ recentis cum aqua exigua tusæ, & prælo expressæ, proportione respondens Myrrhæ. Myrrha autem secundi est ordinis excalefacientium & exsiccantium, sicut & Balsamum. Adhæc & vulnera consolidat, quod facere Balsamum creditur à neotericis Medicis, quanquam Gal. nullam

Iam eius mentionem faciat. Idcirco autem hîc positum fuit, quòd aduersus venenata animalia valet. quod ex eo colligere licet, quòd vbi nascitur Balsamum, nequeant habitare Serpentes aut alia venenata animalia. Qui de omnibus dubitare solent, Myrrham istam reiiciunt, quia parùm respondeat descriptioni, tùm maximè quòd εὐώδης, id est, odorata non sit, vt Diosc. & Gal. dixerunt. Nos autem Myrrham dicimus esse, non Trogloditicam vel Amineam. Et quòd non sit odorata, in causa est quòd ab ea expressa sit nobilissima Stacte. Nam, vt Diosc. docet, ex pinguibus exprimitur pingue & odoratum. Minùs etiam odorata est, quia ex calentibus & aridis locis adfertur. Neque tamen dicendum est talem esse ἄπονον, id est, infirmam & ignauam, vt in quibusdam exemplaribus legitur: vbi legendum ἄοσμον, id est sine odore; illamque amittere suam commendationem, non ad sanitatem sed ad voluptatem. At hi qui dicunt nos non habere veram Myrrham, falluntur, aut in hoc, quòd, cùm Diosc. diuersas notas diuersis speciebus assignârit, omnes eas in vna specie reperiri velint, alioqui veram negent esse Myrrham: aut quòd dicat εὐώδην non esse, vt vult Dioscorides. Sed id planè negamus. Sumitur autem vox εὐώδης pro eo quod bonum spirat odorem.

odorem. In hoc autem error est. Nam Diosc. & alii plerique scriptores εὐώδης sumunt pro eo quod multum olet, siue bonum spiret odorem, siue malum. Significatio autem vocabulorum non aliunde petenda est, quàm ab eo authore qui rem ipsam describit; quemadmodum Diosc. vt dixi, hoc modo sumit εὐώδης, vt videre licet cap. de Pice arida, vbi ait debere esse puram, pinguem, εὐώδην. Nemo autem interpretabitur intelligi de suaui odore, sed forti & graui, quia quæ igne eliciuntur non possunt non fumum redolere & tetrum odorem spirare. Idem esto iudicium de Blatta Byzantia, quam dicunt esse εὐώδην. Sin hæc ratio non placeat, dicemus Veteres non adeò delicatos fuisse atque sumus, & quod nobis malè olet, vt Myrrha, illis benè & suauiter oluisse: quod inde probari potest, quòd in suis vnguentis ad delicias paratis, Galbanum admiscebant; quod haud dubiè fœtidi admodùm est odoris.

De CROCO & GINGIBERE nulli dubitant.

Reclamant Sceptici Medici, quòd pro RHEOPONTICO Rhabarbarum (sequuti Auicennam) ponimus. Non autem temerè id factum est. nam cùm Rhaponticum hoc Pharmacopolarum nullo modo respondeat picturæ Rheopontici, satius est Rha-

est Rhabarbarum vocatum coniicere: quanquam istud Centaurium maius à viris doctissimis iudicetur esse, nec ineptè. Rhaponticum enim & Centaurium hoc maius easdem ferè habēt facultates. Componitur Rhaponticum ex diuersis partibus: ex terrea videlicet & frigida substantia, quod iudicat adstrictio: habet etiam adiunctam caliditatem; subacre enim reperitur, si plusculum mandatur, qua facultate potest aluum ducere: quinetiam aëreæ cuiusdam est substantiæ particeps, quod indicat laxitas & dulcedo. Conuulsis, ruptis, dysentericis, sanguinem exspuentibus vtile est, & orthopnœæ. Centaurium maius in gustu contrarias qualitates habet; ita in vsu contrarios effectus præstat: gustu itaque acre simul & adstringens appâret, cum leuiuscula dulcedine: quæ omnia in Rhapontico esse monstrauimus. Prodest iisdem reiicientibus sanguinem, ruptis, conuulsis, dyspnœæ: orthopnœæ: quamobrem medicamentum imbecillius non erit, si pro Rhapontico Centaurium maius posuerimus. Nam Rhaponticum & Rhabarbarum sola regione differunt & leuitate: vt Rapæ quæ apud Lemouices nascuntur, & quæ solo sterili, differunt solùm dulcedine aut crassitie, aut alia differentia à solo desumpta. At dices; alterum magis rarum est, alterum

densius. Respondeo, id facere copiam vel inopiam alimenti : aut dicendum, Mercatores qui aduehunt Rhabarbarum, illud comprimere cùm recens est, vt minus loci occupet, & densius reddatur; quòd sciant densum laudabilius esse, quod facilè fieri potest: si enim compressam radicem deſicces, minor erit, minusque spatium occupabit, nec diminuetur quantitas. Si verò Rhabarbarum nostrum non sit veterum Rhaponticum, quid erit? Quidam aiunt esse radicem Centaurii maioris, & Galenus ait radicem Centaurii maioris easdem facultates habere quas Rhaponticum.

Malè negat Manardus, nos verum PENTAPHYLLON habere: nam passim nascitur, & omnino descriptioni respondet. Est præterea alia nota à Theophrasto tradita, quæ nobis est certissimo indicio nos Pentaphyllon habere: scilicet quòd Pentaphylli radix exsiccatione fiat quadrata: quod sanè illi proprium est: conuenit enim soli Pentaphyllo quadratam fieri exsiccatam radicem; quæ nota fallere nos nequit. Sunt ex Practicis qui putent Tormentillam esse Pentaphyllon: quod non improbo; cùm Diosc. det illi radicem oblongam, Veratro nigro crassiorem, & propiùs accedat ad veram Pentaphylli descriptionem. Sunt qui Heptaphyllon

phyllon vocent, à numero foliorum; quod & in vulgari etiam inuenies. Diosc. etiam ait habere quinque folia, aliquando plura. Verùm quamcumque assumpseris, hanc ne Diosc. an illam Theophrasti, non errabis: ambæ enim valent aduersus venena. Potest itaque sumi Tormentilla pro Pentaphyllo, & Pentaphyllon pro Tormentilla.

NEPETAM [aut Nepitam] Latini, Græcorum Calamintham appellant: qua de causa Galenus miratur quòd Andromachus, cùm Græcè scripserit, hoc tantùm nomen Latinum addiderit. At hoc παρέργως dictum sit.

MARRVBIVM lippis & tonsoribus notum est. eam ob causam prudens prætereo.

Danda est opera vt SELINON quod in petris nascitur recuperemus: non quòd ob eam causam Petroselinon dictum velim, sed quia maioris est efficaciæ, & propiùs accedit ad Macedonicum, ob amarorem. Nec ob eam causam damnanda erit hæc compositio. Nam, vt Gal. de Petroselino scripsit, Quod si Estreaticum desideres Petroselinum, nihilo tibi deterius fore putato Theriaces medicamentum, si alterum iniicias. Cuius rei subdit rationem: Non enim, inqnit, si mortiferis venenis, si venenatorum morsibus aliud ab

Estreatico Petroselinum minùs congruit, propterea reliquis etiam morbis, vt torminibus, ventriculo debili, hydropisi, & id genus aliis segniùs opitulatur, quos in primis sanare Theriaca promittit. Aliã præterea causam assignat, cùm inquit: Adhęc Estreaticum Petroselinon amaram etiam plus æquo Theriacam facit, præsertim cùm recens adhuc imponitur: nam vt acrimonia, sic amaritudine hoc alia superat. At, vt alibi docuit, suauitas in medicamentis quæ deglutiuntur, est spectanda, cùm in se habeat multa amara. Auicenna semen Apii montani posuit in tertia descriptione. Petroselinum verum nascitur in montibus Delphinatus, & apud fontem Vauclusę.

STOECHAS satis nota est; agroque Mompeliano frequentissimè prouenit.

COSTVM nonnulli in discrimen vocant. Certissimum autem est, nos duas habere Costi species: primam scilicet (quam Zedoariam vocant vulgò) & tertiam quam nemo negabit eam esse quæ ad nos affertur, præsertim cùm acerrima sit.

De PIPERE Albo tantùm sciendum est, Galenum ibi Piper Album legere, vbi Auicenna Nigrum; & econtrà. Piper Album & Longum magis medicaminibus & Antipharmacis conueniunt: Nigrum

verò

verò eduliis & alimentis condiendis. Piper Longum facillimè adulteratur. Adulteratum aut cognoſcitur, ſi aquâ inſperſum diſſoluatur. Non reperitur hoc Piper Longum in deſcriptione ad Pamphilianum.

DICTAMNVM in Creta tantùm creſcere, & inde CRETENSE dici, exiſtimant Autores, quòd ſic depictum ſit à Dioſc. Cretenſis herba eſt, acris, leuis, Pulegio ſimilis, ſed maioribus foliis, quæ tomento quodam ſpiſſaque lanugine pubeſcunt. Florem nullum aut ſemen profert: (etſi apud Paulum falsò legatur Δικτάμνου ἄνθος.) Pharmacopolarum Ψευδοδίκταμνον & florem & ſemen profert: quam ob cauſam malumus ſuccedaneo vti, quàm incognita illa radice qua pro Dictamno vtuntur Pharmacopolæ. Pulegium itaque pro Dictamno iniecimus, quia nulla eſt herba quæ propiùs accedat ad Dictamni facultatem ipſo Pulegio, docente ipſo Dioſc. Præſtat omnia quæ ſatiuum Pulegium, ſed efficaciùs multo: & Gal. Dictamnum tenuiore eſſentia conſtat quàm Pulegium; cętera illi ſimile. Quòd ſi per omnia ſimile, haudquaquam malè pro Dictamno recipietur, cùm ipſe Auicenna in omnibus deſcriptionibus pro Dictamno Pulegium poſuerit. Præterea à Nicandro (in ſuis Theriacis,) Dioſcoride, Serapione, Paulo

& Aëtio ad morsus venenatorum commendatur.

Non mireris, candide Lector, si pro FLORE IVNCI ODORATI, quem vno vocabulo Schœnanthon vulgus appellat, herbam ipsam monstremus. Audi Gal. Adhęc Iuncum ex Arabia petitum imponere pręcipit, nescio qua de causa, Schœnanthum, id est, Iunci Florem à vulgaribus appellatum. Nos siquidem, cùm Florum copia non adsit, Iunco vtimur ex Arabia comportato, cuius summitatem Cameli sæpenumerò abroserunt: iucundissimè namque hunc Iuncum Cameli pascuntur, secus vias ibi plurimum nascentem. Ex his disce, multa fuisse simplicia tempore Galeni, qualia nunc sunt. Non itaque peccant, qui Iuncum ipsum huic compositioni imponunt, vt ex Gal. loco iam citato patet, & Diosc. qui ait radicem & herbam eiusdem esse facultatis cum flore & efficacię. Imò si flores afferrentur, abiiciendi essent & postponendi Iunco ipsi nam cùm sint admodum tenuium partiū, eorum vis facilè euanescit; & priusquam ad nos peruenissent, planè inodori redderentur.

DE TVRE nihil inpræsentiarum dicemus.

Quamquam TEREBINTHVS hoc agro Mompeliano frequens sit, non tamen

men Terebinthinam habemus: & quemadmodum Lentiſcus, hìc alioqui frequens, Lentiſcinam non ſtillat, ob Solis imbecillitatem; ſic nec Terebinthus Terebinthinam. Sed, Galeni doctrinam ſecuti, pro Terebinthina Abietinam coniecimus. nam 4° ſanitatis tuendæ ſic ſcripſit: Quòd ſi copia Abietinæ non adſit, eius loco Terebinthina. Cùm pro Abietina Terebinthinam ponendam doceat; ſic econtrà pro Terebinthina Abietinam recipiemus. Quod euidentiùs monſtrat alio in loco, his verbis: Quinetiam in penuria Terebinthinæ tum ἐκ τῶν κεραμίων ὑγρὰ, tum frictam commodè admiſceas; non minùs etiam iis & Abietinam immittas. Quòd ſi fortè quis hanc Reſinam Abietinam eſſe neget, Maſtichen ponemus, quæ inter Reſinas principatum obtinet, teſte Gal. vel (vt Dioſc.) Terebinthinæ reſpondet viribus. Fidem forſitan augebit, quòd in Paulo legatur, Τερμινθίνης Μαστίχης, quaſi vellet dicere Reſinę Maſtichinæ; vel Maſtichen & Terebinthinam imponi velit. Tu iudica.

CASSIAM FISTVLAREM vocat Caſſiam Ligneam, aut Cinnamomum craſſum; ne qui exiſtiment eum intelligere Caſſiam illam Fiſtularem Arabum quæ vim habet laxandi ventrem. Eſt enim Cinnamomum craſſum efficax, vt odor & ſa-

por monſtrant. Nec abſurdum eſt, dimidium Cinnamomi pro Caſſia conſtituere; cùm pro Cinnamomo duplum Caſſiæ ponendum ſit.

STYRAX eligenda optima.

NARDVM nemo debet damnare, quòd ſpica non ſit, ſed potiùs radix. Nam Gal. his verbis docet eſſe radicem: Iubet deinde Andromachus Nardum Indicam imponere, quam ex eo quia Spicæ figuram imitetur, Nardi ſpicam nominant, quamuis radix ſit. Rurſus Damocrates Νάρδοιο ῥίζαν Ἰνδῆς ſcripſit, non ſpicam Indica autem dicitur, non quòd in India naſcatur, ſed quòd in aliquo monte naſcatur Indiam ſpectante; quemadmodum Syriaca, quæ in monte Syriam ſpectante. Eodem modo & Britannica dicitur (ea eſt Biſtorta vulgaris) non quòd in Britannia ſolùm naſcatur, ſed quòd in regione Britanniam ſpectante. Ceterùm Nardus Indica cæteris efficacior eſt.

Nunc ad THLASPI veniendum: quod omnibus incognitum putat Manardus, eo fortaſſe quòd nunquam viderit. Vt autem verum fatear, non omnibus cognitum fuit Thlaſpi, ſed iis dumtaxat qui de re herbaria bene meriti ſunt. Eius deſcriptionem require in Dioſc. Frequens eſt in ſemitis Toloſani agri, & aliis pleriſque locis. Temperamento calido eſt, vt Naſturtium.

tium. Auicenna pro Thlaſpi, Seſeli habet: at in Arabico Thlaſpi legitur. Vulgus Pharmacopolarum, quod Sinapi ſpecies quædam ſit, album appellant.

SEMEN APII reſtituimus ex deſcriptione ad Pamphilianum. In Paulo enim & Auicenna idem ſcriptum reperimus, tum etiam in Theriaca Antiochi Philometeros, in medicamento anodyno Κάπιτα dicto: rurſum in Zenonis, Aëtii, Galli, Theriacis: quod etſi vt Petroſelinum aduerſus venena parum aut nihil profit, ad alios morbos non parum iuuat.

Pro MALABATHRO, vt benè à maioribus noſtris viſum eſt, ponendam cenſuimus Spicam. Habet enim Folium eandem cum Spica facultatem, teſte Gal. lib. 6. de ſimpl. Idem ſcripſit Paul. in Succedaneis. Quòd ſi æqualem vel ſimilem habet facultatem, fruſtrà additur Macis; cùm neque addendum quicquam dicat, neque detrahendum. Auicenna poſt Malabathrum addit Epithymum; qua ratione neſcio; quemadmodum & Moſchum poſt Piper Longum.

HYPOCISTHIS etiam ſub Lado [aut Ledo] reperitur: quod Ciſti ſpecies eſt, longiora habens folia, & glutinoſa.

NARDVS noſtra CELTICA ea verè eſt quam Antiqui Celticam vocauerunt:

non igitur reiicienda : neque audiendus Marcellus, qui negat Spicam nostram esse Celticam. Rarò autem visitur, quia in summis montibus nascitur, quos perpetua nix ferè obsidet. Radix sumenda.

Pro TERRA LEMNIA sumimus Bolum præparatum, vt Gal. docuit. Neque eam ob causam vituperanda est hæc terra, quòd à Lemno non aduehatur. Est enim hæc terra medicamentosa, lutumque cum aqua ex ea fit, quod habet desiccandi facultatem, & astrictionem non contemnendam, qua catarrhos sistit. Prodest tempore pestis. Vt in summa dicam, mallem hac vti, quàm Terra sigillata egregiè adulterata. Rubrica Lemnia à Galeno vocatur.

Difficilius fuit iudicare, quid pro CHALCITIDE accipiendum esset, cùm Atramentum Sutorium (quod Χάλκανθον,) Σῶρυ, Μίσυ, Χαλκῖτις parum ab inuicem differre videantur. Et quanquam non grauis esset error, si Χάλκανθον, vel Μίσυ, vel Σῶρυ, pro Chalcitide posuissemus (sunt enim facultatis eiusdem) tamen Chalcitin veram maluimus accipere : quam (vt pręcipit) assari curauimus, & quod magis spumosum erat accepimus. Χαλκῖτις Vitriolum Romanum non est, quanquam easdem habeat facultates, sed Chalcanthi videtur species: quę vrenda est donec nihil viridis appareat; estque χαλκοειδὴς, id ęst, similis

æri.

æri. Vrunt Pharmacopœi Chalcitin donec rubra fiat: sed ineptè illi; non enim vsque adeò est adurenda. Ait enim Galen. vrendam donec fiat cinericia, & amittat viride, vt ostendat quantitatem adustionis. Nos itaque legimus, *tosta*; & non, *vsta*, vt est apud Galenum.

Quid sit AMOMVM, vt ingenuè fatear, ignoro: malo enim meam fateri ignorantiam, quàm studiosis hac in re aliquo modo imponere. Non me latet, multos fuisse in Gallia & in Hispania, qui se inuenisse glorientur; cùm nihil minùs fecerint. Nam semen illud quod pro Amomo monstrant, inodorum, nigrum, lene, gustu neque acre neque erodens est; cùm debeat esse candidum, modicè rufum, semine plenum, vuarum racemis simile, ponderosum, odoratissimum, acre gustu, & erodens. Nos pro Amomo Acorum posuimus. Amomum, vt inquit Gal. Acoro similem facultatem obtinet. Ergo Acorum pro Amomo nefas non erit ponere. Sunt qui Amomum Rosam [seu Pomum] Hierichontis dicant: quod carè admodùm venditur, ob id quòd mulieres fabulentur cõducere ad partum. In Alexandria frequens; & ad nos aduеheretur, si præmoniti essent mercatores.

Mirabitur aliquis; quòd pro ACORO in omnibus locis Galangam crassam, non

vulgarem illam radicem poſuerimus. Sed, ne id temerè factum exiſtimes, ſciendum eſt, hanc vulgarem radicem Acorum non poſſe eſſe, tum quia rubra eſt, & ingrato odore: cùm vera Acorus albam habeat radicem, guſtu acrem, odore non inſuauem, vt ait Dioſc. Cùm autem hæc omnia in Galanga manifeſtiſſimè inueniantur, &, vt Muſa teſtatur, florem croceum & folia Iridis anguſtiora habeat, Acorum dicimus eſſe.

Etſi Fuchſius Valerianā neget eſſe PHV, Valerianam pro Phu poſuimus: non enim valet eius ratio. Phu caulis λεῖος καὶ τρυφερὸς, id eſt, lenis & tener exſiſtit: Valerianæ caulis anguloſus: cùm herba & lenis & quadrato caule poſſit eſſe. Quod de floribus dicit, ſimiles Narciſſo non eſſe, veriſimile videtur: flores tamen habere pallidos, ſicut & Narciſſus: quod ſufficit, cùm omnes aliæ notæ nullo pacto diſcrepent.

CARPOBALSAMVM vulgare nullam aut paucam vim habere videtur; & puto ſemen eſſe Terebinthi. Eam ob cauſam Cubebas vulgò vocatas ponendas dixerim, quæ forſitan veriùs ſint Carpobalſamum, quàm Carpeſium; niſi reclamet Actuarius. At Gal. lib. de Antidotis Carpeſium dicit eſſe herbam Phu appellato genere ſimilem; validiorem tamen, atque aromaticum quiddam plus olentem. Et eodem lo-

co : Tenuia quædam Carpesii sarmenta Cinnamomi virgultis similia sunt; non semen igitur potest esse. Cubebæ autem non multum viribus & temperamento differunt à Carpobalsamo. Diosc. ait Carpobalsamum adulterari semine Hyperico simili; quod Terebinthi semen esse videtur, vt ex Theophrasto patet.

Pro ACACIA, Prunellorum succum ponere, non est absurdum. Potest & Rhus pro Acacia poni; quia, vt ait Diosc. folia Acaciæ effectus præbent, vt in Succedaneis reperitur succus Lentisci.

BITVMEN IVDAICVM, Græcis Ἄσφαλτος, communiter laudatur quod purpuræ modo splendet. Nigrum adulteratum est. Sed cùm aliud non aduehatur nisi pice imbutum, dosin augere oportet. Eiusdem facultatis est cum Pissasphalto, quod vulgo Mumiam appellant. Pissasphaltum autem mediam facultatem habet inter Picem & Asphaltum : eam ob causam Auicenna & quidam alii pro Bitumine Mumiam ponunt, Asphalton deprehendes ex odore Trifolii fœtidi, quod à Bituminis odore Ἀσφάλτιον dictum est. Quod ad nos adfertur, Pissasphalton est. Cùm Diosc. ait probari si purpuræ modo splendeat, non ita intelligendum est quasi velit habere purpuræ colorem, sed quod in sua nigredine splendeat vt Purpura in

ſuo colore; aut quod ſimile ſit purpuræ exſaturatæ, quæ quodammodo ad nigredinem tendit. Plurimis locis prouenit, vt in Aruernia, &c.

CENTAVRII TENVIS [aut MINORIS] folia & flores ponimus, non radices, quas tanquam inutiles reiicit Galen. & Dioſc. etſi Lumen illud Pharmacopolarum aliter ſentiat.

Ne quis nos reprehendat, quòd ARISTOLOCHIAM tenuem, non Clematitin aut Rotundam, vt in lib. ad Pamphilianum ſcriptum eſt, adiecerimus: non enim id temerè factum eſt: Nam in carminibus ſcriptum inuenimus, ἢ λεπτὴν ῥίζαν Ἀριστολόχου: & ad Piſonem tenuem dicit. huc accedit quod de Clematiti ait Galen. Quæ Clematitis appellatur, fragrantior eſt, ita vt ad vnguenta vtantur vnguentarii; ſed ad ſanationes infirmior. Hîc autem non ad voluptatem ſed ad ſanitatem ponitur: *tenuis* igitur ponenda eſt: caſtigandusque eſt locus ille, ne parum cauti fallantur. Interpres Centunculum vertit: Centunculum autem Latini appellant Gnaphalion. Si autem addatur Gnaphalion, id erit præter Andromachi, Galeni, aliorũque mentem. Nec interpretibus ſemper fides eſt adhibenda, etiamſi Græcè & Latinè periti ſint. Malim enim illos minùs diſertos eſſe, & rerum bene peri-
tos:

tos: hi ſiquidem ſolœciſmum in nominibus dumtaxat committunt; illi autem in rebus & ſæpè in vita. Hìc itaque neque rotundã Ariſtolochiam, neque Clematitin aut [Piſtolochiam, aut] Polyrrhizon, quæ vnguentis parandis aptiores ſunt, imponemus: ſed Longam dumtaxat Ariſtolochiam, ſiue Tenuem, quæ ad medicamenta conuenit. Proueniunt autem omnes Ariſtolochiæ ſpecies, quæ quatuor ſunt, frequentiſſimè agro Mompeliano. Quam pro Longa pingit Fuchſius, Clematitis eſt.

Qui cornicum oculos configunt, hunc CALAMVM ODORATVM reiiciunt; non quia inefficax ſit, ſed quia Calamus araneis non eſt plenus. Fieri autem poteſt, vt Calamus dicatur, eius autem radix tantùm ſit in vſu, vt de Spica admonuimus. Sin tibi hæc ratio non placet, aliam accipe. Duæ ſunt ſpecies Calami odorati: Alter, qui à Galeno deſcribitur: Alter in Mæotide naſcens, radice ſubalbida, ſine calamis, intùs plena & amara, ſpecie Acori: quem Calamum falsò quidam Acorum eſſe putauerunt; in quorum numero fuit Mæoardus, qui pro Acoro Calamum aromaticum ſemper ponit. At vtrumque genus Acorum odore ſuperat. Non igitur reiicienda hæc radix, cùm Calami ſit radix.

XYLOBALSAMVM hoc commune

verum ſit nec ne, incerti planè ſumus: nam quicunque deBalſamo ſcripſere,inter ſe diſſentiunt. Quòd inefficax ſit, facilè quilibet iudicare poteſt ex odore, ſapore & craſſitie partium. Sin autem pro eo ligno incognito & adulterato, Zedoariâ vulgo dictâ quis vti voluerit, ſine noxâ poterit. Zedoaria enim calida & ſicca eſt in ſecundo ordine, vt Xylobalſamnm;valet aduerſus venena, & peſtem. Commodè itaque illa vti poſſumus, quandoquidem temperamento & viribus reſpondeat Xylobalſamo. Non autem in omnibus ſumenda pro Xylobalſamo: ſed hîc, quia iam ſemel in hac compoſitione poſita ſunt ſuccedanea eius, maluimus hac radice vti.

De AMARACO ſi Nicolaus Præpoſitus dubitet, non mirum eſt; cùm res admodùm obſcura ſit, & ad iudicandum difficilis. Nam Dioſc. Plin. Columella, Lucret. Virgil. Diocles medicus, vno ore Amaracum Sampſuchum appellant: Galenus tamen & Paulus diuerſas herbas tradunt. nam in 3° ordine calef. & exſic. Sampſuchum collocāt;Amaracū verò in 2° ſiccare & tertio calefacere volunt. Amaracus Galeno & Paulo Matricaria vulgaris eſt, & Parthenion Dioſc. atque vtramque ponemus: quanquam non multum referret ſi neutra poneretur; nam, vt Gal. teſtatur, multi

multi suo tempore & Marum & Amaracum reiiciebant.

Hæc sunt, Candide Lector, quæ cum festinatione quadam annotauimus. Et hoc esto Exemplar eius quę ex Consilio Doctorum Mompelii dispensatur.

Theriaca Andromachi, quæ γαλήνη, id est, Tranquilla cognominatur.

℞. *Pastillorum Scillinorum* ℥ *xlviij.*
Pastillorum Theriacorum
Magmatis Hedychroi
Piperis nigri
Opii singul. ℥ *xxiiij.*
Rosarum siccarum
Scordii Cretensis
Seminis Napi
Iridis Illyricæ
Agarici Pontici
Cinnamomi
Glycyrrhizæ succi
Opobalsami Singul. ℥ *xij.*
Myrrhæ, Croci
Gingiberis
Rhapontici, [non Rhabarbari, vt habet Cordus]
Radicis Quinquefolii
Nepitæ, siue Calaminthæ montanæ
Marrubii
Petroselini Macedonici

Stæ-

Stœchados
Costi
Piperis albi
Piperis nigri [al. longi]
Dictamni Cretensis
Iunci odorati
Turis
Terebinthinæ
Cassiæ [fistulæ]
Nardi Indicæ *sing.* ℥ vj.
Polii Cretensis
Seselios
Styracis
Seminis Apii [in aliis deest]
Thlaspi
Ammeos
Chamædryos
Chamæpityos
Succi Hypocisthidis
Malabathri
Nardi Gallicæ
Radic. Gentianæ
Anisi
Mei Athamantici
Seminis Fœniculi
Terræ Lemniæ
Chalcitidis tostæ
Amomi
Acori
Phu Pontici
Carpobalsami

Hype-

Hyperici
Acacia
Gummi
Cardamomi sing. ʒ iiij.
Seminis Dauci
Galbani
Sagapeni
Opopanacis
Bituminis
Castorei
Centaurii tenuis
Aristolochiæ tenuis sing. ʒ ij.
Mellis Attici despumati ℥ *CL [male* ʒ *pro* ℥ *positæ] hoc est lib. xij. vnc. vj. alibi Ronlet. lib x tantùm habet.*
Vini Falerni q. s.

ADMONITVM autem hîc velim Lectorem, vt huius Compositionis normã exactè contempletur, quę illi plurimum prodesse poterit in aliis Medicamentis diiudicandis. Omnes enim hîc ferè traduntur Canones qui in huiusmodi compositionibus tradi solent. E quorum numero paucos colligemus, vt memoria suppeditabit.

Primùm itaque in omni Compositione id obseruandum, vt præcipua & veluti totius medicamenti fundamenta primo loco ponantur, quod hîc etiam obseruatum est in Pastillis Scillinis & Theriacalibus. Iuuat enim plurimum non in Compositionibus solùm, sed in reliquis omnibus, si aptus

ſi aptus ordo ſeruetur Paraturus igitur medicamentum, in ſummis digitis habere debet quæcunque illud ingredi debeant; & ex his conſiderare quę decoctionem ferre poſſint, quæ minimè: Ex his rurſus quæ decoctionem ferunt, ea primo loco imponat quæ diutiùs decoctionem ferunt, vt radices denſas & inodoras: Odoratæ enim & rarę decoctionem non ferrent: Deinde ea iniiciat quæ minùs coctionem ferunt, vt herbas: Poſtremò quæ nullam omnino. Prętereà quæ ſimpl. maiori quantitate aſſumuntur, ea primo loco imponenda: quæ minori, ſecundo loco: atque ita deinceps gradatim; vt in hac Compoſitione eſt obſeruatum. Eius enim prima doſis eſt drachmarum 48. Altera 24. tertia 12. quarta 6. quinta 4. vltima (melle dempto) drachmarum 2. Sed & alius Canon obſeruandus eſt, & hîc obſeruatus, nempe: Ea quæ ad alterationem ponuntur, maiori debere eſſe quantitate: quæ verò ad caſtigationem, minori. His annexæ ſunt Regulæ generales, ad maiorem inſtitutionem.

THEO-

THEOREMATA SIVE PRÆCEPTA DVO

Ordinis aut Dispositionis Simplicium medicamentorum,

desumpta ex libro de Ponderibus, Dom. Rondeletii.

THEOREMATA duo sunt in hac re spectanda : quorum vnum, & magis necessarium, vt imperitiæ iuniorum Pharmacopolarum subueniatur , à bene parandi ratione desumetur : Alterum à quantitate vel dignitate medicamentorum tam simplicium , quàm compositarum, quæ, ratione compositionis faciendæ Simplicium conditionem præse ferunt.

Ad primum veniamus: illúdque ita constituamus. Quæcunque accuratiore & longiore præparatione egent, ea priorem locum debent obtinere : hoc est, si quid difficiliùs trituretur, infundatur, coquatur, aut misceatur, priùs triturationi, infusioni, coctioni, mixtioni est mandandum : quod vt indicetur , inter trituranda, infundenda , coquenda, miscenda, priùs scribatur. Si autem infundendorum, vel coquendorum , vel miscendorum vnum

vnum aliquod, breuiori infusione, vel coctione, vel mixtione egeat, & præterea trituratione, hoc postponatur; duplici de causa: vna, quæ iam dicta est, altera, vt dum alia infunduntur, vel coquuntur, vel miscentur, hoc triturari possit; sicque nulla fiat temporis iactura: cuius metu sæpenumerò Pharmacopolæ, tātocum scelere, omnia perturbant; vt eorum quæ minùs coquenda sunt, sæpe vis prorsus deperdatur nimia coctione; contrà, ea quæ longissima coctione egeat, cùm eorum vis à mediocrictiam erui non possit, quāta necessaria est non extrahatur. Quod idem in aliis præparandi formis euenit. Quam rationem hodie à quamplurimis, dicam, Empiricis negligi appâret, qui infundunt simul & decoquunt Guaiaci rasuram, Santalos, Cinnamomum, Sennam, & alia multa: quorum vel ea quę sunt odorata & laxantia, vim suam amittunt, vel alia non satis decoquuntur, vel vtrumque contingit.

Secundum Theorema est, vt ea quæ maiorem sui quantitatem toti Compositioni tribuunt, & nobiliora sunt, prioremsedem occupent: quod est erutum ex præscriptis antiquorum, qui in componendis medicamentis hoc solum spectârunt; tantùm excipientes ea quæ materiæ vice aliquando in fine collocantur. Vt videre est in descri-

deſcriptione Pilularum de Hermodactylis, apud Meſuem. Recipiunt enim primo ordine Hermodactylorum ℥ v. deinceps alia in mediis ſedibus ſequuntur, pro maiori & minori quãtitate: tandem Aloë, quia materiæ vices gerit, ad ℥ x ponitur. Idem factum eſt in Pilulis Sebillinis; in quibus Spica Nardi ponitur in prima ſede, ob quantitatem & nobilitatem.

In Aromatico Roſato maiore, ex deſcriptione Gabrielis, Roſę in prima ſede poſitæ, reliqua copiâ ſuperant.

Idem in Antidoto Philonis, apud Meſuen, Piper album, & Hyoſcyamus, obtinent; in qua Compoſitione manifeſtè appâret ordo medicamentorum ſeruandus ſecundum maiorem & minorem quantitatem; ita vt maxima quantitas primo loco ponatur, minima verò vltimo; cùm Piperis albi & Hyoſcyami hîc recipiantur ana ℥ xx. Opii ℥ x. Croci ℥ v. Spicæ, Pyrethri, Caſtorei, ana ℥ j.

In Theriaces deſcriptione hoc palam fit: ſed quia ea eſt longior; vtque mos antiquorum meliùs innoteſcat, non me tædebit ſeparatim eam tranſſcribere, & craſſa Minerua excutere doſes. Exactè eius caſtigationem, & rectum componendi modum, pręcedenti opuſculo tradidi.

Animaduertendum igitur eſt antiquos poſtea quàm ſe ita collocationi petendæ à

ſola

ſola quantitate addixiſſent, vidiſſe demum rationem præparandi; & in hac re ordinem eſſe apprimè neceſſarium: coactosque fuiſſe multa verborum congerie explicare, quod ipſe in ſcribendo ordo indicare potuiſſet: & is mos eos excuſauit in magnis Compoſitionibus faciendis; cùm neque forſan ſolus ordo ſatis id indicaſſet.

Sed cùm in illis quæ ad horas præſcribuntur, hoc fieri non liceat, neque etiam ipſi fecerunt in iis quæ nobis ſcripta reliquerunt, niſi admodùm paucis: in eo quod mox dicturus ſum, totus collocationis cardo vertetur; vbi annotauero, antiquos minùs bene & comptè feciſſe, qui aliquando doſim medicamentorum, quorum idem ordo erat, diuiſerunt: vt in Theriaca videre eſt, Roſarum ſiccarum ℥ xij. Iridis Illiricæ ℥ xij. cùm per ana, quod ſic notatur an̄. vno numeratore deſignare potuiſſent.

Nec mihi minùs ridendi, qui idem hodie faciunt, (niſi id præparationis ratione fiat) videntur.

Igitur, ſecundũ Theorema priori adiungentes, hunc ordinem in præſcribendo conſtantiſſimè obſeruemus, vt primo ordine collocemus ea, quæ longiori egent præparatione. In hoc autem rurſus id conſideremus, vt eandem præparationem poſtulan-

ſtulantium ea primùm ponantur, quæ maiorem copiam requirunt.

Eandem præparationem & quantitatem requirentium, & menſurandi modum, vt lib. vel vnc. vel M. vel P. ea prima collocentur, quæ commoditate, aut nobilitate aliqua præſtant. Sicque fiet, vt manum præſcriptionibus admouentes, nullo pacto hæreamus mente, ab hócne, vel illo, ordiendum ſit: ſed cognito ſcopo, medicamentique proprietate, & nobilitate, ſtatim ab eo quod opus eſt, initium faciemus: id quod erit vice materiæ (ſiue vnum, ſiue plura id faciant) ſi in eo vel coctio, vel infuſio, vel mixtio ſit facienda totius compoſitionis, primùm omniũ; ſi autem infuſum, vel decoctum, vel tota mixtio, iam facta, ei ſit adiungenda, vltimum, quantæcunque ſit copię, & quantitatis, collocemus.

Quod vt exemplo aliquantulum illuſtremus, id petamus à re quæ eſt frequentior, videlicet plantarum partibus: vt cùm earum radices duriori ſint ſubſtantiâ, & magis crudâ, longiorique decoctione & trituratione egeant; proinde in primâ ſede ponantur, pręcipuè quę aperiunt, & incîdunt: tum ligna non odorata, & cortices; deinde folia herbarum: tertio loco fructus: quarto ſemina: vltimo flores, & quæcunque ſunt odorata, vel laxantia.

Quod facit vt radices inde patiantur exceptionem: laxantes enim primo loco non ponuntur.

Denique ratio præparationis tantum potest, vt nihil tam generale adferri possit, quod frequenter non patiatur aliquid peculiaris & singularis doctrinæ: vt si quid ad alicuius medicamenti meliorem, vel faciliorem actionem faciendam vel castigandam adhibeatur, cuiuscunque sit quantitatis, id quod habet castigandum ilicò sequatur necesse est, vt eius vis non nisi castigata & melior facta, ne tantillum quidem extrahatur: vt Zingiber & Sal Gemmæ mox post Agaricum: Spica & Cinamomum post Rhabarbarum: Castoreum, Crocus & Myrrha post Opium: & sic de similibus.

Primùm animaduertendum est, id quod in prima acie descriptionis Theriaces est positum, esse in maxima quantitate. Id autem factum fuit fortè, quòd medicamentum ex Scilla, scopis magis conuenit. Facta enim est hæc Compositio primùm ad venena, & morbos contumaces & diuturnos: sed Trochisci de Scilla venenis frigidis manifesta qualitate aduersantur, item puncturis & morsibus venenatorum animalium: nec minùs valet ad humorum contumaciam. Tales enim morbi sunt à crassis, frigidis & viscidis humoribus, vel

vel in remotis & profundis partibus sitis; ad quas causas valet potissimùm Scilla, incidendo, attenuando, & ad altas partes penetrando; digerendoque humores crassos.

In secundo ordine, Trochisci Theriacales, & Magma Hedychroi, Cinamomum, Piper nigrum, vel longum: sed longum magis conuenit; & descriptio quæ legitur apud Galenum ad Pisonem, & apud Auicennam, *longum* habet; tum descriptio Carmine scripta. Conuenit enim magis Antidotis Longum, si Dioscoridi credimus.

Hęc omnia, cum Trochiscis de Scilla, & ad venena, & ad morbos contumaces, conueniunt.

Opium autem in hac descriptione, vt præcedentia ad drach. xiv. ponitur, quia hæc compositio ad dolores sedandos parata est, vnde nomen sibi γαλήνη, quod transscribunt Latinè *Galene*, comparauit, quia tranquillitatem adfert; & propter vim Opii, & ad veneni præcautionem & curationem facit, vt ex Galeno colligimus.

Valet enim Theriaca, eodem teste, cùm recens est, ad venena; cùm verò antiqua, ad morbos diuturnos. Quòd si recens valeat ad venena, id fit propter vim Opii, quæ maior est in recenti, quàm in antiqua.

Et mihi placet Ioannis Schironii ratio, nostræ quondam Academiæ Cancellarii eruditissimi, qui dicebat Opium additum, istis magnis compositionibus, magis esse ad vires calidorum medicamentorum cõseruandas. Calida enim, & quę tenuiũ partium sunt, continuò exsoluuntur ab aëre ambiente, qui semper agit in medicaméta.

Quare cùm tot sint in hac Compositione calida, & anodyna fortissima esse debeant; nemini mirum esse debet, quòd ad drach. 24. Opium posuerint.

Hanc rationem non nôrunt, qui ex Trypherâ magnâ Opium expungũt, etiamsi ad affectus vteri pręscribatur. Nam si tantopere narcotica verentur, cur Mandragorę corticem non expunxerunt? non enim minùs vtero sua frigiditate aduersatur, quàm Opium. Sed hæc missa faciamus, & ad reliqua veniamus.

Iris Illyrica, & Glycyrrhiza, Opobalsamum, Rosæ aridæ, Scordium, semen Napi, vel Rapæ agrestis (quod magis conuenit,) vel quia minùs aduersantur venenis, vel minùs conueniunt, quàm supradicta, vel ad meliorem actionem tantùm adhibentur, dosim habent dimidiam secundæ doseos, vt secunda primæ item est dimidia, scilicet ℥ xij. Quę sequuntur, ℥ vj. recipiunt, hoc est, dimidium præcedentis dosis.

Quæ

Quæ ſequuntur hanc, eadem quantitate ponuntur: ſed cenſeo omnia iungenda, quę eiusdem ſunt quantitatis: alioqui ſunt duæ claſſes eiusdem ponderis in eodem medicamento; quod ridiculum, vt iam dixi.

Quinti verò ordinis pondus eſt drach. 4. quia quæ ponuntur in hac claſſe, partim ingrata, partim rara, partim efficaciſſima ſunt: quare ſi pręcedentium copiam eſſent ſecuta, maior eorum quãtitas fuiſſet, quàm par erat. Chalcitis enim ſuo odore, ſapore, adſtrictione periculoſa eſt: alia autem ſunt efficacia valdè calfaciendo, vel adſtringendo; quare minore quantitate poſita fuêre. Quod ſi præcedentem progrediendi modum ſecutus fuiſſet, prioris doſis dimidium ſumendo, minor iuſto quantitas fuiſſet aſſumpta; ob id non ʒ iij. ſed ʒ iiij. poſuit.

Quæ ſequuntur, vel quia fœtida, vel ſuo ſapore vel conſiſtentiâ ingrata, ad ʒ ij. ponuntur, dimidium ſcilicet proximè præcedentium. Sunt autem, ſemen Dauci, Bitumen, Opopanacum, Caſtoreum, Centaureum minus, & Ariſtolochia. Hæc efficaciſſima ſunt, & ingrata: quare minima quantitate, & vltima ſede ponuntur.

Vnde appâret illius Theorematis veritas, quo docebamus, Efficaciſſima, & ingrata, & rara, & ſcopo minùs conue-

 nientia,

mientia, in parua quantitate esse imponenda.

Quòd autem Mellis lib. 14 [al. 10.] ponat, ostendit illud Theorema verum esse, quod de materia remediorum diximus; nempe materiam, vel quæ materiæ vices gerunt, quantitate reliqua medicamenta superare debere.

Quòd Vinum addiderint sine quantitate, id factum fuit, quia quantitas indicari non potest. Ponenda proinde ea erit, quæ necessaria est ad diluendam medicamenti spissitudinem. Mel enim inspissat, conseruat, & dulcorat tantùm: & quia aliquando crassius, aliquando liquidius; aliquando etiam plus Vini, aliquando minus imponimus.

Quare nemini mirum esse debet, si semper Vini, Mellis, Syrupi, Sacchari, Olei & Ceræ quātitatem non annotemus, sed *quod sufficit* dicamus.

Hìc præterea notare oportet; herbas pondere mensurari, quia siccę vsurpantur: item radices, fructus, flores, semina & lacrymas etiam pondere.

Chalcitis semi-vsta in hoc remedio ponitur, quanquam inter venenosa annumeretur; valet enim ad Fungos.

Multa etiam alia hìc annotare possem, quæ in castigatione huius nobilis Compositionis docuimus. Sed quia hæc præter

ter institutum sunt, silentio prætereo.

Sed de his hactenus. Nunc Theriaces facultates breuiter persequamur.

THERIACA MAGNA ad eadem valet ad quæ Asyncritum. Efficacior tamen est ad omnia. Sed eædem hîc obseruandæ limitationes, quæ illîc, sit ne scilicet Recens, an Antiqua. Recens enim vt frigidior est, sic ad morbos calidos conuenit: Antiqua frigidis opitulatur: Quæ mediæ ætatis est, morbis medio modo se habentibus confert. Sed neque id nouisse sufficit. Nam propriis cuilibet affectui medicamentis commisceri debet. Exempli gratia: si ad fluxum sanguinis, cum aqua Bursæ pastoris misceatur: & sic de reliquis.

Apoplexiæ prodest, si valdè antiqua detur: quia in tali affectu egemus attenuatione humorum crassorum apoplexiam comitantium.

Epilepticis conuenit recens; etiamsi epilepsia sit à nimio sensu: nam recens obtundit sensum illum exactum. Si verò fiat ab humore crasso (quod scio rarissimè accidere) exhibenda antiqua.

Raucedini vocis, si à crassis humoribus fiat, conuenit antiqua; sin à defluxione tenui, recens.

Asthmati recens, si à retentione calidorum; sin à crassis humoribus, antiqua.

Ictericis & Hydropicis antiqua. Peripneumonicis & pleuriticis recẽs datur in principio, cùm tales affectus fiãt per defluxionem; idque cum aqua hordei. Iliosis recens, quia inflammatio est. Dysentericis recens, cum succo aliquo refrigerante. Nephriticis recens, ad sedandum dolorem.

Menstrua educit antiquissima. Neque solùm educit & prouocat menstrua; sed & immodicas menstruas fluxiones sistit, vt inquit Galenus lib. de Theriaca ad Pisonem: Mistam variamque facultatem, inquit, habet. Ideò alia diffundens extenuansque cogit excerni; alia, quæ ob natiuæ virtutis imbecillitatem superflua excernuntur, viribus partium confirmatis solet inhibere.

Lepras & Variolas emendat antiqua.

Præcipuè contra omnia venena recens, quia venenum est tenuissimarum partium. Tota itaque cura consistere debet in conseruando corde, ne ad illud scilicet penetret vis veneni. Incrassandi sunt ergo meatus: Hoc autem medicamentum recens non modò incrassat, sed & refrigerat, verumque est Alexipharmacum.

Omnem defectionem sensuum leuat antiqua: recens enim magis sensus stupefaceret. Retardat senectutẽ, inquit Gal. quia excrementa corporis absumit, & euacuat.

Quar-

Quartanis febribus & contumacibus soluendis apta est Theriaca antiqua(quod experientiâ comprobatum est Mompelii ann 1551.) vbi iam apparent signa concoctionis. Cùm enim Pharmacopœus quidam iamdiu laborasset quartana inexpugnabili, eâ solutus est media hyeme, solo vsu triduano Theriacæ à nobis præscripto.

Expertus sum præterea Dysenteriæ conuenire. Acceperat enim Scriba quidam satis inconsultè ʒ ij Colocynthidis; vnde in Dysenteriam inciderat. Præbui illi ʒ j. Theriacæ nuper paratæ: & conualuit eo solo remedio exhibito. Rursum ederant quidam salsamenta putrida: è quibus duo obierunt; tertius, me consulto, vomitione factâ Theriacam sumsit, & curatus est.

VT autem finem dicendi faciam: Recens valet aduersus venena; antiqua verò aduersus morbos diuturnos & inueteratos.

Rejicio eorum sententiam, qui Theriacam pueris recèns natis præbent, ne sint obnoxii (vt aiunt mulierculæ) venenis. Data enim pueris iam primùm in lucem editis, calorem natiuum obruere potest Recens, cùm frigida admodùm sit: Antiqua vero sua caliditate euanescere faceret eundem calorem.

Varia autem eius est dosis: quæ à mul-

tis indicationibus sumitur. Si enim affecta pars sit remota, ratione optima dabitur maiori quantitate, quàm si sit propinqua: vt si ad Podagram, dari debet maiori quantitate, quàm si ad Ventriculum. Recens item minori quantitate danda est, quàm antiqua. Recens e [illegible]m periculo non vacat; at antiqua, ratione caliditatis, naturæ amicior est. Calidum enim quodam modo secundum naturam est.

Hæc sunt Theriacæ commoda, quæ persequi nobis libuit. Plura require apud Galenum de Theriaca ad Pisonem; qui sigillatim eius facultates describit.

THERIACES & MITHRIDATII miscendi parandique ratio, ex Lobelio.

PRIMARII huius nobilissimi Antidoti concinnatores Veneti, terenda duriora & crassiora, ordine contundunt, in lebetem iustæ magnitudinis indunt, permiscent: quæ deinde in variis pilis æneis, siue mortariis exactè & operosè ab operariis tunduntur; humidis siccis immixtis, distributisque, & pilis inter tundendum Opobalsami succedaneo inunctis, ne pilis & pistillis adhæreant, & pollinis instar exhalent.

Oliba-

Olibanum, Gummi, Lachrymas per se terunt, ne cum aliis trita coëant, aut cohærendo in grumos coalescant, cribrationemque impediant.

Agaricum, priùs derasum, teritur & cribratur, aut Cerusæ modo ad Emplastra fricando per setaceum traiicitur.

Trochisci per se teruntur.

Sagapenum, Galbanum, & huiusmodi lachrymæ Vino passo siue Cretico soluuntur, & per cribrum fricando cernuntur.

Styracis dosim quidam auarè sordidi augent, qui Styrace purissima in guttis vocata (repertu sedulis tamen hodie facili) carent: quam exactissimè terunt, mortario & pistillo calefactis, æquali affuso Mellis defœcati pondere, per setaceũ traiiciunt: cui deinde Terebinthinam feliciùs miscent, quàm Galbano, ex Galeni tamen præcepto.

Quidam Bitumen hodie, si liquidum sit, quale est illud Gallicum Auerniense, miscent cum Terebinthina, & præparata siue transcolata Styrace. Si verò durum aut aridum sit, cum Chalcitide in marmoreo lapide læuigant.

Inclyti Collegii Medici Londinensium THERIACES *formula, ex eodem Lobelio.*

Ab inclyto Medicorum Londinensium

Collegio vtiliſſimum hoc Alexipharmacum, Epidemicis contagioſisque febribus graſſantibus, ciuem etiamque egenum ſeruandi gratiâ ſcitè excogitatum fuit. Eadem ferè recipit, iiſdemque viribus pollet, quibus Fracaſtorii Diaſcordium, & celeberrimum Dodonæi aliorumque practicantium Belgii ad Peſtem Electuarium, Carlinæ radice addita, ſine tamen Opio. Ab effectu Theriaca vocata.

℞. Cornu ceruini lima deraſi ℥ ij.
Seminum Citri Oxalidis Pæoniæ
Ocymi ana ℥ j.
Scordii, Corallinæ ana ʒ vj.
Radicum Angelicæ Tormentillæ
Pæoniæ
Foliorum Dictami
Baccarum Iuniperi Lauri ana ℥ ß.
Florum Calendulæ
Caryophyl. Anthos
Summitatum Hyperici
Nucis Moſchatæ Croci ana ʒ iij.
Radicum Gentianæ Zedoariæ
Zingiberis
Macis Myrrhæ
Scabioſæ, Succiſæ
Cardui benedicti ana ʒ ij.
Caryophyllorum, Opii ana ʒ j.
Omphacii & Mellis optimi ana q. ſ.

FOR-

FORMVLÆ

SELECTIORVM PHARMACORVM,

quorum vſus poſt Valerium Cordum in Illuſtrium aliquot Rerumpublicarum Officinis receptus eſt.

Theriaca Pauperum, ex Diateſſaro compoſita.

℞. Gentianę Baccarum Lauri
Myrrhæ
Ariſtolochiæ rotundæ ana ℥ ij.
Boli Armeni pręp. Dictamni albi
Tormentillæ Scordii
Carlinæ Zedoariæ ana ℥ j.
Rob Sambuci Iuniperi ana ℥ x.
Mellis q. ſ. Miſce.

Electuarium contra peſtem, pro pauperibus.

℞. Ficuum pinguium lib. dimidiam
Nucum iuglandium ℥ ij.
Fol. Rutæ ʒ iij.
Zedoarię ʒ ij.
Boli Armeni ʒ iij.
Rob Iuniperini ℥ ij.
Rad. Gentianæ ʒ j.
Theriacæ electæ ℥ iiij.

Syrupi de succo Acetosæ q. s.
Fiat Electuarium.

Diascordium Fracastorii.

℞. Cinnamomi
Cassiæ ligneæ ana ℥ ß.
Scordii veri ℥ j.
Dictamni Cretici Tormentillæ
Bistortæ ana ℥ ß.
Galbani Gummi Arabici ana ʒ iiij.
Opii ʒ j. ß.
Styracis Calamitę ʒ iiij. ß.
Seminis Acetosę ʒ j ß.
Gentianæ ʒ iiij.
Boli Armeni ℥ j. ß.
Terræ Lemniæ ℥ ß.
Piperis longi Zingiberis ana ʒ ij.
Mellis albi lib. ij. ß.
Conseruæ Rosarum lib. j.
Vini aromatici lib. ß.
Fiat Electuarium s. a.

Confert in febribus contagiosis pestilentibus, vbi potissimùm Theriaca & alia magna Antidota locum non habent, vt in pueris & grauidis. In Cephalalgia etiam Epidemica, cum aqua Oxalidis aut Trifolii acetosi feliciter exhibetur. Fracastorius in peste correptis ac extremè desperatis hoc modo exhibet: Succi Luiulæ siue Oxydis ℥ ij. Succi Citri ℥ j. Diascordii

fcordii ʒ j. Specier. cord. è Gemmis ℈ ij. Aceti ℥ j. misce. Omnia mixta dentur simul: & repetatur quoties opus fuerit.

Electuarium de Ovo, Maximiliani I. Imperatoris.

℞. Ouum Gallinę recens: & educto per apicem Albumine, id quod vacuum est Croco Orientali non puluerisato, imple, vitellum non auferendo: postea cum alio putamine iterum occlude, ne quid transpiret, & lento igne, vel post fornacem tamdiu assa in ollula, donec tota oui testa nigrescere incipiat; diligenter cauendo ne Crocus comburatur. Exemta è testa materia exsiccetur, vt in mortario exquisitissimè contundi, & in puluerem redigi queat; addendo pulueris Sinapis albi quãtum prædicta omnia ponderant. Postea

℞. Pulueris Dictamni albi
Tormentillæ ana ʒ ij.
Myrrhæ Cornu cerui
Nucis Vomicæ ana ʒ j.
Rad. Angelicę
Pimpinellæ
Granorum Iuniperi
Zedoariæ
Camphorę ana ℥ ß.

Misce omnia simul in mortario: & tan-

tandem adiice Theriaces optimæ ad pondus omnium, ac iterum pistillo fortiter contunde, & commisce, per tres quasi integras horas agitando: deinde fiat Electuarium vt est artis.

Quibus Nux vomica suspecta esse solet (quamuis experientia comprobatum sit, illam Nucem potiùs canibus & felibus, quàm hominibus, aduersari) substituunt semen Citri, aut Rad. Petasitidis. Præterea si qui à Camphora vehementer afficiuntur, dimidium tantum Camphoræ sumatur, aut etiam omnino omittatur; præsertim si frequenter vsurpandum sit hoc Electuarium loco præseruationis.

Multis experimentis comprobata est excellentia huius Electuarii, & pro secreto habitum fuit, neque diuulgandum esse censuerunt quidam. Datur ieiuno magnitudine ciceris, & horas xxiiij à peste præseruat. Peste correptus, si febris adfuerit, capiat de eo aureum vnum ex aqua Plantaginis. Creber apud Germanos huius vsus est, non in peste solùm, sed & in venenis omnis generis depellendis.

Electuarium de Limatura Chalybis, pro oppilatis.

℞. Limaturæ Chalybis ℥ ij. ß.

Teratur benè super marmor duriss. cum

cum aceto in subtiliss. puluerem exsiccetur in loco calido, vel ad solem: idque septies repetatur. Huius limaturæ sic præparatæ ℥ ij.
Cinnamomi opt.
Nucis muscatę ana ʒ j.
Rhabarbari opt. ℈ ij.
Specier. Aromatici Rosati ʒ j. ß.
Mellis opt. despumati & Sacchari clarificati ana ℥ iij.
Lento igne fiat Electuarium.

Virginibus cachecticis, quibus menses non ritè fluunt, & in hepatis obstructione hoc multùm prodest.

Aliter.

℞. Limaturæ Chalybis præparatæ ℥ ij.
Specier. Diarhodon abb. Diacurcumæ ana ℥ ß.
Epithymi Thymi ana ʒ ij.
Mellis despumati q. s.

Est eius vsus frequens in jecoris diuturna obstructione, & albo virgunculatum ictero. Datur post purgatum corpus à ʒ ij ad ℥ ß. subsequente valido aliquo exercitio, aut corporis motu vehementiore.

Electuarium Opticum Occonis.

℞. Specier. Pliris archontici

Seminis Fœniculi ana ʒ j.
Macis Cubebarum
Cinnamomi
Piperis longi
Caryophyllorum ana ℈ ß.
Euphragiæ ℥ ß.
Succi Saluiæ Rutę
Chelidonii ana ℥ ß.
Sacchari clarificati ℥ j.
Mellis Rosati ℥ v.

Coquantur Succi cum Melle ad solidam consistentiam, deinde species tritæ addantur.

Ad visus imbecillitatem, & suffusiones confert.

Puluis Epilepticus, minùs pretiosus, seu pro pauperibus.

℞. Rad. Pæoniæ collectæ luna decrescente ʒ ij.
Dictamni albi ℈ iiij.
Visci quercini ʒ j. ß.
Cubebarum
Coriand. præpar. ana ʒ ß.
Nucis Moschatæ ʒ j.
Fiat puluis.

Puluis partum promouens, Helidei de Paduanis, medici Bononiensis.

℞. Cinnamomi Croci ana ℈ j.

Bora-

Boracis ℈ iiij,

Datur ex aqua Artemisiæ, vel simili.

Augetur efficacia, si (pro prudentis Medici arbitrio) exigente necessitate, admisceatur testiculorum equinorum aridorum aut iülorum Nucum iuglandium puluis.

Puluis aduersus Scabiem, in Italia vsitatissimus.

℞. Sulphuris viui
Nitri veri, vel eius loco Salis Gemmei
Foliorum Maioranæ ana ʒ ij.
Lithargyri aurei
Cort. rad. Ellebori nigri ana ʒ j.
Pimpinellæ ʒ ß.

Seorsim trita, cribrata & mista, seruantur: & cum oleo Rosato ac Costino cuti affricantur.

Puluis pro vlceribus gutturis.

℞. Sulphuris viui ℥ iiij.
Myrrhæ rubeæ
Aluminis Saccharini ana ℥ ij.
Masticbes Turis ana ℥ j.
Pyrethri ʒ vj. Fiat puluis.
℞. huius pulueris ℥ j.
Vini sublimati lib. j.

Puluis hic felici successu gutturis anti-

qua

qua ac fœda vlcera repurgat & persanat, præcipuè in lue venerea.

Puluis Violarum odoratus.

℞. Iridis Florentinæ ℥ vj.
Rosarum rub. ℥ iiij.
Cyperi ʒ ß.
Maioranæ Caryophyllorum
Styracis ana ℥ j.
Beniouin Santali Citrini ana ℥ ß.
Violarum ʒ iij. [al. ℥ iij.]
Moschi ʒ j. Fiat puluis.

Puluis hic tametsi ad odoramenta præstanda potissimùm expetitur, caput tamen extrinsecus adhibitus eximiè roborat, nec non cordis palpitationi medetur.

Syrupus è Rosis siccis.

℞. Infusionis Rosarum aridarum aliquoties lege artis factæ,
Sacchari ana.
Decoquatur in formam Syrupi.

Alii sumunt dimidiam partem Sacchari, ad infusionem.

Syrupus Althææ, Fernelii.

℞. Rad. Althææ ℥ ij.
Cicerum rubeorum ℥ j.

Rad.

Rad. Graminis Asparagi
Glycyrrhizæ mund. Vuarum passar. expurgat. ana ℥ ß.
Summitatum Althææ Maluæ
Parietariç Pimpinellç
Plantaginis
Adianti vtriusque ana manip. j.
Quatuor sēminum frigidorum maiorum & minorum ana ʒ iij.
Coquantur ex aquç libb. sex, dum quatuor supersint, cum Sacchari albi libris quatuor, ad consistentiam Syrupi.
Crassam obstruentemque pituitam, purulentamque saniem & arenulas blandè expurgat, citra manifestum calorem. Vrinæ præterea mitigat ardorem.

Syrupus Melissæ, Fernelii.

℞. Rad. Dictamni albi Pentaphylli
Rad. Betonicæ
Doronici Romani ana ℥ ß.
Foliorum Melissç Stœbes vel Scabiosæ
Succisæ vel Morsus Diaboli
Florum Buglossi vtriusque
Rorismarini ana manip. j.
Seminis Acetosæ
Citrii mali
Fœniculi Cardui benedicti
Ocimi ana ʒ iij.
Coquantur in aquæ libris iiij. ad dimidias.

dias. Expresso addantur
Sacchari albi lib. iij. Succi Melissæ
Aquæ Rosarum ana lib. ß.
Percoquantur in Syrupum conditum Cinnamomi & Santali citrini ana ℥ ß.
Ante alios cordis palpitationi & syncopæ succurit: peculiariter verò pestilentium & venenatorum morborum malignitatem obtundit.

Syrupus Augustini Niphi.

℞. Corticum Myrobalanorum citrinorũ
Rad. Rhapontici vulg. siue Centaurii maioris recent.
Fol. Senæ Epithymi ana ℥ j.
Polypodii quercini
Fol. Fumiterræ
Lupulorum recent. ana lib. j.
Glycyrrhizę contusę
Sem. Anisi ana ʒ iij.
Florum Boraginis Buglossæ
Violarum [ana] ʒ ij.
Fiat omnium decoctio vt moris est. Decocto excolato, quod erit, ad lib. ij. admisceatur.
Succi Lupulorum
Succi Fumi terræ depurat. ana lib. j.
Sacchari clarificati q. s.
Fiat Syrupus s. a. & condiatur cum paucul o Moschi & Ambræ.

Datur

Datur ab vnciis iiij. ad vj. cum aqua Lupulorum.

In Italia, præsertim Neapoli, eſt vſitatiſſimus ad cutis vitia, luem venereã, epatis calidam & ſiccam intemperiem; quartanam ac lentam febrim. Educit pituitam ſalſam, & humores melancholicos. Pataui addunt Hellebori nigri non nihil.

Syrupus de Scolopendrio, Fernelii.

℞. Polypodii quercini
Rad. Bugloſſi vtriuſque
Cort. rad. Capparorum
Cort. Tamariſci ana ℥ ij.
Scolopendrii; veri, ſeu Ceterach, manipul. iij.
Lupuli Capillorum Veneris
Cuſcutæ Meliſſophylli ana manip. ij.

Coquantur in aquæ libris nouem ad remanentiam librarum quinque: colaturæ huic adde Sacchari albi lib. iiij. Percoquantur in Syrupum.

Craſſam terrenamque melancholiam extenuat, mollit, fluxilemque reddit: lienem obſtructione liberat, tumentemque ſoluit.

Syrupus de Polypodio.

Variæ ſunt Syrupi de Polypodio deſcriptio-

ſcriptiones. Sed quarum omnium vicem ſupplere poteſt alteruter præcedentium Syruporum duorum.

Lohoch è Caulibus, ſeu Braſſica, Gordonii.

℞. Succi Caulium rubeorum depurati & clarificati libram vnam
Croci ʒ ij.
Mellis deſpumati Sacchari ana lib. ß.
Fiat Eclegma ſecundùm artem.

In morbis pectoris vtile: plurimumque valet in omni raucedine & ablatione vocis.

Hydromel ſimplex.

℞. Mellis libram vnam
Aquæ pluuiæ vel fontis libras octo

Decoquantur donec Mel non ampliùs ſpumet.

Hydromel compoſitum.

℞. Aquæ fontis libras viginti
Mellis deſpumati libram vnam
Saluiæ Origani an. pug. ſemis
Aniſi Coriandri ana ʒ j.
Glycyrrhizæ ʒ ij.
Cinnamomi ʒ j. ß.

Bulliant ad conſumtionem quartę partis, & colentur.

Hydromel purgans.

℞. Hydromelitis ℥ xxxij.
Caricarum pinguium num. viij.
Fol. Senæ electæ
Polypodii quercini ana ℥ ß.
Sem. Anisi ʒ j.
Cinnamomi ʒ ß.
Zingiberis ℈ j.
Coquantur ad dimidium : colaturæ adde
Sacchari Candi rubei ℥ ij.
Misce vt artis est.

Eccoproticon felix; pueris, senibus, ac iis quos sedes remorantur, familiare.

Oxymel elleboratum, Gesneri.

℞. Calamenthi Thymi Pulegii
Cardui Benedicti
Rosarum rubrarum
Menthæ crispæ ana p. j.
Sem. Anisi Ocymi
Sem. Vrticæ Romanæ
Sem. Anethi ana ʒ j.
Rad. Angelicę
Rad. Fœniculi Althææ
Scillæ Iridis nostræ
Turbith ana ℥ ß.
Ellebori albi
Esulæ præparatæ ana ʒ ij.

Rad. Asari ʒ j. ß.
Galangæ Cinnamomi
Calami aromatici ana ʒ j.

Omnia trita infunde in aceti acerrimi lib. ij. vel q. s. triduo in sole vel ad fornacem in vitreo vase obturato. Tum decoquantur in olla vitreata ad dimidium ferè; tum colabis, modicè exprimendo, addesque Mellis despumati, Sacchari ana lib. j. & ad consumtionem Aceti decoques in Syrupi consistentiam. Dosis ad mouendam aluum ab ℥ ß. vsque ad ʒ vj. cum decoctione Senæ & Polypodii, vel Syrupo Violato, alióve solutiuo.

Confert Epilepsiæ, asthmati, & omnibus morbis à materia frigida, crassa, tenaci, à phlegmate & melancholia dependente.

Potus Hippocraticus.

℞. Cinnamomi electi ℥ ij.
Zingiberis
Galangæ ana ℈ ij.
Nucis Moschatæ ℈ j.
Sacchari albissimi ℥ xvj.
Vini albi potentis ac odoriferi lib. v.

Macerando probè tecta per horas octo vel decem, posteaque sæpe sæpiùs percolanda redigantur in potum Hippocraticum; transcolatum liquorem aromatibus in ma-

in manica Hippocratis contentis ſemper affundendo.

Cerebrum & ventriculum roborat, ſpiritus auget, vitales facultates fulcit, amiſſas vires reparat, ac infirmę coctioni opem præſtat.

Cremor Ptiſanæ.

℞. Hordei mundi excorticati lib. j.
Aquæ q. ſ.

Bulliat ſemel. Facta ebullitione remoueatur prima aqua, & affundatur recens; quę iterum coquatur ad conſumtionem medietatis, ac per pannum coletur.

Tabidis ex vſu eſt; hecticis, conſumtis, & à prolixo morbo extenuatis idoneus ac perutilis.

Moſtarda, ſeu Diaſinapi.

℞. Pul. ſeminis Sinapi lib. iiij. ß.
Salis communis albiſſ. lib. ij.
Vini rubei q. ſ.

Infundantur per noctem agitata in vaſe lapideo aut teſtaceo vitreato amplo; manè addendo

Corticum Citri melle conditorum, & craſſiuſculè inciſorum ℥ iiij.
Conſeruæ pro Moſtarda lib. xviij.
Melazii, id eſt, Spumæ Sacchari nigræ

& liquidæ[quam Syrupum vulgus vocat] lib. xlij.
Caryophyllorum ℥ j. ß.
Nucis Moschatæ ℥ ij.
Aromata etiam crassiusculè incidantur, ac cum prædictis omnibus misceantur: seruenturque sic in vsum debitum.

Conserua pro Mostarda.

℞. Cydoniorum recentium in radula seu tyrocnestide rasorum partes tres
Mellis despumati partes duas.
Coquantur s. a. & seruentur vsui.

Mostarda ventriculum laxum ac frigidum corrigit, mollitiem eius aufert, coctionem procurat, appetentiamque deiectam erigit. Adhibetur potissimùm ad embammata seu intinctus mensis magnatum.

Passulæ Laxatiuæ.

℞. Fol. Senæ Alexand. ℥ iiij.
Cinnamomi electi
Zingiberis ana ℈ iiij.
Aq. Endiuiæ & Vini albi ana ℥ xiiij.
Infundantur per horas sex aut octo: deinde ebulliant, ac leniter exprimantur. huic decocto post colaturam adde Sacchari albi ℥ iiij.
Coquantur simul ferè vsque ad consisten-

ſtentiam Syrupi; iniiciendo tum, vt adhuc ſimul leniter bulliant, Paſſularum minorum repurgatarum ℥ xij. Atque ſic lege artis poſt iuſtam coctionem teponātur.

Eodem modo parantur & Zibebæ, & Pruna laxatiua.

Quamuis à longinquis partibus ob facilitatem vix quicquam educere poſſint; dantur nihilo minùs pueris, delicatulis, & hominibus alias medicinas purgantes reſpuentibus. Adſtrictam enim aluum leniunt, fęcęsque diutiùs detentas expellunt.

Electuarium purgans, de Pomo Citrio.

℞. Corticum Citrii Pomi conditorum
Conſeruæ Boraginis
Bugloſſæ
Violarum ana ʒ ß. [al. ʒ v.]
Specier. Diatragacanthi frig.
Diacrydii ana ℥ ß.
Turpeti opt. ʒ vj.
Sacchari albi lib. j. in aquis cordialibus deſtillatis diſſoluti.
Fiat Electuarium.

Plurimùm in Gallia in vſu eſt: ſed in confectione ſolida. Nonnulli additis foliis Senæ, & pauculo Zinzibere ac Croco tabellas conficiunt ſ. a. loco Electuarii.

Euacuat omnes humores.

Holippæ purgantes.

℞ Turbith electi ʒ . v.
Diagridii ʒ ij.
Zingiberis Cinnamomi ana ʒ j. ß.
Hermodactylorum ʒ j.

Puluerisata infundantur per noctem in aqua Rosarum fragrantissima : manè colentur & exprimantur. Cum hoc expresso accolato, & sufficienti Farina Triticea candidissima, ac Sacchari albissimi ℥ iiij. fiant Holippæ s. a.

Pituitosos biliosósque humores educunt, nec non serosa excrementa euacuant. Vsui sunt iis potissimùm quibus appetitûs peruersitas alterius medicamenti sumptionem dissuadet.

Diasarum Fernelii.

℞. Syr. de Mentha
Violarum ana ℥ iiij.

Coquantur ad Mellis crassitiem : sub finem, amoto igne, inspergantur
Radic. Peponis aridarum
Sem. Raphani, Vrticæ,
maceratorum in aqua Rosarum, & rursum arefactorum ac tritorum ana ʒ ß.
Rad. Asari contrit. & per cribrum excretarum ℥ j.

Cinna-

Cinnamomi
Sem. Fœniculi ana ʒ j. ß.
Fiat Electuarium liquidum.

Dantur ʒ iij. ex aqua Hordei, vel Mulſa, aut Sero lactis.

Omnis generis humores circa ventriculum & præcordia exuperantes vomitione ducit, non continuato, ſed ex interuallis facto impetu; vt ſenibus quoque & aliis imbecillibus corporibus non obſit. Eadem emendatiùs habebis infrà.

Puluis contra Hydropem, Eraſti.

℞. Pul. Foliorum Soldanellæ ʒ j. ß.
Fol. Senæ ʒ ij.
Turpeti vel Rhabarbari ℈ j.
Sacchari ʒ j.
Miſce, fiat Puluis.

Quidam addunt pulueris Lumbricorum terreſtrium pręparatorum & exſiccatorum ad pondus omnium.

Puluis contra Vermes.

℞. Sem. Santonici ʒ ij.
Coriandri præparati ℈ j.
Cornu Ceruini vſti ʒ j.
Corallinæ ʒ ß.
Sem. Caulium ʒ j. ß.

Rhabarbari opt. ʒ j.
Sacchari ʒ j. ß.
Misce. fiat Puluis.

Cùm Rhabarbarum pueris non semper sit acceptum, quidam loco Rhabarbari sumunt tantundem vel paulo plus foliorum Senæ.

Pilulæ de Nitro, Alexandri Tralliani.

℞. Aloës Colocynthidos
Scammonii Bdellii
Hellebori nigri præparati
Gummi Arabici ana ʒ ij.
Euphorbii præparati Nitri ana ʒ j.
Cum Succo Brassicæ & Melle cocto fiat massa.

Valent ad omnem humorem euacuandum à partibus remotioribus. In doloribus luis Venereæ, Epilepsia, & aliis pertinacibus morbis plurimi in Italia & alibi vsus.

Pilulæ Iliacæ Rhasis.

℞. Colocynthidos
Sagapeni ana ʒ vj.
Diagridii ʒ ij.
Cum Succo Porri fiant pilulæ.

Cum iudicio vsurpandæ sunt hæ pilulæ. Dantur à ℈ ij. ad ʒ j.

Velo-

Velociter passionem soluunt iliacam. Cephalalgicis, hemicranicis saluberrimæ: nec in hydrope & cachexia contemnendæ. De iisdem infrà agetur.

Trochisci de Rosis simplices, Mesuæ.

℞. Folior. Rosarum ʒ x.
Glycyrrhizę ʒ v.
Spicæ Aromaticæ, siue Indicę ʒ ij. ß.

Tritis omnibus fiant Trochisci ex vino albo.

Ventriculum & hepar roborant, humoresque detergunt; atque adeò phlegmaticæ febri conueniunt.

His si Scammonii opt. ʒ iij. adiiciantur, conficiuntur Trochisci purgantes.

Trochisci de Violis purgantes, Mesuæ.

℞. Violarum purpurearum mundatarum, & mediocriter exsiccatarum ʒ vj.
Turpeti albi & gummosi ʒ iiij.
Succi Glycyrrhizæ Mannæ ana ʒ ij.

Succus Glycyrrhizæ, Manna & Violæ, simul benè conterantur: quibus addatur puluis tenuissimus Turpeti: diu simul terantur, & cum Syrypo Violato, si opus fuerit, formentur Trochisci. Validiores autem efficiuntur si Diagridii ℈ viij. addantur.

His vtimur ad expurgandam pituitam lentam in thorace, cui bilis vitellina eſt permiſta: faciuntque ad difficultatem ſpirandi.

Sief album cum Opio & ſine Opio.

℞. Gummi Arabici Tragacanthæ
Amyli ana ʒ iiij.
Ceruſſæ lotæ ʒ vj.
Sarcocollæ nutritæ ʒ iij.
Opii ʒ j. Cum albumine oui fiat Sief. Paratur etiam ſine Opio, vt vtrumque ſit in promptu. Rhaſes alibi ſumit Ceruſſæ ʒ: Meſue addit Tus.

Ad oculorum fluxiones, lippitudines acres, & dolores inde natos leniendos adhibetur, cum aliquo conueniente liquore.

Collyrium album, Galeni.

℞. Cadmiæ lotæ, id eſt, Tutiæ præparatę ʒ xvj.
Ceruſſæ ℥ j.
Amyli Gummi Arabici
Tragacanthæ ana ʒ iiij. Opii ʒ ij.
Excipiantur cum aqua pluuia vel Roſacea, & fiat Collyrium ſiccum. Paratur etiam ſine Opio.

Ad Oculorum vſtiones, puſtulas, chymoſes, fluxiones, lippitudines acres, ac dolores inde natos leniendos faciunt hæc Colly-

Collyria: maximè in his qui nullam mordacitatem ferre possunt, vtilia. Sed posterius in Italia est frequentiùs vsitatum. Vsus est cum ouo.

Pomum Ambræ.

℞. Santali Citrini ʒ vj. ℈ ij.
Ligni Aloës ℥ ß.
Rosarum rubearum Basiliconis
Lauendulæ Anthos
Maioranæ ana ʒ iij. ℈ j.
Corticum Citri ʒ vij.
Cinnamomi Nucis Moschatæ
Macis Caryophyllorum
Coriandrorum præparatorum
Cardamomi ana ʒ iij. ℈ j.
Labdani puri ℥ viij.
Styracis Calamitæ ʒ vj. ℈ ij.
Styracis liquidæ ʒ iij.
Asæ dulcis ʒ x.
Cerę citrinæ ℥ j. ß.
Terebinthinæ Cypriæ ℥ iiij.
Aquæ Rosarum ℥ ij. ß.
Moschi Alexandrini
Ambrę cin. ℈ ij. ß.
Fiat massa.

Odore spiritus instaurat, & cordi robur addit.

Vsus est maximè cùm aliqua aëris inquinati suspicio viget: cui tunc temporis An-

gelica, Zedoaria, Ruta, & præfertim Camphora rectè adiicitur.

Candelæ pro fuffitu.

℞. Styracis Calamitæ
Carbonum Salicis ana ℥ ij.
Benzoini ℥ j.
Caryophyllorum ℥ ß.
Laudani ʒ. vj.
Terebinthinę Cypriæ,& Mucilaginis Tragacanthæ cum Aqua Rofarum factæ q. f.

Fiant Candelæ,Tedæ, vel Auiculæ:quibus pro delicatioribus Galliam Mofchatem aut Ambram addere licebit.

Oleum Ranarum, Mefuæ.

Ranarum fluuiatilium libra dimidia decoquitur in olei Sefamini fextario, in vitro optimè claufo, vfque ad ipfarum diffolutionem.

Arthritidi & Podagrę calidæ prodeft.

Oleum præftantiffimum, vermes pellens, aut necans.

℞. Myrrhæ electę ℥ vij.
Mafliches ℥ ix.
Aloës Epaticæ ℥ xviij.
Salis communis lib. j.

Con-

Contusa omnia per retortam igne lento destillentur magna diligentia. Exibit primò aqua, dein Oleum admirandum: cuius (inquit Melichius) vnica gutta preciosissimis etiam gemmis est preciosior. Siquidem infantes à vermibus infestatos inunctum liberat à morte. Vulnera etiam, nisi in ipsa vsque ossa penetrēt, guttula vna consolidat intra horas xxiiij.

Oleum Balsami.

℞. Terebinthinæ ℥ xviij.
Myrrhę Cinnamomi
Caryophyllorum
Nucis muscatæ Aloës
Cubebarum Castorei
Zedoariæ
Mastiches Galangæ
Ligni Aloës
Tormentillę
Dictamni albi ana ℥ ß.
Gummi Hederæ
Turis ana ℥ ij.
Olei Laurini
Galbani Gummi Elemi
Olei Oliuarum
Aquæ Vitæ ana ℥ vj.
Rad. Chelidonię
Sarcocollæ
Matrisiluæ Saluiæ ana man. j.

Terenda tere, & cum aqua Vitæ permiſce, atque cum Terebinthina in cucurbitam benè clauſam immiſſa, in balneo Mariæ calenti quatriduum depone. Dein ſuper cineribus igne lento diſtilla, ita vt biduo opus ſoluas.

Valdè à Melichio hic liquor commendatur in paralyſi, neruis contractis, dolore dentium, peſtiferis apoſtematibus, pauculis guttulis.

Oleum Ceræ, ex deſcriptione Melichii.

Præſtantiſſimarum eſſe virium, inquit, comperimus ad dolores hypochondriorũ & Stomachi. Tuſſi medetur; vulnera ſimplicia, queque in partibus facta ſunt neruoſis, curat. Quod intra corpus exhiberi ſolet, ſic fit:

Cera liquata in aquam communem proiicitur octies aut decies: dein per retortam, cui cineres non ſubſunt, deſtillatur igne moderato. Initio autem non Oleum, ſed quiddam Butyro ſimile prodit: ideoque quinquies vel ſexies repetita deſtillatione opus erit, donec non concreſcat ampliùs Oleum. Quod ſi coagulari videris, deſtillationem repete, donec ſincerum prodeat Oleum.

Alio modo fit, vulneribus ſanandis vtile:

Cera

Cera liquata in vinum album quàm haberi poterit optimum, proiicitur octies deciésve, semperque diligenter subigitur. Deinde distillatione modò descripta Oleum elicitur.

Oleum Zanetinum, Melichii.

Patauinis & Venetis est in vsu, & miracula prestat: calidum enim quantum tolerari potest vulneri instillatum, glutinando xxiiij horarum spatio persanat.

℞. Apii manip. ij.
Chelidonii M. iiij.
Rorismarini Sicilianæ [*seu Androsæmi quorundam*]
Plantaginis Absinthii ana M. ij.
Saluiæ M. iiij. Millefolii M. ij.
Flor. Calendulę M. vj.
Flor. Verbasci M. iiij.
Laurentinę M. vj.
Laureolæ M. iiij.
Succi Rutæ ℥ iij.
Olei communis lib. vj.
Terebinthinæ
Resinæ Pini ana lib. iiij.
Galbani ℥ iij.
Viridis Æris ℥ iiij.

Ex herbis contusis succus exprimitur, quo Galbanum dissoluitur. Additis postea Oleo & Terebinthina, in vase coperto si-

to ſimul coquuntur, donec omnis ſuccus ſit abſumtus: quo facto per ſtamen fortiſſimè exprimuntur. Expreſſo adhuc calenti mox Viride Æris additur, & tam diu ſubigitur, donec exactè ſit commixtum, & colorem viridem adipiſcatur oleum.

Vnguentum Alabaſtrinum, Fauentini.

℞. Succi Chamæmeli recent. ℥ iiij.
Succi Roſarum recent. ℥ ij
Succi Rutæ recent.
Betonicæ ana ℥ j. ß.
Succi radicum Althææ ℥ ij.
Olei Roſati Omphacini lib. j. ß.
Alabaſtri opt. & puriſſ. ℥ iij.

Pulueriſentur ſubtiliter, & per diem naturalem infundantur in oleo omphacino: deinde cum Ceræ albæ q. ſ. ex omnibus fiat vnguentum.

Prodeſt in omni dolore capitis, ſiue per eſſentiam, ſiue per conſenſum; adſit febris, vel non: ac in omni tempore paroxyſmi poſſumus vti, excepto principio.

Vnguentum de Tabaco ſiue Peto, Iouberti; quod Vnguentum Nicotianum vocat.

℞. Foliorum Peti lib. ij.

Pin-

Pingued. Porci recent. vel diligenter lotæ lib. j.

Herba maceretur per noctem in vino rubro. Manè bulliat igne lento cum pinguedine, ad Vini consumtionem; & coletur exprimendo: colato addantur

Succi Peti lib. ß.
Resinæ Abiegnæ ℥ iiij.

Coquantur ad succi consumtionem; circa finem addendo

Rad. Aristolochiæ rotundæ puluerisatæ ℥ ij.
Ceræ nouę q. s.

Fiat vnguentum. Si malis Ceratum, augeatur pondus Ceræ. Si magis siccare velis, & consolidare, addantur Mumiæ & Succini ana ʒ iij.

Vsurpatur efficaciter ad scabiem, & præsertim tineam capitis; item ad vlcera & vulnera, tam recentia quàm antiqua; ad inflammationes & furunculos; adusta quoque & morphæam; ad tela item ac globulos extrahendos. Ad scrophulas admirandum esse, asserit huius Vnguenti inuentor Ioubertus.

Vnguentum ex succis,
Iul. Cæsaris Arantii.

℞. Olei Rosati opt. lib. j.
Ceræ albæ nouæ ℥ viij.

Folio-

Foliorum Plantaginis Lapathii
Solani Centaurei minoris ana man. ij.
Herbæ pridie cælo sereno, orto iam sole, æstate aut autumno ineunte collectæ, bulliant donec probè coctæ fuerint, postea colentur, torculari exprimantur. Expressum verò, abiectis herbis, denuò moderatè ferueat vnà cum oleo, in quo cera lento igne liquescat, donec omnis aquea absumatur humiditas, & solidam Vnguenti formam acquisierit; quo ferè iam refrigerato, adde Camphoræ puluerisatæ ℥ ß.

Vlceribus fœdis ac malignis opitulatur: mundificat, siccat, abstergit, coquit, & consolidat, fluxiones acres in iisdem temperat, inflammationes reprimit, ac sinus cicatrice tegit.

Vnguentum Pediculorum.

℞. Sem. Staphisagriæ ℥ ij.
Hellebori albi ℥ j.
Salis ʒ ij.
Argenti viui ℥ ij.
Aceti vini ʒ ij.
Axungiæ porcinæ lib. j.
Olei Laurini ℥ ix.
Saponis Veneti lib. ß.

Fiat vnguentum secundùm artem. Quidam omittunt Saponem Venetum: quidam addunt oleum Spicę.

Vnguen-

Vnguentum ad verrucas seu carunculas in meatu vrinario natas, Alphonsi Ferrii.

℞. Mercurii præcipitati ʒ ij.
Vnguenti de Cerussa ℥ ß.

Addatur his pro magnitudine affectus aliquid Olei Vitrioli aut Aquæ fortis, immittendo de his parum supra candelam ceream in canalem. Potest autem loco Vnguenti de Cerussa à principio sumi Vnguentum Anodynum, in æqua cum Pręcipitato portione.

Candelæ sic fiunt in hunc vsum.

℞. Ceræ albæ lib. j.
Terebinthinæ Venetæ ℥ j.

Liquescat Cera; postea addatur Terebinthina, & in his liquatis intingantur ellychnia, fiantque candelæ iustam crassitiem habentes.

Vnguentum Anodynum.

℞. Olei Liliorum alborum ℥ vj.
Anethini Chamæmelini an. ℥ ij.
Olei Amygdalarum dulcium ℥ j.
Pinguedinis Anatis Gallinæ an. ℥ ij.

Ceræ

Ceræ albæ parum. Misce.

Mitigat corporis quacunque parte dolores.

Ceratum ex Betonica, Augustanorum.

℞. Terebinthinæ Resinæ Pini
Ceræ flauæ an. ℥ ij.
Betonicæ puluerisatæ ℥ v.
Mastiches Turis an. ʒ ij.
Mumiæ ʒ j. ß. Misce, fiat malagma.

Vsus huius cerati est in vulneribus capitis. Vulgo ita fit:

℞. Resinę puræ
Ceræ nouæ ana ℥ vj.
Terebinthinæ lib. ij.
Succi Apii Betonicæ
Plantaginis an. ℥ vj.

Ceratum Diachalciteos, Galeni, seu Diapalma.

℞. Axungię Porci veteris, à membranis per liquationem & colationem purgatæ, lib. ij.
Olei veteris
Lithargyri triti & creti an. lib. iij.
Chalcitidis [vstæ,] siue eius loco Vitrioli stalactici ℥ iiij.

Liquefactis igni Axungiæ & Oleo misceatur Lithargyrum & Chalcitis siue Vitriolum, mouendo continuò rudicula ex ramo

ramo Palmæ recentissimo, dempto priùs cortice, confecta: verùm vbi pars rami medicamento immissa, calore exarescit, abscindatur, & reliqua adhuc recēs immittatur, & coquatur ad conuenientem crassitiem, iniecto inter coquendum ramo Palmæ viridis minutim inciso. Aliqui sumunt pro ramo inciso succum ex eodem expressum. Alii, vbi propè excoctum est, addunt tenerorum Palmę ramoru m minutim incisorum, & in nodulo ligatorum manip. iiij. In defectu ramorum Palmæ sumatur rudicula ex recenti succulentoque ramo Quercus. Alii sumunt ramum Pyri, aut Pruni silueſtris, aut Salicis: Alii Cannis vtuntur.

Ambustis, ruptis & contusis, vulneribus cruentis, tumoribusquē pestilentibus vtile.

Ceratum pro Herniosis, Noribergensibus vsitatum, ex descriptione Volkeri Coiter Frisii.

℞. Pul. Mastiches Mumiæ
Turis Electri siue Succini
Gummi Arabici
Tragacanthæ
Aloës opt. Balaustiorum
Rosarum an. ℥ ß.
Sanguinis Draconis

Boli

Boli Armeni
Lapidis Hæmatitis an. ʒ vj.
Olei Rosarum ℥ iij.
Myrtini Mastichini an. ℥ j.
Cum Cera & Resina q. s. Fiat Ceratum.

Emplastrum ad Tophos, Augustanorum.

℞. Picis naualis
Colophoniæ an. ℥ iij,
Mucilaginis Radicum Altheæ ℥ ij. ß.
Galbani Mastiches Myrrhę
Turis Ammoniaci an. ℥ j. ß.
Propoleos Visci Quercini
Aristolochię rotundæ Æris vsti
Ceræ citrinæ
Terebinthinæ, an. ℥ iij.
Fiat secundum artem Emplastrum.
In tumoribus & nodis luis Venereæ felici successu vsurpatur.

Emplastrum de Ranis, Vigonis, ex correctione Rondeletii.

℞. Olei Chamæmelini Anethini
De Spica Liliorum an. ℥ ij.
Pinguedinis Porci
Pinguedinis Vituli an. lib. j.
Euphorbii Turis ʒ v.
Olei Laurini ℥ j. ß.

Pin-

Pinguedinis Viperæ ℥ ij. ß.
Ranarum viuentium num. vj.
Lumbricorum lotorum in vino ℥ iij. ß.
Succi rad. Ebuli
Enulæ Campanæ an. ℥ ij.
Schœnanthi Stœchados
Matricariæ an. manip. j.
Vini generosi lib. j.

Bulliant omnia ad consumptionem Vini.

Colaturæ adde Litharg. auri lib. j. & diu agitentur. Deinde adde Ceræ citrinæ q. s. Terebinthinæ Abietis ℥ ij. Auferantur ab igne, & adde Styracis liquidæ ℥ j. ß. Agitentur fortiter. Postquam refrixerit aliqua ex parte, adde Argenti viui extincti in saliua hominis ieiuni ℥ iiij. Fiat Emplastrum.

Hoc Emplastrum, inquit Rondeletius, recipit quantitatem paruam Argenti viui: quare efficacius reddetur ad omnia, si Argenti viui ℥ vj. receperit, & Euphorbii ℥ ß. Quòd Argentum viuum extinguatur saliuâ, superstitiosum est & inutile.

Lapis septicus, seu Cauterium potentiale, Augustanorum.

℞. Cineris Clauellati
Calcis viuæ an. partes ęquales.

Macerentur per dies aliquot in aqua com-

communi: poſtea colentur, & durum coquatur vt artis eſt.

Eo chirurgi in parandis emiſſariis ſeu fonticulis ac abſceſſibus extrorſum vergentibus communiter vtuntur.

Lapis Philoſophorum, Auguſtanorum.

℞. Aluminis Rochæ, ſeu communis Vitrioli Hungarici an. lib. j.

Miſceantur in olla non vitreata, affundendo Aquæ fontanę lib. iiij. Hæc perpetuò agitando ad ignem lentum, ſpumam ſemper auferendo, liqueſcant.

Poſtea ad de

Boli Armeni ℥ j. ß.

Ceruſſæ albæ & mundiſſimæ ℥ j.

Camphoræ ʒ ij.

Minutiſſimè pulueriſata miſceantur; rudicula ſemper agitando, ac ſub finem addendo

Aceti vini albi lib. ß.

Coque ad iuſtam lapidis conſiſtentiam.

Mirabilis eius vſus in vlceribus fluidis, ac putrida humiditate fœdis: ſinus & fiſtulas extergit, ac conſolidat: vlceribus inſuper malignis, quæ cacoëthe vocant, cicatricem inducit.

LOBE-

LOBELIANÆ & RONDELETIANÆ FORMVLÆ ALIQVOT,

omissæ, aut ab ipsis emendatæ; cum aliis quibusdam.

Decoctio Communis, Clysteris.

℞. Betæ Maluæ Parietariæ
Brancę Vrsinæ Mercurialis ana m. j.
Furfurum p. j.
Fiat decoctio in sufficienti quãtitate aquę.
Quodsi addantur Anisi & Fœniculi ana ℥ ij. melior erit decoctio.

Decoctio Communis Medicinæ, ad dissoluenda solutiua.

℞. Hordei integri p. j.
Prunorum & Passularum ana p. x.
Glycyrrhizæ rasæ ℥ ij.
Violarum p. j.
Anisi ℥ j. Fiat decoctio.

Dicitur autem Communis, quòd nulli parti aut humori sit destinata, vt est Pectoralis, qua vtimur in affectibus pectoris; neque pituitam, bilem vel melancholiam euacuet; sed tantùm leniens sit, ad omnia excrementa. Idcircò Tamarindos expunximus, quia lædunt

ventriculum, & ad bilem præscribuntur. Anisum addidimus, vt flatus à Prunis & Hordeo genitos discutiat; & quia odorata semina cum medicamentis laxantibus admiscenda imperat Hippocrates.

Decoctio Pectoralis.

℞. Hordei integri p. j.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Capillorum Veneris Hyssopi ana m. j.
Ficuum Dactylorum mundatorum
Passularum enucleatarum an. p. vj.
Florum Violarum Buglossi ana p. j.
Anisi ʒ ij. Fiat decoctio.

Vsui erit ad medicamenta laxantia dissoluenda; vtilis ad detersionem & expectorationem in pleuritide.

Electuarium Caryocostinum.

℞. Hermodactylorũ Diagridii ana ʒ vj.
Caryophyllorum Costi Cumini
Zingiberis ana ʒ iij.

Mellis despumati ex Vino albo aromatico ℥ ix. Misceantur, & fiat Conditum. Vini autem vis, vt Mellis, longa decoctione valdè minuitur. Præstaret vti duabus Mellis despumati partibus, mollissimo igne; affuso pauco liquore, & Vini Passi aut Sapę parte vna.

Apud

Apud Londinenses quosdam in frequentissimo vsu est, ad articulares affectus, podagricosque dolores: *materiâ tamen defluente, ait Lobelius, praestaret vti Rhabarbaro & Myrobalanis; aut saltem Hermodactylis, permixtis Scammonio aut Diagridio, & reliquis.*

Pilulæ Sanctæ, Italorum, ad Luem Veneream.

℞. Trochisc. Alhandal   Scammonii
Salis Gemmæ
Sagapeni ana æquales partes.

Cum Rhodomelite fiat massa. Dosis ʒ ß. Ob Sal Gemmæ humida massa est. Quidam ex Succo Porri parandam iubent.

Chylisma Pilularum, Sacchato conditarum, Thomæ Plateri.

℞. Specierum Diambarû, vel Diamargarit. frig. ℥ ß.
Cinnamomi selectissimi ℥ j.
Spiritus Vini lib. iij. Macerentur per dies aliquot in vase vitreo, probè óblito, ne quid exspiret. Vas quotidie agitari debet: deinde relictis in fundo vasis fæcibus, adde
Trochisc. Alhandal, Rhabarb. electi ana ʒ vij.

Senæ mundatę, & Gratiolæ præparatæ contusarum ana ℥ vj. ß.
Turbith & Dacrydii, (Italico more parati,) ana ℥ vj.
Agarici candidissimi ℥ iv.
Veratri nigri legitimi ℥ iij.

Omnia incisa macerentur in eodem liquore per dies xiv. Colentur, & deinde distillentur in balneo Mariæ, ad consistentiam, secundum artis præcepta. Tunc adde Aloës Succotrinæ selectissimæ, in puluerem redactæ & præparatæ, ℥ x. Formentur Pilulæ. Obuoluantur puluere Cinamomi aut Glycyrrhizæ, & exactè siccentur per se in vmbra. Deinde accipe Albumen vnius Oui, vel q. s. & in eo dissolue Gummi Tragacanthi ℥ j. pulv. Sacchari albissimi q. s. ex lib. ß. operiantur primo tegumenti involucro. Deinde conditura absoluatur, vt cæterorum tragematum.

Dosis à ℈ j. ad ℥ ß. vel ℥ j.

Si Extractum volueris conseruare in formâ Opiatæ, tunc adime Trochiscos Alhandal; quos vltimò miscere poteris. Aufer item Aloën, & adde eorum loco Catholicum commune, eodem pondere. Datur in ea forma ad ℥ j. vel ℥ j. ß.

Hac artis lege pleraque alia Catapotia & Medicamenta in gratiam molliculorum & morosorum nitidè cōflabat Ludouicus Myreus, Matthiæ Lobelii gener; Anisum item

item laxatiuum, Cari semen, & similia; vti Semen contra vermes, descriptum inter pulueres à prędicto Myreo.

Cremor Tartari.

℞. Tartari subtilissimè triti lib. j.

Superaffusa aqua decoquatur terreo vase. Inter coquendum Spumam colligito, & siccato; quam Tartari Cremorem appellant. Per se exhibitus, blandè purgat. Alii calculosis cum Dacrydio exhibent, pro arcano magno.

Trochisci è Minio, corrodentes, Ioannis de Vigo.

℞. Medullæ panis crudi, bene fermentati ʒ iv.

Sublimati electi ʒ j.

Minii ʒ ß.

Aquæ Ros. q. s. Fiant Trochisci. Siccentur calore clibani tepidi.

His sępissimè vtuntur Chirurgi.

Oleum Rosatum completum.

Fit ex Oleo dulci & maturo, & Rosis expansis, contusis, & soli expositis, & leuiter decoctis in duplici vase, vt Oleum Rosomphacinum componitur.

Hoc ad dolores conuenit. Post annum valet adhuc ad confortationem & doloris mitigationem. *Omphacinum verò post annum inutile est ad refrigerandum & repellendum. Quare pro completo vsurpari potest secundo & tertio anno. Regiones autem quæ carent Oleo Omphacino, addere possunt Omphacium & Plantaginem, vel Succum Rosarum, in infusione Rosarum, vel iteratis infusionibus adstrictoriam vim oleo conciliare: aut tempore Vuæ acerbæ coquere in Oleo dulci quantitatem sufficientem prædictæ Vuæ, cum acinis, ad adstrictionem.*

Syrupus de Hedera terrestri, siue Pulmonarius.

℞. Hederæ terrestris Hyssopi
Veronicæ Pulmonariæ Melissæ ana ℥ ß.
Vini optimi lib. ij. ß.

In fusione facta per aliquot horas, coquantur f. a. addendo Sacchari albissimi ℔. j.

Vsitatus est in vitiis pulmonis, & phthisi, ac aliis fluxionibus ad pectus decumbentibus.

Aqua Cinnamomi, contra Epilepsiam.

℞. Cinnamomi optimi lib. j.
Sem. Pæoniæ recentis ℥ j.

Gal-

Gallitrichi Caryophyllorum an. ʒ v.
Visci quercini Rad. Pæoniȩ ana ℥ ß.
Incisa & contusa omnia macerentur in aq. Cinnamomi q. s. per dies octo. Deinde fiat destillatio per balneum.

Morselli Laxatiui.

℞. Conseruæ Violarum Boraginis
Buglossi ana ʒ ij.
Corticum Citri ʒ j.
Zingiberis ℈ j. ß.
Specierum Diatragacanthi frigidi ʒ ij.
Dacrydii ʒ vj.
Fol. Senæ, Turpethi ana ℥ ß.
Croci ℈ j.
Sacchari albissimi lib. j. Alii sumũt ℥ viij.
Fiant Morselli.

Passulæ purgantes, cum Rhabarbaro.

℞. Rhabarbari optimi ℥ j.
Spicæ Indicæ ℈ ij.
Cinnamomi ℈ iiij.
Incisa infundãtur in vino dulci recenti quantũ satis fuerit. Facta vna atque altera ebullitione, & Saccharo pauco, vt dulcescat, addito, cum hac irrorentur Passularum vnciæ octo, donec ad consistentiam perueniant, in loco calido, secundum artem.

Emplaſtrum ad Hydropem.

℞. Stercoris colũbini aceto macerati ℔.j.
Sulphuris viui ℥ j.
Nitri, vel Salis Gemmei ℥ ß.
Pul. Rad. Enulæ Baccarum Lauri
Anethi Florum Chamęmeli an. ʒ vj.
Sem. Naſturtii ʒ ij.
Decoquantur omnia in Vino ad conſiſtentiam, & addantur
Mellis ℥ ij. Terebinthinæ ℥ j. ß.
Succi Ebuli ℥ ij. Iridis ℥ j.
Farinæ Fabarum ℥ j. ß. Fiat Emplaſtrum.
Pataui vſitatiſſimum eſt.

Emplaſtrum ad callos pedum efficax, D. Iac. Cargilli Scoti.

℞. Gummi Ammoniaci Aceto ſoluti ℥ j.
Vitrioli Romani, Calcis viuæ ana ʒ vj.
Viridis Æris ʒ ß.
Auripigmenti, Cantharidum ana ʒ j.
Ceræ nouæ ℥ iiij.
Olei Chamæmelini & Euphorbii ana q. ſ.
Fiat Emplaſtrum.

Emplaſtrum è pelle Arietinâ, ad hernias, Arnaldi de Villâ Nouâ.

℞. Lithargyri Auri Lapidis Hæmatitis
San-

Sanguinis Draconis Boli Armeni
Mumiæ Galbani Turis
Lumbricorum terreſtrium ana ʒ ß.
Picis naualis Colophoniæ
Ceræ albæ & rubræ ana ʒ j.
Rad. Conſolidæ maioris, minoris & mediæ ana ʒ iij.
Roſarum rub. Myrrhę Aloës ana ʒ. iiij.
Stellæ marinæ combuſtæ
Gallarum combuſtarum
Ariſtolochiæ rotundę ana ʒ vj.
Viſci Quercini Terebinthinæ ana ʒ iij.
Sang. hominis rufi lib. j. minus quarta.

Conficiatur hoc modo: Pellem Arietinam, recenter detractam ſeu excorticatam, cum pilis, coque ad diſſolutionem. Colaturæ lib j. miſce Viſcum Quercinum diſſolutum. Cum ſpathulâ ſtanneâ agitetur. Deinde Ceram, Picem, Colophoniam adde. Ammoniacum & Galbanum diſſoluantur in Aceto, & colentur. Addatur deinde puluis aliorum: Vltimo loco odorata, & quæ minorem calfactionem ferre poſſunt. Poſtremò Terebinthinę Sanguis permiſceatur. Vermes in Vino cocti, & diligenter triti, commiſceantur. Coquantur, donec non inquinent manus, manibus inunctis Ol. Roſato vel Cydoniorum; non Violaceo, vt vulgus facit. Malaxentur: fiant magdaleones. *Ego, inquit Lobelius, tantùm mutaui, quòd pro* Pal-

leam Marinam, Stellam *legerim*, *quæ est ad id efficacissima. Quòd* Sanguinis hominis rufi *legitur*, *censerem potiùs* hominis pituitosi *legendum*, *qui sanguinem viscosiorem & tenaciorem habet. Satis siccant alia medicamenta: sed parum refert. Nam oporteret accipere sanguinem eorum qui truncantur capite, in quibus fluit venalis & arterialis: & sic est satis siccus & viscosus.*

FRAN-

FRANCISCI DISSALDEI
D. Medici Parisiensis Regii

PHARMACONETES,

ſiue

PHARMACITIS BIBLOS:

Liber continens PHARMACA tam Simplicia quàm composita, quæ in Officinis parata habere debent Pharmacopœi.

Apud Galenum lib. 6. Comp. Med. Gen. cap. 7. reperias Andromachum ſcripſiſſe librum Φαρμακανίτην, de Remediis quæ extrinſecus corpori admouentur. Sed legendum, vocabulo non admodùm vſitato, Φαρμακωνητὴν, vt ſit Liber comparãdorum Remediorum: ad eum modum quo apud Pollucem citatur ex Dinarcho ἀυτωνητής: aut vocabulo vſitatiſſimo Φαρμακῖτιν.

POPVLO SALMVRIENSI

Fr. Diſſaldeus Medicus

S. P. D.

CONQVESTI *ſunt apud me ſæpiùs veſtri pharmacopœi (Ciues optimi,) quòd in tanto Medicamentorum, tam Simplicium quàm Compoſitorum pelago hærentes, quæ in medicum vſum parare, quæ omittere debeãt, ignorent. Vnde fit, vt Officinis, copiâ alioquin Remediorum laborantibus, ea ſæpe deſint quæ ad morborum curationem ſint neceſſaria. Hinc quanta ægris pernicies oriatur,* τοῖς πρὸς τὴν τέχνην ἑκτικοῖς *non difficile dictu eſt; non paruo etiam ipſorum Pharmacopœorum damno, qui neceſſariis dum ſæpe carent, multa inutilia ſitu ſibi corrumpi experiuntur. Ego itaque ex longo vſu, multumq; tritâ, quam veſtri habeo, experientiâ, ægrorum bono publico hæc exaraui, vt in poſterum nec medicis deſit quod præſcribant, nec pharmacopœis, quo medicorum præſcripta exſequantur: & veniæ locus non ſit, ſi eorum Officinæ aut neceſſariis carent, aut prauis ſcatent. Volo præterea, vt hoc perpetuò meminerint Pharmacopœi, hæc ſibi Pharmaca tantùm eſſe, hoc eſt, ſi ex ſuo arbitrio abutantur, venena præſentiſſima; ſin ex arte ac methodo à peritis medicis in vſum traducantur, remedia efficaciſſima: atque vt piè ſimul ac eleganter*

ab Herophilo olim dictum, ad restituendam sanitatem χεῖρας θεῶν. Ne ergo eorum vsum sibi permittant temerarii; aut, si permiserint, seuerè in eos à iudicibus, quibus publicæ salutis cura tradita est, animaduertatur. Seruaui autem in his scribendis eam temperiem, vt ex Simplicibus ea tantùm enumerarem, quæ in Officinis asseruari solent, iis quæ ex tempore colligi possunt omissis, & iis etiam quæ ad illustrium tantùm & magni nominis Compositionum dispensationem comparanda veniunt; quòd ea satius sit recentia habere, quàm carie exesa & vetustate exsoluta, ex Officinis in vsum producere. Ex Compositis autem, ea etiam sola in vnoquoque genere recensui, quæ & selectiora sunt, & vsu frequentiora, & magis ad salutem ægrorum comparandam necessaria; iis quæ in vulgatis Dispensatoriis descripta habentur, solo digito, vt aiunt, indicatis: iis autem quæ vulgò non extant, integris adscriptis. Sic factum spero, vt hic Medicamentarius libellus, & mole minor multò, & suis tamen numeris omnibus ornatior ac cumulatior prodeat. Notas etiam huc illuc adspersi, lecturis, nisi me animus fallit, non inutiles futuras. Hæc si publicè prosunt, satis superq́; mihi est; qui in hoc mustaceo laureolam non quæro. Viuite, ac Valete.

Φαρμακοπώλης, ἢ Φαρμακῖτις βίβλος,

hoc eſt,

MEDICAMENTARIVS LIBELLVS,

ſeu

LIBER CONTINENS PHARMACA,

TAM SIMPLICIA QVAM COMPOSITA, quæ in Officinis parata habere debent Pharmacopœi.

MEDICAMENTA SIMPLICIA.

TERRENA & MARINA

Bolus Armena.
Terra ſigillata.
Fragmenta pretioſa.
Lapis { Bezaardicus, Sanguinalis, Iudaïcus, Lazuli.
Bitumen Iudaicum
Ambarum Griſeum
Corallium.
Margaritę.
Succinum.

METALLICA.

Lithargyrum { Auri, Argenti
Arſenicum.
Ærugo.
Cadmia, ſeu Lapis Calaminaris.
Pompholyx.
Ceruſſa.
Sulphur { Viuum, Excoctum, Flores Sulphuris
Alumen.
Sal gemmæ
Chalcanthum
Vitriolum Romanũ.
Chryſocolla noſtra, ſiue Borax, res factitia.

Argen-

Argentū viuum	Simplex	Saluia.
	Sublima-tum	Vitex, seu Agnus.
	Præcipi-tatum	Senna
		Epithymum
		Cuscuta.

PLANTARVM
Folia, cum surculis.

Summitates Rubi
Equisetum
Herniaria
Absinthiū latifoliū
Ceterach
Artemisia.
Calamintha.
Euphragia
Caryophyllata, cum radice.
Mentha,
Origanum.
Pulegium
Betonica
Verbena
Periclymenum seu Caprifolium.
Chamędrys
Chamæpitys
Centaurium minus
Hypericum
Melissa

RADICES.

Angelicæ
Asari
Aristolochiarum trium.
Althęæ
Capparum, cortex.
Acori vulgaris.
Asari
Galangæ
Helenii
Pyrethri
Pæoniæ
Tussilaginis
Ireos Florentinæ.
Acori veri, siue Calami aromatici vulgaris.
Cyperi.
Spicæ Nardi.
Sinarum, seu Chinę.
Salsæ Parilliæ.
Ellebori { Albi. Nigri.

Rha-

Rhabarbari.
Polypodii.
Agarici. *Fungus est inter radices adnumeratus.*
Hermodactylorum.
Turbith.
Glycyrrhizæ.
Pentaphylli.
Bistortæ.
Tormentillę.
Plantaginis.

LIGNA.

Aloës
Guaiaci
Nephriticum
Visci quercini
Sassafras
Santali { Albi, Rubri, Citrini }

CORTICES.

Guaiaci.
Tamaricis.
RadicumCapparum.
Turis.
Cinnamomi.
Macis.
Fraxini
Sambuci.
Mali Citrii.
Mali Aurantii.
Cupulæ Glandium.
Mal icorium.

FLORES

Verbasci albi.
Rosarum Rubrarum
Violarum.
Cichorii
Nymphææ,
Balaustiorum.
Cytinorum
Buglossi.
Boraginis.
Croci.
Betonicæ.
Caryophyllorum.
Rorismarini.
Agni.
Pæoniæ.
Sambuci.
Anethi.
Chamęmeli.
Meliloti
Genistę.

SEMI-

SEMINA.

Cydoniorum.
Pſyllii.
Acetoſę.
Hyoſcyami { albi. / nigri.
Quatuor ſeminafrig. { maiora. / minora.
Capita Papaueris. { albi. / nigri.
Hordei excorticati.
Berberis.
Maluæ.
Althææ.
Raphani.
Atriplicis.
Cnici.
Periclymeni.
Bombacis.
Coriandri.
Vrticæ.
Cumini.
Sinapi.
Ocimi.
Citri.
Nigellæ Romanæ.
Pæoniæ.
Agni, ſeu Viticis.
Lini.
Fœnigræci.
Lithoſpermon.
Saxifragæ.
Lupini.
Orobi.
Fabę.
Quatuor ſeminacalida. { maiora. / minora.

FRVCTVS.

Amygdala { dulcia. / amara.
Ficus.
Gallæ
Nuces Cupreſſi.
Nuces Moſchatę
Dactyli
Sebeſten.
Iuiubæ.
Tamarindi.
Paſſulę { Damaſcenæ. / Corinthiacæ. / Vulgares.

Caſſia

Cassia cathartica.
Halicacabi.
Quadruplex genus Myrobalanorum: ad bilem, Citrina; ad melancholiam Inda; ad phlegma Cepula & Empelitica. *Quintum genus Beleizicorum ad densanda tantùm coria vsurpari ait Garcias ab Horto. Vetat tamen omitti sincera sedulitas in Compositionibus in quibus praescribuntur.*
Colocynthis.
Baccę { Lauri, Myrti, Iuniperi, in vino rubro generoso pręparatæ.
Grana Kermes.
Piper { Rotūdum. { album, nigrū. Longum.

SVCCI INSPISSATI.

Absinthii latifolii { Græcorū, seu Agrimonię.
Eupatorii { Mesuæ, seu Agerati. Auicēnæ, seu Cannabinæ.
Glycyrrhizæ.
Chelidonii maioris.
Ex foliis, caule, radice, exprimatur succus ineunte æstate: in æreo vase cum melle prunis decoquatur. Seruetur ad ocularia remedia.
Cremor Tartari.
Sapa.
Ladanum.
Asa fœtida.
Opium.
Aloë.
Manna Arabum, siue Mel aërium.

Scam-

Scammonium.
Mel.
Saccharum
Cera.

SVCCI LIQVIDI, *superfuso Oleo.*

Lupulorum
Rosarum
Cydoniorum
Berberis
Ribes.
Cichorii.
Citri, seu Limonum.

VINA.

Absinthites.
Euphrasiatum.
Passulatum.

GVMMI ET RESINÆ.

Tragacanthum.
Arabicum.
Caphura.
Sandaracha Arabum.
Bdellium.
Galbanum.
Myrrha.
Mastiche.
Tus.
Styrax { Solida. Liquida.
Benzoinum.
Ammoniacum.
Terebinthina.
Euphorbium.
Sagapenum.
Opopanax
Pix.

ANIMALIA, *& eorum partes ac excrementa.*

Cantharides.
Pulmo Vulpis.
Hepar lupinum.
Adeps { Gallinæ. Anseris. Anatis.
Castorium.
Dens apri.
Vnicornu.
Ebur.
Cerui { Genitale. Cornu. Sebum. Medulla.
Os a cordis { Bouis. Cerui.

Cra-

Cranium hominis non sepulti.

Hirci { Sanguis. Sebum.

Sericum { Crudum. Intinctũ succo Kermes. *Sericũ vulgatũ Cramesinũ venenatũ est, & Arsenico infectum.*

Leporis { Coagulũ. Pili è ventre.

Vngula { Alcis. Asini.

Moschus.

Zibettum.

Reliqua sedulâ diligẽtiâ comparabunt Pharmacopœi in dispẽsatione singularũ Cõpositionũ: in quibus conficiendis advocabunt Medicos. Quæ verò recentia, atque (vt vocant) viridia colliguntur, vt refrigerantia atque humectantia ferè omnia, ea ex tẽpore, pro vsu ac necessitate parabuntur.

COMPOSITA.

Decocta, quæ vulgo à Medicis nomine tenus indicantur.

Decoctio Clysteris carminatiua.

℞. Seminum Anisi Fœniculi
Cumini ana ℥ ß.
Baccarum Lauri contusarum ʒ iij.
Florum Chamæmeli & Anethi ana m. ß.
Coque in aquâ communi ad dimidias.

Deco-

Decoctio communis Clysterum remollientium.

℞ Maluæ Violariæ Parietariæ
Betæ Mercurialis ana manip. j.
Foliorum Liliorum alborum m. ß.
Seminis Fœniculi ℥ ß.
Coque in aqua sufficiente.

Decoctum pectorale simplex.

℞. Hordei mundati ℥ j.
Capilli Veneris Scabiosæ Tussilaginis
ana m. j.
Hyssopi m. ß.
Passularum mundatarum ʒ vj.
Sebesten, Iuiubarum ana num. xv.
Dactylorum num. vj.
Caricarum pinguium num. iiij.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Fiat decoctio ex arte in ℔. iij. Aquæ fluuiæ, ad consumptionem libræ vnius.

Decoctum pectorale compositum, cum Sena.

℞. Foliorum Senæ mundatæ ℥ ij. ß.
Parum bulliant in Decocti superioris colati libra vna & dimidia. Infundantur sex horas: postea exprimantur leuiter.

Decoctum commune medicinæ, cum & sine Sena.

℞. Radicum Polypodii quercini ℥ ß.
Passularum mundatarum ℥ ij.
Sebesten Prunorum ana num. xij.
Florum Boraginis Violarum Rosarum rubrarum ana ʒ ij.
Fiat decoctio secundum artem.
Vt fiat compositum,
℞. Foliorum Senæ mundatorum ℥ ij ß.
Parum bulliant in decocti superioris lib. j. ß. addita Caryophyllorum ʒ j. Infundantur sex horas: postea leuiter exprimantur.

Lac Virgineum, vt est apud Weckerum.

℞. Aluminis crudi ℥ iiij.
Aquæ fluuiæ lib. ij.
Decoquantur ad tertias. Postea
℞ Lithargyri lib. ß.
Aceti optimi lib. j. ß.
Coquantur, donec remaneat libra vna. Ambæ aquæ colatæ misceantur, & agitentur, donec lactis colorem adipiscantur.

Potio vulneraria, siue Decoctum Sclopetarium, vt vulgo paratur.

℞. Cancrorum fluuiatilium vstorum, & subti-

ſubtiliſſimè pulueriſatorum ʒ ij.
Radicum Ariſtolochiæ rotundę, & Conſodæ maioris
Foliorum Prunellæ
Baccarum Lauri ana ℥ j.
Contundantur craſſo modo : includantur linteo raro, & bulliant in Vini albi libris tribus, donec tertia pars conſumpta ſit : addendo circa medium decoctionis Vincæ Peruincæ pugillum vnum.
Fiat colatura.

ALIA COMPOSITA.

Saccharum Roſatum tabulatum.
Saccarum Penidiatum, ex aqua Hordei.

Baccilli Bechici, vulgo Rebecha dicti.

℞. Pulueris Diaïreos, Diatragacanthi frigidi ana ʒ ij.
Pulueris Glycyrrhizæ ℥ ß.
Sacchari canditi ʒ iij.
Sacchari Tabarzeth, hoc eſt albiſſimi, lib. j. ß.
Cum Gummi Tragacanthi aqua Roſarum ſoluto fiat paſta, ex quâ parentur Bacculi, ad vſum reponendi.

Mel

Mel
- Rosatum.
- Violatum.
- Anthosatum.
- Mercuriale, *ex succo non decocto paratum: quod quidam pessimè faciũt.*

CONSERVÆ.

Rosarum { Liquida / Solida

Violarum.
Nymphææ
Cichorii.
Boraginis.
Anthos.

Radicum { Inulæ. / Symphyti. / Eryngii

Surculorum tenerorum Absinthii latifolii excorticatorum.

Diacynorrhodon cũ pauco Saccharo paratũ

Cydoniatum.

Corticum { Arantiorum. / Citriorum.

Fructuum { Cerasorum, Berberis, Ribes, / Omphacii, Cornorum, / Mororum semimaturorum

SYRVPI.

Rosarũ pallidarũ, nouem ad minimum infusionum { Simplex & / Cõpositus cũ Agarico.

Rosarum rubrarum siccarum, ex libra vna Rosarum, horis viginti quatuor infusarum in aquæ tepidæ lib. iiij: & expressione coctâ cũ Sacchari albissimi lib. ij.

Violarum { Violatus, Laxatiuus, ex nouem infusionibus.

Floribus arborum Persicarum.

De Symphyto.

Florum Nymphææ simplex, *ex duabus infusionibus, apud Ioubertum*.

Cydoniorum { Cum Saccharo. Sine Saccharo excoctus.

Malorum granatorum *acido-dulcium: vel ex æquis partibus acidorum & dulcium.*

Berberis.

Aciditatis Citri.

Syrupus è Corticibus Mali Citrii.

℞. Corticum Malorum Citriorum recentium, in aqua maceratorum & præparatorum lib. j.

Coquantur in aquæ lib. vj, donec lib. ij. supersint: & cum lib. iij. Sacchari albi fiat Syrupus.

Condiatur pars vna Syrupi Moschi granis duobus, Ambræ griseę grano vno.

De Pomis Simplex, & Compositus, Saboris Regis. Isque duplex: scilicet cum simplici Senna, & cum triplicata Senna.

Iu-

Iuiubinus.
De Tussilagine
De Glycyrrhiza. *Sed pro aqua Rosarum accipe aquam infusionis Rosarum pallidarum, ex Fratrum Minorum consilio.*
Adiantinus { Communis. Monspessulensis, prout haberi poterit.
De Althæa.

Syrupus de Stœchade, descriptionis Fernelii.

℞. Florum Stœchados ℥ iiij.
Thymi Calaminthes Origani an. ℥ j. ß.
Saluiæ Betonicæ Florum Rorismarini ana ℥ ß.
Sem. Rutæ Pæoniæ Fœniculi ana ʒ iij.
Coquantur in aquę libris decem ad dimidias. In colatura adde Sacchari & Mellis ana lib. ij. Fiat Syrupus, aromatizatus Cinnamomi, Zingiberis & Calami aromatici ana ʒ ij. raro linteo ligatis, & in Syrupo appensis.

De Absinthio, Mesuæ. *Ex Absinthio nostrate latifolio, priùs seorsim in aqua tepida macerato.*
De Artemisia. *In quo cur pro Buglossa necessariò substituendum sit Albugilissa, vt voluit Ioubertus, non video: cùm Buglossum verum, qua nostra Borago est, vel solo flore*

mensés potenter moueat, & succo etiam secundinas deiiciat. Attamen Anchusa prima radix (quæ Arabum Albugilissa est) apud Dioscoridem vulua indita etiam fœtus mortuos extrahere dicitur. Ita vt parum referat, vtram ponas, Anchusam aut Boraginem. Verùm correctior multo est & melior descriptio Syrupi de Artemisia apud Fernelium: eámque sequendam puto.

Syrupus de Artemisia, Fernelii.

℞. Artemisiæ manipulos ij.
Rad. Helenii Rubiæ Pæoniæ
Leuistici Fœniculi ana ℥ ß.
Pulegii Origani Calaminthes
Nepitæ Melissophylli Sabinæ
Sampsuchi Hyssopi Prassii
Chamædryos Chamæpityos
Hyperici Parthenii Betonicæ ana manip. j.
Seminis Anisi Petroselini Fœniculi
Ocimi Dauci Rutæ Nigellæ ana ʒ iij.
Contusa macerentur horis viginti quatuor in Hydromelitis libris octo.

Coquantur ad lib. v. & cum Sacchari ℔. v. percoquantur in Syrupum, condîtum Cinnamomi vnciâ vnâ, Spicæ drachmis tribus.

De Mentha simplex, *cum Saccharo paratus.*

De Cichorio { Simplex, *ex succo Cichorii, & Sacchari dimidio.*
Compositus, *Nicolai Florentini, (non Præpositi, qui Rheum octuplum ponit.)* }

Ex capitibus vtriusque Papaueris.
Papaueris Rhœadis.
Diamoron Mesuæ.
Oxysaccharum simplex.
Oxymel simplex dilutum.
Oxymel Scilliticum merum, & sine aqua, aut saltem
Acetum Scilliticum, *ex quo in rem præsentem posset Oxymel parari.*

Syrupus Diachelonœn, seu de Testudinibus.

℞. Carnis Testudinum ℥ iiij.
Hordei mundati ℥ ij.
Carnis Dactylorum ℥ j.
Passularum Damascenarum
Glycyrrhizæ rasæ ana ʒ vj.
Sebesten Iuiubas ana num. xij.
Seminis Bombacis Melonum
Cucumeris Citrulli ana ℥ ß.
Sem. Lactucæ Papaueris albi ana ʒ ij.
Vngulæ caballinę Pulmonariæ an. man. j.
Florum Violarum Nenupharis an. ℥ ß.
Fiat decoctio, vt decet.
In colatura clarificata, ad lib. iiij. adde

Sacchari albiſſimi lib. ij. Sacchari Roſati & Diatragacanthi frigidi ana ℥ v. Fiat Syrupus perfectè coctus.

Teſtudinum caro (amputatis collo, cauda & pedibus) à ſordibus repurgetur: incidatur in fruſta; ſimul cum reliquis coquatur. Deinde colaturæ adde Saccharum Roſatum, & Diatragacanthum. Loco Diatragacanthi quidam ſubiiciunt Saccharum Penidiatum. Vtrumque non malè.

PVLVERES.

Lumbricorum.

Diamargaritum frigidum apud Siluium { Cum Ambra & Moſcho. / Sine Ambra & Moſcho.

Triaſantali Nicolaì.

Diarrhodon Abbatis, apud Nicolaum.

Aromaticum Roſatum Gabrielis, apud Meſuem.

Diambra.

Diatragacanthum frigidum Nicolai.

Diaïris ſimplex Meſuæ

Diacarthami Arnaldi de Villa noua apud Siluium.

ELECTVARIA
PVRGANTIA MOLLIA.

Diacassia Nicolai Præpositi, *additis æquis partibus Cassiæ & Mellis, ac non decoctâ Cassiâ.*

Catholicum { Ex pulueribus
Ex infusione puluerum, Senna & Rheo duplicatis sic parandum, vt sequitur. }

Catholicum ex infusione puluerum, Sena & Rheo.

℞. Rad. Polypodii semisiccati
Foliorum Senæ mundatorum ana ℥ vj.
Violarum ℥ iiij.
Sem. Anisi & Fœniculi dulcis ana ℥ ij.
Glycyrrhizæ rasæ
Quatuor Sem. frigidorum maiorum mundatorum ana ℥ j.

Contusa omnia (exceptis Senâ, Seminibus frigidis maioribus, & Floribus Violarum) macerentur horis xxiiij in aquæ fluuię quantitate sufficiente (vel ℔.v.) postea coquantur leuiter in balneo Mariæ. Paulo antequam ab igne remoueantur, adde Senam, Semina frigida maiora, & Vio-

larum Flores. Macerentur calidè aliquot horas in balneo. Vbi refrixerint, linteolo colentur, & exprimantur leuiter. Colaturę pars vna seruetur pro infusione Rhabarbari: Altera iterum coquatur, donec in consistentiam Mellis crassescat: adiectis Sacchari albi lib. viij. & addendo in fine decoctionis infusionem vnciarum viij Rhei electi, seorsim factam in parte reseruata decoctionis Polypodii. Iterum coquatur, sed lento igne.

Postea ab igne remotis adde Florum Cassiæ (extractæ ad vaporem decocti præscripti) & Tamarindorum an. ℥ viij Sacchari Candi, & Penidiorum ana ℥ ß.

Fiat Electuarium.

Tryphera Persica Mesuæ, *ex correctione Fratrum Minorum, apud Ioubertum.*

Diaprunis Nicolai. { Simplex. Solutiuus. *Et quia breui acescit, quo tempore Pruna recentia desunt, paretur ex Pulpa decoctionis Prunorum, potiùs quàm vt acidum in vsum recipiatur.*

Confectio Hamech maior, apud Mesuem. *Huic cur minorem, minùs efficacem, præferat Ioubertus, non video. Ingrata est: sed non detur delicatis. Neque reprobandum puto Serum lactis, quòd longis infusionibus acescat (parcant mihi docti viri.) Nam Serum non ideò reiiculum, quòd acidum. Tale enim & tenuius*

nuius est, & magis refrigerat; ideóque magis domat acrium acrimoniam, & feliciùs eorum quæ infunduntur vires elicit. Denique cur in hac Compositione improbabitur Serum acidum, cùm in Tryphera Persica & Diaphœnico feratur Acetum? Verumtamen, si displicet quòd in hac Compositione multa sine arte & confusè traduntur. Nam cur Rhabarbarum coquitur? (coquitur quidem Mesue; sed recens, puta, compactum ac validum: at nostrum inueteratum, laxum, proptereáque euanidum, constat coctione vim catharticam amittere: Annon Cassia & Manna cum Tamarindis cocta corrumpuntur? Annon Dacrydii vires coctione exsoluuntur? præterquam quòd sic aliis non facilè Dacrydium commiscetur, ita vt in omnibus Compositionis partibus par facultas non reperiatur?) si cui, inquam, hæc displicent, præferatur ea, quæ ex Fernelii censura & artificiosior & efficacior est; cuius descriptio sequitur.

Confectio Hamech, ex censura Fernelii.

℞. Corticum Myrobalanorum citrinarum ℥ ij.
Myrobal. Cepularum Myrob. Indarum
Violarum Colocynthidis
Polypodii querni ana ℥ j. ß.
Absinthii Thymi ana ℥ ß.
Seminum Anisi Fœniculi

Dd 5 Rosa-

Rosarum rubrarum ana ʒ iij.

Tusa omnia macerentur per diem in lib. ij Seri lactis : deinde coquantur ad libram vnam. Fricentur manibus, & exprimantur.

Colaturæ adde

Succi Fumariæ Pulpę Prunorum, &
Vuarum Passarum ana lib. ß.
Sacchari albi Mellis despumati an. ℔ j.
Coquantur ad consistentiam Mellis: inspergendo sub finem
Agarici & Senæ pulueratorum ana ℥ ij.
Rhabarbari triti ℥ j. ß. Epithymi ℥ j.
Dacrydii ʒ vj.
Cinnamomi ℥ ß. Zingiberis ʒ ij.
Sem. Fumariæ Anisi Spicæ Nardi an. ʒj.

Fiat Electuarium.

Benedicta laxatiua Nicolai Alexandrini.
Hiera picra simplex, mellita, Galeni.
Hiera diacolocynthidos Pactii, *ex Scribonio Largo, bono medico, in vsum reuocata.*
Hiera Lagodii, Nicolai Myrepsi.
Caryocostinum Garyopõti, *apud Ioubertum capite de Benedicta.*
Hydragogum Fernelii { Maius. Minus.

Nullum vulgò extat Hydragogum in Officinis. Ideò duo hæc hîc addẽda existimaui. Minus mitius est, ita vt grauidis etiam dari possit: Maius validius, & non nisi paulo robustioribus idoneũ.

Hydra-

Hydragogum minus, Fernelii.

℞. Succi Rosarum pallidarum ℔ ß.
Sacchari albi Mellis optimi ana ℥ xv.
Coquantur dum exspumauerint & crassescant. Tum adde
Succi radicum Ebuli lib. j.
Prassii sicci Sem. Fœniculi tritorum ana ʒ ij.
Acinorum Ebuli & Sambuci ana ℥ ij.
Cinnamomi ʒ vj.
Macis Galangæ ana ʒ iij.
Coquantur igne lento, in Mellis crassitiem.

Hydragogum maius Fernelii.

℞. Seri lactis lib. vij.
Sacchari albi Carnis Cydoniorum ex aceto coctorum ana ℥ x.
Mannæ Calabrinæ ℥ v.
Coquantur igne lento, ad Mellis consistentiam. Sub finem adde
Foliorum Laureolæ præparatæ ex Oleo Amygdalarum dulcium & Aceto ℥ ij.

Præparatio Laureolæ sic facienda: Folia Laureolæ macerentur horis xxiiij in Aceto & Succo Portulacæ, vel Mali Granati: modicè coquantur: exprimantur, siccentur, terantur. Deinde affunde Aquæ Ro-

ſarum lib.ß. Olei Amygdalarũ dulciũ ℥j.ß.
Bulliant rurſus ad conſumptionem aquæ.

Puluis cum ſuperſtite Oleo addatur in Compoſitionem.

ELECTVARIA
PVRGANTIA, SOLIDA.

Diacarthami Arnaldi de Villa Noua, apud Siluium. *Hoc Electuario nullum in vſu frequentius; nullius deſcriptio in Diſpenſariis minùs conſtans.*

De Succo Roſarum Nicolai Præpoſiti, *cum ſuo Scammonio toto, contra ſententiam Siluii; vt verè ſit* Galcarmedicinarum.

De Citro ſolutiuum Guidonis, *apud Ioubertum. Nam in aliis ferè Sena omittitur.*

ELECTVARIA
VOMITORIA.

Electuaria vomitoria. { Mitius. Validius.

Nulla extant in Officinis & Diſpenſatoriis vulgaribus vomitoria compoſita. Ideò & hac hic addere, optimum putaui. Scio parari poſſe in rem præſentem, ſed quæ careant beneficio fermentationis.

Mitius, Diaſarou dictum Fernelio, ſic paratur.

Dia-

Diasarou, Fernelii, vomitiuum mitius.

℞. Syruporum Menthæ & Violarum ana ℥ viij.
Coquantur ad consistentiam Mellis. Sub finem, subducto igne, insperge
Rad. Peponis arefactæ
Sem. Raphani & Vrticæ, maceratorum in aqua Rosarum, arefactorum & tritorum ana ℥ j.
Radicis Asari tritę & cretæ ℥ ij.
Cinnamomi Sem. Fœniculi ana ʒ iij.
Fiat Electuarium.

Validius, *imò validissimum* Dielleborou, *in morbis contumacibus, robustis corporibus, ac thoracis ampli, facilè vomentibus, atque corpore ritè præparato vsurpandum.*

Dielleborou, Fernelii, vomitiuum validum.

℞. Caryophyllorum ℥ ij.
Fibrarum Ellebori albi siccarum & incisarum lib. j.
Aquæ lib. xiiij.
Fiat infusio per tres dies. Hinc fiat decoctio ad consumptionem mediæ partis: & facta diligenti expressione, abiiciatur Elleborum. Tum adde
Mellis ℔. vij.

Syrupi de Nymphæa lib. j.
Succi Raphani ℥ iij.

Repetatur coctio, donec reducatur ad consistentiam Mellis.

Electuarium vitreo vase excipiatur; & seruetur ad vsus.

ELECTVARIA ALTERANTIA.

Electuarium contra vermes.

℞. Farinæ Lupinorum ʒ ij.
Corallinæ Dictamni albi ana ʒ j. ß.
Cornu Cerui, Sem. Caulium ana ʒ j.
Rhabarbari ʒ ß.

Fiat puluis, diuidendus in duas partes.
Vtraque pars coquatur seorsim, cũ Sacchari in aqua Graminis dissoluti ℥ iij. Sed vni parti adde Dacrydii ℈ ij. Trochiscorum Alhandal gr. vj.

Diacodium solidum.

℞. Capitum Papaueris albi cum suis seminibus, quantum voles: Coque: fortiter exprime. Decocti expressi libra vna coquatur cum altera libra Sacchari, ad consistentiam Confectionis Manus Christi, rudiculâ aliquamdiu agitando.

Serue-

Seruetur ad distillationes ferinas.

Potest parari candidius & suauius ex solo semine, sed minùs efficax.

Philonium Persicum Mesuæ.

Philonium Romanum Nicolai.

De Baccis Lauri Rasis.

Diasatyrium. (*Nam & huius vsus sæpiusculè necessarius est.*) *Ex tribus autem eius descriptionibus, sequens præfertur Fernelio.*

Diasatyrium, Fernelii.

℞. Radicis Satyrii, recentis ac solidæ
Radicis Pastinacæ satiuæ Rad. Eryngii
Nucis Indicæ Strobilorum
Pistaciorum ana ℥ j. ß.
Caryophyllorum Zingiberis Anisi
Sem. Erucæ Sem. Fraxini ana ʒ vj.
Cinnamomi Caudarum Scincorum
Seminis Bulbi ana ʒ ij. ß.
Moschi gr. vj.
Mellis optimi despumati ℔. iij.

Radices tusæ coquantur ex melle, & subigantur: Deinde Nux Indica, Strobili & Pistaciæ tusę similiter adiiciantur. Postremò etiam reliqua exquisitè trita.

Theriaca trium ætatum.

Mithridatium Damocratis.

Alkermes Mesuę, *ex infusione Serici crudi, & Syrupo Kermesino, cum Ambrâ totâ. Ne cum illis erres, qui falsis ducti rationibus, dimidiatam*

midiatam tantùm ponunt, & Compositionem reddunt minùs efficacem; & , vt ita dicam, minùs spiritualem. Calor Ambræ, inquiunt, in regionibus Septentrionalibus & frigidioribus metuendus est, quia in his interna magis calent. Ridiculè. Certè interna magis calent, sed calido innato, hoc est, temperato & humido; non acri & sicco. Quòd si hæc Ambræ quantitas in regionibus Meridionalibus, vbi calor & acrior & siccior est, calore non nocuit, multo minùs in nostris, vbi mitior calor est, & humido temperatior, ac quãtitate tantùm excedẽs, non qualitate. Ni hæc vera sint, æstate quàm hyeme calida conuenientiora; & malè Hippocrates libro De diæta idiotarum dixerit, Hyeme parciùs & meraciùs bibendum; æstate largiùs, sed dilutiùs. Eadem enim ratio regionum, quæ temporum.

De Hyacintho, descriptione Iouberti, *quæ hæc est.*

Electuarium de Hyacintho, Iouberti, ad obstructiones hepatis & lienis.

℞. Limaturę Chalybis vstæ in crucibulo donec rubeat, & diligenter in mortario tritæ, sine exstinctione, ℥ iiij.
Diarrhodon Abbatis
Aromatici Rosati ana ℥ j.
Thymi Epithymi Cinnamomi ana ℥ ß.

Ex vna parte, additis pulueris Hierę picrę ʒ vj. cũ Syrupo de Artemisia fiat massa

Pilu-

Pilularum: ex altera, cum octuplo Saccharo fiant tabellæ ponderis drachmarum duarum aut trium. Saccharum coquatur cum parcissima aqua. Vbi optimè despumatum fuerit, pulueres indantur, & continuè agitentur, ne Chalybs in imum resideat. Mediocriter cocta, & paulo minùs quàm Saccharum Rosatum, defundantur supra marmor aut chartam; manibus subigantur, aut spathula agitentur; & formentur tabellę; ne, si immotæ refrixerint, cauę reperiantur.

Restat Electuarium vnum, Resumptiuum *dictum, ad restaurationem virium, in iis qui diuturno morbo contabuere. Sic autem descriptum à Fernelio.*

Electuarium Resumptiuum, Fernelii.

℞. Rosarum rubrarum
Glycyrrhizæ ana ʒ ij. gr. v.
Gummi Arabici
Tragacanthi ana ʒ ij. ℈ ij.
Santali rubri & albi ana ℈ iiij.
Succi Glycyrrhizæ Amyli
Seminis Papaueris albi
Portulacæ Lactucæ Scariolę ana ʒ iij.
Quatuor seminum frigidorum maiorum
Sem. Cydoniorum Maluæ Bombacis
Violarum Strobilorum
Pistaciorum recentium

Amygda-

Amygdalarum dulcium
Pulpæ Sebeſten ana ʒ ij.
Caryophyllorum Spodii
Cinnamomi ana ʒ j.
Croci gr. v.
Penidiorum ℥ ß.

Terantur: excipiantur triplo Syrupo Violaceo. Fiat Electuarium molle.

TROCHISCI.

De Agarico.
Alhandaal, ſiue de Colocynthide.
De Karabe.
De Myrrha Nicolai.
Albi Raſis { cum Opio / ſine Opio.
Gordonis apud Bauderonem.

Trochiſci Andronis.

℞. Cytinorum ʒ x.
Gallarum ℥ j.
Myrrhæ Ariſtolochiæ rotundæ ana ℥ ß.
Chalcanthi Aluminis ſciſſilis
Miſyos Cyprii ana ʒ ij.

Excipiantur paſſo. *Antiballomenon, ſiue Succedaneum Myſios ſit Vitriolum vetuſtum, vſtum.*

PILV-

PILVLÆ.

Iliacæ Rasis, nono ad Almansorem, capite de Colico dolore.

℞. Colocynthidis & Sagapeni ana ℥ x. Scammoniæ ʒ iij. (*aliis ʒ iij. & tertiam, vt sint ʒ iij. ℈ j. Sed certè delendum est [& tertiam,] & Arculanus Rasis Commentator non agnoscit.*)
Forma Pilulas.

Sagapenum vino dissoluendum, colandum; & eo reliqua excipienda. *Eorum vsus nonnunquam necessarius in colica biliosa, Pictauiensi dicta, vbi aluus leuioribus Catharticis surda non respondet, & vi paulo validiore metastasis in brachia per aluum reuocanda.*

Indæ Haly, apud Mesuem. *In quibus Lapis Lazuli diligenter lauetur, sed non vratur.*
Ex Puluere Hieræ Pachii, *incorporato cum Syrupo Rosato solutiuo.*
Aureæ Nicolai, *non diminuto Scammonio.*
Cocciæ Rasis, *cum suo Scammonio toto: quæ prima descriptio est apud Siluium, contra sententiam Iouberti: vt habeas quas des robustioribus, & minore quantitate.*
De Agarico, Mesuæ.
Lucis maiores, Mesuæ.
Fœtidæ maiores, Mesuæ.

DeHer-

De Hermodactylis maiores, Mesuę.

De Thymelæa, Mesuæ, *vel potiùs* De Esula Fernelii; *quarum descriptio sequitur.*

Pilulæ de Esula, Fernelii.

℞. Corticum Radicum Esulæ minoris, maceratæ horis vigintiquatuor in Aceto & Succo Portulacæ, ʒ ij.

Grana Ricini expurgata & torrefacta num. XL.

Myrobalanorum citrinorum ʒ j. ß.

Chamædryos Chamæpityos

Spicæ Nardi Cinnamomi ana ℈ ij.

Omnia tenuissimè trita excipiantur vncia vna Tragacanthi Aqua Rosarum soluti: & fiat massa. Esula menses octo antè sit collecta, non recens.

Valdè turbant: sed sunt efficaces in corporibus robustis. Minùs exsiccabuntur, sed & minùs efficaces erunt, si excipiantur Syrupo Rosarum solutiuo, non mucagine Tragacanthi.

Aggregatiuæ Mesuæ; *in quibus par quantitas Scammonii, Turbith, & Aloës, scilicet ana ʒ vj.*

De Hiera, cum Agarico.

Ruffi, seu communes, *Melle Rosato comprehensa.*

Pilulæ Scaligeri.

℞. Aloës (bis Succo Endiuię, & bis Succô Rosa-

Rosarum lotæ, & iterum bis imbutæ expressione drachmarum sex Rhei electi infusi in Aqua Endiuiæ, cum tertia parte Vini albi, & ℈ ß. Spicæ Nardi) ℥ ij. ß.
Galangæ ℈ ij.
Succi Absinthii latifolii inspissati, &
Salis Gemmæ ana ℈ ß.
Fiat massa.

Mercuriales (*si quando vsus venerit*) *parandæ in modum sequentem, vt sunt apud Renodæum.*

Pilulæ Mercuriales.

℞. Hydrargyri in Succo Limonum primùm extincti, & postea in Succo Saluiæ nutriti ʒ vj.
Aloës optimæ ʒ v. Rhabarbari ʒ iij.
Dacrydii ʒ ij. Agarici ʒ j.
Styracis calamitæ Cinnamomi Macis
Santali citrini Salsæ Parilliæ
Sassafras Moschi ana ʒ ß.
Mellis in decocto Guaiaci despumati, & ad aquæ consumptionem cocti, quod sufficit. Fiat massa, digitis pauco Oleo Terebinthinæ imbutis tractanda aliquamdiu, ac postea vsui reponenda.

Pilulæ ex Aristolochia, Fernelii.

℞. Radicum Aristolochiæ rotundæ ℥ j.
Radi-

Radicum Gentianæ
Myrrhæ electæ ana ʒ iij.
Aloës Cinnamomi ana ℥ ß.
Zingiberis ana ʒ j.
Omnia exquisitissimè trita excipiantur Oleo Amygdalorum dulcium recenti.
Paranda in rem præsentem.

De Cynoglosso, Mesuæ, *addendo Styracis ʒ iij. Reliqua quæ à quibusdam adiecta fuerunt, humores attenuant, quos incrassare consilium est; ideóque omittenda. Nostrum Cynoglossum non est malum veri Cynoglossi antiballomenon.*

AQVÆ DISTILLATÆ.

Tartari	Nymphææ.	Euphragiæ.
Vitrioli.	Papaueris rubri.	Saluiæ
Sulphuris.	Graminis,	Maioranę
Vitæ.	Solani.	Melissæ
Scabiosæ.	Plantaginis.	Scordii.
Endiuiæ	Herniariæ	Cardui benedicti.
Acetosæ.	Buglossi.	Vlmariæ
Cichorii.	Boraginis.	Cruciatæ.
Violarum.	Tussilaginis.	Aluminosa.
Rosarum.	Betonicę.	Cinnamomi.
Lactucæ.	Absinthii	
Pimpinellæ.	Fœniculi.	
Portulacæ.		

Aqua

Aqua Theriacalis optima.

℞. Radicum Gentianæ Enulæ Campanæ
Tormentillæ Angelicæ
Imperatoriæ ana ℥ j.
Cyperi Ireos Florentinæ ana ʒ vj.
Zedoariæ
Corticis Citri ſicci, & Arantiorum
Cinnamomi Caryophyllorum
Seminis Cardui benedicti
Corymborum Hederæ
Granorum Iuniperi ana ℥ ß.
Dictamni Scordii Meliſſæ
Calendulæ ana manip. ß.

Macerentur diem integrum ſuper cineres calidos, in vaſe oris ſtricti, optimè obturati, cum Vini albi lib. vj.

Die ſequente adde decoctionis Vlmariæ, Betonicæ & Nenupharis libras ij. Deinde bulliant parum, lento igne. Poſtea fiat expreſſio: in qua diſſolue & infunde per noctem Theriacæ optimæ ℥ iiij. Ponantur in alembico vitreo, & fiat diſtillatio in balneo Marię.

Aqua diſtillata ſeruetur.

Facultates omnes recreat: qualitates peſtilentes & venenatas domat: ſyncopæ, cordis palpitationi, vertigini, lethargo, epilepſiæ, apoplexię, & paralyſi ſuccurrit.

Aqua vitæ aurea, *magna & verè Empiricæ compositionis* (Thomæ Erasti:) *quam nos, rebus non immutatis, in paulo meliorem ordinem redegimus.*

Aqua vitæ aurea, Thomæ Erasti.

℞. Rosarum ℥ j. ß.
Caryophyllatæ Baccarum Iuniperi
Florum Lauendulæ ana ℥ j.
Saluiæ minoris Origani Bistortæ
Rutæ Radicum Petroselini ana ʒ vj.
Betonicæ Rorismarini Maioranæ
Pulegii Bismaluæ Valerianæ
Pimpinellæ Succisæ Menthę crispę
(an Mentha hortensis? Certè non errabit qui eam accipiet)
Menthæ siluestris Verbenæ Keiri
Radicum Leuistici Tormentillæ
Polypodii ana ℥ ß.
Absinthii Hyssopi ana ʒ ij.
Magistrātiæ (*hoc est Mei, seu Imperatricis*) ʒ j.

Contusa omnia crassiusculè, macerentur in tribus mensuris spiritus Vini (*accipe quantitatem sufficientem, ad iam præscriptorum & sequentium infusionem ritè peragendam*) quinquies distillati in vase bene obturato, per dies tres. Postea diligenter distillentur.

Aquæ huic distillatæ infunde
Anisi Glycyrrhizæ
Conserue Rosarum ana ℥ j ß.

Cin-

Cinnamomi Caryophyllorum Malorum Cranatorum (*corticis scilicet*)
Zingiberis albi
Nucis Moschatæ Macis
Galangæ Calami aromatici
Zedoariæ Aristolochiæ rotundæ
Mechoacæ Foliorum Lauri
Seminis Coriandri Cardamomi
Nigellæ Romanæ Sacchari Candi
Manus Christi Perlatę ana ℥ ß.
Cubebarũ Baccarum Lauri excorticatarũ
Cumini (*seminis scilicet*)
Rhapontici (*radicis*) Corticis Arantiorũ
Theriacæ ana ʒ ij.
Granorum Paradisi Rhabarbari
Croci ana ʒ j.
Piperis longi Piperis nigri ana ʒ ß.
Mellis optimi despumati lib. j.

Contusa omnia crassiore modo in vase stanneo obturato relinquantur per dies decem. Singulis diebus agitentur bene. Postea distillentur denuò: & huic aquæ distillatæ adde

Sacchari albissimi, tenuissimè puluerati ℥ j.
Moschi Alexandrini
Ambræ griseæ an. ʒ j.
Caphuræ ʒ ß.

Relinquantur ita per triduum aut quatriduum. Postea colentur per pannum rarum, & in loco frigido, vase argenteo aut

ſtanneo puriſſimo(*nam vitrea vaſa vis aquæ eximia frangit*) vſu reſeruetur.

Mirè confortat partes principes: Præſtantiſſima ad apoplexiam, epilepſiam, conuulſionem. Preſeruat à peſte. Venenis aduerſatur. Syncopæ præſentiſſimum remedium.

Aqua diuina, ad vlcera; Fernelii.

℞. Sublimati optimi (*ex Mercurio ſcilicet*) gr. xij.
Aquæ Plantaginis ℥ vj.
Coque ſuper calidos cineres in phialâ vitreâ ad dimidias.

OLEA.

Philoſophorum	Tartari
Sulphuris	Caryophyllorum
Terebinthinæ	E Nucibus Moſchatis
Ceræ	Laurinum Meſuæ.

Oleum contra vermes, præſtantiſſimum.

℞. Myrrhæ electæ ℥ vij.
Maſtiches ℥ ix.
Aloës hepaticæ ℥ xiiij.
Salis communis ℔. j.
Contuſa omnia per retortam igne lento di-

to diligentiſſimè diſtillentur. Exibit primò Aqua, deinde Oleum admirandum.

Guttulâ arteriæ in carpis manuum, & regio vmblici irrigantur. Etiam præſtantiſſimum Balſamum eſt ad vulnera recentia. *Manauit hoc Oleum ab Italis.*

E Spica Lauendulæ.
Gagatinum.
Keirinum.
Chamęmelinum.
Anethinum.
Liliorum, ſimplex.
Perforatæ, compoſitum.
Abſinthii.
Rutaceum, *cum Oleo ſimplici, non omphacino contra ſententiam Siluii. ſic enim ἐπαγγέλμασι meliùs reſpondebit.*
Caſtorei ſimplex, Nicolai Prępoſiti.
Irinum Meſuæ.
Lumbricorum.
Scorpionum ſimplex, Meſuæ.
Capparinum compoſitum.
Maſtichinum Meſuæ, apud Ioubertum.
Myrtillorum
E floribus & capitibus vtriuſque Papaueris, Oleo infuſis.
Violatum.
Roſatum { Simplex / Completum / Omphacinum }

Omphacinũ artificiale, apud Bauderonē.
Cydoniorum, Mesuæ.

CERATA & VNGVENTA.

Santalinum Mesuæ.
Stomachicum Galeni, apud Ioubertum
Rosatum Mesuæ { cum Opio. / sine Opio.
Populeum Nicolai.
De Tutia, pro oculis.
Desiccatiuum rubrum.
Nicolai Præpositi, *duplicato Oleo Rosaceo omphacino, & omisso Oleo Violato.*
Resumptiuum primæ descriptionis apud Ioubertum.
Comitissę.
Album, Rasis, sine additamentis.
Diapompholygos, ex Siluii castigatione.
Citrinum: vbi pro Amentho repone Lapidem Amiantum; pro Gersâ Serpentariâ, Cerussam Serpentariam, seu Amylum Serpentariæ, ex Siluii consilio. *Cerussam autem Serpentariam sic parabis: ℞. Radices Ari, initio Veris, antequam folia mittant, collectas, ablutas, & exteriore cortice mundatas. Contunde in mortario lapideo. Succus per expressionem extrahatur: linteo tectus, sole exsiccetur, aquâ Rosaceâ lauetur. Rur-*

Rursus exsiccetur & reponatur. Verùm satius est huius Vnguenti puluerem paratum habere, vt posit ex tempore Vnguentum confici in vsus necessarios. Inueteratum enim, minùs idoneum est.

Aureum Mesuæ.
Nutritum, seu Triapharmacum simplex, Mesuæ.
Basilicum, seu Tetrapharmacum minus, Mesuæ.
Mundificatiuum de Resina, Iouberti.
Martiatum Nicolai, ex censura Iouberti.
De Althęa, Nicolai.
Enulatum { Cum Mercutio. / Sine Mercurio.
Ægyptiacum Mesuæ.
De Arthanita maius Mesuæ, vel potiùs
De Lathyride, Fernelii, *cuius descriptio sequitur.*

Vnguentum de Lathyride, Fernelii.

℞. Succi Lathyridis lib. ß.
Succi Esulæ ℥ iiij.
In quibus dissolue
Radicum Cyclaminis ℥ ij.
Scammonię ʒ ß.
Granorum Ricini & Lathyridis expurgatorum ana ℥ j. ß.
Sem. Fœniculi Rutæ & Anethi.
Baccarum Lauri ana ʒ j.

Trita omnia macerentur in ſuccis diem vnum. Poſtea Axungiæ ʒ viij Ceræ ℥ iiij. liquefiant : & in his ſenſim omnia diſſoluantur, & coquantur igne non acri, donec totus humor abſumptus ſit, & omnia in Vnguentum coëant.

EMPLASTRA.

De Maſtiche, apud Ioubertum.

De Ceruſſa, *ex æquis partibus Olei Roſacei & Ceruſſa, prout emendata eſt à Iouberto.*

Contra rupturam, Nicolai.

Diachylum { Album. / Ireatum, *ex Oleo Irino.* / Magnum. / Cum Gummis.

De Mucilaginibus, Nicolai Præpoſiti.

Diapalma Galeni, *agitando cum baculo Quercino recenti, pro Palmeo.*

De Meliloto, Meſuæ.

Oxycroceum, Nicolai.

De Ianua, Nicolai.

Apoſtolicum, Nicolai.

De Ranis, Vigonis { cum Mercurio. / ſine Mercurio.

Pro matrice, Nicolai.

Duo ſunt Emplaſtrorum genera apud Galenum libro quarto de Compoſ. medicam. general. quorum

rum sæpiusculè mentionem facimus Commentario nostro in librum Hippocratis De vulneribus capitis, à paucis annis, magno medicinæ commodo ab Italis in vsum reuocata; Emplastrum Isis, & Emplastrum Barbarum.

Isis Emplastrum vide apud Galenum libro 5. medicamentorum generalium, cap. 2. & 3. & apud eundem, perpaucis immutatis, libro 4. secundum locos, ex Asclepiade, vbi dicitur Isis cephalica. *Sic autem descriptum est ab Aetio.*

Emplastrum, Isis cephalica Galeno dictum, ex descriptione Aëtii.

Viride, quod Isis appellatur, à quibusdam Hermoni sacerdoti Isidis tribuitur.

℞. Ceræ ℥ xij. ß.
Terebinthinæ ℥ xxv. (*al. xij. ß.*)
Ammoniaci Æris vsti
Aristolochiæ longæ
Squamæ Æris vsti Æruginis
Turis Salis Ammoniaci ana ℥ j.
Myrrhæ Aloës
Galbani ana ℥ j. ß. [*al.* ℥ ß.]
Aluminis scissilis (*vel Aluminis Rochæ*) ʒ vj.
Olei antiqui ℥ x. Aceti quod sufficit.

Emplastrum hoc Polychrestum est, ad omnia vulnera, præcipuè capitis, cum ossium fractura: Item ad puncturas & aculeos infixos extrahendos: Ad hominum

& canum morſus, item viperæ, ac ſcorpionis: Ad artuum fracturas cum vulnere, quia citiùs callum obducit: Ad fiſtulas recentes & inueteratas: Ad mammarum & axillarum abſceſſus, tum ne fiant, tum vt facti curentur: Ad ſtrumas: Ad ſiſtendas oculorum fluxiones, fronti impoſitum: Ad ecchymoſes, gangrænas, & putredines carnium arcendas.

Hoc Emplaſtrum, inquit Aëtius, abſolutè Iſis appellatur (vel Iſis Hermonis:) ſed aliud eſt Emplaſtrum Iſis, quod Epigono tribuitur, quod etiam recipit radicis Dracunculi vnciam vnam. Eoque Galenus ſe vſum dicit; quia ſola Dracunculi radix, per ſe tuſa, ac probè trita in puluerem, maligna vlcera curat. Ad vlcera ſordida adhibentur Emplaſtri pars vna, Cerati Roſacei liquidi partes duæ: Ad vlcera verò quæ modica exterſione opus habent, Emplaſtri pars vna, Cerati Roſati partes tres. Hoc autem Ceratum Roſaceum ſic paratur: ℞ Olei Roſacei ℥ xij. Ceræ candidæ ℥ iv. Fiat Ceratum. Ceratum Roſaceum & Emplaſtrum proportione dicta liquantur, miſcentur, rudicula lignea agitantur; ſed non diu, ne coloris gratia pereat. Loco Cerati Roſacei poteſt ſumi Vnguenti Roſati Meſuæ tantumdem.

Vt formetur Emplaſtrum Iſis, Cera, Terebinthina, & Oleum ſimul liquefiant: dein addantur Galbanum & Ammoniacum, Aceto ſoluta: atque ad ignem commixtis addantur ceteri pulueres. Vel, metallica

tallica cum Aceto in mortario terito; deinde reliqua trita & cribrata adiicito: liquabilia liquata in mortarium affundito, subigito, vnito; & forma magdaleones.

Ne putes (inquit Galenus) Emplastrum variare, pro varia inscriptione, cùm scilicet inscribitur Ἱερὰ ἐκ τῶν ἀδύτων, *vel* ἡ Ἕρμωνος ἰσογραμμάτιος, *vel* ἡ Ἐπιγόνου. *Nam idem est. Certè Epigoni Emplastrum ab Hermonis Emplastro variat sola radice Dracunculi, quam accipit. Itaque malè Londinenses eius radicis adiectionem tribuunt Fallopio: & malè quoque Isim sine Dracunculi radice Isim Epigoni vocant, quum Hermonis sit potiùs. Addit Galenus, quibusdam putari hoc Emplastrum ex adytis templi Vulcano in Ægypto dicati desumptum. Disces ab eodem Galeno, Epigonum, cui postrema Isidis Emplastri descriptio tribuitur, carcere conclusum, cùm hoc Emplastro quendam diuitem curasset, fuisse dimissum.*

Aliud etiam est Isis Emplastrum apud Galenum lib. 4. Compositionis medicamentorum per genera, κιῤῥὸν, *hoc est,* flauum *dictum, cùm superius* viride *dicatur Aëtio.*

Emplastrum Isis, flauum dictum, Galeno.

℞. Argenti Spumæ ℥ c.
Minii Synopici ℥ viij.
Diphrygis Ceræ Chalcitidis combustæ ana ℥ j. (al. ℥ ß.)

Chalcitidis crudæ ʒ ij.
Olei hemĩnas, seu cotylas duas.

Argenti Spuma & Oleum coquuntur donec bis ac tertiò efferuescant: posteà Aquæ modicum digitis adspergitur: mox Diphryges, Chalcitis tosta, puluerata insperguntur, sub manu aquam instillando, donec non ampliùs medicamentum inter coquendum strepat. Vbi constiterit, Ceram indito. Chalcitis cruda, & Minium ex Oleo modico conterantur, & sub finem immittantur, continuè mouendo. Tandem in mortarium coniicito, atque subigito. Repone, ac vtere.

Molle conficiendum est, quia indurescit repositum.

Valet ad vlcera diuturna fluentia, maligna, ac vix curabilia, maximè in tibiis & partibus extremis.

Barbara Emplastra dicuntur Galeno, quæcunque Bitumen recipiunt pro basi. Sed inter alia duo potissimùm commemorat, quibus vti solitus erat: Primo quidem ad maxima vulnera; Altero ad minora. Ideò primum Maius *dictum, alterum* Minus.

Emplastrum Barbarum Maius, Galeni.

℞. Picis lib. viij.

Ceræ

Ceræ lib. vj. ℥ viij.
Resinæ Pini lib. v. ℥ iiij.
Bituminis ℔. iiij.
Olei puri ℔. j. ℥ vj.
Spumæ Argenti Cerussæ
Æruginis ana ℥ ij. ß.
Turis ʒ vj.
Aluminis liquidi ℥ j. ß.
Aluminis scissilis ℥ iiij.
Opopanacis Squamæ Æris
Galbani ana ℥ j. ß.
Aloës Opii Myrrhę an. ℥ ß.
Terebinthinæ ℥ xxiiij.
Succi Mandragoræ ʒ vj.
Aceti heminas vj. Fiat Ceratum.

Tempus conficiendi Emplastri Barbari Maioris, est cùm viget Mandragora; circa mensem Augustum scilicet.

Bitumen pulueratum, & cribro transactum, ponatur super chartam. Postea Tus, Squamma Æris, Aloë, & Myrrha trita per stamen excutiantur, & seorsim seponantur. Squamma autem super marmore accuratè læuigetur.

Opopanax & Galbanum, Aceto soluta, ita vt parte Aceti combibitâ, lentore suo adhuc cohæreant, per linteum exprimantur.

Alumen tum liquidum tum scissile in puluerem tenuissimum læuigentur.

His ita præparatis, Pix, Cera, Resina

Pini ad ignem liquescant: & siquæ sordes sunt, per pannum exprimendo colentur.

Oleum cum Cerussa & Lithargyro ad consistentiam Vnguenti excoquatur.

Mox indantur Resina, Pix, & Cera, ac super igne non acri commisceantur.

Calentibus adhuc, Bitumen iniicito, & spathula diligenter subigito.

Post hęc Terebinthina, cum Lachrymis, non nimis calida addatur.

Tandem Alumen, & post hoc reliqui pulueres inspersi, accuratè commisceātur. Fiant magdaleones.

Ærugo cum Oleo, Lithargyro & Cerussa coquenda est, vt color Emplastri magis gratus sit. Coctione enim Æruginis coloris gratia augetur potiùs, quàm minuitur.

Valet, vt ait Galenus, ad solidanda vulnera cruenta & recentia: ad vlcera antiqua & sinuosa: ad canum & hominum morsus; & ad podagram incipientem.

Emplastrum Barbarum Minus, Galeni.

℞. Picis Resinæ Pini
Resinæ coctæ, Bituminis ana ℔. j.
Spumæ Argenti ʒ x.
Cerussæ Æruginis, ana ʒ vj.
Opopanacis ʒ iij.

Olei

Olei, tempore hyberno, ℥ ix; æstiuo ℥ vj.
Liquanda liquefiant: & tritis terendis, confice in mortario, cum Aceto.
[Eadem prętat quæ Maius, sed non tam efficaciter.]
Quodsi mitius, & magis anodynum desideras, adde Succi Hyoscyami ʒ ß. Opii tantundem.
Fiat Ceratum.

Ceterùm Pharmacopœi, ad dispensationem & confectionem Compositionum tum purgantium, tum alterantium, itemque Vnguentorum & Emplastrorum, aliorumque magni nominis medicamentorum, quæ in Officinis asseruari debent, Medicos aduocabunt; vt eos suæ fidei & diligentiæ testes oculatos habeant, & operis directores.

FINIS.

INDEX IN VAL. CORDI RECEPTARIVM.

Blatta

Ha-

ma-

Fo-

de Pa-

P.

Pilul.

Rha-

T.

The-

FINIS.

